

2016 – 2025

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT

PRAI

infraed

REGIUNEA DE DEZVOLTARE VEST

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT (PRAI)

2016 - 2025

**REGIUNEA DE DEZVOLTARE
VEST**

Componența Consorțiului regional al Regiunii de Dezvoltare Vest

Nr. crt.	Numele și prenumele	Instituția	Funcția în cadrul instituției	Funcția în cadrul Consorțiului (membru titular/membru supleant)
1.	Adrian MARICIUC	ADR VEST	Sef departament	Membru
2.	Vasile BORZA	ISJ ARAD	Inspector școlar	Membru
3.	Levente HORVATH	AJOFM ARAD	Director executiv adjunct	Membru
4.	Loredana PRIBAC	UVVG Arad	Cadru didactic	Membru
5.	Radu MATIUT	CCIA Arad	Consilier juridic	Membru supleant
6.	Carmen CRIȘAN	CCIA Arad	Manager formare profesională	Membru
7.	Nicolae GROȘAN	CLDPS AR	Președinte	Președinte
8.	Doina MORTOIU	UAV ARAD	Prodecan	Membru
9.	Dănuț IENEȘESCU	CLDPS AR	Președinte SDI Arad	Membru
10.	Diana PAVEM	CJ Arad	Consilier	Membru supleant
11.	Alina BUPTE	CJ Arad	Consilier	Membru
12.	Andrei SZABO	CJ CS	Consilier juridic	Membru
13.	Dalina RANCU	ISJ CS	Inspector școlar	Membru
14.	Marian APOSTOL	CLDPS CS	Președinte CLDPS	Membru
15.	Nicolae VULPEȘ	CLDPS CS	Membru CLDPS	Membru
16.	Bogdan PAUNESCU	CCI CS	Conislier	Membru
17.	Marius CIREȘ	CLDPS HD	Președinte	Membru
18.	Anca-Maria DUMITRA	CJ HD	Inspector superior	Membru
19.	Dana – Luiza CIOARĂ	ISJ HD	Inspector școlar	Membru
20.	Mihaela MANOLEA	ISJ HD	Inspector școlar	Membru
21.	Alina Mihaela MIHEȚ	AJOFM HD	Director executiv adjunct	Membru

Nr. crt.	Numele și prenumele	Instituția	Funcția în cadrul instituției	Funcția în cadrul Consorțiului (membru titular/membru supleant)
22.	Paul RUSU	CLDPS HD	SIP HD	Membru
23.	Crinela GAFTON	CCI HD	Director executiv	Membru
24.	Tania AVRAMOV	CCIA Timiș	Manager formare profesională	Membru
25.	Florin Adrian UNGURAȘ	AJOFM TM	Consilier	Membru
26.	Aura DANIELESCU	ISJ TM	Inspector școlar general	Membru
27.	Marcel BRANCU	ISJ TM	Inspector școlar pt IPT	Membru supleant
28.	Vlad PETCU	UVT	CCOC	Membru supleant
29.	Marin POPESCU	UVT	Director departament	Membru
30.	Radu DIMECA	CLDPS TM	Membru CLDPS	Membru
31.	Silvia BELU	CLDPS TM	Membru CLDPS	Membru
32.	Liviu CĂDARIU	UPT	Prorector	Membru
33.	Ildiko PATAKI	CNDIPT	Coordonator regional	Secretar

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Vest, 2016-2025:

Camelia Maniu & Ildikó Pataki Capitolele IPT și
Marin Popescu & Doina Mortoiu Capitolul IS

Cuprins

Cuvânt înainte	7
Președintele Consorțiului Regional Vest, Nicolae GROȘAN	7
1. Rezumat	8
2. Contextul european, național și regional	11
2.1. Contextul european	11
2.2. Contextul național	14
2.3. Contextul regional	17
3. Aspecte demografice.....	24
3.1. Evoluții și situația actuală	24
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	24
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă	25
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)	26
3.1.4. Distribuția pe sexe.....	26
3.1.5. Structura etnică	26
3.1.6. Mișcarea migratorie.....	26
3.1.7. Nivelul de trai.....	27
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2030 și 2060	27
3.2.1. Evoluția populației de vârstă preșcolară și școlară	27
3.2.2. Populația României pe grupe mari de vârstă, în anii 2011, 2020, 2030 și 2060.....	27
3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT	28
4. Profilul economic regional	29
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici	29
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB).....	29
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții	32
4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create	32
4.2. Proiecția principalilor indicatori economici	34
4.3. Alte informații și informații parțiale.....	37
4.3.1. Cercetarea – dezvoltare	37
4.3.2. Industria.....	39
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	41
4.3.4. Agricultură	44
4.3.5. Turismul.....	44
4.3.6. Dezvoltarea durabilă	45
4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă–aspecte specifice ruralului montan..	47

4.4. <i>Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT</i>	49
5. Piața muncii la nivel regional	50
5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)	50
5.1.3. <i>Șomajul de lungă durată</i>	54
5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)	55
5.2.1. <i>Structura populației după participarea la activitatea economică</i>	55
5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați	57
5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante	58
5.4.1. <i>Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale</i>	58
5.4.2. <i>Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații</i>	59
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei	59
5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognost) 60	
5.6.1. <i>Proiecția numărului mediu de salariați</i>	60
5.6.2. <i>Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului</i>	60
5.6.3. <i>Proiecția ratei șomajului înregistrat</i>	61
5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă	62
5.7.1. <i>Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP</i>	62
5.7.2. <i>Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale</i>	64
5.7.3. <i>Anchete în firme</i>	70
5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT	70
6. Învățământul profesional și tehnic din regiune	71
6.1. <i>Indicatori de intrare în IPT</i>	71
6.1.1. <i>Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență</i>	71
6.1.2. <i>Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)</i>	73
6.1.3. <i>Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională</i>	76
6.1.4. <i>Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional</i>	79
6.1.5. <i>Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal</i>	83
6.1.6. <i>Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017</i>	83

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017	88
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional	89
6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici.....	90
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT	92
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație –	93
6.2. Indicatori de proces	94
6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	94
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT	95
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar.....	96
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere.....	97
6.3. Indicatori de ieșire	100
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	100
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED.....	100
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație.....	102
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED.....	103
6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație.....	105
6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)	106
6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)	107
6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani) ...	107
6.4. Indicatori de impact	108
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului .	108
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație	108
6.5. Concluzii din analiza ÎPT	108
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire.....	110
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală) – conform recomandărilor CR.	110
7. Monitorizarea implementării PRAI.....	112
7.1. Procesul de monitorizare.....	112
7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI	112
8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea.....	113
9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri.....	116
10. Planul de măsuri	119
11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională	124

Cuvânt înainte

Președintele Consorțiului Regional Vest, Nicolae GROȘAN

Consorțiul Regional Vest a dezvoltat și pune la dispoziția celor interesați prezentul document, **Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ - PRAI Vest**, drept un suport pentru:

- **Inspectorate școlare județene, CLDPS – Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social și alte structuri cu atribuții pentru politicile de formare profesională** dezvoltate și implementate în județele regiunii prin documentul strategic PLAI – Planul Local de Acțiune pentru Învățământ
- **Autorități județene și regionale responsabile de implementarea politicilor de dezvoltare integrată a resurselor umane**
- **Universități**, pentru cunoașterea bazinului din care își vor colecta viitorii studenți. Astfel, universitățile își pot promova oferta informând viitorii candidați despre traseele de carieră și specializări oferite împreună cu expectanțele facultăților;
- **Autoritățile locale**, în sprijinul și fundamentarea deciziilor privind alocare de fonduri din bugetul local/județean pentru școli, în funcție de performanțele acestora, inclusiv adecvarea ofertei cu cerințele angajatorilor;
- **Agenții economici**, în cunoașterea nivelelor de pregătire și a specializării viitorilor angajați precum și pentru fundamentarea cooperărilor școală-companie în timpul formării profesionale;

Pe baza datelor statistice analizate, obținute din surse validate, PRAI oferă o imagine de ansamblu a **echilibrului dintre cerere și ofertă**; Cererea este descrisă prin capitole dedicate aspectelor Demografice, Economice, Piața muncii iar oferta este structurată pe indicatori relevanți privind sistemul de formare profesională – prin rutele de liceul tehnologic, școala profesională tradițională și duală, cu date privind starea actuală dar și evoluția în timp a acestor indicatori.

Setul de obiective și acțiuni sunt generate din analiza realizată, ținând cont și de reursele existente și cele ce vor fi atrase pentru atingerea obiectivelor vizate.

Planul de acțiuni adoptat și asumat de către Consorțiul Regional este un document care va fi completat și actualizat de către acest parteneriat responsabil, de fiecare dată când contextul în continuă schimbare o va cere.

Implementarea acțiunilor la nivel regional este monitorizată, dar nivelul județean rămâne deosebit de relevant pentru mai multe tipuri de intervenții, având în vedere competențele definite la nivel de județ pentru problematica IPT (responsabilități și putere de decizie la nivel de inspectorate școlare, consilii județene și locale). Astfel procesul de monitorizare asigură inclusiv armonizarea implementării la cele două nivele, județen și regional, cel din urmă nivel fiind cel mai adecvat pentru designul și punerea în practică a politicilor de resurse umane, de piața muncii.

MULȚUMIM TUTUROR PARTENERILOR pentru participarea activă la dezbateri pe tema corelării ofertei educaționale cu cererea pieței muncii, și pentru recomandările, propunerile de acțiuni pentru îmbunătățirea pregătirii profesionale ale elevilor și tinerilor din regiune.

Planificarea strategică¹ a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu se poate rezuma, în sens restrâns, la satisfacerea cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru dezvoltarea unei cariere de succes care presupune integrare socio – profesională, inclusiv în plan antreprenorial, și/sau continuarea studiilor. În aceste condiții învățământul profesional și tehnic trebuie să asigure absolvenților șansa ocupării unui loc de muncă, văzută ca o etapă, imediată sau ulterioară, în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care include și învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă.

Modelul propus și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT **relevantă** în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii.

Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării)

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație al unității de învățământ)
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional ; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii

1. Rezumat

Scopul Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025.

PRAI cuprinde:

- ✓ analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;

¹ Termenul „planificare strategică” este utilizat cu semnificația de „prognoză” pe termen mediu de 5 – 7 ani a ofertei IPT realizată în contextul modelului propus de CNDIPT.

- ✓ analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului regional;
- ✓ prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional ca răspuns la nevoile identificate;
- ✓ contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI, PAS)

Versiunea de față a documentului PRAI Vest, a fost elaborat având drept reper structura adoptată la nivel național, pentru a asigura comparabilitatea datelor și a rezultatelor la nivel național, pentru a permite monitorizarea progresului realizat în raport cu țintele asumate de România ca o contribuție la obiectivele europene.

Astfel, **Capitolul 2. Contextul european și național** oferă o sinteză a indicatorilor relevanți pentru ÎPT, indicatori asumați de România pentru următorul interval, ciclul de programare european. Sunt prezentate elemente ale analizei la nivel european, național și regional, pentru a permite ca setul de obiective și activități planificate la nivel regional să constituie o contribuție la realizarea indicatorilor de progres asumați la nivel național. Acest capitol permite totodată să realizăm analiza propriului sistem prin metoda benchmarking, având repere situațiile și exemplele din statele membre ale UE, relevante pentru progresul asumat pentru următoarea perioadă.

Capitolele 3. Aspecte demografice, 4. Profilul economic regional și 5. Piața muncii la nivel regional oferă o sinteză a celor mai importante elemente ale CERERII REGIONALE, nevoia actuală și cea prognozată de calificări. Concluziile obținute din interpretarea corelată a datelor specifice aferente acestor domenii pot constitui imaginea cererii actuale de forță de muncă la nivel regional.

Capitolul 6. este destinat **Învățământului profesional și tehnic din regiune**, și oferă imaginea actualizată a capacității existente de a oferi calificări pe nivelele reglementate, 3,4, și 5. Evoluția ofertei de IPT urmărită și documentată pentru ultimii 10 ani (pentru majoritatea indicatorilor relevanți) scoate în evidență o dramatică reducere a ofertei de calificări la nivel regional, atât în valoare absolută cât și în ceea ce privește raportul IPT și educație generală; descreșterea demografică a afectat în mod dezechilibrat oferta regională de IPT. Capacitatea existentă la nivelul unităților școlare cu ofertă în IPT este analizată în raport cu cererea conturată în capitolele 3,4,5.

Menționăm că analizele care sunt relevante la nivel regional este posibil ca să fie dificil de transformat în cerere cantitativă la nivel de județ, sau localitate, unități administrative teritoriale la nivelul cărora se definește oferta de școlarizare pentru unitățile IPT. Având în vedere constrângerile de ordin metodologic, compensate prin dialogul social structurat și desfășurat în cadrul Consorțiului Regional și apoi, și la nivel de județe în CLDPS, PRAI oferă rezultatele analizelor prin **Capitolul 8. Analiza SWOT** a corelării ofertei de formare profesională cu cererea și capitolul **9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri**.

Pentru a pune în practică recomandările finale, acestea sunt dezvoltate sub forma unui **Plan de măsuri, Capitolul 10.**, structurat pe cinci domenii prioritare, cuprinzând acțiunile propuse, care vor fi operaționalizate fie la nivel regional fie la nivel de județ.

PRAI cuprinde Capitolul 11. Contribuția Învățământului superior la dezvoltarea regională, în concordanță cu principiul asumat de abordare integrată a dezvoltării resurselor umane la nivel regional.

Documentul PRAI urmează să fie actualizat cu date noi conform metodologiei de reactualizare, și este oferit pentru a fi utilizat la nivelul județelor pentru dezvoltarea și implementarea PLAI – Planul Local de Acțiune pentru Învățământ.

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%²;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii³ la maximum 10%⁴ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁵ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane de persoane până anul 2020 comparativ cu anul 2008⁶.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁷;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁸, ar trebui să fie mai mic de 15%;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹⁰ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹¹ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel

² Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

³ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁴ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁷ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁸ Sursă: OCDE/PISA

⁹ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹⁰ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹¹ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹².

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Tabelul nr.1. Evoluția indicatorilor aferenți obiectivelor strategice UE și România

Indicatori	Unitate	România Perioada de referință							Media UE-28	Ținta RO	Ținta UE
		2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii ¹³	% (18-24ani)	19,6	16,6	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1	11,1	11,3	10
Pondereea absolvenților de învățământ terțiar ¹⁴	% (30-34 ani)	11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	37,9	26,7	40
Procentul celor cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ¹⁵	% (15 ani)	Citire				37,3			17,8		15,0
		Matematică				40,8			22,1		15,0
		Științe				37,3			16,6		15,0
Participarea adulților în ÎPV ¹⁶	% (25-64 ani)	1,6	1,5	1,2	1,4	1,2	1,8	1,5	10,6	10	15
Rata de ocupare a absolvenților (ISCED 3-6) ¹⁷	% (20-34 ani)	ISCED 3-8	72,0	77,7	71,2	70,8	70,1	67,2	66,2	76,2	82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	55,0	57,2	70,6	
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,4	81,3	79,0	77,1	74,2	80,9	
Rata de ocupare ¹⁸	% (20-64 ani)	63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	69,2	70,0	75

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online, actualizare: 12 octombrie 2015

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- a) rata părăsirii timpurii a școlii în România, 17,3% în 2015, cu 5,3 puncte procentuale peste media europeană de 12%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;

¹² Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

¹³ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁴ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_41)

¹⁵ Sursa: Education and Training Monitor 2014, conform OECD (PISA 2009 și 2012), se referă la persoane cu vârsta de 15 ani

¹⁶ Sursa: Eurostat (date online, code: trng_lfs_13)

¹⁷ Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_32)

¹⁸ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

- b) ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.
- c) impactul redus al serviciilor de orientare în carieră oferite elevilor de gimnaziu, care ar contribui semnificativ la informarea și conștientizarea abilităților native ale elevilor, atât de către aceștia, cât și de către familii și cadre didactice;
- d) România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA¹⁹. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de testarea din 2012 la matematică, rezultatele tinerilor români, în vârstă de 15 ani, indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,1%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 19,7% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 23,5% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;
- e) în contextul crizei economice și financiare, rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009, cu o ușoară revenire în anul 2015. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, față de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 DE 70,9%. Cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020;
- f) în ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- g) rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Ponderea relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic în totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior, ISCED 3, în 2015, de 56,3%, în România, față de media UE-28 de 48,1%²⁰, demonstrează importanța formării profesionale inițiale pentru piața muncii din România. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

¹⁹ OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

²⁰ Date actualizate pentru anul 2012, conf. Eurostat (date online, code: *educ_uoe_enra13*)

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romă pentru perioada 2014-2020;
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;
4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;

6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

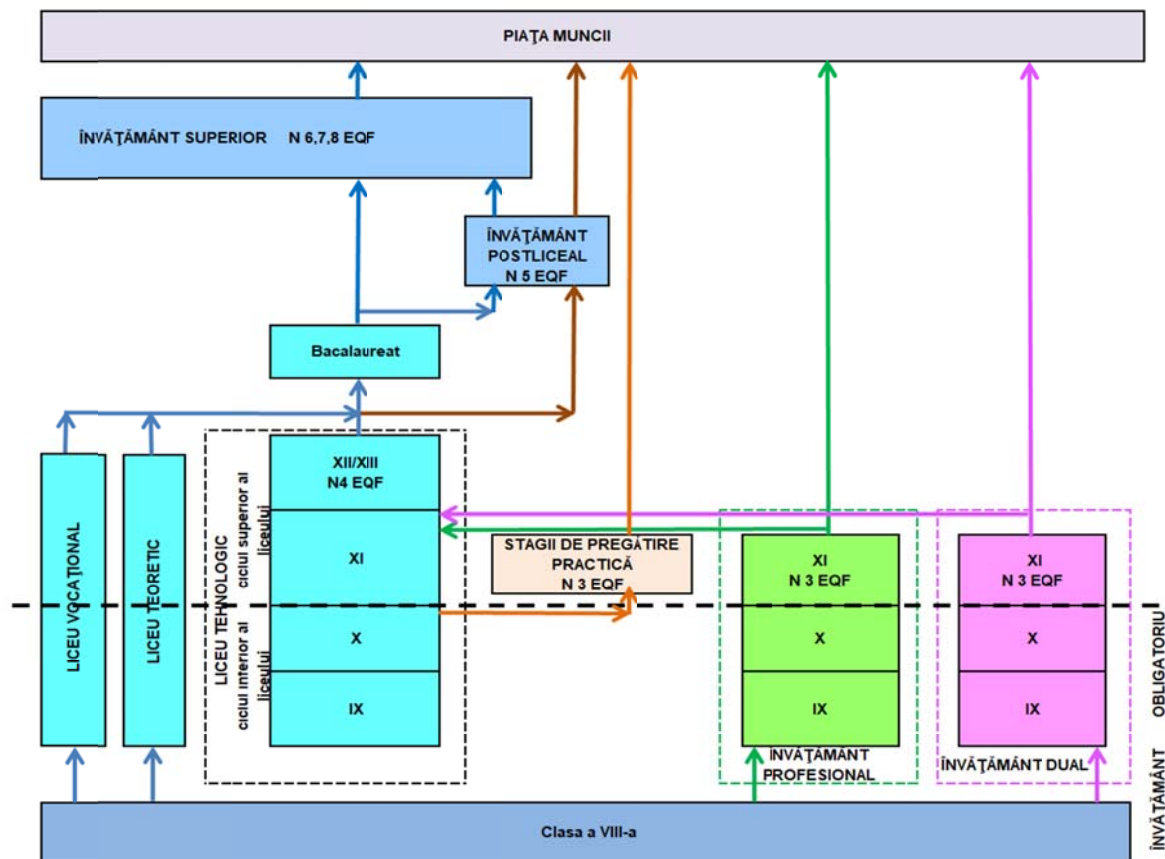
Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale,

nr.1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.

Figura 1.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului

național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară. unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu , formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

Strategia Regiunii Vest 2014-2020²¹ <http://adrvest.ro/planul-pentru-dezvoltare-regionala-2014-2020/>

În procesul de planificare strategică a Regiunii Vest obiectivele și setul de măsuri de intervenție au fost stabilite având drept repere obiectivele Strategiei Europa 2020, împrună cu țintele asumate de România, comparate cu situația din 2012 la nivel național și cu situația Regiunii Vest în raport cu acești indicatori.

Tabel nr.2 Obiective regionale – corelate cu țintele asumate de România și obiectivele EU 2020

Obiectiv	Obiectiv EU 2020	Ținta asumată de România	România 2012	Regiunea Vest 2012
Rata ocupării	75%	70%	62,8%	62,9%
Cercetare- dezvoltare ca% din PIB	3%	2%	0,5%	0,22%
Părăsirea timpurie a școlii %	10%	11,3%	17,4%	13,6%
Învățământ terțiar	40%	26,7%	21,8%	20,3%
Reducerea populației expuse riscului de sărăcie	20 000 000 persoane	580 000 persoane	40,3% din populație (8 109 021 persoane)	33,1% din populație (600 000 persoane)

Sursa: <http://adrvest.ro/planul-pentru-dezvoltare-regionala-2014-2020/>

²¹ Pe baza datelor din prezentarea ADR Vest http://www.adrvest.ro/attach_files/Prezentare%20planificare%202014-2020%20-%20tur%20regional%20.pdf

Se poate observa situația comparativ mai bună a Regiunii Vest față de media națională la fiecare indicator, cu excepția investițiilor în cercetare – dezvoltare și ponderea tinerilor cu studii de învățământ terțiar.

În acest context prin **Obiectivul general Regiunea Vest își propune, ca orientând intervențiile pe nevoile locuitorilor săi, să ajungă la nivelul de calitate a vieții din regiunile puternice, non-capitale ale Europei.**

Pentru a îndeplini acest obiectiv **Regiunea Vest va deveni o regiune –productivă – dinamică – conectată la nou – coezivă – agreabilă.**

Documentul este structurat în Axe prioritare, cu Obiectiv și Obiectiv tematic relevant și descrierea priorităților de investiții aferente.

Obiectivul specific care vizează direct intervenții în educație și formare profesională este **Îmbunătățirea indicatorilor de participare în special în învățământul secundar superior și în învățământul terțiar**, și printre cele **8 priorități de dezvoltare asumate** se regăsește în mod explicit unul dedicat educației: **4. Dezvoltarea capitalului uman și creșterea calității în sectoarele educație, sănătate și servicii sociale.**

Obiectivul aferent axei 4 este: Dezvoltarea capitalului uman din regiune prin creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, incluziune socială și acces crescut la educație și la servicii de sănătate și sociale de calitate, având corelate obiectivele tematice 8, 9 și 10.

Prioritățile de investiții sunt următoarele:

4.1. Îmbunătățirea accesului populației la educație și formare profesională, precum și creșterea calității acestora;

4.2. Creșterea ocupării forței de muncă în regiune;

4.3. Promovarea incluziunii sociale și combaterea riscului de sărăcie;

4.4. Îmbunătățirea calității serviciilor medicale din Regiunea Vest și a accesului populației la acestea.

Cele 11 obiective tematice asumate sunt bine corelate cu **tipurile de investiții**. Dintre acestea relevanță directă pentru educație și formare profesională au următoarele două obiective tematice:

OT 9 cu investiții de tipul: Infrastructură socială, infrastructura de sănătate, promovarea incluziunii sociale prin îmbunătățirea accesului la servicii sociale, culturale și de recreere, programe integrate pentru zonele și comunitățile sărace și

OT 10 cu investiții în infrastructura de educație. Gestionarea acestor investiții este necesar să răspundă la nevoile de interes regional.

Finanțarea investițiilor aferente obiectivelor vizate, se fundamentează prin **Programele operaționale (PO)**, în bună corelare cu politicile europene de dezvoltare, astfel:

Politica de coeziune UE – corelată cu PO Infrastructură Mare, PO Capital Uman, PO Capacitate Administrativă, PO Regional, PO Competitivitate, PO Asistență Tehnică.

Politicile de Cooperare teritorială europeană direct legată de Cooperarea teritorială România – Serbia.

Politica Agricolă Comună – corelată cu PO Dezvoltare Rurală și PO Pescuit.

Judetul Arad²²

http://www.cjarad.ro/uploads/files/transparenta_decizionala/STRATEGIA%20DE%20DEZVOLTARE%20A%20JUD%20ARAD_VERS%202%20CONSULTATIVA_29%20iulie%202015.pdf

Nevoile și soluții privind infrastructura de învățământ în județul Arad sunt prezentate în **Strategia de dezvoltare a Județului Arad pentru perioada 2014 - 2020**.

Unitățile de învățământ au o bază materială (săli de clasă, biblioteci, laboratoare), respectiv umană (cadre didactice) care asigură în bune condiții desfășurarea actului educațional, dar necesită diferite investiții, atât în privința infrastructurii, cât și în ceea ce privește pregătirea continuă a cadrelor didactice în vederea adaptării la cerințele pieței, inclusiv la nivel local, prin specializările prevăzute în oferta educațională.

Planul de acțiune propus pentru atingerea obiectivelor presupune împărțirea măsurilor identificate în trei niveluri de prioritate, fiecare dintre acestea înscriindu-se într-unul dintre aceste niveluri:

- **Măsuri directe** - care contribuie direct și nemijlocit la realizarea obiectivelor strategice;
- **Măsuri suport** - a căror implementare/realizare susține atingerea obiectivelor strategice;
- **Măsuri punctuale** - care presupun dezvoltarea punctuală a județului.

Obiectivul strategic 1 : Creștere economică cu **Obiectivul specific 1.3.** Educație specializată la **Axa prioritara 1.1.3.** Sprijinirea adaptării sistemului educațional la cerințele angajatorilor cuprinde următoarele **Măsuri propuse** (*Nivel de prioritate: Masură suport*):

1.3.1.1. Sprijinirea și susținerea introducerii de noi profiluri în sfera învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic, care să deservească nevoile economiei actuale și cu potențial viitor, în conformitate cu perspectivele de dezvoltare din județ și din Uniunea Europeană, și facilitarea accesului tinerilor din medii sociale dezavantajate la o educație de calitate la toate nivelurile;

1.3.1.2 Mijlocirea înființării de parteneriate unități de învățământ–agenți economici, pentru asigurarea realizării stagiilor de practică pentru elevi, necesare în pregătirea profesională a viitorilor specialiști.

Obiectivul strategic 2: Creșterea calității locuirii cu **Obiectiv specific 2.2.** Servicii publice și siguranță civilă la **Axa prioritara 1.2.2.** Dezvoltarea și modernizarea structurii educaționale cuprinde următoarele **Măsuri propuse**:

2.2.2.1 Modernizarea și echiparea inclusiv cu infrastructură TIC a unităților de învățământ de pe teritoriul județului (*Nivel de prioritate: Masură directă*);

2.2.2.2 Susținerea și încurajarea participării elevilor la Competițiile școlare județene, naționale și internaționale (*Nivel de prioritate: Masură suport*);

2.2.2.3 Sprijinirea activităților de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, a abandonului școlar (*Nivel de prioritate: Masură suport*);

2.2.2.4 Sprijinirea programelor pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și al părinților, inclusiv printr-un sistem de burse oferite elevilor proveniți din familii cu posibilități materiale reduse (*Nivel de prioritate: Masură suport*);

2.2.2.5 Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase (*Nivel de prioritate: Masură punctuală*);

2.2.2.6 Facilitarea incluziunii copiilor de etnie romă în instituții școlare cu predare în limba pe care o stăpânesc cel mai bine (*Nivel de prioritate: Masură suport*);

2.2.2.7 Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități (*Nivel de prioritate: Masură suport*);

²² STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ARAD cu Planul de dezvoltare 2015-2020 în consultare din iulie 2015

Municipiul Arad

S-a elaborat **Strategia privind dezvoltarea învățământului preuniversitar din Municipiul Arad, pentru perioada 2016-2025**, finalizată în iunie 2016, asumată de către primăria Municipiului Arad în vederea implementării. Procesul de elaborare a cuprins evenimente de largă consultare a factorilor de interes.

Din **introducere** reținem următoarele intenții: „Acest document prezintă strategia privind dezvoltarea învățământului preuniversitar din municipiul Arad, în **perioada 2016-2025**. Strategia privind dezvoltarea învățământului preuniversitar din municipiul Arad vizează **reperete strategice de dezvoltare pe o perioadă de 10 ani** și pune la dispoziția actorilor locali instrumente de lucru care să permită dezvoltarea, promovarea și implementarea unor proiecte care vor facilita dezvoltarea sustenabilă a învățământului preuniversitar arădean, pe termen scurt, mediu și lung.

Viziunea: Învățământul preuniversitar din municipiul Arad va deveni un învățământ modern, adaptat și orientat către nevoile societății, în acord cu tendințele înregistrate în domeniul educațional la nivel național și internațional. În viziunea acestei strategii, **Primăria Municipiului Arad și Consiliul local vor fi principalii catalizatori** în armonizarea nevoilor identificate și transferul de informații către alte domenii sectoriale, de ceea ce reflectă o atitudine realistă și responsabilă, orientată către nevoile comunității locale. **Prioritățile** stabilite în acest document vor permite analizarea, elaborarea și evaluarea inițiativelor relevante la nivel local, necesare pentru ca aceasta să devină operațională și să conducă la atingerea **obiectivului general propus: Eficientizarea rețelei învățământului preuniversitar din Municipiul Arad, în vederea promovării unui învățământ orientat pe valori, creativitate, dobândire de cunoștințe, competențe și abilități diverse**”. Printre partenerii în elaborarea acestei strategii se numără și CLDPS Arad.

Un aspect inovativ este Anexa prin Harta interactivă a unităților de învățământ din municipiul Arad.

Pentru implementare sunt definite indicatori, institutii și parteneriate responsabile, termene și modalități de monitorizare. PLAI al județului Arad este considerat document de referință, menționat în bibliografie.

Județul Caraș Severin²³

Strategia de dezvoltare durabilă a județului Caraș-Severin 2015-2020, http://www.cjcs.ro/data_files/strategii_de_dezvoltare/strategie_dezvoltare_2015.pdf

este fundamentată pe o diagnoză extinsă, care cuprinde și paragraful I.7.1. Învățământ (pag 87 – 98) sintetizată în analiza SWOT, în care aspectul legat de educație și formare profesională cuprinde, printre altele, drept punct tare „Fundamentarea cifrei de școlarizare și stabilirea rețelei unităților de învățământ preuniversitar de stat pentru anul școlar 2013- 2014, în baza Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI), și Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) precum și Planul de Acțiune al Școlii (PAS) care stabilesc (prognozează) nevoia de calificare pe termen mediu și scurt;

Partea de strategie este structurată pe axe prioritare, dintre care relevant pentru PRAI este VIII. Creșterea calității în sectoarele: învățământ, sănătate, asistență socială și dezvoltarea capitalului uman.

Cele patru priorități de dezvoltare corelate cu sectorul învățământ, sunt detaliate în **Operațiuni / Măsuri / Acțiuni** specifice, cu alocarea de termene de realire pentru fiecare, astfel:

²³ Strategia de dezvoltare durabilă a județului Caraș-Severin 2015-2020 – http://www.cjcs.ro/data_files/strategii_de_dezvoltare/strategie_dezvoltare_2015.pdf

VIII.1.1. Îmbunătățirea accesului populației la educație, precum și creșterea calității acesteia.

VIII.1.2. Cuprinderea copiilor cu nevoi speciale și din grupuri vulnerabile în învățământul special sau de masă. Identificarea copiilor cu nevoi speciale și din grupuri vulnerabile prin colaborarea I.S.J. Caraș-Severin cu C.J.R.A.E. și comisia de specialitate de la nivelul Consiliului Județean;

- Integrarea în învățământul de masă și susținerea prin programe de sprijin a copiilor cu nevoi speciale;
- Dezvoltarea parteneriatului de lucru în echipă interdisciplinară (profesor de sprijin-cadre didactice din învățământul de masă) în vederea optimizării procesului de integrare școlară a copiilor cu dizabilități;
- Organizarea de cursuri de formare specifice în vederea eficientizării activității profesorilor;
- Acțiuni de informare a cadrelor didactice din toate unitățile de învățământ cu privire la reglementările legislative în vigoare referitoare la Strategia Națională de Acțiune Comunitară și de promovare a voluntariatului;
- Monitorizări și analize ale progresului înregistrat de elevii din învățământul special.

VIII.1.3. Susținerea formării continue a cadrelor didactice și stabilirea de criterii relevante de evaluare a cadrelor didactice

- Investigarea nevoilor de formare prin aplicarea de chestionare în unitățile de învățământ preuniversitar în vederea unei diagnoze - prognoze pe termen scurt și mediu;
- Analiza nevoilor de formare din sistem, stabilirea reperelor curriculare și calificărilor de formare inițială teoretică în specialitate a personalului didactic;
- Organizarea de conferințe, întâlniri, dezbateri, precum și producerea și distribuirea de materiale pentru diseminarea informațiilor și valorizarea rezultatelor proiectelor naționale și internaționale relevante pentru activitatea de informare, consiliere și orientare în carieră;
- Dezvoltarea colaborării interinstituționale și asumarea responsabilităților pentru asigurarea tuturor tipurilor de informații necesare centrelor de consiliere în vederea eficientizării serviciilor oferite (locuri de muncă vacante, oferta de formare profesională, informații despre calificări, informații despre agenții economici, studii și prognoze privind piața muncii);
- Constituirea rețelei permanente de unități de învățământ, în vederea realizării pregătirii practice din cadrul masterului didactic;
- Monitorizarea / susținerea personalului didactic, precum și personalul de conducere, de îndrumare și de control din învățământul preuniversitar să participe periodic la programe de formare continuă, astfel încât să acumuleze, la fiecare interval consecutiv de 5 ani, considerat de la data promovării examenului de definitivare în învățământ, minimum 90 de credite profesionale transferabile. Art. 245. - din Legea 1 din 5 ianuarie 2011 (Legea 1/2011) a educației naționale.

Județul Hunedoara

Județul Hunedoara își propune în strategia de dezvoltare pentru perioada 2014-2020, să devină **"Hunedoara recunoscută – performantă - incluzivă - conectată și verde"**. ²⁴**Planul de dezvoltare** a județului Hunedoara pe perioada 2014-2020 este

²⁴ JUDEȚUL HUNEDOARA Planul de Dezvoltare Regională 2014-2020
http://www.cjhunedoara.ro/documente/finantare%20UE/CD%20Antonela%20plan%20de%20dezvoltare/SDJ_HD_rev_26.05_N.pdf

structurat pe un **sistem de Obiective, Domenii prioritare și Direcții de acțiune subsecvente.**

Os3. Hunedoara inclusivă – înseamnă un județ cu un capital uman și social crescut, care asigură echitabil servicii și oportunități de dezvoltare, și este dezvoltat în patru domenii prioritare, dintre care primele două au direcții dedicate educației și formării profesionale.

3.1. Dezvoltarea capitalului uman și reintegrarea pe piața forței de muncă, cu

3.1.1. dezvoltarea de programe de formare, calificare și recalificare a forței de muncă în acord cu cerințele pieței muncii și cu sectoarele industriale reprezentative

3.1.2. consilierea pentru integrarea pe piața muncii în cadrul comunităților afectate de restructurări masive

3.2. Creșterea accesului populației la servicii sociale, sănătate și de cultură

3.2.2. Creșterea performanței și atractivității sistemului de învățământ județean, pentru toate nivelurile de educație;

3.3. Sprijinirea dezvoltării comunităților din zonele dezavantajate sau marginalizate;

3.4. Dezvoltare și coeziunea comunitară în jurul identității locale.

Planul de acțiuni definește următoarele măsuri concrete corelate cu direcțiile de acțiune:

3.1.1. Analiza la nivel județean cu privire la adecvarea specializărilor din învățământul liceal, postliceal și universitar la cererea de pe piața forței de muncă;

3.1.2. Consilierea familiilor cu risc social major pentru reducerea abandonului școlar;

3.1.2. Creșterea gradului de conștientizare a nevoii de educație prin acordarea de burse pentru un număr de 100 elevi/an, care provin din grupuri vulnerabile;

3.2.1. Dezvoltarea de facilități after-school în mediul rural pentru elevii ai căror părinți sunt plecați la muncă (în străinătate);

3.2.2. Înființarea unui centru județean de excelență în educație (activități extracurriculare, pregătirea elevilor pentru concursuri școlare) în Valea Jiului;

3.2.2. Dezvoltarea unui program de practică și mentorat pentru tinerii între 15 și 25 de ani, din învățământul general și tehnic, în vederea tranziției de la școală la viața activă;

3.2.2. Promovarea conceptului de învățare și educație continuă la toate nivelurile (învățământ preuniversitar, universitar, educația adulților) pentru dezvoltarea resurselor umane.

Municipiul Hunedoara și-a fundamentat investițiile pentru următoarea perioadă prin **Strategia de Dezvoltare Durabilă a Municipiului Hunedoara 2014-2020**,²⁵ și prin **Procente de absolvire a învățământului secundar, și rezultatele la examenul de bacalaureat, apoi înscrierea în programele TVET** sunt considerate aspecte care necesită intervenție.

Obiectivul tematic 10. Investiții în învățământ, abilități și formare continuă, precizează că *”Învățământul vocațional trebuie, de asemenea, extins și îmbunătățit pentru a oferi un număr suficient de tehnicieni calificați (mână de lucru specializată)”* (pag.273).

Obiectivele specifice se propun a fi atinse prin măsuri, de exemplu:

- dezvoltarea de programe de formare la locul de muncă;
- consolidarea capacității furnizorilor de TVET de a oferi programe atractive;
- promovarea parteneriatelor și a rețelelor și sprijinirea formării continue.

Pentru previzionarea nevoilor și cerințelor de competențe și abilități sunt preluate analize CEDEFOP (Skills forecast, 2012), și sunt preluate și datele din Studiile INS,

²⁵ Strategia de dezvoltare durabilă a Municipiului Hunedoara 2014-2020

http://www.primariahd.ro/fisiere/pagini_fisiere/141/Strategia%20de%20dezvoltare%20a%20municipiului%20Hunedoara%202014-2020.pdf

proiecțiile și anuarul statistic al României, fără defalcare la nivel regional, județean și local. Având în vedere disparitățile, diferențele majore dintre regiuni, aceasta detaliere este necesară, pentru a surprinde specificul local.

Judetul Timiș

Strategia și Programul Strategic de dezvoltare economico socială a Județului Timiș pentru perioada 2015-2020/(2023) **creionează direcțiile și obiectivele asumate de județ pentru următorul ciclu de planificare:** www.cjtimis.ro/judetul-timis/strategia-de-dezvoltare-a-jude.html

Documentul este structurat pe **Obiective de dezvoltare** definite pentru fiecare din cele **11 axe strategice**, iar *Educația și Resursele Umane* constituie o axă de sine stătătoare, prioritară, având drept Obiectiv de dezvoltare: „**Crearea unor condiții necesare dezvoltării capitalului uman în reprojectarea inovativă a produselor, serviciilor și tehnologiilor din toate domeniile vieții economico-sociale, în educația inițială și cea continuă, în strânsă corelare cu cerințele pieței muncii și cu standardele europene,**”

Pentru **Axa 3 – Educație și resurse umane** sunt detaliate cinci Domenii de intervenție, fiecare cu un set de măsuri concrete, și la nivel de domeniu de intervenție sunt identificate și instituțiile cu responsabilități și competențele aferente acestor aspirații. Aici sunt nominalizate: Consiliul Județean Timiș, Administrația publică locală, Inspectoratul Școlar al Județului Timiș, Unități de învățământ, Unități de formare profesională, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Timiș, Mediul de afaceri, Agenții de dezvoltare județeană/ regional.

Strategia de Dezvoltare Integrală a Polului de Creștere Timișoara 2015-2020 /Plan Integrat de Dezvoltare – Primăria Municipiului Timișoara

<http://www.primariatm.ro/ik/index.php?meniuld=2&viewCat=2686§iune=primaria>

Versiunea finală a acestei strategii a fost publicată în 21.04.2016, cuprinde capitole de analiză, audit, identificare de probleme și soluții, precum și plan de acțiune cu portofolii de proiecte în anexă.

Capitolul 4.3 Nevoi, Probleme, Soluții abordează în mod distinct problematica **învățământ**, și concluzionează următoarea lista de probleme și soluții aferente, iar pentru unele din aceste soluții sunt prezentate și **proiecte concrete în portofoliul din anexă.**

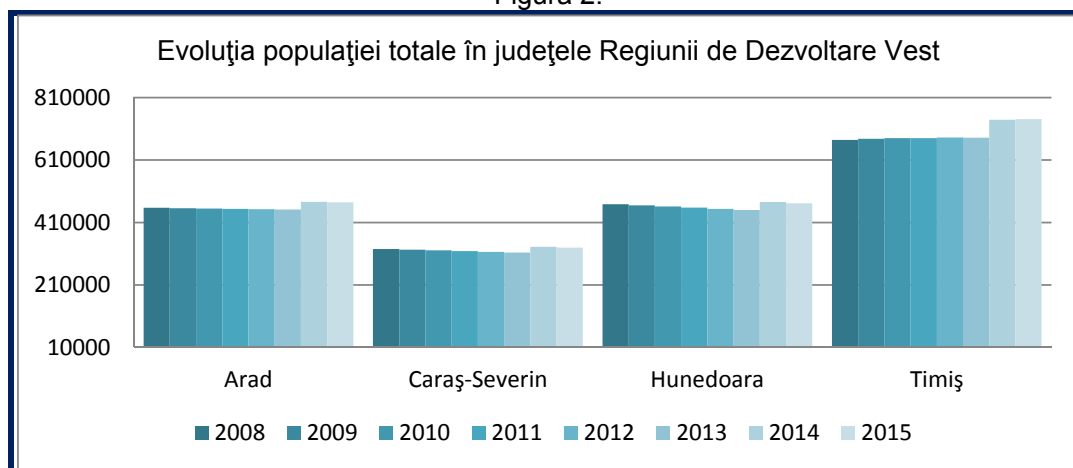
3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală²⁶

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

În conformitate cu datele recensământului populației din 2011, și datele publicate în Anuarul Statistic 2013, populația **Regiunii Vest, cu 1.828.313** de locuitori înregistrați reprezintă 9% din populația României (20.121.641 locuitori), cu o distribuție neuniformă între județele regiunii: județul Arad cu 430.629 locuitori, Caraș Severin cu 295.579 locuitori, Hunedoara cu 418.565 locuitori și județul Timiș cu 683.540 de locuitori.

Figura 2.

Sursa: Sursa: INS , Baza de date TEMPO

Evoluția populației în perioada 2008-2015 arată în ultimii doi ani depășirea valorilor din 2008 în fiecare județ al regiunii, cu disparitățile tradiționale dintre județe în ceea ce privește numărul total al locuitorilor, care se păstrează.

Din analiza datelor statistice se observă disparități în rândul populației pe grupe de vârstă. Populația tânără (0-14 ani) reprezintă 14,5% din total, iar populația adultă (15-64 ani) reprezintă 70,1% din total. În cadrul populației adulte ponderea cea mai mare o reprezintă populația din grupa de vârstă 30-64 de ani 50,59%, în timp ce tinerii cu vârste cuprinse între 15-19 ani și 20-24 ani înregistrează ponderi de 5,51% respectiv 7,39%. Ponderea populației vârstnice (peste 65 ani) reprezintă 15,40% din totalul populației.

Distribuția pe grupe de vârstă este similară între județe, și similară cu ponderile înregistrate la nivel național.

La nivelul Regiunii Vest, se observă o diferență mare între populația care trăiește în mediul urban 1.135.415 locuitori (62,10%) și cea din mediul rural, ce însumează 692.898 locuitori (37,90 %). Decalajul dintre cele două medii rezidente este de 24,2 puncte procentuale. În ceea ce privește gradul de urbanizare a regiunii, acesta se plasează peste media națională (53,97%) pentru fiecare dintre județele regiunii, județul Hunedoara (cu 75%) fiind unul dintre cele mai urbanizate județe din țară.

Distribuția pe sexe pune în evidență, la nivel regional, un decalaj în favoarea persoanelor de sex feminin 51,62% față de 48,38% persoanele de sex masculin. În mediul urban ponderile sunt 52,12% față de 47,76%; în mediul rural, 50,80% față de 49,20%. Valorile pentru nivel național sunt de 51,35% pentru ponderea populației feminine și 48,65% pentru persoanele de sex masculin.

²⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„01 -DEMOGRAFIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

3.1.1.a. Populația pe grupe de vârstă și etnie

La nivel național, populația din grupa (0 - 4 ani) deține o pondere de 5,19% din totalul populației, grupa (5 – 9 ani) reprezintă 5,24%, grupa de vârstă (10 - 14 ani) reprezintă (5,41%), persoanele din grupa de vârstă (15-19 ani) reprezintă 5,50% iar persoanele cu vârsta cuprinsă între 20 – 24 de ani reprezintă 6,79% din total.

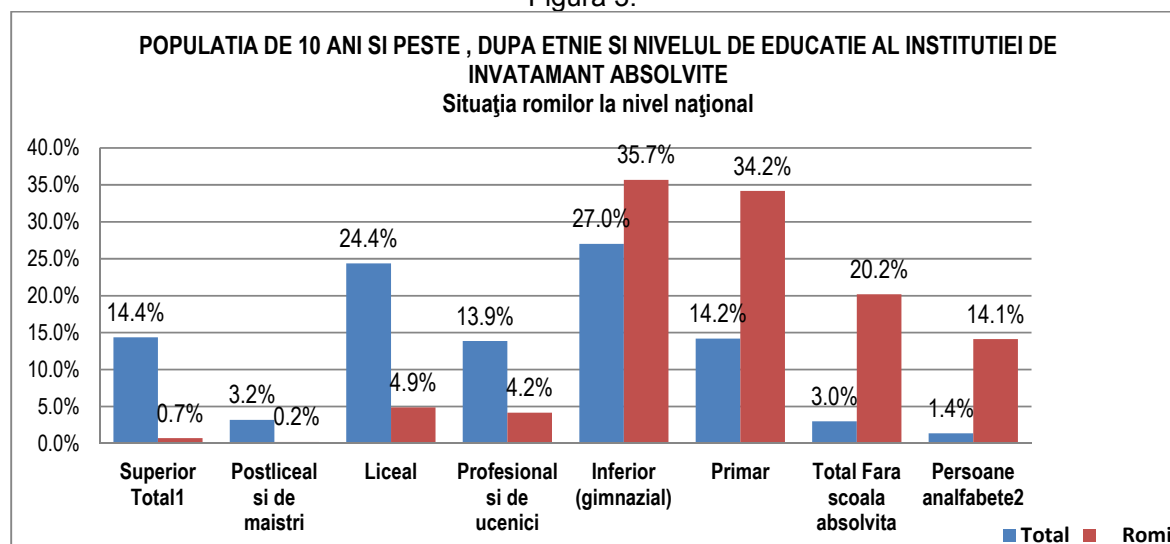
Toate etniile sunt reprezentate proporțional pentru fiecare grupă de vârstă; numărul acestora justifică constituirea de clase sau școli cu limba de predare a etniei respective.

3.1.1.b. Populația de 10 ani și peste, după etnie și nivelul de educație al instituției de învățământ absolvite

La nivel național, din totalul populației de 10 ani și peste: 14,4% au nivel superior de educație, 3,2% studii postliceale și de maiștri, 65,3% nivel secundar (gimnazial, liceal și profesional), 14,2% primar și 3% fără școală absolvită, din care 1,4% sunt persoane analfabete.

Conform datelor analizate, numărul romilor fără școală absolvită este de 96.511, (20,2%) din care un număr de 67.480 (14,1%) sunt persoane analfabete.

Figura 3.

Sursa datelor: INS Statistica Recensământului populației 2011

Cu privire la nivelul de educație putem observa că județul Timiș înregistrează valori comparabile cu cele de la nivel național pentru ponderea populației de etnie romă fără școală absolvită (20,3%) sau persoane analfabete (cu 15,2%), însă pentru celelalte județe aceste valori sunt vizibil mai bune decât media națională.

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

În perioada 2008-2015 la nivelul regiunii avem o creștere a populației cu 91.049 persoane (4,73%). Pentru grupele de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani se înregistrează o semnificativă și îngrijorătoare scădere a populației, cu 31.213 persoane (-23,82%) respectiv cu 2.696 persoane (-25,99%).

Creșterea populației aferentă grupelor de vârstă 25-29 de ani (cu 16.061 persoane) respectiv 30-64 de ani (cu 107.323 persoane), poate fi corelată cu șanse de ocupare crescute la nivelul regiunii, care atrag populația activă (o creștere de peste 11%).

Creșterea populației în grupa de vârstă de peste 65 de ani, cu 13, 67%, față de media națională de 7,85% este o dovadă a procesului accentuat de îmbătrânire în regiune, mai ales în județul Timiș (cu 19,68%).

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

În intervalul 2008-2015, la nivel regional, evoluția populației pe cele două medii de rezidență a înregistrat per ansamblu o tendință generală de scădere a populației.

În condițiile unui grad de urbanizare a regiunii peste media națională, surprinde creșterea ponderii persoanelor în mediul rural față de cel urban, pentru grupele de vârstă 15-19 ani (4,6%), respectiv 20-24 de ani (5,3%), deși numărul de locuitori arată o scădere constantă în valoare absolută. Distribuția pe medii de rezidență urban-rural rămâne practic constantă pentru grupa de vârstă 10-14 ani.

3.1.4. Distribuția pe sexe

Distribuția pe sexe nu arată diferențe mari pentru diferitele grupe de vârstă; diferența de aproximativ două puncte procentuale se păstrează pentru fiecare categorie în favoarea sexului masculin, pe întreaga perioadă analizată.

Evoluția populației pe sexe și grupe de vârstă, în perioada analizată, arată o tendință generală de scădere. Populația masculină din grupa de vârstă 10-14 ani a înregistrat o scădere cu 3.495 persoane (0,2%) iar, în cazul populației feminine, în valoare absolută scăderea este cu 3.670 persoane în timp ce ponderea crește cu 0,2 puncte procentuale. Reduceri mari în rândul populației se înregistrează la grupa de vârstă 20-24 ani, cu 20.902 persoane de sex masculin și cu 22.090 persoane de sex feminin urmată de populația din grupa de vârstă 15-19 ani, cu 17.082 persoane de sex masculin și 17.233 persoane de sex feminin. Se remarcă faptul că, la toate grupele de vârstă, scăderea mai accentuată se înregistrează în rândul populației de sex feminin.

Evoluția pe sexe și grupe de vârstă este similară și la nivel național.

3.1.5. Structura etnică

Distribuția populației după etnie arată o pondere a românilor de 82,23% pentru Regiunea Vest, în bună corelare cu valoarea națională (de 83,46%). Etnia cel mai bine reprezentată, la nivel regional, este cea maghiară, în număr de 90.701 persoane, ceea ce reprezintă 4,96% din totalul populației din cele patru județe. Cetățenii de etnie romă se află în număr de 45.747 persoane, în proporție de 2,5%.

În Regiunea Vest se regăsesc de asemenea etnici sârbi (0,87%), germani (0,83%), urcainieni (0,53%), slovaci (0,33%), bulgari (0,27%) și croați (0,29%).

În județele regiunii sunt reprezentate toate etniile relevante și la nivel național, astfel regiunea are un caracter multiethnic și multicultural.

Județul Hunedoara se situează pe primul loc în regiune ca pondere a populației de etnie română (87,94%), cu 5,71% peste ponderea înregistrată la nivel regional, urmat de județul Caraș-Severin (82,53%).

În ceea ce privește ponderea populației de etnie maghiară cea mai însemnată pondere se înregistrează în județul Arad 8,49%.

Populația de etnie romă înregistrează cea mai mare pondere în județele Arad (3,8%) și Timiș (2,1%) iar în județul Hunedoara este cea mai scăzută pondere 1,79 puncte procentuale.

Ponderea populației de etnie germană este cea mai mare în județul Timiș (1,24%), cu 0,4 puncte procentuale peste media regională, și județul Caraș-Severin (0,89%).

3.1.6. Mișcarea migratorie

În perioada 1990-2014 din Regiunea Vest au emigrat definitiv 103.239 persoane. Fenomenul de emigrare definitivă este unul puternic prezent în Regiunea Vest, cu 21,1% din numărul total de emigranți la nivel național provin din județele noastre (11,42% Timiș, 4,7% Arad, 3,1% Caraș Severin și 1,8% Hunedoara).

În perioada supusă analizei, tendința generală este de scădere a emigranților definitivi. Fenomenul a fost accentuat în anii 1990-1991 (22.021 persoane) și arată o scădere în anii ce urmează.

Județul Timiș se situează pe primul loc, în perioada 1990-2014 cu cel mai mare număr de emigranți definitivi 55.900 persoane urmat fiind de județul Arad cu 22.883 persoane. Pe ultimul loc se află județul Hunedoara cu 8.966 persoane.

3.1.6.a. Emigranți definitivi pe grupe de vârstă, regiuni de dezvoltare și județe de plecare

În valoare absolută, pe grupe de vârstă, cel mai mare număr de emigranți definitivi s-a înregistrat în județul Timiș (30.436 persoane) și Arad (12.740 persoane).

Din numărul total de emigranți definitivi, la nivel regional (60.190 persoane), grupa de vârstă 15-19 ani reprezintă aproximativ 6%, iar cel de 20-24 de ani aproximativ 11%, similar cu valorile naționale. Acest fenomen influențează în sens de descreștere populația de vârstă școlară.

3.1.6.b. Emigranți temporar pe grupe de vârstă, regiuni de dezvoltare și județe

Dacă fenomenul de emigrare definitivă devine mai puțin important, atunci fenomenul de emigrare temporară are un impact semnificativ asupra economiei regionale și implicit asupra sistemului educațional. În perioada 2012-2014 numărul celor în situație de emigrare definitivă la nivelul regiunii era de 5.707 persoane, și în aceeași perioadă cei care sunt înregistrați ca emigranți temporar se ridică la 46.957 de persoane, cu o distribuție între județe proporțională cu populația totală.

3.1.7. Nivelul de trai

3.1.7.a. Rata deprivării materiale severe arată o tendință de descreștere constantă la nivel național în perioada 2007-2012, de la 36,5% (2007) la 25% (2012). Din punct de vedere al evoluției ratei deprivării materiale severe și la nivelul Regiunii Vest se înregistrează o descreștere cu 1,7 puncte procentuale (de la 25,2% în 2007 la 23,5% în 2012). Din punct de vedere al modului în care se manifestă dinamica acestui indicator se poate observa că descreșterea este cu fluctuații, cea mai vizibilă fiind în anii 2007-2008 (3,4%) și 2009-2010 (3,7%) apoi valorile cresc către media națională, păstrându-se sub aceasta.

3.1.7.b. În ceea ce privește Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE) pentru Regiunea Vest se poate observa că diferența față de valoarea națională se micșorează, dar încă rămâne sub media națională.

3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2030 și 2060

3.2.1. Evoluția populației de vârstă preșcolară și școlară

Proiecțiile demografice ale populației la orizontul anului 2060 semnaleză o descreștere pentru fiecare categorie de vârstă supusă analizei.

Populația de vârstă școlară (7-14 ani) va descrește cu -850,9 mii persoane (-49,4%) în varianta cu migrație externă și cu -799,4 mii persoane (-46,4) în varianta fără migrație externă.

Pentru populația de vârstă școlară (15-24 ani) se proiectează o descreștere cu -1333,9 (-49,4) în varianta cu migrație externă și cu -1258,8 mii persoane (-46,6) în varianta fără migrație externă.

3.2.2. Populația României pe grupe mari de vârstă, în anii 2011, 2020, 2030 și 2060

Ponderea populației din grupa mare de vârstă 15-64 ani va înregistra o scădere de la 68% în 2011, în ambele cazuri, la 61,2% (în varianta cu migrație externă) și la 61,3% (în varianta fără migrație externă) în anul 2060, cu efecte dificil de previzionat și contracarat în ceea ce privește forța de muncă activă, rata de ocupare și fenomenul de îmbătrânire a populației. Ponderea populației de 65 ani și peste va

crește de la 16,1% (2011), în ambele cazuri, la 26,7% (în varianta cu migrație externă) și la 26,2% (în varianta fără migrație externă), în anul 2060.

Proгноza populației școlare la nivelul anului 2030, exprimat în procente arată o evoluție similară la nivelul Regiunii Vest cu cea națională; pentru grupele de vârstă 6-10 ani și 11-14 ani, este prognozată o scădere a populației școlare sub media națională, cu -15,51% față de -19,79% național și -11,36% față de -15,33% național.

Pentru grupele de vârstă 15-18 ani și 19-23 ani, este prognozată tot o scădere a populației școlare dar de data asta ne situăm peste națională, cu -16,37% față de -13,82% național și -20,96% față de -12,77% național.

Este de remarcă faptul că există disparități foarte mari între județele regiunii, care este prezentă pentru fiecare categorie de vârstă, cele mai afectate județe fiind Caraș Severin și Hunedoara, urmate de județul Arad.

3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT

Gradul de urbanizare a Regiunii Vest peste media națională înseamnă pentru IPT o mai mare concentrare în orașe a unităților școlare care oferă servicii de educație și formare profesională, fiind necesar însă asigurarea accesului la aceste servicii pentru populația din mediul rural, totuși semnificativă.

Fenomenul de îmbătrânire este accentuat în regiune, și trebuie luat în considerare în procesul de planificare a ofertei, analizând pe sectoare procentul de persoane active care vor ieși în pensie în următoarea perioadă, cu efecte majore în ceea ce privește forța de muncă calificată și ocupată.

Populația regiunii, inclusiv populația de vârstă școlară este afectată de fenomenul de **emigrare temporară**, cu influențe asupra ofertei de calificări la nivel regional. Diminuarea numărului de elevi, implicit diminuarea claselor din oferta regiunii are drept efect limitarea diversificării calificărilor. În cazul numărului mai mic de clase propuse, nu se va putea asigura acoperirea nevoilor de calificări și domenii de calificare în fiecare județ. Această situație va influența în mod negativ posibilitățile de adecvare a ofertei la cererea angajatorilor, în primul rând în ceea ce privește includerea de noi calificări profesionale în ofertă.

Pentru populația de etnie romă sunt necesare trasee de formare profesională de tip „A doua șansă”, având în vedere nivelul de educație și analfabetism înregistrate.

4. Profilul economic regional

4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici

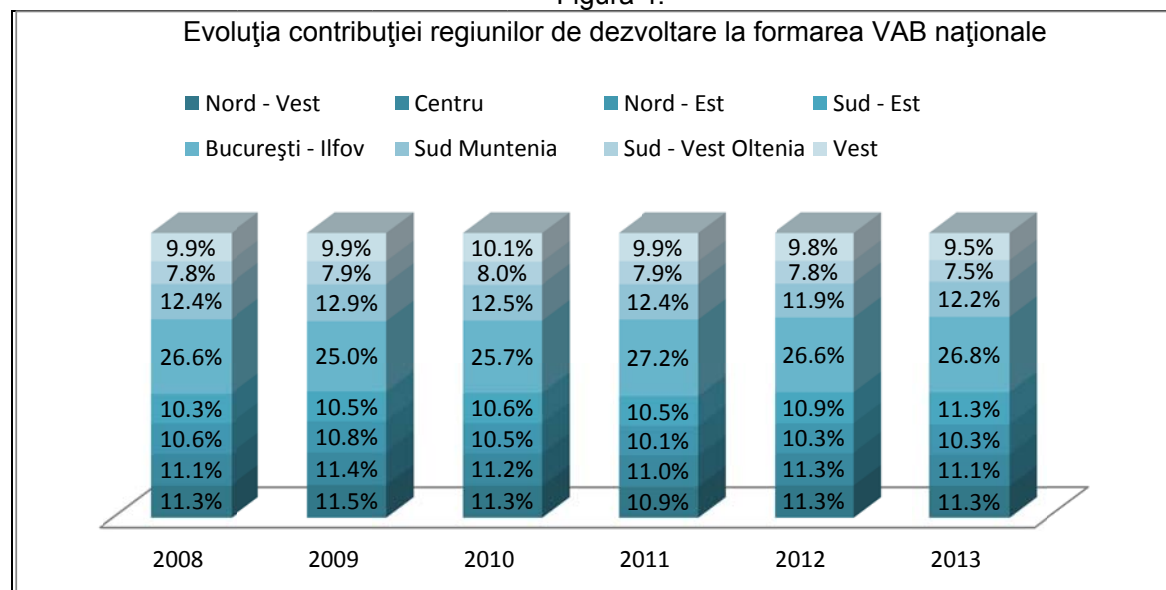
Acest capitol acoperă cele mai relevante aspecte care vizează produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB), Dinamica generală a firmelor din Regiune și Demografia întreprinderilor.

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)²⁷

4.1.1.1.a. *Evoluția Valorii adăugate brute (VAB) pe ramuri de activitate în perioada 2008 - 2013 CAEN REV 2* arată o tendință care se suprapune peste cea națională, în ceea ce privește contribuția mai semnificativă a ramurilor de activitate (A02, A04, A07 și A09), cu un maxim propunțat pentru anul 2011 de 39,4% aferent A02.

Contribuția Regiunii Vest la dezvoltarea și formarea VAB naționale a oscilat în perioada 2008-2013 în intervalul de 9,5% - 10,1%, devansând doar Regiunea Sud-Vest.

Figura 4.

Sursa datelor: INS Conturi naționale regionale

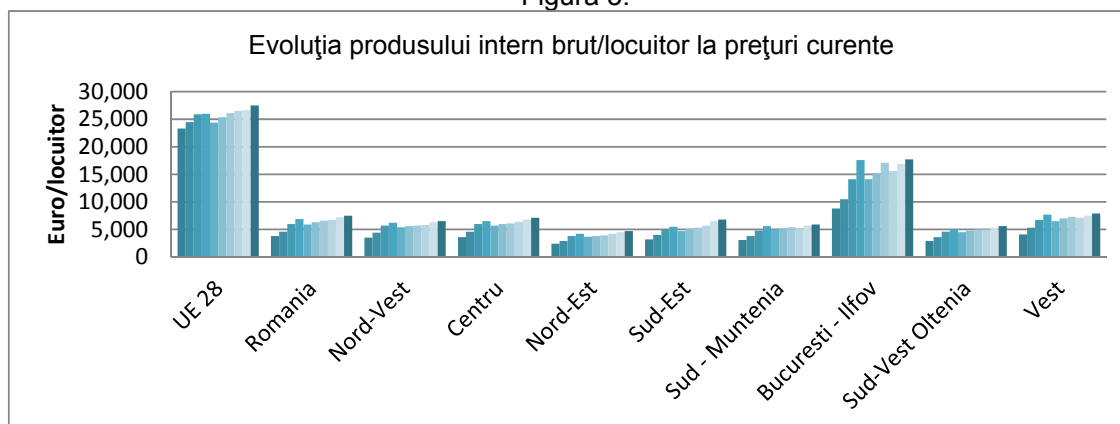
4.1.1.1.b. *Evoluția produsului intern brut/locuitor la prețuri curente* - Regiunea s-a păstrat peste media națională, și imediat după București Ilfov în privința PIB/locuitor, în întreaga perioadă supusă analizei, însă rămâne la mare distanță față de valorile UE²⁷.

4.1.1.1.c. *Evoluția indicelui de disparitate a produsului intern brut/locuitor la prețuri curente*. Valoarea acestui indicator se păstrează cu puțin peste 100%, ceea ce arată o diferență relativă față de toate regiunile țării, cu excepția București-Ilfov.

4.1.1.1.d. *Produsul intern brut pe locuitor calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS)* – pe de o parte arată o tendință de creștere în perioada analizată, de la valoarea 8.800 Euro/locuitor până la valoarea actuală de 15.800 Euro/locuitor, tendință similară cu evoluția indicatorului la nivel național, și cu păstrarea poziției de lider, imediat după București Ilfov.

²⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„01 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

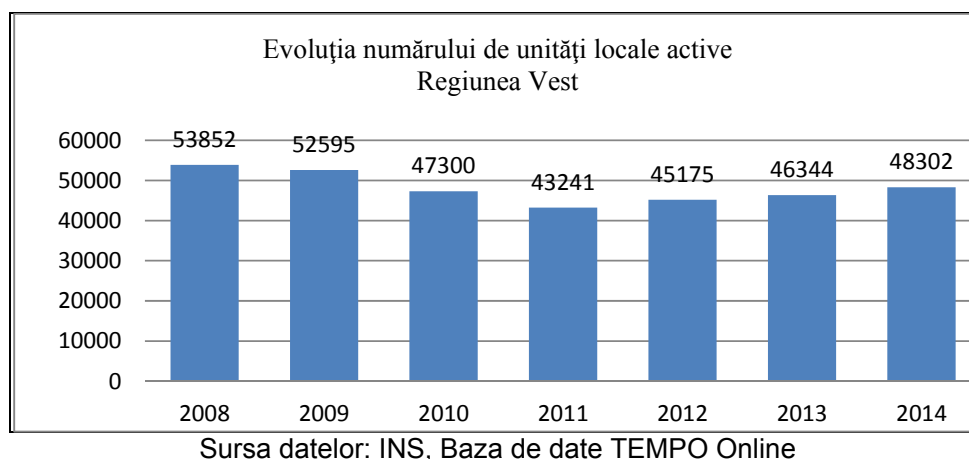
Figura 5.

Sursa datelor: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10r_2gdp&lang=en
Eurostat

4.1.2. *Dinamica generală a firmelor din Regiunea Vest* – exprimată în unități locale active²⁸ se caracterizează prin variații de până la 10.000 a numărului de unități, ca o dovadă a dinamicii specifice perioadei 2008-2014, și a unui spirit antreprenorial în curs de definitivare.

Figura 6.

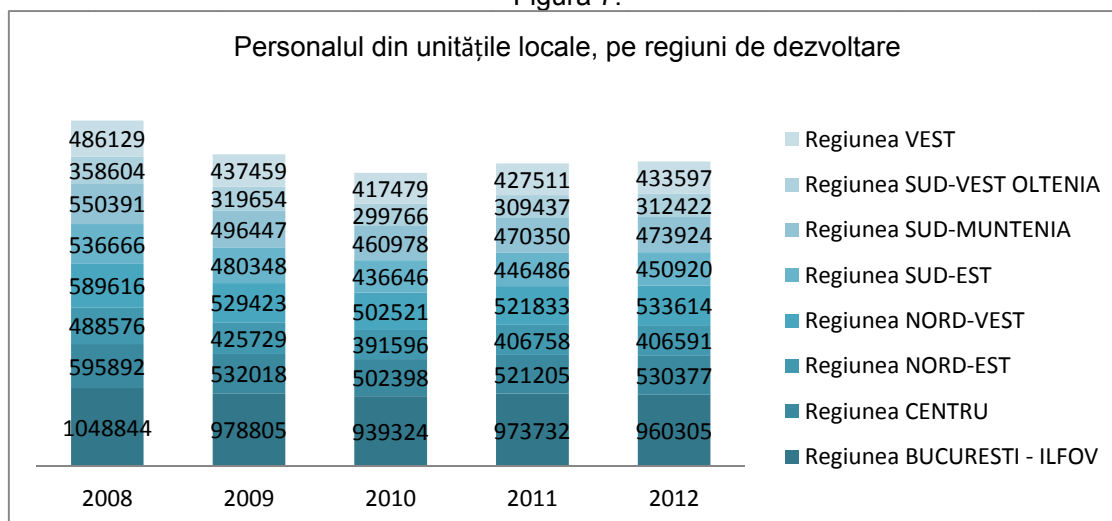

Unități locale active pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, clase de mărime după numărul de salariați: Valorile cele mai mari se înregistrează pentru G Comerț cu ridicata și cu amanuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor în fiecare județ, urmat de C Industria prelucrătoare, M Activități profesionale, științifice și tehnice, I Hoteluri și restaurante și H Transport și depozitare.

Personalul din unitățile locale, pe regiuni de dezvoltare: Totalul de personal din unitățile locale ale Regiunii Vest prezintă variații în intervalul 486.129 – 433.597 persoane, aferent perioadei 2008-2012, însă ponderea contribuției regionale rămâne relativ constantă în jurul valorii de 10% în raport cu valoarea națională.

²⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

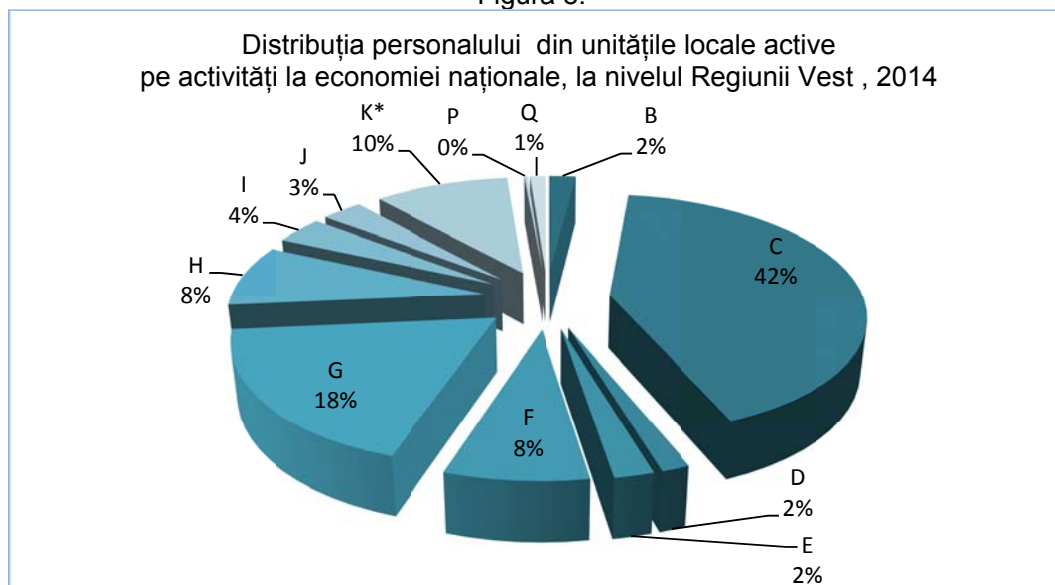
Figura 7.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO ONLINE

Personalul din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2. Distribuția personalului pe activități ale economiei naționale scoate în evidență importanța sectorului C INDUSTRIA PRELUCRATOARE, cu valoarea de 42%, mult peste media națională de 29%.

Figura 8.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO ONLINE

Personalul din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare și județe

Tendința regională se repetă la nivelul fiecărui județ, cu ponderi similare și valori absolute proporționale cu populația județului, cu o diferență de menționat la nivelul județului Hunedoara cu importanța sectorului B INDUSTRIA EXTRACȚIVĂ.

4.1.3. *Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții*²⁹

Investiții brute în bunuri corporale din unitățile locale, pe regiuni de dezvoltare: Valoarea investițiilor brute în bunuri corporale din unitățile locale arată o tendință de descreștere în perioada 2008-2010, pentru ca apoi să înceapă o perioadă de creștere (începând din 2011), dar fără să se ajungă în 2012 la valoarea din 2008.

Investiții brute în bunuri corporale din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare: Se poate observa o concentrare a investițiilor în sectorul C industria prelucrătoare, urmat de sectoarele G comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, F construcții, H transport și depozitare și K tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii suport)

Investiții brute în bunuri corporale din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare și județe: Distribuția regională se repetă și la nivelul județelor, cu diferențe în valorile absolute, cea mai mare valoare fiind înregistrată pentru județul Timiș, urmat de Arad, Hunedoara și Caraș Severin.

Investiții nete din unitățile locale, pe regiuni de dezvoltare: În ceea ce privește investițiile nete, Regiunea Vest se află între cele cu valori moderate, în jurul valorii de 5.000 de milioane lei, valoare cu care devansează o singură regiune (Regiunea Nord-Est).

Investiții nete din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare: Distribuția investițiilor nete pe sectoare ale economiei repetă situația investițiilor brute, cu prioritățile: C industria prelucrătoare, urmat de sectoarele G comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, F construcții, H transport și depozitare și K tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii suport)

Investiții nete din unitățile locale, pe activități ale economiei naționale la nivel de secțiune CAEN Rev.2, regiuni de dezvoltare și județe: Industria prelucrătoare este dominantă și la acest indicator în fiecare județ, cu valori importante în județul Arad pentru G comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, și H transport și depozitare, în Hunedoara pentru D producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat iar în timiș K tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor și G comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor.

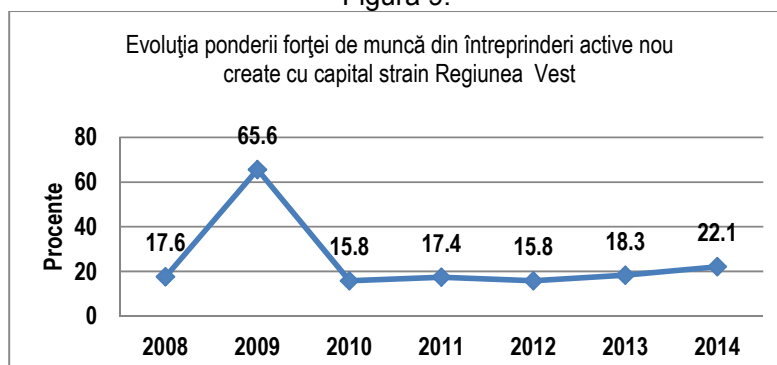
4.1.4. *Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create*³⁰

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin: Întreprinderile cu capital străin joacă un rol stabil în economia regiunii, cu valori având o tendință de creștere către 22% în 2014, și un vârf de 65% în 2009. Această maximă necesită investigații suplimentare pentru o interpretare corectă.

²⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„03 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

³⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„04 ECONOMIE” – pentru vizualizare clic aici](#)

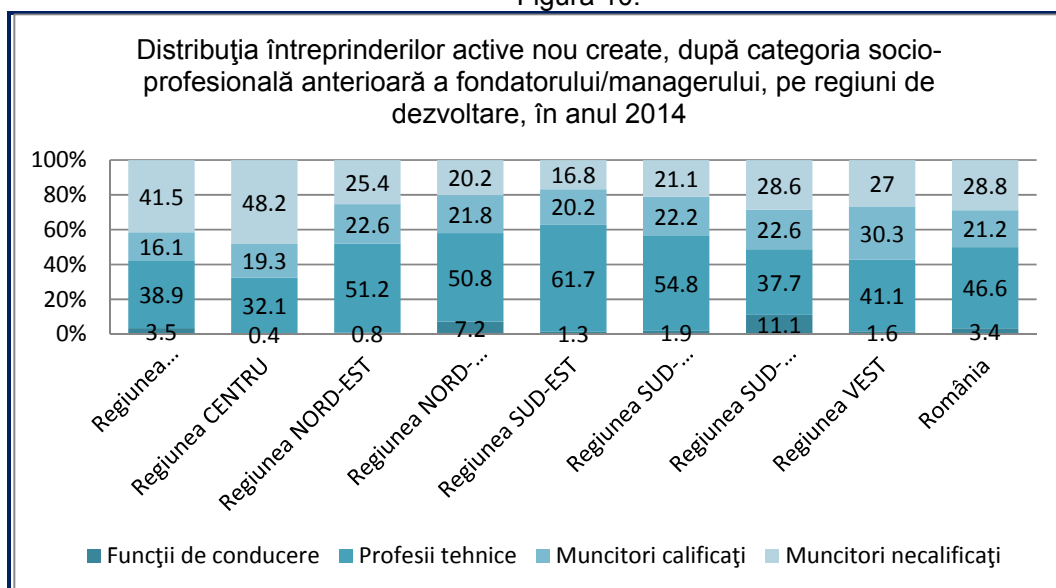
Figura 9.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111P

Distribuția întreprinderilor active nou create, după categoria socio-profesională anterioară a fondatorului/managerului, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2014 – arată că cei cu profesii tehnice au șanse de reușită cu 46,6%, dar sunt bine reprezentate și categoriile de muncitori necalificați cu 28,8% și muncitori calificați cu 21,2%. Categoria celor din funcții de conducere arată cea mai mică disponibilitate de a crea întreprinderi noi, cu doar 3,4%.

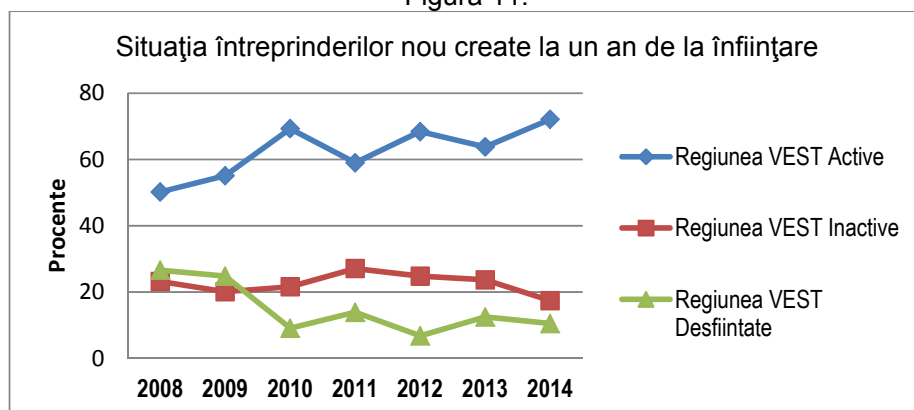
Figura 10.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111W

Situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare: ponderea este în creștere de la 50% la 70% a întreprinderilor rămase active, iar ponderea celor care sunt inactive sau se desființează arată o tendință de decreștere, și ia valori în jur de 20% respectiv 10%. Aceste tendințe pot fi dovada capacităților crescute de antreprenoriat în regiune.

Figura 11.

Sursa datelor: INS, Baza de date TEMPO On line - Demografia întreprinderilor - INT 111Y

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici ³¹

Tabel nr.3. Indicatori PIB Regiunea Vest

Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PRODUS INTERN BRUT						
VEST	3,3	4,0	4,2	4,2	4,5	4,6
Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Agricultură, silvicultură, piscicultură						
VEST	0,8	-9,5	9,0	1,9	1,8	1,8
Construcții						
VEST	2,3	8,8	6,0	5,8	6,2	6,5
Servicii						
VEST	2,5	4,8	3,3	3,8	4,1	4,5

Sursa: * Proгноza în profil teritorial s-a realizat pe baza prognozei pe termen mediu 2015 – 2019, varianta de primăvară 2016, pentru Programul de Convergență.

Pentru valoarea produsului intern brut la nivelul Regiunii Vest este estimată o creștere procentuală față de anul anterior cu până la 4,6% pentru anul 2019, cu cea mai importantă contribuție alocată construcțiilor, iar la nivelul județelor estimarea este cea din tabelul de mai jos:

Tabel nr.4. Estimarea evoluției PIB în județele Regiunii Vest

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vest	63601,2	68083,6	72296,1	76918,1	82073,0	87553,0
Arad	14860,3	15865,0	16878,7	17959,3	19169,9	20452,7
Caras - Severin	7024,4	7580,4	8038,2	8532,5	9086,1	9677,2
Hunedoara	10917,7	11585,1	12302,0	13076,5	13945,1	14868,7
Timiș	30798,8	33053,1	35077,1	37349,8	39871,8	42554,4

Sursa: * Proгноza în profil teritorial s-a realizat pe baza prognozei pe termen mediu 2015 – 2019, varianta de primăvară 2016, pentru Programul de Convergență.

Pentru **Numărul mediu de salariați** – este prognozată cu o creștere constantă până la 568.000 persoane în 2019, cu următoarea distribuție pe județe:

³¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „05 Proгноza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Tabel nr.5. Prognoza numărului mediu de salariați (în mii de persoane)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VEST	486,2	501,3	517,3	534,4	551,6	568,1
Arad	119,3	122,7	126,4	130,6	134,8	138,8
Caraș Severin	50,9	52,7	54,7	56,6	58,7	60,6
Hunedoara	106,9	109,8	112,7	115,9	119,1	122,0
Timiș	209,2	216,1	223,5	231,3	239,1	246,7

Sursa: Anul 2014 - Institutul Național de Statistică

Câștigul salarial mediu brut lunar – arată o tendință clară de creștere de la 2.190 lei către 3.036 lei/salariaț lunar brut, și în mod similar și câștigul salarial mediu net lunar, cu intervalul 1.601 – 2.219 lei/lună.

Tabel nr.6. Prognoza – câștigul salarial mediu brut lunar (în lei/salariaț)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Câștig salarial mediu brut lunar	2190	2381	2597	2740	2886	3036
Câștig salarial mediu net lunar	1601	1741	1899	2003	2110	2219

Sursa: Anul 2014 - Institutul Național de Statistică

Pentru Regiunea Vest valoarea **indicii de disparitate** este prognozată peste 100%, valoare depășită doar de către București Ilfov.

Tabel nr.7. Indicele de disparitate pentru Regiunea Vest (în%)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Produsul intern brut pe locuitor						
Vest	104,5	104,8	104,6	104,5	104,5	104,5

* Au fost calculați conform metodologiei Institutului Național de Statistică, prin raportarea nivelului regional la nivelul național.

Decalaje regionale – sunt raportate la Regiunea Vest, având valorile cele mai mari ale indicatorilor analizați.

Tabel nr. 8. Decalaje regionale (în %)

	Produsul intern brut pe locuitor			Câștigul salarial mediu net		
	2008	2013	2019	2008	2013	2019
Nord - Est	55,1	60,0	59,3	95,7	88,5	88,0
Sud-Est	70,9	86,3	86,4	98,6	92,6	90,6
Sud Muntenia	72,9	75,6	75,1	101,1	98,1	98,3
Sud-Vest Oltenia	66,6	70,8	72,1	104,4	96,0	94,5
Nord-Vest	80,5	83,2	83,6	92,7	89,9	92,7
Centru	85,2	90,0	90,2	95,3	93,4	93,2
București-Ilfov	229,7	225,2	219,3	150,0	151,8	150,0

** Fiecare regiune față de regiunea Vest (dat fiind specificul sau, regiunea București - Ilfov nu a fost luată ca bază), aflată pe locul doi din punct de vedere al dezvoltării economice.

Evoluția principalilor indicatori economico – sociali în Regiunea Vest este prezentată sintetic în tabelul de mai jos:

Tabel nr.9. Evoluția principalilor indicatori (în modificări procentuale)

	Total regiune	Arad	Caraș Severin	Hunedoara	Timiș
2014					
Creșterea reală a PIB	3,3	6,5	2,2	2,9	2,2
PIB/Locuitor (euro)	7883	7824	5495	6053	9978
Numărul mediu de salariați	2,1	2,0	1,6	0,5	3,1
Rata șomajului înregistrat - %	3,4	2,8	4,5	6,6	1,6
Câștigul salarial mediu net lunar – lei/salariat	1601	1492	1326	1393	1836
Câștigul salarial mediu net lunar	7,3	6,4	8,1	6,3	7,7
2015					
Creșterea reală a PIB	4,0	3,7	4,9	3,1	4,3
PIB/Locuitor (euro)	8470	8386	5989	6496	10672
Numărul mediu de salariați	3,1	2,9	3,6	2,7	3,3
Rata șomajului înregistrat - %	3,0	2,3	4,2	6,0	1,3
Câștigul salarial mediu net lunar – lei/salariat	1741	1622	1432	1507	2002
Câștigul salarial mediu net lunar	8,7	8,7	8,0	8,2	9,1
2016					
Creșterea reală a PIB	4,2	4,4	4,0	4,2	4,1
PIB/Locuitor (euro)	8977	8905	6377	6927	11237
Numărul mediu de salariați	3,2	3,0	3,7	2,7	3,4
Rata șomajului înregistrat - %	3,2	2,4	4,5	6,2	1,4
Câștigul salarial mediu net lunar – lei/salariat	1899	1769	1553	1637	2188
Câștigul salarial mediu net lunar	9,1	9,0	8,5	8,7	9,3
2017					
Creșterea reală a PIB	4,2	4,2	4,0	4,1	4,3
PIB/Locuitor (euro)	9613	9537	6852	7460	11972
Numărul mediu de salariați	3,3	3,3	3,6	2,8	3,5
Rata șomajului înregistrat - %	2,8	2,1	4,1	6,0	1,3
Câștigul salarial mediu net lunar (lei/salariat)	2003	1868	1632	1719	2312
Câștigul salarial mediu net lunar	5,5	5,6	5,1	5,0	5,7
2018					
Creșterea reală a PIB	4,5	4,5	4,2	4,4	4,5
PIB/Locuitor (euro)	10335	10261	7397	8064	12799
Numărul mediu de salariați	3,2	3,2	3,6	2,7	3,4
Rata șomajului înregistrat - %	2,6	2,0	4,0	5,8	1,2
Câștigul salarial mediu net lunar (lei/salariat)	2110	1970	1714	1809	2435
Câștigul salarial mediu net lunar	5,3	5,4	5,0	5,2	5,3

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea – dezvoltare (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 81- 94)

Activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare cuprinde munca creativă întreprinsă pentru a crește stocul de cunoștințe și pentru a concepe noi aplicații. Comisia Europeană a pus un accent puternic pe conversia expertizei științifice a Europei în produse și servicii vandabile.

Educația superioară este puternic dezvoltată în Regiunea Vest, fiind în 2011 a patra regiune din țară cu 14 unități de educație superioară, după București-Ilfov (34 unități), Nord- Vest (16 unități) și regiunea Nord-Est (15 unități). În regiune sunt prezente 7 universități publice și 7 universități private. Cercetarea este dezvoltată în cadrul universităților în centre de cercetare—acreditate de Consiliul Național pentru Cercetare Științifică în Educația Superioară sau în departamentele (catedrele) facultăților. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 81)

Cele mai importante *instituții de cercetare* din Regiunea Vest sunt *Institutele de Cercetare și Dezvoltare* (ICD) Naționale. Unele dintre acestea sunt sucursale regionale ale ICD Naționale mai mari care își au sediul în București, acoperind în total un spectru larg de domenii de cercetare. Capacitatea și dimensiunea acestor institute variază considerabil, de la mai puțin de 10 până la peste 100 cercetători, în funcție de statutul laboratorului: sucursală a unui ICD cu sediul în București sau o instituție autonomă. În același mod, numărul de publicații în jurnalele ISI și brevetele deținute de ICS din Regiunea Vest variază de la zero până la niveluri competitive cu restul țării.

Profilul sectorial al unităților de cercetare în Regiunea Vest este diferit de la un județ la altul:

- În județul Arad unitățile de cercetare sunt predominante în: construcții și material rulant, sectorul vinului și creșterea bovinelor;
- În județul Hunedoara în siderurgie și metalurgie, silvicultură. Minerit și securitatea mineritului sunt principalele sectoare cu unități de cercetare;
- În județul Caraș-Severin găsim unități de cercetare în inginerie mecanică, cultivarea fructelor și creșterea ovinelor;
- În județul Timiș sunt concentrate majoritatea unităților de cercetare ale regiunii, așadar domeniile sunt mai diverse: sudură și testarea materialelor, chimie și electro-chimie, fizică, silvicultură, construcții, sănătate publică, mașini hidraulice, agricultură, medicină, științe sociale etc. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 82-83)

Activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare stă la baza strategiei UE de a deveni cea mai competitivă și dinamică economie bazată pe cunoaștere până în 2020. Unul din obiectivele inițiale stabilite de Strategia de la Lisabona și menținut în strategia Europa 2020 este de a crește cheltuielile de cercetare-dezvoltare cu cel puțin 3% din PIB până în 2010, din care două treimi ar trebui finanțate de sectorul de afaceri. (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 83-85)

Cantitatea de cheltuieli interne brute pentru cercetare-dezvoltare pe cap de locuitor (CIBCD) în Regiunea Vest este de doar 15,5 Euro/locuitor în anul 2011. Această valoare plasează regiunea pe locul 4 în România, cu 47,7% din media pe România și doar 9,3% față de zona cu cele mai bune performanțe (București-Ilfov – 167,3 Euro/locuitor). Regiunea Vest înregistrează totuși o dinamică semnificativă a CIBCD pe cap de locuitor, cu o creștere globală de 106,7% pentru perioada 2005-2011. În termeni de creștere, regiunea se situează pe locul 4 în România, prima regiune fiind Nord-Vest (creștere globală de 191,1%).

În anul 2008, în Regiunea Vest echivalentul a 0,3% din PIB-ul regional reprezentau cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare. În anul 2009, situația regiunii se deteriorează, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare ca % din PIB în regiune fiind de doar 0,18%, valoare ce plasează regiunea pe penultimul loc în România, cu doar 38,3% din media națională (mai puțin chiar decât în 2001) și 16,5% din media regiunii București-Ilfov. În anul 2011, ponderea cheltuielilor din PIB din Regiunea Vest pentru cercetare-dezvoltare a cunoscut o ușoară creștere ajungând la 0,23% alocare PIB.

Disparitățile inter-regionale în activitățile de cercetare-dezvoltare ca % din PIB sunt semnificative. Județul Timiș este pe primul loc, cu 0,36% din PIB și înregistrează o scădere medie anuală de 4,2% pentru perioada 2000-2009, în timp ce în județul Caraș-Severin CIBCD ca % din PIB sunt de doar 0,01%. În jud. Arad, CIBCD ca % din PIB sunt de 0,10%, în timp ce în jud. Hunedoara acestea sunt mai ridicate: 0,15%.

În anul 2011, cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare realizate de *sectorul întreprinderilor de afaceri* ca % din PIB au reprezentat doar 16,2% din cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare în Regiunea Vest, în timp ce, în regiunea București-Ilfov acestea alcătuiau 32,1% din total. În România acestea aveau o pondere de 36% din total cheltuieli cercetare-inovare. (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 85-87*).

Cu toate că înregistrează o scădere a ponderii *personalului din cercetare-dezvoltare* în anul 2011 (0,39%), față de anul 2010 (0,50%), Regiunea Vest a înregistrat progrese semnificative în perioada 2000-2011. Ca și evoluție, regiunea a crescut de la 22,1% la 48% din media UE în termeni de personal în cercetare-dezvoltare, în anul 2010, după care a înregistrat o scădere la 36,7% din media UE în anul 2011.

Diferențele dintre regiunile NUTS III cu privire la personalul din cercetare-dezvoltare ca % din totalul ocupării forței de muncă sunt semnificativ mai scăzut comparativ cu cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare. Arad are cea mai apropiată valoare de media regională (0,36), iar Timiș are o valoare peste media regională (0,55). Hunedoara, se situează aproape de media județului Arad, iar Caraș-Severin se situează semnificativ sub media regională (28,2% din medie).

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în tehnologie și sectoarele puternic bazate pe cunoștințe, Regiunea Vest se află pe locul 2 în România, cu 4,3% din totalul ocupării forței de muncă, ceea ce reprezintă mai mult decât dublu față de media națională de 2%. Comparativ cu regiunea cu cele mai bune performanțe din România - București-Ilfov (5,8%), Regiunea Vest deține 74,1% din media acesteia. Regiunea cu cea mai scăzută valoare în UE pentru acest indicator este Sud-Vest Oltenia cu doar 0,7%. Regiunea Vest deține 110% din media UE, având performanțe mai bune comparativ nu doar cu noile state membre, dar și cu unele regiuni din Franța, Spania, Italia, precum și cu alte regiuni Vest Europene.

Pornind de la o bază relativ joasă, (1,9% în 2000), Regiunea Vest a fost caracterizată de o creștere dinamică în termeni de ocupare a forței de muncă în tehnologie și sectoarele puternic bazate pe cunoștințe. În 2000-2011 ocuparea forței de muncă în sectorul tehnologiei înalte a crescut mai mult decât dublu, cu rată de creștere medie anuală de 10,5%, în timp ce media UE a scăzut ușor (de la 6 la 3,9%).

În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în sectoarele tehnologiei înalte și puternic bazate pe cunoștințe, Regiunea Vest este cea mai dinamică dintre regiunile NUTS II din România. Regiunea are o tendință de creștere similară regiunii București-Ilfov, dar mai puternică.

Cererile de brevetare sunt o măsură a rezultatului activității de cercetare-dezvoltare-inovare. Scopul unui brevet este de a proteja rezultatul activității de cercetare-dezvoltare, dar sunt la fel de semnificative ca și sursă a informației tehnologice, care poate ajuta la evitarea unei reinvestiri și reinventări de idei care nu sunt necesare. O idee brevetată nu este însă în mod necesar o idee comercializată, deci indicatorul

poate fi văzut ca un indice al nivelului de CDI, nu ca un scor al introducerii pe piață al produselor CDI.

În anul 2011 Regiunea Vest avea **5,1 cereri de brevetare la BEB**, regiunea fiind ce-a de-a doua din România, după regiunea București-Ilfov care a înregistrat 11,2 cereri de brevete.

Informațiile din Tabloul de Bord al Uniunii Inovării Regionale (2012) arată o performanță mixtă pentru Regiunea Vest în ceea ce privește brevetele OEB în comparație cu celelalte regiuni din România. Regiunea Vest pare să ajungă din urmă Bucureștiul conform celor mai recente date.

În anul 2011 în România au fost înregistrate 1463 cereri de brevetare, conform datelor raportate către OSIM. Din cererile înregistrate, 1424 (97,3%) au fost ale solicitanților români. Comparativ cu anul 2007, se constată o creștere de 58% a numărului cererilor de brevet înregistrate. În ceea ce privește cererile de brevet înregistrate la nivel regional, în anul 2011 în Regiunea Vest s-au depus 89 de cereri, numărul acestora fiind în creștere cu 29% comparativ cu anul 2007. Disparitățile regionale sunt însă semnificative. Cel mai mare număr de cereri de brevet s-a înregistrat în județul Timiș (57), în timp ce în celelalte județe s-au înregistrat 21 de cereri în Hunedoara, 10 la Arad, pe când la Caraș-Severin s-a înregistrat doar o cerere. Din punct de vedere al evoluției în timp, cea mai mare creștere se înregistrează în Hunedoara (50% comparativ cu 2007). *(informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 87-93)*

4.3.2. Industria *(informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 67- 80)*

Comparativ cu anul 2008, în anul 2011, numărul întreprinderilor din regiune a scăzut de la 52.621 la 41.904 întreprinderi, scăderea fiind de -20,4%. Această scădere a fost peste media națională (-18,6%), iar la nivel regional, această scădere a fost a doua cea mai mare dintre toate regiunile de dezvoltare, doar regiunea Nord-Vest având o scădere mai puternică (20,8%). În termeni absoluți, în această perioadă, 10.717 de întreprinderi au fost desființate. La nivelul regiunii Vest, în această perioadă de timp cea mai puternică scădere s-a înregistrat în jud. Hunedoara (-24,1%).

Deprecierea în ansamblu (comparativ cu 2008) se datorează în principal scăderii numărului întreprinderilor micro (-22,2% față de -20,4% de la nivel național) și mijlocii (-15,2% față de -13,4% de la nivel național). În această perioadă, o scădere importantă o reprezintă și cea a întreprinderilor mari (-12% față de -14,3% de la nivel național). Cea mai mică scădere se înregistrează la nivelul întreprinderilor mici (-2,8% pentru Regiunea Vest față de -0,8% de la nivel național).

În 2011 cel mai mare număr de întreprinderi în Regiunea Vest se afla în sectorul comerț – 36,5% (România – 38,9%), activități profesionale, științifice și tehnice – 11,1% (România – 11,2%), industria prelucrătoare – 11,3% (România – 10,4%) și construcții – 9,8% (România – 9,9%).

Structura întreprinderilor la nivelul județean este dominată de județul Timiș, care deține 46,7% din totalul întreprinderilor din regiune. Județul Arad deține 23,7% din totalul întreprinderilor. La mică distanță se află județul Hunedoara (19,1%), pe când județul cu cea mai mică pondere de întreprinderi din regiune este jud. Caraș-Severin (10,6%).

În ceea ce privește structura întreprinderilor din punct de vedere al numărului de salariați, în anul 2010 în Regiunea Vest erau 412.542 de salariați în toate categoriile de întreprinderi (reprezentând 10,4% din totalul național și 42,8% din totalul celei mai bine plasate regiuni, București-Ilfov). Cea mai mare parte a salariaților se găsește în întreprinderile mari (32,6%), întreprinderi mijlocii (23,6%).

Din punct de vedere al cifrei de afaceri pe categorii de întreprinderi, în anul 2011 Regiunea Vest avea o cifra de afaceri de 82.110 mil. lei pe totalul întreprinderilor, reprezentând 8,2% din totalul pe România și doar 22,8% din totalul pentru București-Ilfov. Cea mai mare parte a cifrei de afaceri a fost realizată în întreprinderile mari (27.780 mil lei, 33,8%), urmate de întreprinderile mijlocii (20.423 mil lei, 24,9%) și întreprinderile mici (19.553 mil lei, 23,8%). (PDR Regiunea Vest pag. 73-76).

În 2011, **numărul IMM-urilor** în economia afacerilor non-financiare per 1000 locuitori în Regiunea Vest era 20,5 (situându-se ușor peste media pentru România - 20,1), plasând regiunea pe **locul al treilea în România** după București-Ilfov (43,6) și Nord-Vest (21,9) și la aceiași valoare cu regiunea Centru (20,5). Densitatea IMM-urilor este semnificativ mai mică decât media pentru UE27.

Creșterea numărului IMM-urilor la nivel de populație în perioada 2000-2011 în Regiunea Vest este printre cele mai ridicate din România – 55% creștere, a doua după regiunea București-Ilfov, unde creșterea a fost de 60%. Creșterea per ansamblu a României a fost de 44%, ceea ce înseamnă că, creșterea regiunii se situează deasupra nivelului național.

În perioada 2000-2011, în regiune cele mai mari creșteri ale densității s-au observat în jud. Timiș (72%) și Arad (57%). Creșteri s-au înregistrat și în jud. Hunedoara și Caraș-Severin, însă acestea au fost inferioare comparativ cu nivelul național: jud. Caraș-Severin (39%) și jud. Hunedoara (29%). (PDR Regiunea Vest pag. 76).

Comparativ cu UE27, Regiunea Vest se caracterizează în principal printr-o **pondere mai mare a ocupării în industrie** (10,2 p.p. peste media UE27) **și agricultură** (19,9 p.p. peste media UE27), **în timp ce ponderea sectorului construcții, a informațiilor și comunicațiilor și a tranzacțiilor imobiliare sunt similare cu media UE27**. Acest lucru indică faptul că Regiunea Vest este în continuare capabilă de a susține o producție industrială.

În ceea ce privește gradul de ocupare în 2010 în Regiunea Vest sectorul industrie se situa pe locul 1 în România cu 7 p.p. peste medie și cu 17 10.2 p.p. peste media UE 27. (PDR Regiunea Vest pag. 77-78).

Poziția Regiunii Vest cu referire la cuantumul *Investiții străine directe* (ISD) este relativ slabă. Valoarea totală a ISD în Regiunea Vest la nivelul anului 2011 era de 3,987 miliarde EUR, 7,2% din totalul ISD în România, situând regiunea pe locul 4 la nivel național după București-Ilfov, Centru și Sud- Muntenia. În pofida aprecierii semnificative din 2003 (cu 311%, respectiv de peste 4 ori), ponderea regiunii a scăzut ușor cu 0,2 p.p. (de la 7,4 la 7,2%). Poziția specifică a regiunii capitalei trebuie subliniată – în 2011 aceasta deținea 61,7% din cuantumul total de ISD

În Regiunea Vest 30 de țări au realizat investiții directe. În fruntea listei se află Germania cu 47 ISD. După anul 1990, investițiile directe au înregistrat o perioadă de intensificare în 1997 – 2002 (64 ISD), respectiv un declin între 2003 – 2007 (52 ISD). În perioada 2007–2008 s-au înregistrat numai 3 cazuri de ISD, ceea ce denotă o tendință descrescătoare continuă. (PDR Regiunea Vest pag. 78-79).

Investițiile în infrastructura de afaceri existente la nivel regional au ca principal scop crearea unui cadru de atragere a investițiilor locale și/sau externe și de creare de noi locuri de muncă. Proiectele de acest tip au în vedere nevoile de dezvoltare economică regională durabilă. În regiune se găsesc numeroase structuri de sprijinire a afacerilor, acestea fiind de mai multe tipuri și anume:

- parcuri industriale, științifice și tehnologice,
- parcuri logistice; incubatoare și centre de afaceri;
- locații individuale; spații / clădiri de birouri. (PDR Regiunea Vest pag. 79-80).

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 67- 80*).

Infrastructura rutieră a Regiunii Vest este printre cele mai slab dezvoltate din România. Acest fapt se evidențiază atât prin lungimea redusă a drumurilor publice, 10.428 km la începutul anului 2011 (ultima regiune din România, din acest punct de vedere, neluând în calcul Regiunea București-Ilfov, care are un statut aparte), cât și prin densitatea drumurilor publice la 100km² teritoriu, de 32,6% , ceea ce o plasează doar înaintea Regiunilor Centru și Sud-Est și sub media națională, de 34,6%. Analizând, la nivel județean, din punctual de vedere al lungimii rețelelor de drumuri, cel mai bine sunt dezvoltate infrastructurile din județele Hunedoara și Timiș, cu 3.289 km, respectiv 2.930 km având densități care sunt apropiate sau chiar depășesc media națională (46,6% respectiv 33,7%). Calitatea drumurilor în Regiunea Vest este relativ scăzută în comparație cu regiunile de dezvoltare (locul V), doar 3.420 km (32,7%) din toate drumurile fiind modernizate, valoarea fiind ușor peste media națională. (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 45-46*).

Infrastructura feroviară este dată, în general, de totalitatea lucrărilor care susțin suprastructura căii ferate, asigurând legătura cu terenul și transmiterea către acesta a eforturilor statice și dinamice. Cu o lungime a liniilor de cale ferată de 1.894 km (anul 2011), Regiunea Vest rămâne, ca și în anii precedenți zona cu cea mai întinsă rețea feroviară, de pe teritoriul României (aproximativ 17,6% din totalul rețelei la nivel național). Cu o densitate de cale ferată de 59 km/1000 km² (130,8% din media națională), regiunea ocupă locul 2 în România și are o valoare semnificativ mai mare decât următoarele regiuni românești (Nord-Vest, Sud-Est – 48,8 și Nord-Est – 44). Cu toate acestea, densitatea de cale ferată este de aproximativ de 2,5 ori mai mică decât în regiunea capitalei (153). Dotarea căilor ferate este mai mare decât media UE (118,7% din UE-27 și 124,9% din UE15) și similară cu media pentru noile state membre (103,1%).

Analizând situația liniilor electrificate, din total, Regiunea Vest se situează pe locul 6 în România cu 34,3%, înainte de Sud-Est (29,9%) și Nord-Vest (18,7%), ușor sub media națională (37,3%) și semnificativ sub București-Ilfov (93 %), dar pe locul 3 în funcție de lungimea acestor linii electrificate. Principalele caracteristici ale rețelei feroviare din Regiunea Vest pot fi sintetizate astfel:

- Existența unui număr de trei puncte transfrontaliere de cale ferată, una la granița cu Ungaria (Curtici din județul Arad) și două la granița cu Serbia (Moravița și Jimbolia (județul Timiș))
- Existența a trei rute internaționale și anume: (România) - București – Craiova – Timișoara – Jimbolia – (Serbia); (România) - București – Timișoara – Stamora-Moravița – (Serbia); (România) - București – Brașov – Sibiu – Deva – Arad – Curtici – (Ungaria) (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 46-49*).

În cadrul Regiunii Vest, există un număr de *trei aerogări*. Din cele trei aeroporturi două sunt internaționale (Timișoara și Arad) și unul doar pentru traficul intern (Caransebeș). Totuși, în cadrul Regiunii mai există și o a patra aerogară, la Deva, specializată doar pe activități de aviație sportivă. De departe, cel mai important aeroport este, însă, cel de la Timișoara, fiind al treilea aeroport ca mărime din România, după aeroporturile „Henri Coandă” și „Aurel Vlaicu” din București, și deservește o populație de peste 2,5 milioane de locuitori, acesta asigurând legături cu cele mai mari și îndepărtate orașe din România, dar și cu importante centre urbane din Europa . Un alt aeroport important, internațional, al Regiunii Vest este cel din Arad, aflat la doar patru kilometri de centrul orașului și cu acces la drumul european E68 (Budapesta- Arad-Deva-

București) și la axa feroviară internațională Budapesta-Curtici-Arad-București. (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 49*).

Dunărea constituie principala cale *navigabilă interioară* a României, împreună cu canalele Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Midia Năvodari. Din cei 2411 km navigabili, peste 40% (1075 km) constituie granița naturală a României sau străbat teritoriul acesteia. România dispune de 28 de porturi funcționale pe Dunăre, dintre care Galați, Brăila și Tulcea au o infrastructură care permite accesul navelor maritime. Dunăre-Rin–Main constituie o axă importantă europeană TEN-T legând sud-estul (Constanța) de nord-vestul (Rotterdam). Dunărea asigură țărilor riverane Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, Bulgaria, România, Moldova și Ucraina o alternativă importantă la transportul terestru.

În cadrul Regiunii Vest Dunărea este navigabilă pe tronsonul Baziaș-Orșova, iar râul Bega pe o lungime de 40 km. Există, totodată încă un canal navigabil care străbate și Regiunea Vest și anume cel al râului Mureș (între Alba Iulia – Arad). (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 50-51*).

Regiunea Vest ocupă locul al cincilea între regiunile României, cu 7,8% din *totalul transportului local de pasageri* în condițiile în care Regiunea București-Ilfov se clasează prima cu 45,1% urmată de Regiunile Sud-Est, Nord-Vest și Centru. În cadrul Regiunii Vest există transport public în trei dintre cele patru județe (Timiș, Arad și Caraș-Severin) lungimea rețelelor (tramvaie și troliebuze) însumând 255,9 km, ceea ce reprezintă 19,8% din totalul acestor rețele, la nivel național. Analizând datele statistice ce vorbesc despre lungimea rețelei pietonale, reiese că cea mai extinsă rețea există în județul Hunedoara (919 km), dar gradul de modernitate cel mai ridicat, se regăsește în județul Timiș (665 km).

În Regiunea Vest, rețeaua de piste de biciclete este în expansiune, doar la Timișoara în anul 2011 existând circa 60 km.

Un proiect interesant este cel prin care s-a vizat construcția unei piste de biciclete la granița dintre România și Ungaria, pe teritoriul comunei Cenad. Lungimea traseului proiectat este de 14,334 km. Lățimea pistei este proiectată la doi metri, pentru a face posibilă atingerea, în siguranță, a vitezei de 25 km/h. (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 51-52*)

Populația deservită de *sistemul public de alimentare cu apă* în Regiunea Vest, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare și județe ale regiunii a fost în 2011 de 1.241.830, în creștere față de anul 2008 cu 90.938 persoane. În 2011, 77,7% din localități (municipii, orașe și comune), în Regiunea Vest aveau instalații de apă potabilă (peste media pe țară de 72,4%). În zonele rurale există 72 de localități în totalitate fără acces la rețeaua publică de alimentare cu apă (25,6%). (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 55*).

În anul 2011, 115 din localitățile Regiunii Vest aveau *rețele de canalizare menajeră*. Dintre acestea, mai mult de jumătate se află în mediul rural (64,3%), în timp ce doar 35,7% din numărul localităților cu canalizare din regiune se află în mediul urban. Numărul localităților urbane cu canalizare a crescut cu 10,8% (4 în mărimi absolute) în 2011 comparativ cu 2000. Regiunea deține 13,4% din numărul localităților cu canalizare din România și se află pe locul 4, după regiunile Centru (162), Nord Est (148) și Nord Vest (130). (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 56*).

În ceea ce privește locuințele dotate cu *instalații de energie electrică*, Regiunea Vest se situează peste media națională de 96,3%, cu un procent de 98,2%, care reprezintă un grad foarte mare de conectivitate la rețeaua de distribuție a energiei electrice.

Numărul localităților care au beneficiat de *sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice* a fost într-o continuă scădere, 188 localități în anul 2002, 121 localități în 2008, 110 localități la nivelul anului 2011.

Având în vedere gradul de conectivitate al localităților la *rețeaua de distribuție a gazelor naturale*, la sfârșitul anului 2011, la nivel național existau 876 de localități

conectate, dintre care 241 în mediul urban și 635 în mediul rural. Regiunea Vest deține 9,36% din totalul localităților conectate la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, având un număr de 82 de localități conectate, dintre care 32 în mediul urban și 50 în mediul rural. (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 57-58*).

3.3.4. Agricultură (*informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 111-115*).

În Regiunea Vest, agricultura reprezintă a treia ramură economică ca importanță. Contribuția agriculturii, silviculturii, pisciculturii în formarea Produsului Intern Brut (PIB) la nivelul regiunii se situează în anul 2009 la 6,58% (3.239,6 milioane lei prețuri curente), iar în statele membre ale UE se situează la aproximativ 1,7%.

La nivel național, Regiunea Vest deține 12,81% din suprafața agricolă a României, dispunând de un important potențial de valorificare. În cadrul Regiunii Vest sunt anumite diferențieri ce se evidențiază la nivelul județelor și anume că în județele Arad și Timiș, suprafețele agricole sunt superioare celor din județele Caraș-Severin și Hunedoara, primele două dispunând de un mare potențial conferit de prezența Câmpiei de Vest, pe când în celelalte două relieful predominant este cel al treptelor mai înalte (munți și dealuri), pe de altă parte, județele Caraș-Severin și Hunedoara adăpostind mari resurse forestiere.

În anul 2011, suprafața agricolă se întindea la **1.868.417 ha**, dintre care 58,3% era reprezentată de suprafață arabilă, 28,6% pășuni, 11,3% fânețe, 0,4% vii și 1,3% livezi.

Privind categoriile de folosință ale suprafeței agricole se observă câteva diferențieri între nivelul regional și nivelul național. Ponderea *suprafeței arabile* a regiunii este mai mică decât media națională, însă în interiorul regiunii județele Timiș și Arad dețin ponderi mai mari decât media națională. Ponderea *pășunilor* este mai mare la nivel regional decât nivelul național, județele Caraș-Severin și Hunedoara deținând ponderi aproximativ de două ori mai mari decât nivelul național. În regiune, *fânețele* dețin o pondere mai mare decât nivelul național; la nivel regional, ponderea cea mai mare pondere o deține județul Hunedoara și cea mai mică județul Timiș.

Regiunea deține o pondere destul de modestă ale suprafețelor cultivate cu *viță-de-vie*, aceasta fiind de 3 ori mai mică decât nivelul național; la nivel regional cea mai mare pondere o deține județul Arad, fiind urmat îndeaproape de județul Timiș.

Atât regiunea cât și România dețin aceiași pondere a suprafețelor cultivate cu *livezi*. Județul Caraș-Severin deține un potențial important de valorificare a culturilor pomicole, ponderea livezilor deținute de acesta fiind de două ori mai mare decât nivelul național și regional.

Producția ramurii agricole este preponderent vegetală cultivându-se în deosebi porumb (1.570.345 tone - 2011), grâu (820.590 tone - 2011) și cartofi (315.076 tone - 2011).

Cultivarea plantelor în Regiunea Vest dețin următoarele coordonate în anul 2011 și anume:

- locul IV la producția de *cereale* cu o producție superioară anului 2005 și cu productivitate mai mare decât media națională la grâu, ovăz, secara și orzul și orzoaica și productivități ale porumbului apropiate de media națională.

- locul IV la producția de *cartofi* cu o producție inferioară față de anul 2005 și cu o productivitate sub media națională.
- *sfecla de zahăr* se cultivă doar în județele Arad (90%) Timiș (8,65%) și Hunedoara (1,35%), dintre care județul Arad deține cea mai mare productivitate pe țară la sfecla de zahăr.
- Regiunea ocupă locul V la producția de *floarea soarelui*, productivitatea acesteia fiind peste media națională.
- producția de *legume* deține locul V în comparație cu regiunile de dezvoltare
- *vița de vie* este o cultură cu tradiție în special în județele Timiș și Arad și deține locul V pe țară la producția de *struguri* și este ușor sub valoarea productivității naționale. Suprafața viilor pe rod este în Regiunea Vest de 8.400 ha
- producția de *fructe* în anul 2011 era de 126.877 tone, depășind doar regiunea București-Ilfov, dintre cele mai cultivate fiind prunele (56,5%) și merele (29,8%).

4.3.5. Turismul (informații preluate din PDR Regiunea Vest 2014-2020, pag. 94-106).

Privind *structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică*, se observă că la nivel național Regiunea Vest se situează pe *locul 6* cu 513 unități de cazare, reprezentând 10.25% din totalul unităților de cazare. Dintre structurile de primire turistică cele mai răspândite sunt pensiunile turistice (32,9%), hotelurile și motelurile (29,8%), pensiunile agroturistice (16,6%), vilele turistice și bungalourile (9.9%) și cabanele turistice (3,1%).

În anul 2011, *capacitatea de cazare* a regiunii Vest deținea 23.671 *locuri*, plasându-se pe *locul 5* dintre cele 8 regiuni ale României, cu 8,5% din numărul total de paturi din România. Regiunea Sud - Est, unde este situat litoralul Mării Negre, deține cel mai mare procent al locurilor – 34,3%.

Având o populație în general mai redusă, regiunea este a 3-a din țară în ceea ce privește numărul locurilor de cazare la 100 de locuitori. În regiune, hotelurile alcătuiau în anul 2011, 57,4% (13.584) din total locuri de cazare.

În regiune funcționează 2 centre de informare turistică, la Arad și la Timișoara, acestea având un rol important în a facilita informarea obiectivă și completă a turiștilor precum și rolul de a promova obiective și destinațiile turistice din cadrul regiunii.

În anul 2011, *numărul de turiști sosiți* în Regiunea Vest a fost de 639.657 persoane, regiunea ocupând locul 6 la acest indicator, aceasta depășind doar regiunea Sud-Muntenia și Sud-Vest Oltenia ca și număr de turiști sosiți.

Sub aspect teritorial, cele mai multe sosiri ale turiștilor în unități de cazare în anul 2011 au fost în Municipiul Timișoara (210.879) adică 81% din total sosiri în județul Timiș și 33% total sosiri din regiunea Vest. Pe locul 2, municipiul Arad a înregistrat în anul 2011 129.418 turiști sosiți, adică 68% din total sosiri județ și 20% din total sosiri regiune.

Stațiunile de interes național din regiune dețin un mare potențial de atragere a turiștilor, dintre acestea cea mai renumită - Băile Herculane a reușit să atragă 60.008 turiști sosiți, Moneasa (a doua destinație ca importanță din județul Arad) a atras 33.993 turiști sosiți în anul 2011, Geoagiu-Băi – 24.934 sosiți, Buziaș – 13.633 sosiți și stațiunea Petroșani-Parâng cu 11.566 sosiți.

Etnografia și folclorul reprezintă o importantă ramură a patrimoniului imaterial, fiind compusă din arhitectura populară țărănească, tehnică și instalații populare, costume

populare, ceramică populară, muzee etnografice sătești, manifestări populare tradiționale, festivaluri, manifestări artistice etc.

Pe teritoriul Regiunii Vest sunt localizate mai multe zone de interes etnografic și anume:

- o *În județul Arad (de la vest spre est):* zona de nord a Nădlacului, zona Șiria, zona Buteni, Ususău, Vărădia de Mureș și zona Vârfurile.
- o *În județul Caraș-Severin:* Pojejena, Ciclova Română, Depresiunea Almăjului, culoarul Timiș – Cerna și culoarul Bistrei
- o *În județul Hunedoara:* Ținutul Pădurenilor, Țara Zărandului, Ținutul Orăștiei și Zona Văii Mureșului.
- o *Județul Timiș:* zona Dudeștilor Vechi, zona Lenauheim, zona Lugojului și zona Făget.

4.3.6. Dezvoltarea durabilă

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural. Ca orientare generală, documentul vizează realizarea următoarelor obiective strategice **pe termen scurt, mediu și lung:**

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României;

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile;

Orizont 2030: Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE.

Îndeplinirea acestor obiective strategice a avut în vedere pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere substanțială a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE.

În acest moment pot fi analizate rezultatele deja înregistrate, în raport cu obiectivele stabilite pentru orizontul 2013, și pot fi reconsiderate obiectivele rămase relevante pentru Orizontul 2020 și 2030; astfel, indicatorul sintetic prin care se masoară procesul de convergență reală, **produsul intern brut pe cap de locuitor al României**, *era estimat să depășească în anul 2013 media UE din acel moment, să se apropie de media UE în anul 2020 și să fie ușor superior nivelului mediu european în anul 2030.*

Direcțiile principale de acțiune, printre care se regasește și educația și formarea profesională, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- *Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională*, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;
- Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;

- Asigurarea securității și siguranței alimentare;
- Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, *educației*, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

În cadrul Temelor inter - și trans – sectoriale sunt abordate două sectoare de interes din perspectiva noastră, a elaborării PRAI, și anume: **1.1. Educație și formare profesională și 1.2. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea**
Tabelul sintetic de mai jos prezintă pe scurt Obiectivele pe termen scurt, mediu și lung aferente acestor teme, cu exemple de direcții de acțiuni și măsuri, care apoi sunt detaliate în paragrafele ce urmează.

Tabel nr.10. Temelor inter - și trans – sectoriale

Tema inter- și trans -sectorială		
	1.1. Educație și formare profesională	1.2. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea
Orizont 2013 termen scurt	Dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea oportunității sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă.	Atingerea mediei UE la indicatorii de bază ce descriu structura și performanța sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare.
Obiectiv național		
Direcții de acțiune /măsuri	Conținuturi de educație socio-culturală pe teme locale și universal; Conținuturi de educație ambientală; Conținuturi de educație și formare tehnică și profesională prin competențe și proatitudini, abilități și aptitudini; etica în mijlocul dezvoltării durabilității sociale.	Crearea de cunoștințe și creșterea vizibilității internaționale a cercetării românești; Creșterea competitivității economiei românești prin promovarea inovării Creșterea calității sociale a cercetării.
Orizont 2020 - termen mediu	Atingerea nivelului mediu de performanță al UE în domeniul educației și formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale UE pentru 2010.	Încadrarea cercetării românești în fluxul principal al evoluțiilor științifice și tehnologice din UE; generalizarea activităților inovative; apariția unor centre de excelență cu impact internațional.
Obiectiv național		
Direcții de acțiune /măsuri	Restructurarea ciclurilor de învățământ pe baza Cadrului Național al Calificărilor Dezvoltarea capacității și inovației instituționale; Profesionalizarea managementului educațional și școlar; Deschiderea sistemului formal de educație prin recunoașterea achizițiilor de învățare dobândite în contexte non-formale sau informale; Dezvoltarea bazei instituționale și logistice a sistemului educațional național; Creșterea calității procesului de formare a personalului didactic și de conducere din învățământ;	Se are în vedere perfecționarea, în continuare, a cadrului legislativ, regulatoriu și instituțional, dezvoltarea interfeței cu firmele inovative și promovarea cofinanțării cu capitalul privat. Cheltuielile publice pentru cercetare-dezvoltare-inovare în universități și unități specializate se vor ridica la cel puțin 3% din PIB.

	Accentuarea pregătirii tinerilor pentru a se instrui pe tot parcursul vieții; Dezvoltarea unor programe de studiu diferențiate conform specificului regiunilor și nevoilor elevilor; Extinderea învățământului și formării profesionale de calitate în mediul rural, cultivarea egalității de șanse și atragerea în sistemul educațional a tinerilor din grupurile defavorizate; Extinderea cooperării internaționale;	
Orizont 2030- termen lung Obiectiv național:	Situarea sistemului de învățământ și formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din UE; apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privința serviciilor educaționale oferite în mediul rural și pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilități.	Statornicirea principalelor elemente ale societății și economiei bazate pe cunoaștere; contribuții esențiale ale cercetării românești la realizarea obiectivelor complexe ale dezvoltării durabile.
Direcții de acțiune /măsuri	Principiile și practicile dezvoltării durabile vor fi încorporate organic în ansamblul politicilor educaționale; Eficiența internă și externă a sistemului de educație va fi în continuare obiectivul principal; Metodologia de evaluare, certificare și atestare a calității actului educațional se va alinia la procedurile de raportare la reperate de performanță adoptate în Uniunea Europeană; Extinderea în continuare a cooperării internaționale.	

4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă—aspecte specifice ruralului montan

Egalitatea de șanse și de tratament este principiul conform căruia se asigură participarea deplină a fiecărei persoane la viața economică, politică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

El reprezintă un drept fundamental și o valoare de bază a Uniunii Europene, stipulată în articolul 8 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene, și punerea în practică a acestui principiu poate asigura inclusiv **dezvoltarea durabilă a zonelor montane, cu aspecte specifice ruralului montan**.

Valorificarea diversității culturale, etnice sau a diferențelor de vârstă sunt premise pentru dezvoltarea societății și asigură o creștere inteligentă, sustenabilă și incluzivă, asigurând, în același timp, un cadru în care relațiile sociale au la bază valori precum toleranța și egalitatea.

La nivelul Uniunii Europene au fost emise o serie de acte normative pentru implementarea principiului egalității de șanse, care se aplică în majoritatea domeniilor: accesul la încadrarea în muncă; promovarea și formarea profesională; condițiile de muncă; securitate socială.

În plus, egalitatea de șanse este privită în contextul schimbărilor demografice, din perspectiva efectelor îmbătrânirii populației și al eliminării decalajelor dintre generații. Pornind de la două componente importante ale dezvoltării, economia și populația, în care România ocupă încă o poziție fragilă în rândul țărilor europene, a fost elaborată **Strategia de dezvoltare teritorială a României-România policentrică 2035**

(SDTR), în perspectiva asigurării coeziunii și competitivității teritoriale, dezvoltării și șanselor egale pentru oameni.

Acest document reprezintă viziunea asumată a Guvernului și Parlamentului României privind dezvoltarea teritoriului național pentru orizontul de timp 2035: **România 2035, o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei.**

SDTR a fost elaborată cu scopul de a crea un instrument strategic de planificare teritorială la nivel național pentru sprijinirea și direcționarea procesului de dezvoltare teritorială la nivel național, cu scopul valorificării oportunităților și a nivelului de dezvoltare al fiecărui teritoriu, ținând cont de prevederile principalelor documentele strategice europene și naționale și în special de: obiectivele Strategiei Europa 2020; prioritățile Agendei Teritoriale revizuite UE 2020 Programul de guvernare; Acordul de parteneriat 2014 – 2020; Obiectivele strategiilor politicilor sectoriale din România.

La nivel european, obiectivele coeziunii economice și sociale stabilite în documentele strategice au fost completate cu cel al coeziunii teritoriale, conceput cu înțeles cuprinzător care se referă la elemente precum accesul echitabil la servicii, valorificarea potențialului teritorial sau coordonarea politicilor sectoriale.

Conceptul de coeziune teritorială include mai multe direcții majore, astfel: dezvoltarea armonioasă a teritoriului; valorificarea elementelor de potențial teritorial; utilizarea caracteristicilor geografice în dezvoltarea teritorială; orientarea în jurul a trei coordonate strategice cheie, respectiv concentrarea activităților umane, conectarea orașelor și teritoriilor și cooperarea reală în diverse domenii.

Pe plan național, există încă disparități profunde cauzate de bariere naturale, accesibilitate redusă către unele zone rurale sau montane, dar și acces scăzut la servicii publice de interes general. Aceste disparități conduc spre un grad scăzut de coeziune și de participare a cetățenilor la viața publică, precum și imposibilitatea valorificării potențialului întregului teritoriu național.

Viziunea de dezvoltare pentru orizontul de timp 2035 se concretizează într-un scenariu de dezvoltare care înglobează premisele de dezvoltare caracteristice ale teritoriului național și a cărui implementare are ca efect creșterea competitivității teritoriului odată cu reducerea disparităților importante dintre anumite zone de la nivelul teritoriului, asigurând, în același timp șanse egale tuturor cetățenilor țării, indiferent de mediul în care trăiesc, învață și muncesc.

Operaționalizarea obiectivelor SDTR se realizează prin cadrul de măsuri teritoriale și acțiuni strategice la nivel național și la nivelul zonelor specifice; acțiuni cu impact direct în asigurarea de șanse egale la educație, sunt:

- Înființarea, modernizarea și dotarea grădinițelor și a creșelor din mediul rural
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea școlilor gimnaziale din mediul rural
- Înființarea, modernizarea și dotarea centrelor de tip “After-School” din mediul rural
- Implementarea soluțiilor de tip e-educație la unitățile de învățământ din zona montană, cu precădere în localitățile rurale;
- Reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ preuniversitar din localitățile montane;
- Achiziționarea de autobuze școlare pentru transportul copiilor și elevilor din satele de munte lipsite de unități de învățământ;
- Înființarea, reabilitarea, modernizarea și dotarea campusurilor școlare și de formare profesională continuă din zonele montane, cu precădere în jurul liceelor cu profil tehnologic;
- Derularea de programe de formare profesională continuă pentru ocupații tradiționale, cu precădere în zone montane cu potențial turistic ridicat;

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României și asigurarea unui caracter integrat al acesteia, va fi asigurat prin corelarea acțiunilor instituțiilor publice și actorilor privați ale căror decizii influențează dezvoltarea spațială, unul din principiile de bază care stă la baza procesului fiind reprezentat de cooperarea interinstituțională strânsă la nivel central și local.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

➤ Mediul economic este bine conturat la nivelul Regiunii, și oferă repere importante pentru IPT. Este deosebit de clara tendința de dezvoltare a sectoarelor economiei către domenii cu productivitate ridicată, iar competitivitatea regională are una dintre cele mai importate resurse cea umană, existentă și viitoare.

➤ Având în vedere gradul de îmbătrânire a forței de muncă și lipsa unui surplus de calificări pe piața muncii, investitorii se orientează puternic către forța de muncă pe care și-o dezvoltă încă din etapa de formare inițială, pe toate nivelurile (muncitori calificați, specialiști și experți cu studii superioare).

➤ În județele regiunii se conturează zone de interes pentru sectoare economice mai relevante, ceea ce ar necesita o planificare regională a ofertei de formare profesională: ar fi eficiente dacă ar funcționa centre de formare puternice acolo unde există și cea mai importantă cerere de calificări, și care poate investi în instruirea practică.

➤ Nu este eficient nici din perspectiva costurilor păstrarea aceluiași oferte în fiecare județ, în raport de competiție între aceste centre. Abordarea ofertelor în mod complementar ar aduce un plus de eficiență, cu condiția asigurării unui grad mai ridicat de mobilitate a tinerilor pentru perioada de formare profesională.

5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii³²:

5.1.1.a. Populația activă. În perioada 2002 - 2015 populația activă din Regiunea Vest număra 11.697 mii persoane, respectiv 8,69% din populația activă la nivel național. Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de scădere a populației active s-a manifestat atât la nivelul Regiunii Vest cât și la nivel național. La nivel regional, după un maxim în 2007 (885 mii persoane), numărul populației active a ajuns în 2015 la 771 mii persoane.

Pe medii rezidențiale, față de anul 2007, doar în rândul populației active din mediul urban s-a înregistrat tendința de scădere, de la 566 mii persoane la 486 mii persoane în 2015. În mediul rural evoluția populației active a fost oscilantă cu un maxim de 338 mii persoane în 2002 (începutul perioadei analizate) și un minim de 285 mii persoane în anul 2015 (sfârșitul perioadei analizate).

La nivelul anului 2015 numărul persoanelor active de gen masculin înregistrează o ușoară scădere cu 38 mii persoane (454 mii persoane) față de anul 2007 (492 mii persoane) iar în cazul populației active de gen feminin se constată o scădere cu 76 mii persoane (393 mii persoane) față de 2007 (317 mii persoane).

5.1.1.b. La nivelul Regiunii Vest *ponderea persoanelor inactive* înregistrează valori între 54,3% (în 2008), și 57,4% (în 2015), cu o distribuție diferențiată pe grupe de vârstă. Pentru grupele de vârstă 25-34 ani, 35-44 ani, și 45-54 ani, aproximativ fiecare a cincea persoană este inactivă.

O creștere îngrijorătoare avem pentru grupa de vârstă 55-64 ani, persoane care sunt inactive într-o pondere de peste 60%, cu un maxim de 65,1% în 2015.

Aceste valori pot indica șanse reduse de angajare sau opțiuni pentru pensionare anticipată, și semnalează nevoia unor intervenții de tip „îmbătrânire activă”.

Distribuția pe sexe indică o situație defavorizată pentru femei, grupa de vârstă 55-64 de ani, iar pe medii rezidențiale diferențele se păstrează în defavoarea mediului urban.

5.1.1.c. Populația ocupată: Populația ocupată totală în Regiunea Vest a fost în anul 2002 de 803 mii persoane, înregistrând un vârf de 835 mii persoane în 2007 după care a urmat o scădere anuală aproape constantă ajungând în 2015 la 729 mii persoane. Procentual, populația ocupată a crescut în intervalul 2002-2015 cu 0,1 puncte procentuale. În perioada analizată, populația ocupată la nivel regional reprezenta 8,78% din populația ocupată la nivel național.

În ceea ce privește evoluția pe sexe, de-a lungul perioadei analizate, atât populația ocupată de sex masculin cât și cea de sex feminin a cunoscut evoluții oscilante de la un an la altul.

În anul 2015, pe medii de rezidență în mediul urban populația ocupată a scăzut cu 19 mii persoane iar în mediul rural a scăzut cu 55 mii persoane față de anul 2002.

³² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic](#)

5.1.1.d. Șomerii: Numarul total al șomerilor din Regiunea Vest se ridică în perioada 2002 – 2015, la 695 mii persoane ceea ce reprezintă 7,39% din numărul total al șomerilor la nivel național.

Situația șomajului pe sexe arată că, din totalul șomerilor în perioada analizată, 62,5% sunt de sex masculin și 37,5% sunt de sex feminin.

Analizând situația șomerilor pe medii de rezidență se constată că: în mediul urban scăderea numărului de șomeri a fost destul de accentuată, scădere cu 21 mii persoane în 2015 față de 2002 (-3,7%) în timp ce în mediul rural evoluția a fost fluctuantă și cu o creștere lentă de 1 mii persoane în 2015 față de 2002 (1,4%).

5.1.1.e. Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe: Rata de activitate a tinerilor de vârstă 15-24 ani a scăzut în intervalul analizat, de la 36,2% în 2002 la 25,7% în 2015. Ponderile mai ridicate le regăsim la persoanele de sex masculin, înregistrând o diferență de 6,3 % în 2002 și de 7,7% în 2015 față de sexul feminin. În general, ponderile înregistrate la nivelul Regiunii Vest sunt mai scăzute decât cele de la nivel național.

5.1.1.f. Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență: Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani a fost în 2004 de 38,2% cea mai mare din Regiunea Vest, iar în 2014 a fost înregistrată cea mai mică pondere 20,0% . Între cele 2 medii de rezidență s-au înregistrat discrepanțe semnificative, valorile cele mai ridicate fiind în mediul rural, iar pe întreaga perioadă analizată rata de activitate arată o tendință de descreștere pronunțată.

5.1.1.g. Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe: La nivelul Regiunii Vest rata de ocupare se situează sub media națională, cel mai mare decalaj de 8 puncte procentuale înregistrându-se în anul 2014. Rata de ocupare, la nivel regional, la tinerii din grupa de vârstă 15-24 ani prezintă un trend descrescător în perioada 2002-2015 (de la 29,9% la 20,6%). În ceea ce privește diferențierea pe sexe, este de remarcat faptul că rata de ocupare a populației de sex feminin este mai scăzută față de populația de sex masculin în medie cu 6,33 puncte procentuale.

5.1.1.h. Rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență: Pentru grupa de vârstă 15-24 ani rata de ocupare prezintă valori oscilante între un maxim în 2004 (31,2%) și un minim în 2014 (14,5%). În anul 2015 rata de ocupare pentru grupa de vârstă 15-24 ani a crescut față de anul anterior cu 6,1 puncte procentuale. Pe medii rezidențiale, rata de ocupare, în perioada 2002 – 2014 prezintă un trend descrescător iar în anul 2015 se constată o creștere de 5,9 puncte procentuale în mediul urban și o creștere de 6 puncte procentuale în mediul rural față de anul anterior. Pe întreaga perioadă analizată, scăderea ratei de ocupare este mai accentuată în cazul populației din mediul rural, pentru că tinerii din mediul rural renunță la continuarea studiilor în favoarea intrării pe piața muncii.

5.1.1.i. Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe sexe: Rata șomajului (BIM) la grupa de vârstă 15-24 ani a fost în anul 2015 în scădere cu 7,5 puncte procentuale față de anul 2014 (19,8 % în anul 2015 față de 27,3% în anul 2014). După structură pe sexe, valori mai ridicate ale ratei șomajului la această grupă de vârstă s-au înregistrat în cazul populației feminine (23,3 %) în comparație cu rata șomajului în cazul populației masculine (17,4 %) pentru anul 2015. Pe întreaga perioadă analizată, rata șomajului la persoanele de sex masculin a scăzut (20,1% în 2002 – 17,4% în 2015) iar în cazul populației feminine a înregistrat o creștere (13,9% în 2002 – 23,3% în 2015). Menționăm că, în general, rata șomajului se păstrează sub valorile medie naționale pe întreaga perioadă analizată.

5.1.1.j. Rata șomajului BIM pentru grupa de vârstă 15-24 ani, pe medii de rezidență: Raportându-ne la mediile de rezidență, se poate observa faptul că în anul 2015 rata șomajului a înregistrat o scădere semnificativă față de anul 2014 astfel: 6,9 % în mediul urban și 8,2% în mediul rural, cu valori înregistrate sub media națională.

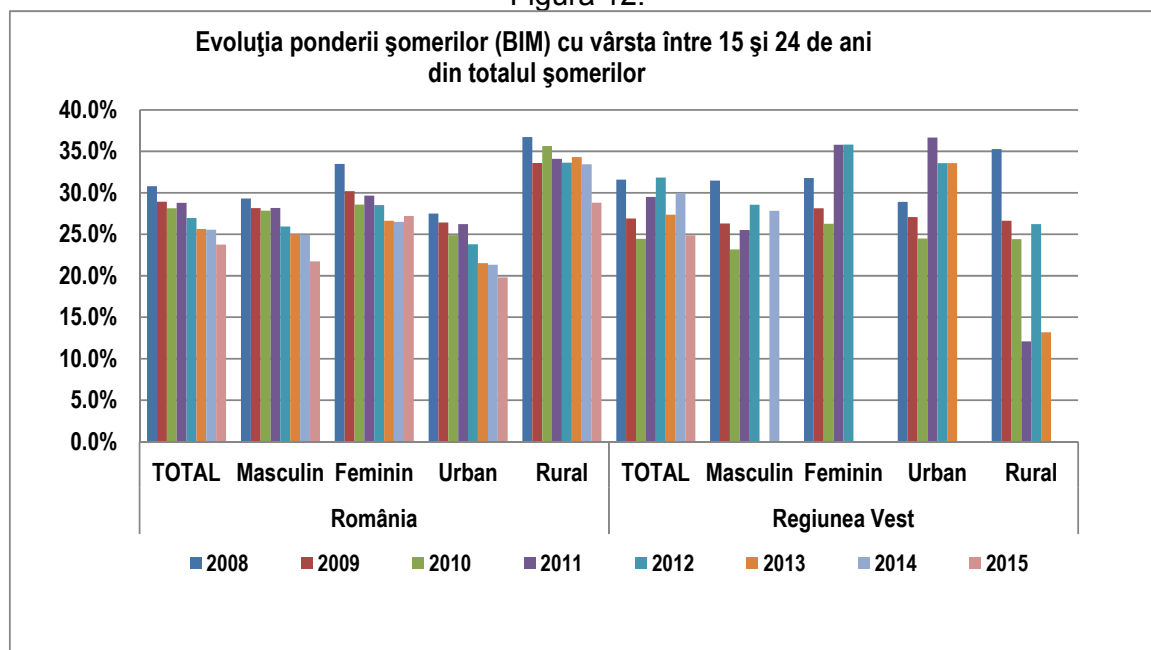
5.1.1.k. *Ponderea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor (BIM):* Ponderea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor (BIM) se păstrează la o valoare relativ ridicată, în jur de 28%, cu o tendință de descreștere, însă cu valori peste media națională. Din analiza datelor supuse analizei rezultă o scădere de 6,7 puncte procentuale, în perioada 2008-2015 (de la 31,6% la 24,9%) cu 0,3% mai puțin față de nivelul național.

Din analiza datelor referitoare la structura pe sexe, valori mai ridicate ale ratei șomajului la această grupă de vârstă s-au înregistrat în cazul populației feminine (30%) în comparație cu rata șomajului populației masculine (25%).

Raportându-ne la mediile de rezidență, se poate observa faptul că rata șomajului în mediul rural este mai scăzută decât cea înregistrată în mediul urban.

Dacă la nivel național se poate identifica o tendință constantă pentru valorile totale, (distribuție pe sexe și medii de rezidență) la nivelul Regiunii Vest se înregistrează fluctuații relativ mari, ca semn al instabilității ridicate a pieței muncii.

Figura 12.

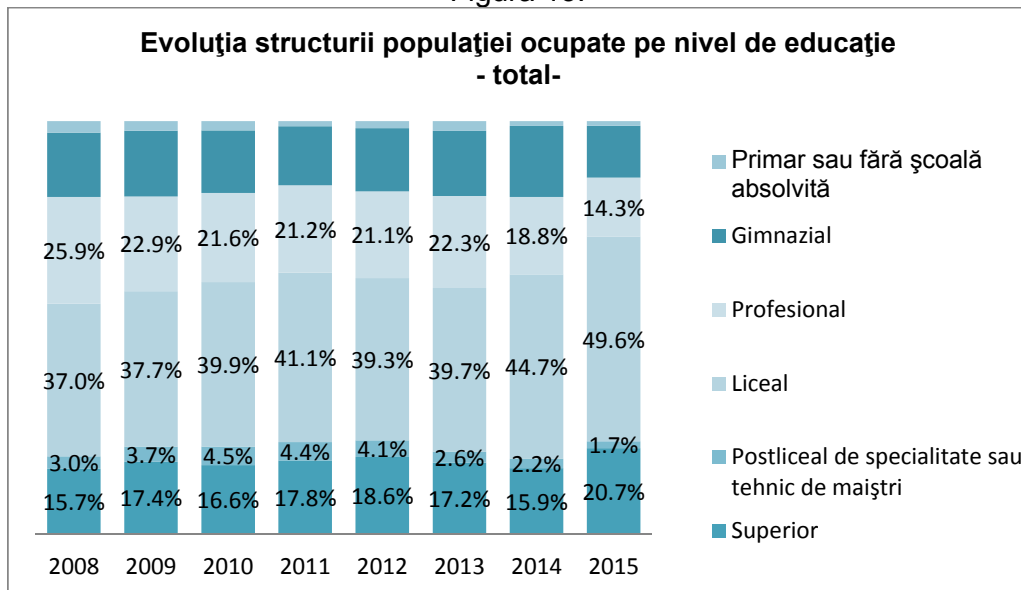
Sursa: INS "Forța de muncă în România: Ocupare și șomaj"

5.1.2. *Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii*³³. Evoluția structurii populației ocupate după nivelul de instruire, în Reginea Vest, în perioada 2008 - 2015 evidențiază creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire mediu (liceal), în paralel cu o scădere semnificativă a ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită).

Persoanele cu *nivel mediu* de educație dețin, în perioada analizată, cea mai mare pondere din totalul populației 65,40%. Pondere mare regăsim la persoanele de sex masculin 69% față de persoanele de sex feminin 60,65%. Raportându-ne la mediile de rezidență valori mai ridicate se înregistrează la populația din mediul urban 68,77% față de populația din mediul rural 59,71% .

³³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 13.

Sursa: INS Anuare statistice. Cercetarea statistică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO)

Urmează populația cu *studii superioare*, cu o pondere de 17,5% din totalul populației ocupate. Se remarcă faptul că la nivel superior de instruire persoanele de sex feminin dețin o pondere de 19,61% cu 3,79 puncte procentuale mai mult decât populația de sex masculin (15,82%). Structura pe medii rezidențiale indică disparități majore în cazul acestui nivel de educație: 24,6% - mediul urban și 5,4% - mediul rural.

Ponderea cea mai mică din totalul populației ocupate o dețin persoanele cu *nivel scăzut de educație* 17,13%. Din analiza pe sexe, populația de sex feminin înregistrează, în perioada analizată, o pondere mai ridicată (19,69%) față de populația de sex masculin (15,18%). Ponderea mai ridicată o regăsim în cazul persoanelor din mediul rural 34,87 % față de mediul urban (15,12%).

Populația cu nivel de pregătire scăzut (gimnazial sau fără școală absolvită), are posibilități foarte reduse de a ocupa un loc de munca. Posibilitatea de a ocupa un loc de muncă este de aproape 5 ori mai mare pentru persoanele care dețin un nivel de instruire mediu față de persoanele care nu au nici o calificare. Acest lucru este vizibil din tendința înregistrată pe perioada 2008-2015, în care crește cu 5% ponderea celor cu studii superioare din totalul populației active, și în mod similar și a celor cu studii liceale (cu 12,6%), în defavoarea celor cu studii gimnaziale (-3,1%) sau profesionale (-11,6%).

Chiar dacă ponderea populației active cu studii superioare prezintă o creștere evidentă în perioada analizată, valoarea de 17,5% rămâne mult în urma Țintelor europene.

Pe nivele de instruire, populația ocupată se distribuie diferit pe grupe de vârstă.

Din populația ocupată care face parte din **grupa de vârstă 15-24** ani cea mai ridicată medie a ponderii o înregistrează persoanele cu nivel de pregătire *scăzut* (gimnazial sau fără școală absolvită), 7,7%. De asemenea pondere ridicată, din această grupă de vârstă, găsim la persoanele de sex masculin și la persoanele din mediul rural; pentru populația din **grupa de vârstă 25-34** ani cea mai mare pondere o găsim la persoanele cu studii superioare 33,2% (în scădere cu 8,8 puncte procentuale în 2015 față de 2008) din care femei 34,8%; persoanele din **grupa de vârstă 35-44** ani, au ponderea cea mai reprezentativă, dintre acestea 35,6% având nivel de instruire

superior (în creștere cu 12,7 puncte procentuale în 2015 față de anul 2008) din care femei 36,7%; la **grupa de vârstă 45-54 ani** pondere mai mare o regăsim la cele cu studii medii respectiv 26,2% din care femei 28,0%; la **grupa de vârstă 55-64 ani** pondere mare o regăsim la persoanele cu nivel de instruire scăzut 20,6% (gimnazial sau fără școală absolvită) din care bărbați 20,7 % iar 21,8% o reprezintă populația din mediul rural.

5.1.3. Șomajul de lungă durată³⁴

5.1.3.1. *Șomajul de lungă durată (12 luni și peste):* În perioada analizată 2008-2015, comparativ cu media UE (28 state), **în România, ponderea șomajului de lungă durată (12 luni și peste)**, înregistrează 2,5 puncte procentuale sub media țărilor Uniunii Europene care este de 42,9% iar șomajului de lungă durată (12 luni și peste) – din populația activă, în România, se situează cu puțin peste un procent (1,38%) sub media țărilor Uniunii Europene care este de 4,11 puncte procentuale.

Șomerii de lungă durată sunt o categorie formată în general din persoane disponibilizate care, în timp s-au deprofesionalizat, calificările acestora nemaiaivând căutare pe piața muncii.

Un șomaj persistent pe termen lung are implicații atât asupra societății (cu impact negativ în ceea ce privește creșterea economică) cât și a persoanelor în cauză.

Șomajul pe termen lung, ce înregistrează valori din ce în ce mai ridicate, este unul dintre factorii care au dus de creșterea sărăciei în UE de la începutul crizei.

Rata șomajului de lungă durată (12 luni și peste) în regiunea Vest înregistrează 1,23% peste media națională care este 40,3% iar valoarea mediei șomajului de lungă durată (12 luni și peste) – din populația activă, se situează cu 0,45 procente procentuale sub media națională care este de 2,73%.

5.1.3.2. *Șomajul de lungă durată în profil teritorial.* În perioada analizată rata șomajului de lungă durată înregistrează valori constante 2,1 % în anii 2008, 2013 și 2014 cu mici fluctuații 1,8% în 2010 și – 2,4% în 2011.

Rata șomajului de lungă durată pentru tineri are o evoluție oscilantă cu un minim de 10,8% în 2009 și un maxim de 16,2% în 2014. Urmărind incidența șomajului de lungă durată se observă o creștere a acesteia de la 40,2% în 2013 la 43,8% în 2014. Și incidența șomajului de lungă durată înregistrează o creștere de la 52,1% în 2013 la 59,3% în 2014.

Pe sexe, ecartul dintre cele două rate ale șomajului a fost de 1,7 puncte procentuale (7,5% la bărbați față de 5,8% la femei), iar pe medii de rezidență de 0,4 puncte procentuale (7% în urban față de 6,6% în rural).

5.1.3.3. *Șomajul (1) de lungă durată, în profil teritorial, pe sexe și medii:* Pe sexe, media ratei șomajului de lungă durată (12 luni și peste) este mai mare în cazul bărbaților cu 0,4% față de femei, unde este de 1,8%. Aproximativ aceeași situație se observă și în cazul mediilor de rezidență (urban 2,31% și rural 1,8%).

Rata șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) de sex masculin prezintă o evoluție oscilantă cu valoarea cea mai ridicată 15,2% în 2014. Evoluția oscilantă se păstrează și în cazul șomerilor tineri de lungă durată de sex feminin cu un maxim de 17,2% în 2014. Media șomerilor tineri din mediul urban este de 19,9% mult ridicată față de media din mediul rural 5,8%.

Pe sexe, diferența dintre media incidenței șomajului de lungă durată (12 luni și peste) a fost de 1,71 puncte procentuale (40,2 % la bărbați față de 38,4 % la femei), iar pe medii de rezidență de 3,3 puncte procentuale (38,6% în urban față de 41,9 % în rural).

³⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 h PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

Analizând incidența șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) se observă că diferența dintre valorile medii la bărbați (61,5%) și femei (61,33%) este nesemnificativă. Media incidenței șomajului de lungă durată pentru tineri (6 luni și peste) din mediul urban este de 67,5% mult ridicată față de media din mediul rural 45,33%.

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică³⁵

5.2.1.1. Principalii indicatori ai forței de muncă, conform Balanței Forței de Muncă (BFM) la nivel național și regional. Resursele de muncă (mii persoane) înregistrează o evoluție negativă, scăzând de la 1203,4 în 2002 la 1176,8 în 2016 și plasează Regiunea Vest pe ultimul loc la nivel național cu 9,07% din media națională. În ceea ce privește indicatorul rata șomajului înregistrat, regiunea are cele mai bune valori, imediat după București – Ilfov. Menționăm că numărul șomerilor a scăzut de la 57.307 persoane în 2002 la 29.248 persoane în 2016. Evoluția este una oscilantă, cu o rata a șomajului sub 4% în ultimii ani.

5.2.1.2. Principalii indicatori ai forței de muncă conform Balanței Forței de Muncă (BFM) la nivel regional și județean. Începând cu anul 2010, la nivelul Regiunii Vest, resursele de muncă au scăzut de la 1275,3 mii persoane la 1176,8 mii persoane în 2014. În anul 2014, județul Timiș are numărul cel mai mare de persoane active din regiune 4473,4 mii persoane, urmat de județul Hunedoara cu 256,4 mii persoane iar cel mai scăzut număr se regăsește în județul Caraș-Severin 176,4 mii persoane. Județul Timiș a avut cel mai mare număr 336,2 mii persoane ocupate, urmat de județul Arad cu 212,1 mii iar ultimul loc este ocupat de județul Caraș-Severin cu 112,1 mii persoane.

La nivelul anului 2015, numărul cel mai reprezentativ al șomerilor înregistrați l-a avut județul Hunedoara 11.339 persoane, iar cel mai redus număr s-a regăsit la județul Timiș 4.329 persoane. Populația în pregătire profesională și alte categorii de populație în vârstă de muncă a fost în județul Timiș 131,8 mii urmat de județul Hunedoara cu 67,0 mii.

Rata de ocupare a resurselor de muncă a atins valori ridicate în județul Arad 78,4%, urmat de județul Timiș cu 71 % iar cea mai redusă valoare s-a înregistrat în județul Caraș-Severin 63,5%.

Rata șomajului înregistrat pe Regiunea Vest a fost cu 2 puncte procentuale mai scăzută decât cea pe România 5,4%. Cea mai mică rată a șomajului (în 2014) de 1,6 % s-a înregistrat în județul Timiș, urmat de județul Arad 2,8% iar rate mai mari s-au înregistrat în Hunedoara 6,6% urmat de Caraș-Severin 4,5%.

Pentru întreaga perioadă se înregistrează o tendință de scădere a ratei șomajului, un semn al revigorării pieței muncii, ajungând la valori critice pentru acest indicator, fiind necesară deschiderea pieței și pentru muncitori din alte regiuni.

5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale³⁶. În perioada analizată, la nivelul Regiunii Vest, cel mai mare număr al populației ocupate (5809,3 mii persoane) se regăsește în servicii (2408,3 mii persoane), urmat de industrie (1645,2 mii persoane) și apoi de agricultură, silvicultură, pescuit (1410,3 mii persoane). Cele mai scăzute valori și cu tendință de

³⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 c PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

³⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 d PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

descreștere (corelat cu criza economică) avem în domeniul construcții (345,9 mii persoane). La nivel național se păstrează aceeași tendință în ceea ce privește serviciile și construcțiile. Se constată următoarele: cel mai mare număr al populației ocupate (59426,4 mii persoane) se regăsește în servicii (21855,1 mii persoane), urmat de agricultură, silvicultură, pescuit (16894,2 mii persoane) și apoi de industrie (12566,9 mii persoane) pe ultimul loc situându-se construcțiile (4422,2 mii persoane). Analizând evoluția populației ocupate în regiunea Vest în perioada 2008 – 2014 se constată următoarele:

Serviciile - la nivel național, în perioada analizată s-a înregistrat o creștere a ratei populației ocupate. În anul 2008 ponderea populației ocupate din acest domeniu de activitate reprezenta 41,9 % din totalul populației ocupate iar în anul 2014 această pondere a atins valoarea de 44,1%. Un ritm de creștere, dar nu deosebit, se înregistrează și în Regiunea Vest. Dacă în anul 2008 ponderea populației ocupate din domeniul serviciilor reprezenta 40,7%, în anul 2014 aceasta a ajuns la valoarea de 41,9% însă cea mai mare pondere din perioada analizată a fost în anul 2009 (42,1%). Dintre activitățile acestui domeniu, cea mai căutată activitate este Comerț cu ridicata și cu amănuntul; Repararea autovehiculelor și motocicletelor – aceasta activitate fiind desfășurată, în medie de aproximativ 14,34% din populația ocupată în domeniul serviciilor. La polul opus cea mai mică medie a ponderii populației ocupate din domeniul serviciilor o înregistrează activitatea tranzacțiilor imobiliare (0,42%) urmată de intermediari financiare (0,85%).

Industria - la nivel național se remarcă o scădere a ponderii populației ocupate în acest sector de activitate. Evoluția ponderii populației ocupate a oscilat de la 22,7% în 2008 (ce mai mare valoare), la 21,1% în anul 2014 înregistrând o valoare minimă de 20,6% în 2012. La nivelul Regiunii Vest, media ponderii populației ocupate în sectorul industrie este mai mare cu 7,17% (28,31%) decât media ponderii populației ocupate la nivel național (21,14%). În întreaga perioadă evaluată, ponderea populației ocupate care își desfășura activitatea în acest sector de activitate a oscilat de la 27,2 % (valoarea cea mai mică înregistrată în anul 2009) la 29,4% (valoarea cea mai mare înregistrată în anul 2014). Din totalul populației care își desfășoară activitatea în acest domeniu, peste 86% își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare, cea mai mică pondere fiind înregistrată în domeniul producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (26,49%).

Agricultură silvicultură și pescuit – din anul 2008 până în anul 2012, la nivel național, ponderea populației ocupate în acest sector de activitate, a crescut cu 1,8 puncte procentuale de la 27,5% la 29,3%. În următorii doi ani ponderea populației ocupate a cunoscut un regres ajungând în 2014 la 27,3% din totalul populației ocupate. Acest fenomenul **de creștere al populației ocupate urmat de un regres se înregistrează și la nivelul regiunii Vest**. Astfel de la 23,5% în 2008 până în 2012 ponderea populației active a crescut cu 1,6 puncte procentuale ajungând la 25,1% din totalul populației ocupate. Această pondere a înregistrat o scădere cu 2 puncte procentuale atingând în 2014 valoarea de 21,1%.

Construcții - ponderea populației ocupate nu a înregistrat evoluții deosebite nici în sens pozitiv nici în sens negativ, diferențele de la an la an în perioada analizată, la nivel național, fiind inferioare valorii de 0,5%. În anul 2008 ponderea populației ocupate din acest domeniu de activitate reprezenta 7,9 % din totalul populației ocupate, în anul 2014 această pondere a atins valoarea de 7,4%. **Ponderea populației ocupate la nivel regional a cunoscut o scădere continuă**. În anul 2008 ponderea populației ocupate în acest sector de activitate a fost de 6,8%, acesta ajungând în anul 2014 la valoarea de 5,6 % . Se constată, pentru perioada 2008-2014, tendința de scădere constantă a numărului și ponderii populației ocupate în

construcții, în paralel cu creșterea numărului și ponderilor populației ocupate în servicii. În industrie și agricultură, silvicultură și pescuit, cu anumite fluctuații în jurul aceluiași valori ale numărului și ponderii populației ocupate în aceste domenii.

În Regiunea Vest, populația ocupată pe activități ale economiei naționale, în perioada 2008-2014, arată distribuții similare pentru județele regiunii, cu excepția județului Caraș Severin.

În cazul serviciilor cea mai mare medie a ponderii populației ocupate în domeniul de activitate al serviciilor o înregistrează județul Timiș (44,7%) cu 3,2 puncte procentuale peste media regională (41,5%). În ordine se situează județul Arad cu 40,8% urmat de județul Hunedoara (40,6%) și județul Caraș-Severin care a avut cea mai scăzută medie a ponderii populației ocupate din regiune 36,00 %.

Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor activitatea cu cea mai mare reprezentare dintre activitățile domeniului servicii (14,3% din media regională), înregistrează în județul Hunedoara o medie a ponderii persoanelor ocupate de 16,3%, cu 2 puncte procentuale peste media regională. Urmează județul Arad cu 14,8%, județul Timiș cu 14,3% și pe ultimul loc județul Caraș Severin cu 10,7%.

Industria este bine reprezentată în fiecare județ. În județul Arad se înregistrează cea mai ridicată medie a ponderii populației ocupate (31,9%), cu 3,6 puncte procentuale peste media regională, urmat de județul Hunedoara cu 29,5 % iar județul Caraș – Severin deține cea mai mică medie a ponderii în acest sector (21,9%). În Regiunea Vest industria prelucrătoare a avut în perioada analizată cea mai reprezentativă medie a ponderii populației ocupate (25,4%), județul Arad înregistrând cea mai ridicată medie a ponderii populației ocupate în acest domeniu (29,6%), urmat de județul Timiș cu 25,21%.

Agricultură, silvicultură și pescuit este prezentă, în perioada analizată, cu ponderi în jur de 21% - 25%, cu excepția județului Caraș Severin cu cea mai ridicată medie a ponderii populației ocupate din regiune, 36,1% cu 11,8 % peste media ponderii regionale (24,3%) și cu 7,67% peste media ponderii naționale (28,42%).

Construcțiile sunt prezente cu cele mai mici valori, în jur de 6%, în fiecare județ și cu o ușoară tendință de descreștere. Județul Hunedoara înregistrează cea mai ridicată medie a ponderii populației ocupate 6,67% cu 0,72 puncte procentuale peste media regională.

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați³⁷

Pe perioada analizată se poate distinge clar un maxim al acestui indicator pentru anul 2009, atât la nivel național cât și la nivelul Regiunii Vest după care urmează o tendință clară de descreștere, care este și semnificativă în valoare absolută.

Referitor la structura șomajului pe nivele de educație, putem observa că cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional atât la nivel național (cu o medie a ponderii de 73,16%) cât și la nivel regional (cu o medie a ponderii de 64,61%). La polul opus se situează cei cu nivel de educație universitar, identificați la nivel regional, pe perioada analizată, cu ponderi mai mari decât cele înregistrate la nivel național. Această situație poate fi corelată cu faptul că o mare parte a absolvenților de studii superioare acceptă locuri de muncă sub calificarea lor, iar aceste poziții sunt mai vulnerabile schimbărilor de pe piața muncii, cu risc mai mare de șomaj.

Pentru șomerii înregistrați pe nivele de educație, în perioada 2007- 2015, județele prezintă deviații semnificative. Pentru șomerii înregistrați cu studii Primar, gimnazial și

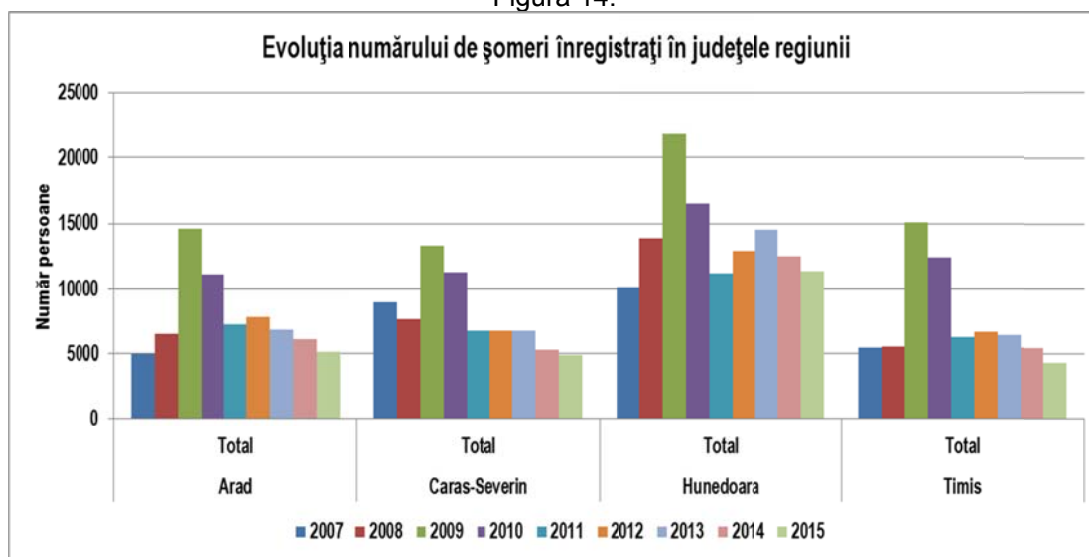
³⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 e PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

profesional cele mai mari valori se înregistrează în județul Arad cu o medie de 71,82 %, cu 7,21 puncte procentuale peste media regională iar la extrema cealaltă se situează județul Timiș cu o medie a șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație de 60,87% cu 3,74 puncte procentuale sub media regională.

În ceea ce privește șomerii înregistrați cu nivel de educație *Liceal și postliceal* se înregistrează valori ale mediei apropiate de media regională (25,51%) în județele Timiș (24,25%), Hunedoara (28,65%) și Caraș-Severin (27,24%). Excepție face județul Arad unde media șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație este de 19,43% cu 6,08 puncte procentuale sub media regională.

Referitor la șomerii înregistrați cu nivel de educație *universitar* se înregistrează valori ale mediei apropiate de media regională (9,87%) în județele Arad (8,74%), Hunedoara (8,83%) și Caraș-Severin (8,48%). Excepție face județul Timiș unde media șomerilor înregistrați pe acest nivel de educație este de 14,88 % cu 5,01 puncte procentuale sub media regională.

Figura 14.

Sursa datelor: INS - Baza de date TEMPO-Online

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale³⁸

5.4.1.1. *Locuri de munca vacante pe regiuni de dezvoltare si activitati ale economiei nationale (sectiuni) CAEN Rev.2* În România, numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante, în perioada analizată, a fost de 40.636 locuri iar în Regiunea Vest de 5.429 locuri ceea ce a reprezentat 13,36% din numărul locurilor de muncă vacante din întreaga țară.

În urma analizei datelor existente, la nivelul regiunii în perioada 2011-2015, cu privire la locurile de munca vacante se constată următoarele: media celor mai ridicate valori s-au înregistrat în **industria prelucrătoare (2.119 locuri de muncă vacante)**, în **învățământ (717,5 locuri de muncă vacante)**, în **administrația publică (614 locuri de muncă vacante)** și în **sănătate și asistență socială (596 locuri de muncă vacante)**. La polul opus, cele mai mici valori în ceea ce privește numărul mediu anual al locurilor de muncă vacante s-a înregistrat în activitățile din **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (7 locuri de muncă vacante)**

³⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

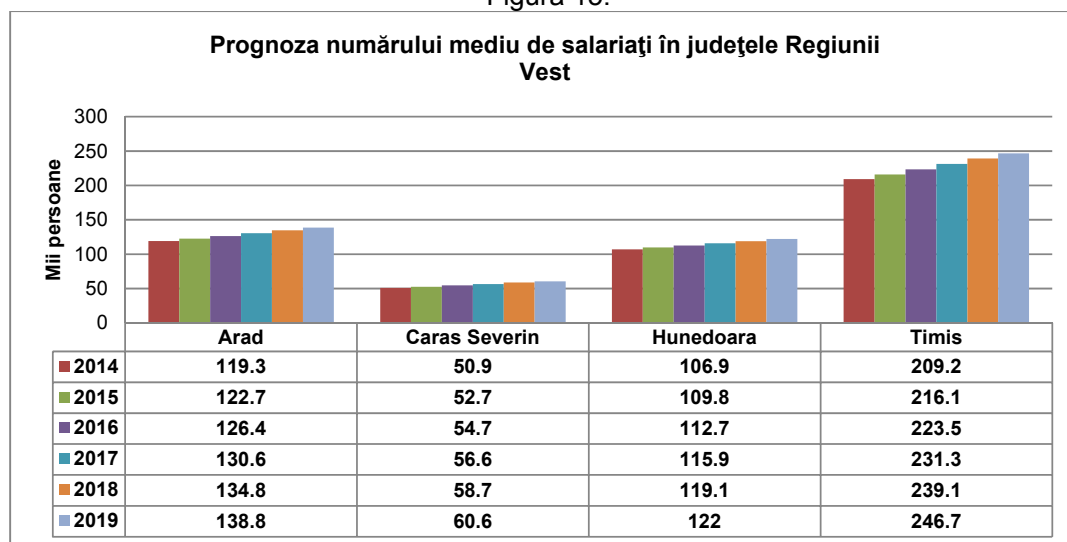
urmate de *hoteluri și restaurante* (30 locuri de muncă vacante) și *informații și comunicații* (35 locuri de muncă vacante).

În profil teritorial, în ceea ce privește numărul mediu al locurilor vacante, Regiunea București–Ilfov se situează pe primul loc (10.339 locuri vacante) urmată de Regiunea Nord –Est (5.624 locuri vacante) și Regiunea Vest (5.429 locuri vacante). La polul opus, cele mai scăzute valori ale numărului mediu al locurilor vacante s-au înregistrat în Regiunea Sud-Vest Oltenia (2234 locuri vacante) urmată de Regiunea Sud-Est (2860 locuri vacante).

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații³⁹

În perioada 2011- 2015, cea mai mare cerere de forță de muncă salariată exprimată de angajatori prin intermediul *numărului mediu anual al locurilor de muncă vacante* s-a constatat în rândul ocupațiilor de *specialiști în diverse domenii de activitate* (5.146 locuri de muncă vacante), urmate de ocupațiile de *Muncitori necalificați* (1.065 locuri vacante) și *Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente* (739 locuri vacante). La polul opus, cea mai redusă disponibilitate a cererii de forță de muncă salariată s-a constatat pentru ocupațiile de *lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit* - (6 locuri vacante), respectiv de *membri corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori* (402 locuri vacante).

Figura 15.

5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei⁴⁰

Oferă o imagine cantitativă a numărului de salariați, pentru activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei CAEN, pentru fiecare județ, date care împreună cu informații privind vârsta acestora, poate fi relevant în procesul de definire a cererii ofertei, pentru calificările din oferta școlilor VET. – vezi Figura 15.

³⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁴⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 g PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

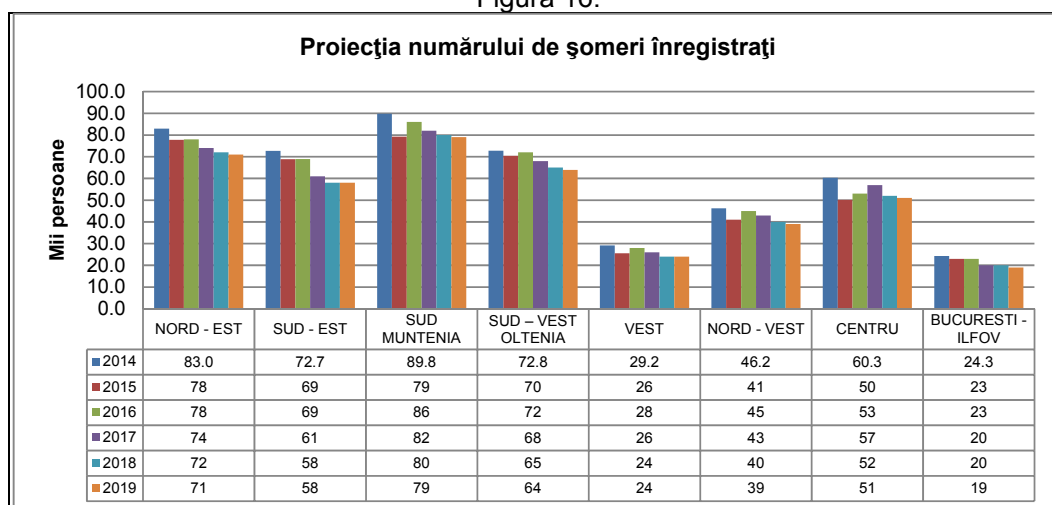
5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați⁴¹

Numărul mediu de salariați: Conform datelor Comisiei Naționale de Prognoză, la nivel național se estimează o creștere a numărului mediu de salariați cu 702,3 mii persoane de la 4507,7 mii în 2014 la 5210 mii persoane în 2019. Cea mai mare creștere se preconizează în București-Ilfov (117,3 mii) urmat aproape la egalitate de Regiunea Centru (110,1 mii) și Regiunea Nord-Vest (110,2 mii) iar la polul opus se situează Regiunea Sud-Vest Oltenia (51,2 mii). **In Regiunea Vest se estimează ca până în anul 2019 numărul mediu de salariați să crească cu 81,9 mii persoane, ceea ce reprezintă o creștere cu 16% (o creștere procentuală relativă mai mare decât pentru Regiunea Vest, se înregistrează pentru Regiunile Nord Vest, de 18% și Centru de 19%)**

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului⁴²

Per total, la sfârșitul anului 2019, numărul șomerilor înregistrați la nivel național va fi de 405 mii persoane cu 73,3 mii mai puțin decât numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului 2014. Se estimează ca acest număr să scadă în Regiunea Vest cu 5,2 mii, de la 29,2 mii în 2014 la 24 mii în 2019.

Figura 16.

Sursa datelor: Comisia Nationala de Prognost - Prognost în profil teritorial – varianta de primavara 2016 <http://www.cnp.ro/ro/prognost>

Proiecția stabilește cele mai mici valori ale numărului de șomeri pentru Regiunea Vest, cu valori puțin mai mari decât pentru București Ilfov, dar semnificativ mai mici decât în celelalte regiuni.

⁴¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognost profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

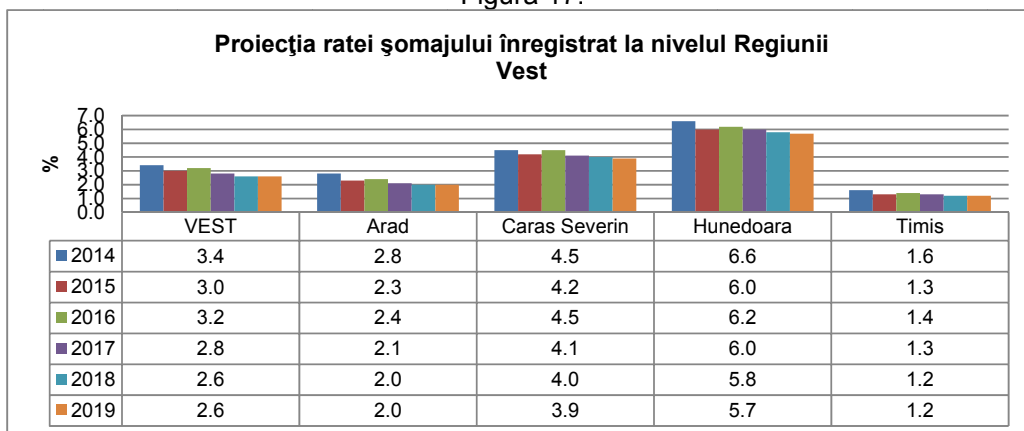
⁴² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognost profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat⁴³

Rata șomajului înregistrată la nivel național era, la sfârșitul anului 2014, de 5,4%, și conform estimărilor ar trebui să scadă cu 1,1 puncte procentuale până la sfârșitul anului 2019 după cum arată datele Comisiei Naționale de Prognost. La nivelul Regiunii Vest este preconizat ca rata șomajului să se reducă la 2,6% în 2019 față de 3,4% înregistrat în 2014, astfel încât regiunea se va situa și la acest indicator imediat după București Ilfov.

Conform datelor prognozate, ponderea șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului va avea următoarea evoluție: scădere în regiunea Nord-Est și București –Ilfov (cu 0,3%), Sud-Est (cu 1%) și Vest (cu 0,2%); creștere în regiunea Sud-Muntenia (cu 0,7%) și Sud-Vest Oltenia (cu 0,6%). În două regiuni, Nord-Est și Centru, ponderea șomerilor înregistrați la sfârșitul anului 2014 păstrează aceeași valoare la sfârșitul anului 2019.

Figura 17.

Sursa datelor: Comisia Nationala de Prognost - Prognost în profil teritorial – varianta de primavara 2016 <http://www.cnp.ro/ro/prognost>

Rata șomajului în județele regiunii este prognozată cu o scădere față de valorile actuale, dar la valori cu diferențe semnificative între județe, cu valori finale extreme prognozate între 1,2% pentru județul Timiș și 5,7% pentru județul Hunedoara, și cu valorile de 2% pentru Județul Arad și 3,9% pentru Caraș Severin.

Figura 18.

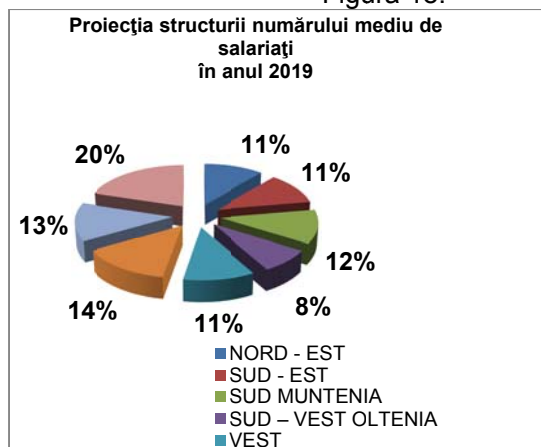
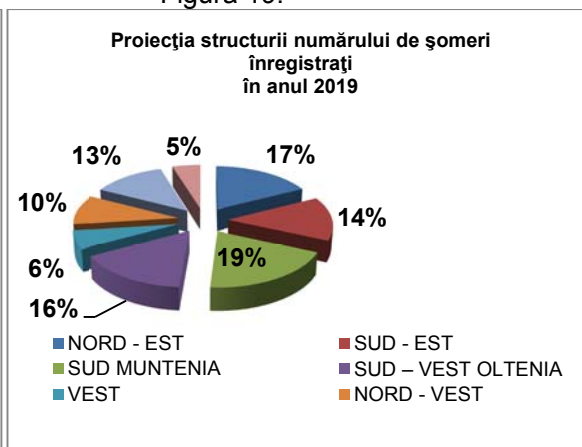

Figura 19.

⁴³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 i Prognost profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Sursa datelor: Comisia Nationala de Prognoza - Prognoza în profil teritorial – varianta de primavara 2016

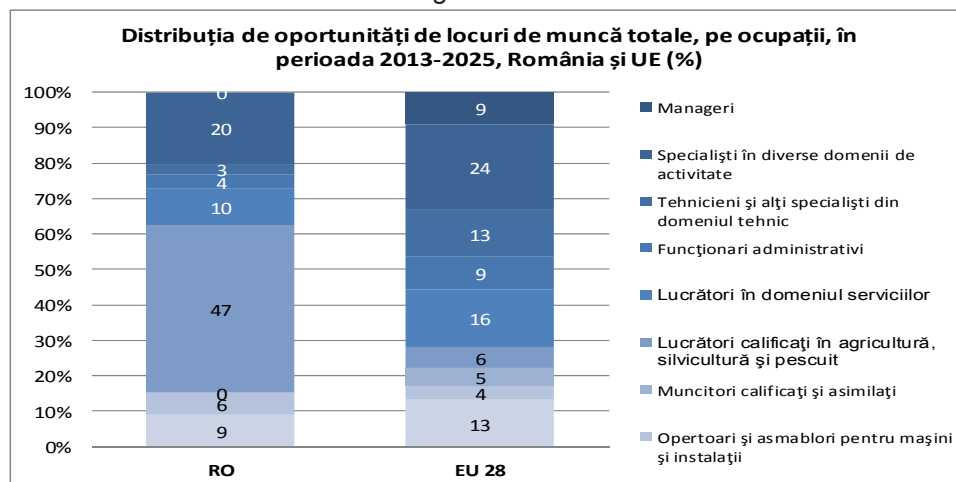
Imaginea globală privind salariații și șomerii din regiuni, în comparație națională ne oferă **Proiecția structurii numărului mediu de salariați**, cu 11% revenind Regiunii Vest, în timp ce **Proiecția structura numărului de șomeri înregistrați**, la sfârșitul anului 2019 prevede doar 6% șomeri din totalul la nivel național.

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP

Prognozele CEDEFOP oferă o perspectivă despre posibilitățile de angajare între 2015 și 2025. Totalul de locuri de muncă reprezintă suma de locuri de muncă nou create - cerere expandată - și de locuri de muncă care rezultă din necesitatea de a înlocui oameni care fie ocupă alte locuri de muncă, fie ies de pe piața muncii, de exemplu, ca urmare a pensionării - cerere de înlocuire. De multe ori, cererea de înlocuire oferă mai multe oportunități de angajare decât cererea expandată, ceea ce înseamnă că vor fi în continuare oportunități de angajare, chiar dacă nivelul global al ocupării forței de muncă scade.

Figura 20.

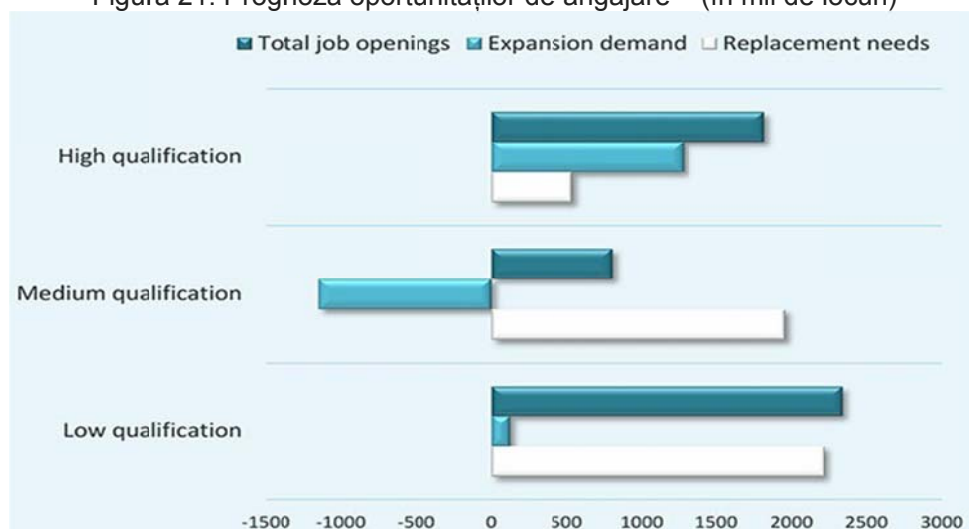

Sursa datelor: CEDEFOP - Romania Country forecasts - Skill supply and demand up to 2025

În România, ca urmare a **cererii de înlocuire ridicate**, cele mai multe posibilități de angajare, în jurul valorii de 47%, vor fi pentru calificări în agricultură, silvicultură și pescuit, de aproape opt ori mai mare decât prognoza de 6% pentru aceste ocupații pentru statele Uniunii Europene. În schimb, oportunitățile de angajare pentru muncitori calificați și asimilați, în România, în jurul valorii de 0%, este semnificativ sub prognoza de 5% pentru Uniunea Europeană în ansamblul său.

Cele mai multe oportunități de angajare în România vor necesita calificări de nivel inferior, adică ISCED 97 niveluri 1 și 2. Cu toate acestea, va exista și un număr semnificativ de oportunități de angajare care necesită calificări de nivel înalt, adică ISCED 97 niveluri 5 și 6.

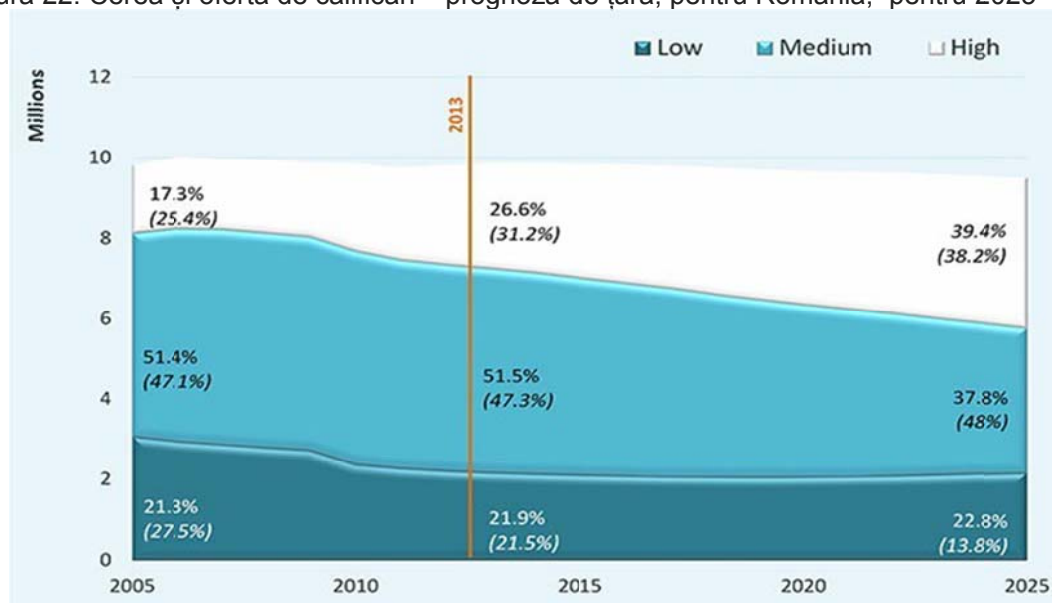
Figura 21. Prognoza oportunităților de angajare – (în mii de locuri)

Sursa datelor: Cedefop - Romania Country forecasts - Skill supply and demand up to 2025

Forța de muncă din România este din ce în ce mai înalt calificată. Aceasta se explică prin faptul că mai multe persoane în vârstă, mai puțin calificate, părăsesc piața forței de muncă și mai mulți oameni tineri, cu studii superioare, intră pe piața forței de muncă.

Figura 22. Cerea și oferta de calificări – prognoza de țară, pentru România, pentru 2025

Sursa datelor: CEDEFOP - Romania Country forecasts - Skill supply and demand up to 2025

Până în 2025, ponderea forței de muncă din România cu nivel înalt de calificare ar trebui să crească până la 39,4%, comparativ cu 26,6% în 2013 și 17,3% în 2005. Persoanele cu nivel mediu de calificare în 2025 vor reprezenta 37,8% din forța de muncă, comparativ cu 51,5 % în 2013. Ponderea celor cu nivel scăzut sau fără calificări este previzionat să rămână la aproximativ 22% în anul 2025. Conform previziunilor CEDEFOP, până în 2020, în România, în jur de 50% din forța de muncă cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani va avea calificări înalte, valoare superioară

țintei UE 28 de 40%. Pe baza tendințelor actuale în jur de 60% din forța de muncă cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani în România va avea calificări de nivel înalt, până în 2025.

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

1. Metodologie de proiecție

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată, conform metodologiei avizate de Grupul Consultativ constituit în cadrul proiectului.

Metodologia s-a bazat pe o combinație de metode și tehnici de proiecție bazate pe modele econometrice de tip panel și metode analitice, deoarece s-a dorit un grad foarte mare de detaliere a rezultatelor estimărilor, în contextul în care nu au existat date statistice relevante la nivelul de dezagregare necesar proiecției.

Menționăm că metodologia de previzionare este una similară cu cea utilizată de Cambridge Econometrics în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detaliere a informațiilor dorite.

În cadrul metodologiei, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă (definită ca populația ocupată estimată, rezultată din modelarea econometrică pe date tip panel a dinamicii economice - descrisă prin indicatori ai investițiilor brute interne și extreme și ai valorii adăugate brute, precum și a ocupării forței de muncă) de-a lungul orizontului de prognoză. Acest nivel al cererii potențiale va fi satisfăcut când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată. Evoluția cererii potențiale prognozate depinde nu numai de evoluțiile economiei, ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). Previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională. De asemenea, prin dinamica cererii potențiale (ca modificări prognozate în numărul și structura populației ocupate), se oferă indicii privind crearea sau pierderea de locuri de muncă în economie.

A fost estimată și **cererea înlocuită** pentru orizontul de prognoză (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale). Este de menționat că valorile acestui indicator au fost calculate pe baza datelor disponibile care descriu evoluții anterioare ale unor structuri economice cu privire la populația ocupată și ieșirile din activitatea economică prin pensionare. În plus, lipsa informațiilor detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Pentru ocupațiile din subgrupa *agricultori și lucrători calificați în agricultură*, în estimarea valorilor cererii înlocuite s-a luat în considerare numai populația salariată

nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca de exemplu lucrători familiali neremunerați). Prin această corecție s-a dorit să se evite inducerea unor concluzii eronate bazate pe o falsă cerere de înlocuire a unui număr disproporționat de mare de persoane în vârstă, ocupate în agricultura de subzistență⁴⁴. Pe de altă parte, nu trebuie neglijat potențialul acestui sector, care reclamă ca o parte din forța de muncă îmbătrânită care se va retrage din agricultura de subzistență să fie înlocuită de tineri fermieri pregătiți pentru o agricultură competitivă.

Din însumarea algebrică dintre modificarea cererii potențiale de forță de muncă față de începutul intervalului analizat și cererea înlocuită s-a estimat indicatorul **locuri de muncă disponibile**. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă în cadrul intervalului analizat populația ocupată este în creștere sau dacă se prognozează o scădere a populației ocupate dar scăderea este mai mică în valoare absolută decât nivelul cererii înlocuite.

Menționăm încă de la început că în ciuda utilizării unor instrumente științifice de prognozare de către un grup de cercetători experimentați în tehnici de prognoză a ocupării, rezultatele sunt afectate într-o măsură importantă de lipsa informațiilor statistice detaliate la nivel local și în structura solicitată de proiect, atât din punct de vedere al conținutului (ex. intersecția ocupării pe diviziuni economice, subgrupe majore de ocupații și domenii de pregătire profesională), cât și al continuității în timp. În plus, a trebuit să se țină seama de schimbările metodologice induse de schimbările de clasificări (ca de ex. din CAEN Rev. 1 în CAEN Rev 2 și din COR 2003 în COR 2011) și de lungimea redusă a seriilor de timp utilizate în modelarea econometrică.

Facem referire și la faptul că actuala criză economică mondială a generat fenomene economice a căror implicații nu au putut fi luate în considerare ca urmare a lipsei de informații la momentul efectuării primelor calcule de prognoză. Alte fenomene au generat efecte care se manifestă cu un decalaj de timp, multe dintre acestea nu s-au produs încă, fapt care schimbă major abordarea problemelor și soluțiile. În acest context extrem de greu de definit ca dinamică este riscantă orice încercare de prognozare a unor evoluții chiar și pe termen scurt.

Cu toate acestea, demersul nostru are rolul de a ghida decizia într-un domeniu extrem de important și de a pune la dispoziția decidenților instrumente de analiză și prognoză verificate metodologic.

Principalii pași metodologici descriși sumar au fost următorii (a se vedea anexa nr.1 pentru o descriere detaliată):

1. Construirea bazei de proiecție. Colectarea datelor necesare estimării econometrice. Prelucrarea preliminară a datelor necesare estimării econometrice

⁴⁴ Conform datelor din Anuarul Statistic, în 2009 populația ocupată în agricultură reprezenta aproape 30% din totalul populației ocupate în România, în condițiile în care acest sector contribuie cu doar cca.7% la valoarea adăugată brută realizată în economia națională. 40,5% dintre populația ocupată în agricultură este formată din lucrători familiali neremunerați, iar 53,5% din lucrători pe cont propriu. 20,1% erau cuprinși în grupa de vârstă 55-64 ani, iar 15,9% în grupa 65 de ani și peste.

2. Proiectarea modelului econometric macroeconomic pentru estimarea cererii potențiale de forță de muncă la nivel național
3. Testarea modelului econometric macroeconomic pe date panel pentru estimarea cererii potențiale de forță de muncă la nivel național
4. Formularea scenariilor de evoluție a variabilelor explicative cu scopul prognozei cererii potențiale de forță de muncă la nivel național la orizontul anului 2020.

În vederea formulării scenariilor de evoluție s-au avut în vedere trei tipuri de scenarii de evoluție a variabilelor ce au fost incluse în model și care au dovedit că exercită influențe semnificative asupra populației ocupate la nivel național.

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013, conform tabelului de mai jos:

	2009	2010	2011	2012	2013
industrie	0.986	1.051	1.027	1.038	1.043
construcții	0.867	0.893	1.016	1.045	1.071
servicii	0.938	0.977	0.991	1.042	1.044

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

- pentru perioada 2014 – 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1.0325, un ritm de 1.0305 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.

- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 am ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 am considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1.015.

- pentru evoluția **Investițiilor brute** am pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0.76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații am considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN. Pentru perioada 2010 – 2020 am estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

Pentru agricultură, ca urmare a unei structuri diferite a informațiilor, s-a realizat un scenariu moderat ținând cont doar de parametrul valoare adăugată brută.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1.1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0.9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011. Pentru perioada 2012-2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 am considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1.036, un ritm de 1.044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2013).

- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1.15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 am estimat apoi trendul liniar al variabilei.

Pentru agricultură, ipotezele de lucru au fost de reducere a ponderii ocupării în această ramură până la un nivel de cca. 15% și creșterea profesionalizării acesteia, respectiv o reducere a ocupării de subzistență din această activitate economică.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.

- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 am considerat un ritm anual de creștere de 1.015 constant.

Pentru agricultură s-a luat în considerare ipoteza menținerii trendului observabil în perioada 2000-2008.

A fost prognozată separat și evoluția celor 18 diviziuni CAEN (Rev.1) ce au fost excluse din modelul econometric din cauza lipsei de date. Pentru acestea am emis ipoteza conform căreia evoluția populației ocupate din cadrul lor își menține trendul observabil pentru perioada 2000- 2008.

În final, s-a corectat modelul cu eroarea obținută din predicția populației ocupate totale la nivel național pentru anii 2009 și 2010 (engl. *nowcast*) cu valorile reale (erorile au fost de aprox. 1-2%). Neavând informații despre variabilele modelului în structura necesară pentru anii 2009 și 2010, datele de prognoză trebuie privite cu **rezervă, în special pentru intervalul 2014-2020.**

Estimarea **cererii de pregătire profesională** s-a realizat pornind de la proiecția cererii potențiale în scenariul moderat prin tehnici de modelare econometrică, în anumite ipoteze statistice, care s-a distribuit pe domenii de pregătire profesională. Lipsa de informații statistice cu privire la distribuția ocupării pe activități economice, subgrupe ocupaționale și domenii de pregătire profesională s-a constituit într-o barieră importantă în obținerea de informații de calitate. De aceea utilizarea lor fără precauții poate introduce erori substanțiale. Prin urmare, cererea de pregătire profesională trebuie privită doar ca un element de ghidare, atât timp cât informațiile statistice nu oferă un grad de detaliere care să permită o estimare mai corectă. Cu toate acestea, matricea de transfer din activitățile economice și ocupații în domenii de

formare profesională este un instrument care se poate utiliza cu ușurință și se pot actualiza estimările pe măsură ce informațiile statistice se îmbogățesc (anexa 2).

Pentru a putea da o dimensiune a **cererii de formare profesională** am realizat o tranziție de la cererea de forță de muncă la cererea de formare profesională pe baza datelor din ancheta de teren, prin estimarea probabilităților de distribuție a salariaților pe grupe de ocupații funcție de domeniile lor de pregătire în cadrul învățământului profesional și tehnic. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN.

În continuare, evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă în următoarea structură matriceală ca intersecție dintre structura pe grupe de ocupații și structura pe activități CAEN a cererii prognozate de forță de muncă în scenariul moderat.

Limite și dificultăți

Principalele dificultăți întâmpinate în realizarea proiecțiilor se leagă de datele avute la dispoziție pentru realizarea prognozelor și care nu au corespuns în totalitate necesităților noastre, și anume:

- pentru perioada 1998-2008 datele cu privire la populația ocupată pe activități economice la nivel național, respectiv regional sunt în structură CAEN Rev1, pentru 2009-2010 fiind în structură CAEN Rev2. Nu s-a putut obține conversia datelor între cele două clasificări, motiv pentru care în proiecții s-au utilizat doar datele până în 2008, pentru perioada 2009-2010 informațiile fiind unele de prognoză.
- datele cu privire la populația ocupată pe subgrupe majore de ocupații la nivel de județ (2 digiți) s-au obținut doar pentru anii 2009 și 2010. Pentru restul perioadei am avut la dispoziție numai date la nivel regional. Prin urmare, s-a emis ipoteza că alocarea ocupațională a populației pe județe a respectat schema de alocare din 2009 și 2010.
- nu s-au obținut datele cu privire la PIB (VAB), respectiv Investiții, defalcate pe activități economice (diviziuni CAEN) pentru anii 2009, 2010, primii ani de criză, în care aceste variabile au evoluat contrar tendinței manifestate în perioada anterioară luată în considerare. Prin urmare, proiecțiile nu au ca date de intrare date cu privire la dinamica PIB (VAB), respectiv investiții pentru anii de criză. Pentru această perioadă s-au făcut estimări utilizând informațiile economice generale rezultate din diverse analize economice.
- datele care s-au obținut pentru costul forței de muncă pentru anii 2009 și 2010 pe activități economice sunt în clasificarea CAEN Rev2, în vreme ce pentru perioada 1998-2008 datele sunt în clasificarea CAEN Rev1.
- datele cu privire la distribuția populației ocupate la nivel regional și județean în intersecție dintre grupe de ocupații și activități economice au fost disponibile doar în structura subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2 și doar pentru anii 2009 și 2010.

În plus, pentru estimarea cererii de formare profesională pe domeniile de calificare ale învățământului profesional și tehnic ar fi fost necesară existența unor informații cu privire la inserția profesională a absolvenților acestora pe grupe de ocupații și activități economice la nivelul fiecărui județ și la nivel național. Acestea ar fi putut ajuta în construirea unui pattern de alocare din domeniul de pregătire profesională în ocupație. În lipsa acestor informații s-au utilizat o matrice de alocare logică și s-a emis ipoteza că populația ocupată respectă această alocare. Informațiile au fost verificate și completate pe baza datelor obținute prin ancheta în firme, dar volumul redus al acestora nu asigură o reprezentativitate acceptabilă a indicatorilor utilizați în comparație.

Ca urmare a acestor neajunsuri, s-au făcut numeroase presupuneri legate de evoluția variabilelor luate în considerare pentru prognoze, ceea ce desigur afectează dramatic calitatea și gradul de încredere al proiecțiilor.

De asemenea, reiterăm faptul că datele legate de populația ocupată utilizate pentru realizarea prognozelor provin din Ancheta forței de muncă în gospodării (AMIGO), iar Institutului Național de Statistică recomandă prudență în interpretarea și utilizarea acestor date în cazul în care valorile sunt mai mici de 114999 cazuri, acestea trebuind utilizate cu rezervă, având un grad redus de fiabilitate, iar valorile sub 6500 de cazuri sunt nefiabale datorită numărului redus de cazuri observate. Prin urmare, aceste limite afectează și rezultatele proiecțiilor realizate, mai ales că rezultatele au un grad mare de detaliere.

2. Rezultatele proiecțiilor

2.1. Glosar de termeni

În prezentarea rezultatelor proiecțiilor, s-au utilizat o serie de termeni care vor fi explicați în cele ce urmează.

Astfel, **cererea potențială de forță de muncă** reprezintă volumul de forță de muncă (număr persoane) estimat ca necesar pentru derularea activităților economice, în termeni de populație ocupată. Acest nivel va fi satisfăcut atunci când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent față de necesarul de populație ocupată. Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante. În schimb, previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională.

Cererea înlocuită reprezintă numărul de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale pentru orizontul de prognoză.

Locurile de muncă disponibile reprezintă suma dintre modificarea cererii potențiale față de începutul intervalului analizat și cererea înlocuită. Modificarea cererii

potențiale față de începutul intervalului analizat (anul) reprezintă, de fapt, creșterea sau scăderea cererii potențiale de la un an la altul.

Cererea potențială relevantă pentru IPT reprezintă aceea parte a cererii potențiale care se regăsește în ocupații relevante pentru IPT (la fel și **cererea înlocuită relevantă pentru IPT și locurile de muncă disponibile relevante pentru IPT**).

5.7.3. Anchete în firme

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

- Scăderea populației active cât și a populației ocupate;
- Populația cu nivel de pregătire scăzut (gimnazial sau fără școală absolvită), are posibilități foarte reduse de a ocupa un loc de muncă. Posibilitatea de a ocupa un loc de muncă este de aproape 5 ori mai mare pentru persoanele care dețin un nivel de instruire mediu față de persoanele care nu au nici o calificare. Acest lucru este vizibil din tendința înregistrată pe perioada 2008-2015, în care crește cu 5% ponderea celor cu studii superioare din totalul populației active, și în mod similar și a celor cu studii liceale (cu 12,6%), în defavoarea celor cu studii gimnaziale (-3,1%) sau profesionale (-11,6%). Chiar dacă ponderea populației active cu studii superioare prezintă o creștere evidentă în perioada analizată, valoarea de 17,5% rămâne mult în urma țintelor europene.
- Evoluția structurii populației ocupate după nivelul de instruire, în Reginea Vest, în perioada 2008 - 2015 evidențiază creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire mediu (liceal), în paralel cu o scădere semnificativă a ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită).
- Referitor la structura șomajului pe nivele de educație, cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional.
- Pentru întreaga perioadă se înregistrează o tendință de scădere a ratei șomajului, un semn al revigorării pieței muncii, ajungând la valori critice pentru acest indicator, fiind necesară deschiderea pieței și pentru muncitori din alte regiuni.
- În Regiunea Vest se estimează ca până în anul 2019 numărul mediu de salariați să crească cu 81,9 mii persoane, ceea ce reprezintă o creștere cu 16%.
- La nivelul Regiunii Vest este preconizat ca rata șomajului să se reducă la 2,6% în 2019 față de 3,4% înregistrat în 2014, astfel încât regiunea se va situa și la acest indicator imediat după București Ilfov.
- Până în 2025, ponderea forței de muncă din România cu nivel înalt de calificare ar trebui să crească până la 39,4%, comparativ cu 26,6% în 2013 și 17,3% în 2005. Persoanele cu nivel mediu de calificare în 2025 vor reprezenta 37,8% din forța de muncă, comparativ cu 51,5 % în 2013. Ponderea celor cu nivel scăzut sau fără calificări este previzionat să rămână la aproximativ 22% în anul 2025.
- Forța de muncă din România este din ce în ce mai înalt calificată. Aceasta se explică prin faptul că mai multe persoane în vârstă, mai puțin calificate, părăsesc piața forței de muncă și mai mulți oameni tineri, cu studii superioare, intră pe piața forței de muncă.

- Cele mai multe oportunități de angajare în România vor necesita calificări de nivel inferior, adică ISCED 97 niveluri 1 și 2. Cu toate acestea, va exista și un număr semnificativ de oportunități de angajare care necesită calificări de nivel înalt, adică ISCED 97 niveluri 5 și 6

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1. Indicatori de intrare în IPT

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁴⁵

6.1.1.a. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul primar. În perioada analizată, tendința de creștere a numărului de elevi cuprinși în învățământul primar s-a manifestat atât la nivelul Regiunii Vest cât și la nivel național. La nivel regional creșterea a fost de 3.382 elevi (de la 73.669 elevi în 2007-2008 la 77.051 elevi în 2015-2016). Evoluția indicatorului a fost una oscilantă: după o perioadă de scădere constantă a numărului de elevi cuprinși în învățământul primar evoluția a înregistrat o ușoară creștere începând cu anul școlar 2012-2013, ca urmare a includerii în sistemul de învățământ obligatoriu a clasei pregătitoare. Această perioadă de creștere a durat doi ani după care urmează o nouă perioadă de scădere a numărului de elevi. Astfel, în Regiunea Vest, creșterea a fost cu 9.639 elevi în anul școlar 2012-2013 (77.459 elevi) și cu doar 349 elevi în anul școlar 2013-2014 (77.808 elevi).

Din punct de vedere al distribuției populației școlare se observă că ponderea băieților este ușor mai ridicată față de fete (băieți: 51,9% - 51,7%; fete: 48,1% - 48,3%).

Disparități importante se remarcă pe medii de rezidență: învățământul din mediul rural este defavorizat în comparație cu cel din mediul urban din perspectiva participării școlare. Din analiza datelor se constată că diferența dintre valorile înregistrate în mediul urban și cel rural cresc în favoarea mediului urban cu 7,2%, de la 19,6% (2007-2008) la 26,8% (2015-2016).

Evoluția indicatorului s-a manifestat în mod diferit la nivelul județelor. Astfel, populația școlară cuprinsă în învățământul primar al județului Timiș a crescut în 2015-2016 față de 2007-2008 cu 4.032 elevi iar în județul Arad cu 991 elevi. În aceeași perioadă, indicatorul a înregistrat o scădere cu 1.101 elevi în județul Caraș-Severin și cu 540 elevi în județul Hunedoara.

6.1.1.b. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul gimnazial în perioada analizată, înregistrează o reducere semnificativă atât la nivel național cât și la nivel regional. La nivel național, populația școlară înregistrează o scădere cu 151.577 elevi în anul școlar 2015-2016 (772.941 elevi) față de anul școlar 2007-2008 (924.518 elevi).

Din datele analizate rezultă că, la nivel regional, efectivele de elevi au scăzut cu 22.401 elevi (81.212 în anul școlar 2007-2008 și 64.811 elevi în anul școlar 2015 - 2016). În anul școlar 2011-2012 s-a înregistrat cea mai puternică scădere a efectivelor 4.722 elevi față de anul școlar precedent.

În ceea ce privește raportul masculin – feminin există diferențe cuprinse între 3 - 4,5 puncte procentuale în favoarea populației școlare masculine, însă pentru relația urban – rural diferența este de 29 puncte procentuale la începutul perioadei de analiză, și arată o tendință de scădere depășind 26 puncte procentuale pentru ultimul an din perioada analizată.

6.1.1.c. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal. Pe parcursul intervalului analizat, la nivel național, efectivele de elevi au scăzut cu 117.733 elevi de

⁴⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„01 Populația școlară \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

la 791.348 elevi în 2008-2009 la 673.615 elevi în 2015-2016. Avem și situații de excepție în care, în trei ani școlari consecutivi, începând din anul școlar 2009-2010 (anul intrării în lichidare a SAM-urilor și preluării locurilor în liceu) urmează o creștere bruscă când se ating cele mai mari valori din intervalul analizat. Începând din anul școlar 2013 – 2014 se inversează trendul.

Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul liceal, la nivel regional, este asemănătoare cu evoluția de la nivel național, cu deosebirea că situațiile de excepție sunt pe parcursul a doi ani școlari consecutivi 2009–2010 și 2010-2011. În Regiunea Vest, efectivele de elevi, de la începutul și până la sfârșitul perioadei analizate au scăzut cu 15.003 elevi.

De-a lungul perioadei de analiză, decalajul între mediul urban și rural s-a păstrat la un nivel ridicat (peste 86%), deși s-au înregistrat ameliorări din 2007 până în 2015, de la o diferență de 89 puncte procentuale în 2007-2008 la 86,6 puncte procentuale în 2015-2016, în defavoarea mediului rural. Diferențele pe sexe ajung să se reducă, băieții fiind în avantaj la nivelul anului 2009-2010 (50,5% față de 49,5%). Evoluția pe feminin - masculin ajunge să înregistreze ponderi egale în anul 2015-2016, sfârșitul perioadei analizate.

6.1.1.d. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional. Pe parcursul intervalului analizat, atât la nivel național cât și la nivel regional evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul profesional înregistrează un trend continuu descendent. Cea mai dramatică scădere începe cu anul 2009-2010, influențată de decizia de desființare a SAM-urilor: la nivel național scăderea înregistrată este de 73.809 elevi (de la 189.254 elevi în 2008-2009 la 115.445 elevi în 2009-2010); la nivel regional scăderea este de 6.203 elevi (de la 16.128 elevi în 2008-2009 la 9.925 elevi în 2009-2010). Scăderea continuă până în anul școlar 2011-2012 când se înregistrează cele mai scăzute valori.

Odată cu măsurile de revigorare ale acestei forme de calificare, (reînființarea claselor de învățământ profesional, începând cu clasa a X-a; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a), evoluția numărului de elevi se redresează.

În anul școlar 2015-2016, cel mai mare număr de elevi cuprinși în învățământul profesional este înregistrat în Regiunea Nord-Est urmată de Regiunea Centru. La polul opus se situează București-Ilfov și Regiunea Vest.

Din datele analizate, la nivel regional, de-a lungul întregului interval de timp, ponderea a fost mai mare în rândul elevilor din mediul urban. Apar și situații în care, la nivelul fiecărui județ, numărul elevilor cuprinși în învățământul profesional, în mediul rural, este zero. Populația masculină are, de-a lungul intervalului analizat, o cuprindere școlară mai mare decât cea feminină.

6.1.1. f. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul postliceal. Învățământul postliceal a devenit o opțiune atractivă ceea ce explică creșterea semnificativă a efectivelor de elevi care frecventează această rută. La nivel regional, în perioada analizată, efectivele au crescut cu 7.064 elevi, de la 3.909 elevi în 2007 la 10.973 elevi în 2015. La nivelul anului școlar 2015-2016 numărul elevilor înregistrează o ușoară scădere față de anul anterior cu 166 elevi.

Datele evidențiază faptul că ponderea populației feminine (valori cuprinse între 62,2% și 77,1%) este mult superioară ponderii populației masculine (valori cuprinse între 22,9% și 37,8%). Ponderea de 100% în mediul urban, nu surprinde, cunoscând lipsa de oferte pentru acest nivel din mediul rural (elevii au domiciliul în mediul rural dar sunt înregistrați la școală în mediul urban). În ultimii trei ani ai perioadei analizate crește ponderea învățământului postliceal în mediul rural cu valori cuprinse între 0,6 puncte procentuale și 0,8 puncte procentuale. Această creștere se înregistrează în județul

Caraș-Severin (1,8% în anul 2015-2016) și în județul Hunedoara (1,5% în anul 2013-2014 și 1,4% în perioada 2014 - 2016).

6.1.1.h. Evoluția numărului de elevi cuprinși în învățământul superior. Dinamica populației școlare la nivel național, în perioada analizată, indică scăderi importante de efective în învățământul superior de la 907.353 studenți în 2007-2008 la 535.218 studenți în anul 2015-2016.

La nivelul Regiunii Vest, învățământul superior reprezintă nivelul de învățământ cu o evoluție oscilantă a numărului de studenți în intervalul analizat. Astfel, în perioada 2007-2008/ 2015-2016 numărul studenților înregistrează o scădere apropiată constantă până în anul 2013-2014, urmată de o creștere cu 8.740 studenți în anul următor și o descreștere cu 11.512 studenți în ultimul an. La nivel regional, după un maxim în 2007-2008 (85.268 elevi), numărul populației școlare cuprinse în învățământul superior a ajuns în 2015 -2016 la 56.677 studenți.

Există un puternic decalaj între femei și bărbați în ceea ce privește participarea la învățământul universitar. Femeile participă într-un procentaj semnificativ mai mare (55,4% și 51,6%) decât bărbații (48,4% și 44,6%) la programele de studii oferite de instituțiile de învățământ superior.

La nivelul județelor, în ceea ce privește diferența pe sexe, se constată că numărul studenților cuprinși în învățământul superior în perioada analizată, este mai scăzut pentru populația de sex masculin față de populația de sex feminin în județele Arad și Timiș. În județul Caraș-Severin, ratele de cuprindere pentru persoanele de sex feminin sunt superioare față de cele de sex masculin în perioada 2008-2009/2009-2010 și scad semnificativ în perioada 2010/2011 – 2014-2015. Din analiza datelor, observăm faptul că în județul Hunedoara, diferența dintre bărbați și femei este cuprinsă între 19,8% (anul 2014-2015) și 33,2% (anul 2008-2009) în favoarea bărbaților.

La nivel regional nu se înregistrează efective de studenți în mediul rural.

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁴⁶

6.1.2.a. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-23 ani. În perioada 2007-2008/2015-2016 România a înregistrat o scădere a ponderii acestui indicator de la 79,7% în 2007-2008 la 72,5% în 2015-2016.

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-23 ani calculat pentru Regiunea Vest înregistrează o scădere (de 6,8%) de la 81,9% în anul școlar 2007-2008 la 75,1% în anul școlar 2015-2016. Valorile înregistrate la nivel regional, în perioada supusă analizei, sunt cuprinse între 1,3% și 3,8% peste cele înregistrate la nivel național.

În ceea ce privește raportul feminin – masculin există diferențe cuprinse între 4,6% și 1,9%. Pentru relația urban – rural diferența este mare de peste 56,3% la începutul perioadei de analiză, și deși valorile înregistrate arată o ușoară tendință de scădere, în ultimii doi ani din perioada aleasă se manifestă o tendință de creștere 57,2% (2014-2015) respective 58,6% (2015-2016).

Ponderea acestui indicator a scăzut, în județul Arad, cu 12,2% în anul 2015-2016 față de anul 2007-2008, fiind urmat de județul Timiș (cu 9,4%), județul Caraș-Severin (cu 4,4%) și județul Hunedoara (cu 0,8%) în intervalul 2007-2016.

Ponderea gradului de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-23 ani în Regiunea București-Ilfov, în perioada analizată, cunoaște cea mai mare scădere (44,6%) comparativ cu Regiunea Sud-Est unde se înregistrează o scădere a ponderii gradului de cuprindere cu 1% în perioada analizată.

⁴⁶Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 Gradul de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

6.1.2.b. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-6 ani. Comparativ cu anul școlar 2007-2008, la nivel național, ponderea gradului de cuprindere a populației din grupa de vârstă 3-6 ani s-a modificat în anul școlar 2015-2016 (crește cu 3 puncte procentuale).

La nivelul Regiunii Vest, creșterea gradului de cuprindere este de numai 1,2 puncte procentuale de la 85,4% în 2007-2008 la 86,6% în 2015-2016.

Din structura pe sexe se observă că valorile gradului de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 3-6 ani sunt în favoarea fetelor, iar pe medii de rezidență, aceste valori sunt predominante în mediul rural, cu doua situații de excepție în care (în doi ani școlari 2014-2015 și 2015-2016) gradul de cuprindere pentru mediul urban este mai mare decât pentru mediul rural.

Remarcăm tendința de creștere a gradului de cuprindere a populației din grupa de vârstă 3-6 ani în județele Caraș-Severin cu 6,7%, Hunedoara cu 6,2% și Arad cu 3,1% iar în județul Timiș acest indicator scade cu 5,9%.

6.1.2. c. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 7-10 ani

Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 7-10 ani înregistrează valori ridicate de peste 90% dar observăm că, de-a lungul perioadei analizate acesta are o evoluție descendentă atât la nivel național (-5,3 puncte procentuale) cât și la nivelul Regiunii Vest (- 6,9 puncte procentuale). Cu excepția ultimilor doi ani ai perioadei analizate (2014-2015 și 2015-2016), valorile înregistrate la nivelul Regiunii Vest sunt peste cele înregistrate la nivel național.

Pot fi observate doua tipuri de disparități: primul tip se referă la raportul dintre populația de sex feminin și masculin – acest raport este echilibrat pentru populația școlară din această grupă de vârstă; cel de-al doilea tip de disparități se referă la raportul urban – rural, unde pentru fiecare an școlar analizat avem valori mai mari, cuprinse între 3,2% și 18,6%, pentru mediul urban.

Din datele supuse analizei se observă că cea mai mare scădere a acestui indicator se înregistrează în județul Caraș - Severin (12,9 puncte procentuale), urmat de județul Arad (6,6 puncte procentuale), Timiș (6 puncte procentuale) și Hunedoara (4,7 puncte procentuale).

Având în vedere faptul că, această categorie de vârstă urmează învățământul obligatoriu, valorile în jur de 90 % și mai ales tendința de descreștere semnalează fenomene grave, care necesită intervenții urgente.

6.1.2.d. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 11-14 ani

La nivel național, în perioada analizată, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 11-14 ani a scăzut cu 4 puncte procentuale de la 94,4% în 2007-2008 la 90,4% în 2015-2016. Indicatorul înregistrează o tendință de descreștere și la nivelul regiunii: 95,1% în anul școlar 2007-2008 și 89,9% în anul școlar 2015-2016.

Între raportul dintre populația masculină și cea feminină sesizăm ușoare diferențe (cuprinse între 0,3% și 1,7%) în favoarea băieților. Excepție face anul școlar 2013-2014 în care se înregistrează o diferență de 0,4% în favoarea fetelor.

Diferențe mai importante, care tind să se accentueze, se constată pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. În timp ce în mediul urban valoarea indicatorului destul de ridicată (atinge valori apropiate sau chiar peste 100%), cu o evoluție oscilantă, continuă să crească și în ultimul an al perioadei analizate ajunge la 106,5%, în rural se înregistrează o diminuare continuă a gradului de cuprindere de la 81,3% (în anul școlar 2007-2008) la 69,8% (în anul școlar 2015-2016). Diferența de la un an la altul dintre mediul urban și cel rural are tendință de creștere în favoarea mediului urban, de la 23,2% la începutul perioadei analizate, la 36,7% la sfârșitul acestei perioade.

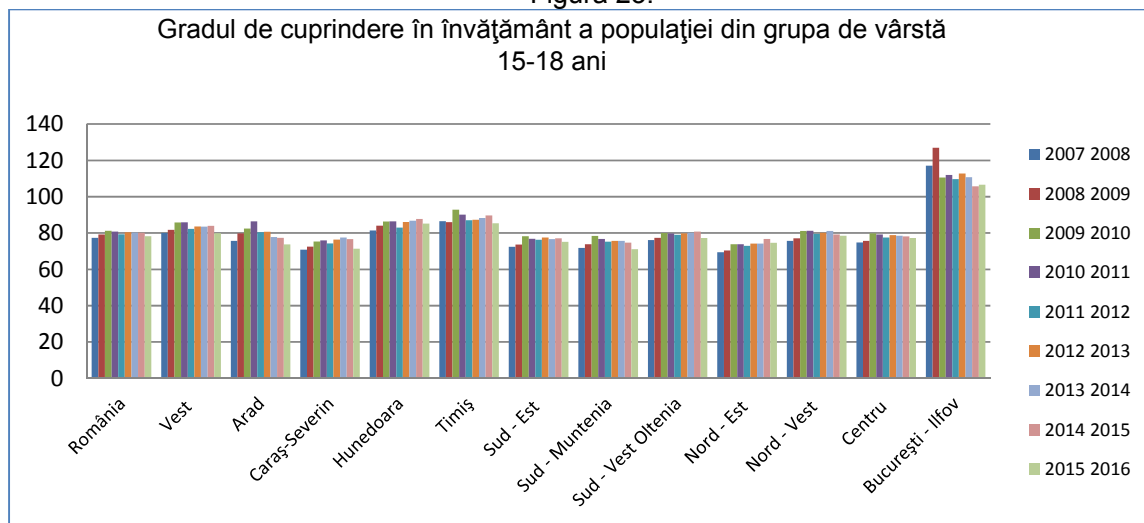
6.1.2.e. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 15-18 ani

Din datele statistice rezultă că, în perioada analizată, la nivel național, acest indicator

înregistrează o creștere de 3,8%, de la 74,4% în anul școlar 2007-2008 la 78,2% în anul școlar 2015-2016.

În Regiunea Vest însă, gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, are cea mai mare valoare de 79,9% la nivel național, în fiecare an școlar supus analizei, însă este îngrijorător faptul că indicatorul prezintă un trend descrescător de la 80,1% (2007-2008) la 79,9% (2015-2016). Evoluția a fost oscilantă cu o valoare maximă de 85,9% în anul școlar 2010-2011. Acest indicator este important de analizat mai ales în ceea ce privește diferența de la valorile înregistrate până la 100%, această diferență reprezentând elevii care au părăsit din diferite motive învățământul, iar intervalul de vârstă 15-18 ani cuprinde și perioada aferentă încă învățământului obligatoriu.

Figura 23.

Sursa datelor: INS

În ceea ce privește diferențele pe sexe se poate constata că, în perioada 2007-2008/2013-2014, aceasta este în favoarea fetelor, cu valori cuprinse între 0,6 puncte procentuale și 4,6 puncte procentuale, iar în ultimii ani școlari ai perioadei analizate aceasta este în favoarea băieților cu valori cuprinse între 0,5 – 1,4 puncte procentuale. Disparități importante se remarcă, însă, pe medii de rezidență: surprinde diferența foarte mare dintre mediul urban și cel rural (valori cuprinse între 107,6% și 124,5%). Valorile de peste 100% ale acestui indicator pentru mediul urban se pot explica prin lipsa de oferte educaționale din mediul rural, populația școlară cu domiciliul în mediul rural este înregistrată după sediul unității de învățământ (mediul urban), unde găsesc oferte multiple și mai atrăgătoare. Cei care nu își pot permite această opțiune, nu frecventează școala, ceea ce duce la scăderea gradului de cuprindere în mediul rural.

6.1.2.f. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani

La nivel național, în perioada 2007-2016, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19 -23 ani, înregistrează o ușoară creștere, cu 1,4%, atingând valoarea de 65,2%. **Regiunea Vest cu cea mai mare valoare a acestui indicator, de 76,2% este urmată de Regiunea Nord Vest cu 74,4%, și celelalte regiuni sub valorile naționale. (Regiunea Sud-Muntenia cu cea mai mică valoare de 27,2%)**

Poziția regiunii este determinată de valorile înregistrate în Județul Timiș, de 110%, un centru universitar puternic și atractiv, urmat de Județul Arad cu 61,9%.

Analiza pe medii rezidențiale scoate în evidență faptul că, gradul de cuprindere arată diferențe semnificative pe sexe, cu valori cuprinse între 11,2% și 6% în favoarea fetelor. În perioada analizată, indicatorul a înregistrat creșteri mai mari în rândul băieților (10,5

puncte procentuale) comparativ cu fetele (7 puncte procentuale). Se observă diferențe foarte mari între mediul urban și cel rural. Gradul de cuprindere atinge în mediul urban valori cuprinse între 97% și 122,6% iar în mediul rural valorile sunt cuprinse între 2,2% și 3,6%, explicabile și prin modalitatea de înregistrare a datelor.

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁴⁷

6.1.3.a. Rata netă de cuprindere în învățământul primar elevi 7-10 ani

După tendința continuu ascendentă până în anul școlar 2010-2011, rata netă de cuprindere în învățământul primar scade în anul următor cu 2,5 puncte procentuale (87,3% de la 89,8%). În anul școlar 2013-2014 valoarea indicatorului crește cu 1,3 puncte procentuale (88,6%) iar în anul școlar 2015-2016 valoarea indicatorului scade pentru al treilea an consecutiv, înregistrând valoarea de 82,7%.

Tendința de scădere se înregistrează atât în cazul populației școlare feminine cât și a celei masculine, valorile ratei fiind ușor mai ridicate în favoarea băieților. De asemenea, valorile acestui indicator sunt mai ridicate în mediul urban.

6.1.3.b. Rata netă de cuprindere în învățământul gimnazial 11-14 ani

În învățământul gimnazial, valoarea ratei nete de cuprindere a crescut în perioada 2007-2011 (ca urmare a școlarizării la acest nivel de studiu al copiilor ce au intrat în clasa I în 2003/2004 - două generații de 6 și de 7 ani) cu 0,6 puncte procentuale de la 87,7% în anul 2007-2008 la 88,3% puncte procentuale în 2010-2011. În anul școlar 2015-2016, rata netă de cuprindere în gimnaziu a fost de 81,5%, în ușoară descreștere față de anul anterior, cu 0,5 puncte procentuale.

În cazul populației feminine, rata netă de cuprindere a scăzut, pe perioada analizată, cu 6,9%, de la 88% în 2007-2008 la 81,1% în 2015-2016. Rata netă de cuprindere în cazul populației masculine înregistrează o scădere cu 5,6%, de la 87,4% în 2007-2008 la 81,8% în 2015-2016.

Discrepanțele dintre mediul rural și urban sunt semnificative și mai accentuate în defavoarea mediului rural cu valori cuprinse între 17,3 puncte procentuale și 27 puncte procentuale.

6.1.3.c. Rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu elevi 7-16 ani

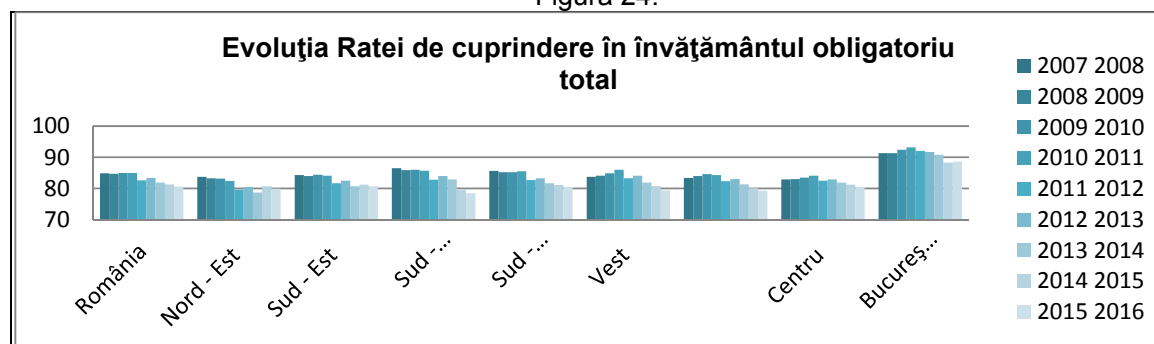
Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de scădere a ratei nete de cuprindere în învățământul obligatoriu s-a manifestat atât la nivel național cât și la nivel regional.

La nivel național, rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu a înregistrat o scădere de 3,6 puncte procentuale de la 84,9% (în anul 2007-2008) la 80,6% (în 2015-2016).

În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere în perioada analizată a manifestat o tendință oscilantă, 83,7% în 2007/8, cu un maxim relativ de 86% în 2010/11 urmată de descreștere până la valoarea de 79,4% în 2015/16. Valorile acestui indicator reflectă același fenomen îngrijorător de neparticipare în educația obligatorie (similar cu valorile pentru părăsirea timpurie a școlii), cu efecte grave privind inserția profesională viitoare a tinerilor.

⁴⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„03 Rata netă de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 24.

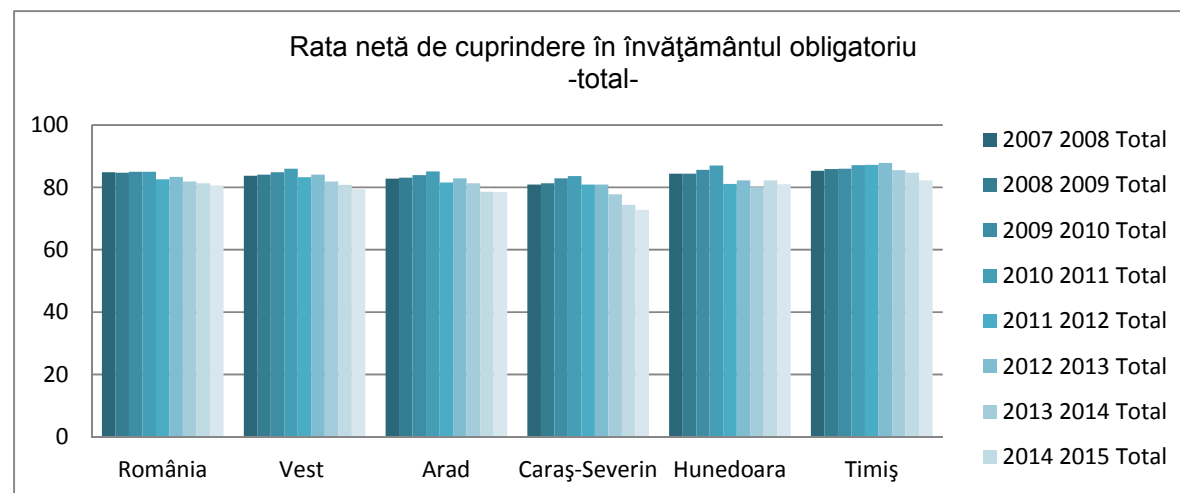

Sursa datelor: INS

Tendințe similare se constată atât în cazul populației feminine, cât și masculine, diferența pe sexe fiind mai mare în cazul fetelor (6,9% fete, respectiv 5,6% băieți). De-a lungul perioadei analizate, rata netă de cuprindere în învățământul obligatoriu a înregistrat ușoare diferențe pe sexe, în favoarea fetelor, în primii doi ani, apoi diferențele pe sexe au fost puțin mai ridicate în favoarea băieților.

Diferențe mai importante, care tind să se accentueze, se constată pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. Dacă valoarea indicatorului pentru mediul urban a scăzut din 2007-2008 până în 2015-2016 cu 1,2 puncte procentuale, în mediul rural rata a avut o tendință de scădere mai mare de 10,4 puncte procentuale. Discrepanțele pe medii de rezidență au crescut continuu, iar în anul școlar 2015-2016 s-a înregistrat cea mai mare diferență: 27 puncte procentuale (93,7% în urban, respectiv 66,7% în rural)

Figura 25.

Sursa datelor: INS

Deși tendințele sunt similar la nivelul județelor regiunii, există diferențe între valorile acestui indicator, care necesită o analiză atentă a cauzelor acestui fenomen.

6.1.3.d. Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior elevi 15-18 ani. La nivel național, pe parcursul perioadei analizate, rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior a avut o **evoluție ascendentă: de la 67,4% în anul școlar 2007-2008 la 70,4% în anul școlar 2015-2016**. Din analiza datelor se constată că la nivelul regiunilor rata netă de cuprindere a crescut cu valori cuprinse între 1,2 puncte

procentuale (Regiunea Sud-Vest Oltenia) și 10,3 puncte procentuale (București Ilfov) cu o excepție, Regiunea Sud-Muntenia unde acest indicator a scăzut cu 1 punct procentual.

În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere în învățământul secundar superior, în perioada analizată, a manifestat o tendință de creștere de la 68,3% (în anul 2007-2008) la 70,9% (în 2015-2016).

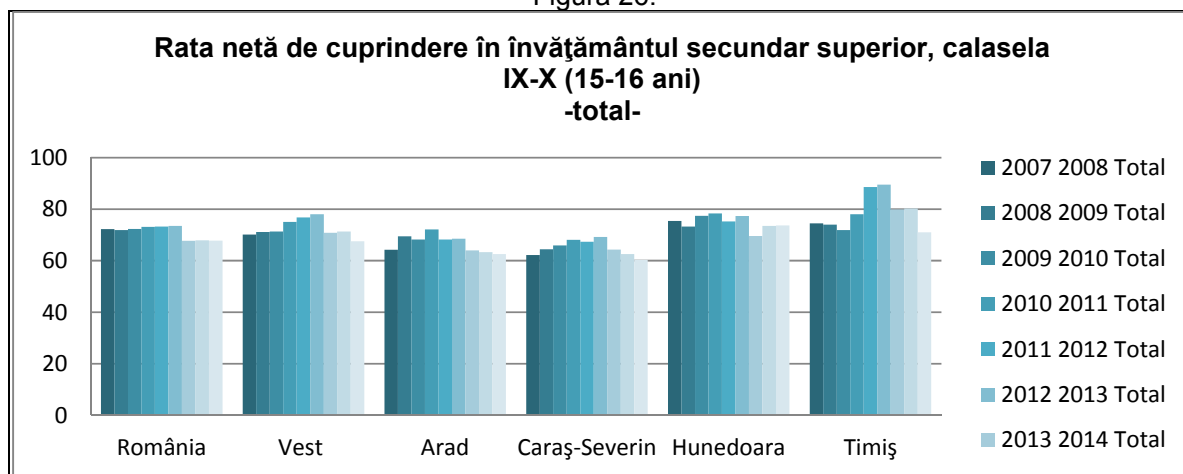
Pe sexe, în perioada analizată, rata brută de cuprindere se menține constant mai ridicată în cazul fetelor decât în cazul băieților. În cazul fetelor, creșterea ratei de absolvire este mai mică decât cea a băieților (1,1% - fete și 3,9% - băieți).

Diferența între mediul urban și rural se menține la un nivel ridicat în favoarea mediului urban.

6.1.3.e. Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior clasele IX-X (anul I-II). De-a lungul intervalului analizat, la nivel național, rata netă de cuprindere a scăzut de la 72,2% (în 2007-2008) la 67,8% (în 2015-2016). Evoluția a fost oscilantă cu creșteri sau scăderi de la un an la altul. Potrivit datelor analizate, în toate regiunile rata netă de cuprindere a scăzut cu valori cuprinse între 0,2% (în București-Ilfov) și 10,7% (Regiunea Sud-Muntenia).

Analiza valorilor ratei nete de cuprindere la acest nivel de învățământ, în Regiunea Vest, evidențiază o creștere de la un an la altul, în anul școlar 2012-2013 valoarea fiind de 78%. În anul școlar următor valoarea acestui indicator înregistrează cea mai mare scădere 7,2% (70,8%). Evoluția oscilantă continuă cu o creștere de 0,5% (71,3% în 2014-2015) urmată de o nouă scădere cu 3,8% (67,5% în 2015-2016).

Figura 26.

Sursa datelor: INS

În perioada analizată, atât populația masculină cât și cea feminină înregistrează o scădere, mai accentuată în rândul fetelor (4,4% - fete față de 0,7% - băieți)

Diferențe semnificative se înregistrează în favoarea mediului urban: majoritatea liceelor funcționează în orașe. Valoarea ratei nete de cuprindere pentru mediul urban a crescut din 2007-2008 (108,4%) până în 2015-2016 (119,8%) cu 11,4 puncte procentuale, în mediul rural rata a avut o tendință de scădere cu 0,9 puncte procentuale (de la 9,1 în 2007-2008 la 8,2% în 2015-2016).

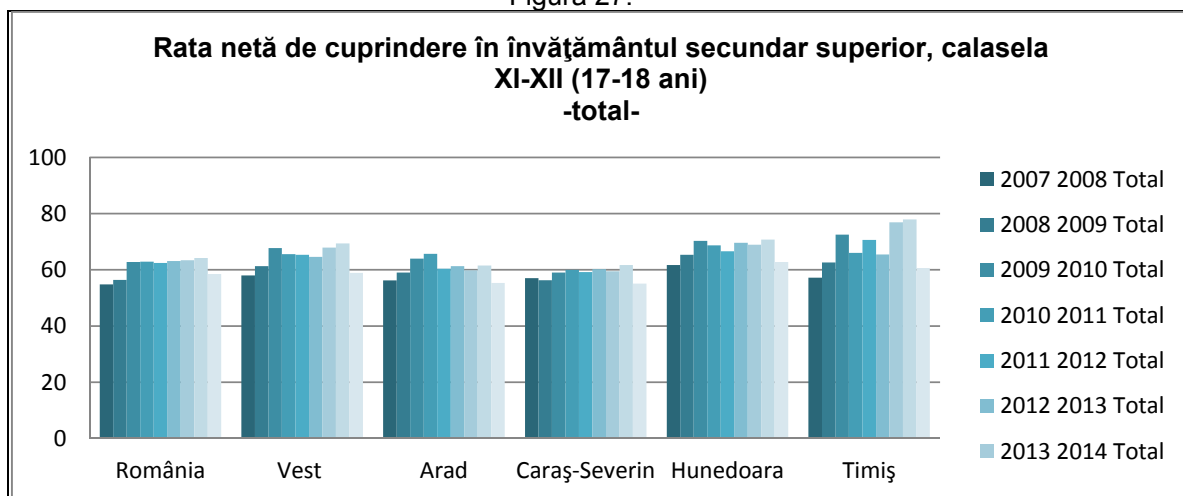
Fenomenul de scădere a valorii acestui indicator după 2012 trebuie analizat, pentru identificarea soluțiilor de stopare a descreșterii care s-a înregistrat în fiecare județ al regiunii, cu excepția județului Hunedoara.

6.1.3.f. Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III - elevi 17-18 ani. Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de creștere a ratei nete de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III s-a manifestat atât la nivel național (de la 54,8% în 2007-2008 la 58,5 în 2015-

2016) cât și la nivelul regiunilor (cu valori cuprinse între 0,9% (Regiunea Vest) și 12% (București - Ilfov).

În perioada analizată, rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III, în Regiunea Vest, a înregistrat o creștere cu 0,9 puncte procentuale de la 58% la 58,9%. Se poate observa că valorile acestui indicator sunt peste valoarea națională pentru fiecare județ, și pentru întreaga perioadă, cu excepția județului Caraș Severin, cu valori mai mici, relative.

Figura 27.

Sursa datelor: INS

În ceea ce privește diferența pe genuri, se constată că ratele nete de cuprindere, în perioada analizată, sunt mult mai scăzute pentru populația de gen masculin față de populația de gen feminin.

Datele statistice evidențiază diferențe semnificative între mediile de rezidență: rata netă de cuprindere în cazul elevilor din mediul urban este net mai mare decât a celor din rural. De-a lungul perioadei analizate, această diferență a crescut semnificativ înregistrând cea mai mare valoare de 104,5 puncte procentuale în anul școlar 2014-2015 iar în anul școlar următor a scăzut cu 12,6 puncte procentuale (91,9%).

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁴⁸

6.1.4.1. Situația elevilor înscriși la începutul anului școlar

Urmărind evoluția elevilor înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică, în perioada 2004–2016, se observă o scădere semnificativă a numărului acestora atât la nivel național cât și la nivelul Regiunii Vest. La nivel național, populația școlară înregistrează, în anul școlar 2015- 2016 un număr de 729.859 elevi față de 1.050.032 elevi în anul școlar 2004-2005. **La nivelul Regiunii Vest populația școlară se diminuează în același interval de la valoarea de 94.240 elevi la 66.079 elevi. Această scădere de 28.161 elevi are o distribuție puternic dezechilibrată între formele de învățământ liceu tehnologic, afectat cu o scădere de 24.325 elevi, în timp ce învățământul teoretic și vocațional împreună înregistrează o scădere de 3.836 de elevi. Această diminuare puternică a ofertei educaționale prin învățământ profesional și tehnic (ÎPT) este și mai vizibilă dacă comparăm ponderea acestor forme de învățământ. La începutul perioadei de referință, anul școlar 2004-2005 valorile acestor ponderi sunt de 63% pentru ÎPT față de 37% pentru învățământul**

⁴⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

teoretic și vocațional (ÎTV). Valorile ponderilor se modifică, astfel încât în anul școlar 2015-2016 ÎPT ajunge la 53,1% iar ÎTV crește la 46,9%.

După cum se poate observa din datele supuse analizei, Regiunea Vest are cel mai mic număr de elevi înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică: 94.240 elevi la începutul perioadei analizate (8,97% din numărul elevilor înregistrați la nivel național) și 66.079 elevi la sfârșitul perioadei analizate (9,05% din numărul elevilor înregistrați la nivel național).

Evoluția numărului elevilor înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică la nivelul județelor este, asemănătoare evoluției din regiune, ca tendință: în județul Arad numărul total al elevilor scade cu 4.472 elevi iar în învățământul profesional și tehnic cu 4.210 elevi (94%); în județul Hunedoara scăderea numărului total de elevi este de 9.235 elevi iar în învățământul profesional și tehnic de 7.124 elevi (77%); în județul Timiș se înregistrează o scădere cu 10.530 a numărului total de elevi și cu 10.395 (98%) elevi în învățământul profesional și tehnic; în județul Caraș - Severin numărul total al elevilor înscriși la începutul anului școlar scade cu 3.924 elevi iar în învățământul profesional și tehnic se înregistrează o scădere de 2.596 elevi (66%). **Se poate observa însă diferența dintre măsura în care scăderea populației școlare a afectat în mai mare măsură ÎPT: în județul Caraș Severin scăderea numărului de elevi în ÎPT reprezintă 66% din total diminuare efective școlare, urmat de județul Hunedoara cu 77%, Arad cu 94% și Timiș unde 98% din diminuare s-a realizat pe seama ÎPT, și în favoarea ÎTV.**

În perioada supusă analizei au avut loc mai multe decizii după cum urmează: generalizarea învățământului obligatoriu de 10 ani (2003-2004); în anul școlar 2003-2004 a fost coborâtă vârsta de debut școlar la 6 ani în clasa I; desființarea Școlii de Arte și Meserii (2009-2010); reînființarea claselor de învățământ profesional începând cu clasa a X-a (2011-2012); au fost introduse stagii de pregătire practică cu durata de 6 luni pentru elevii care finalizau clasa a X-a în cadrul învățământului liceal și doreau dobândirea unei calificării profesionale de nivel 2; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3 ani (2014-2015), după finalizarea clasei a VIII-a, cu influențe și asupra altor indicatori din educație.

6.1.4.2. Evoluția ponderi ÎPT – public și privat

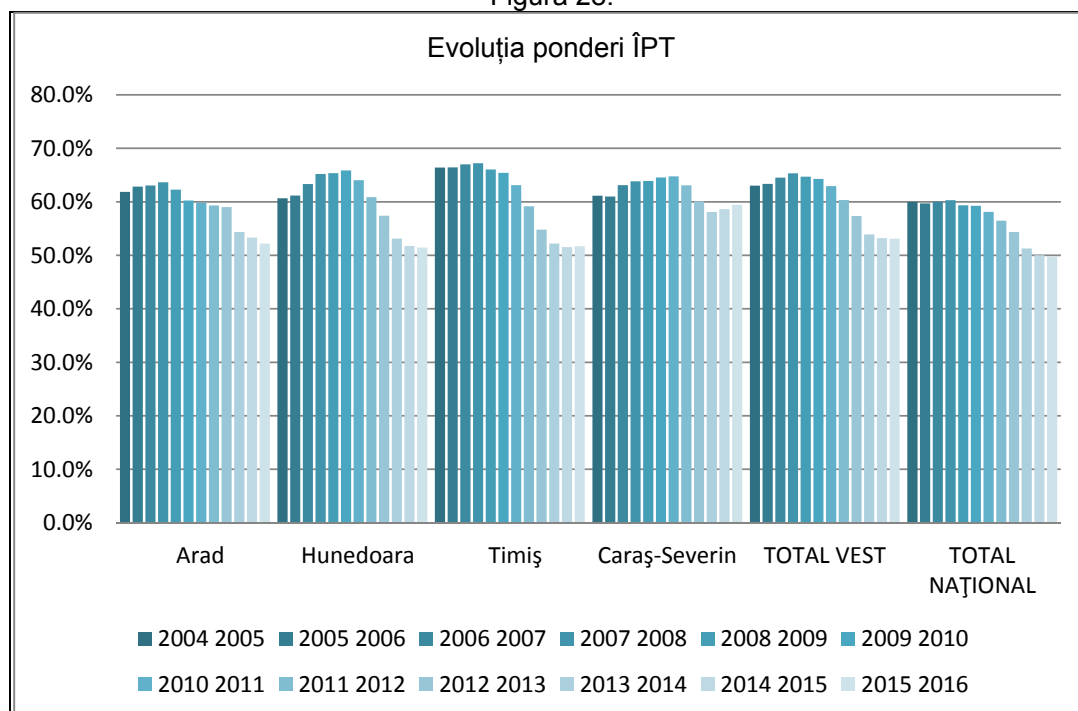
La nivel național, ponderea ÎPT din total a avut următoarea evoluție : public și privat a înregistrat o scădere (de 10,4%) de la 60% în 2004-2005 la 49,6% în 2015-2016; ponderea învățământului public prezintă o scădere (de 10,1%) de la 59,9% în 2004-2005 la 49,8% în 2015-2016.

La nivel regional, din punct de vedere al evoluției, ponderea ÎPT public și privat și cea a învățământului public a scăzut cu aceeași valoare 9,9 puncte procentuale. Ambele ponderi au avut o evoluție oscilantă cu o valoare maximă înregistrată în anul 2007-2008 (65,7% – învățământ public și privat; 65,3% – învățământ public). În general, ponderile înregistrate la nivelul Regiunii Vest sunt mai ridicate decât cele de la nivel național.

6.1.4.3. Evoluția ponderi ÎPT – public

Analizând evoluția ponderii învățământului profesional și tehnic public, la nivel național, în perioada 2004/2005 – 2015/2016 se observă ca aceasta are o tendință de descreștere cu 10,1 % de la 59,9 % (2004-2005) la 49,8% (2015-2016). Din datele prezentate spre a fi analizate se observă că tendința de scădere a ponderii se înregistrează în Regiunea București-Ilfov (cu 14,7%), urmată de Regiunea Sud-Est (cu 12,4%) și Regiunea Nord-Vest (cu 11,3%) iar la polul opus se află Regiunea Sud-Muntenia (cu 7,1%).

Figura 28.

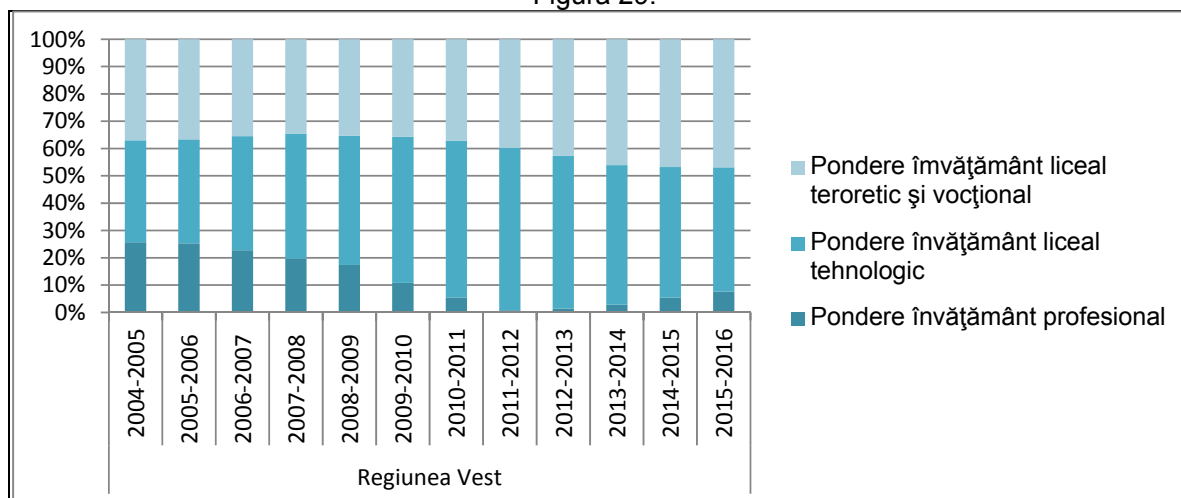
Sursa datelor: Calculat pe baza datelor din Caiete statistice – INS

Din punct de vedere al evoluției, în perioada analizată, tendința de scădere s-a manifestat și la nivelul Regiunii Vest: cu 9,9% de la 63% (2004-2005) la 53,1% (2015-2016). Atât evoluția la nivel național cât și cea de la nivel regional a fost una oscilantă cu un maxim în anul școlar 2007-2008 (60,3% - nivel național; 65,3% - nivel regional). Menționăm că, în general, ponderea acestui indicator se păstrează peste valorile naționale pe întreaga perioadă analizată. Raportându-ne la nivelul județelor se poate observa faptul că ponderea învățământului profesional și tehnic public înregistrează cea mai mare scădere de 14,7% în județul Timiș (cu 4,8 puncte procentuale peste ponderea regională) iar la polul opus se plasează județul Caraș-Severin (1,8%).

6.1.4.4. Evoluția ponderilor elevilor înscriși la începutul anului școlar în învățământul secundar superior, în unități de învățământ proprietate publică – Regiunea Vest

În perioada analizată, la nivelul Regiunii Vest, ponderea elevilor înscriși la începutul anului școlar în învățământul secundar superior, în unități de învățământ proprietate publică au înregistrat în unele cazuri creșteri iar în altele scăderi accentuate. Ponderea elevilor din învățământul profesional scade cu 18,1% de la 25,7% în anul școlar 2004 – 2005 la 7,6% în anul școlar 2015- 2016. Evoluția acestui indicator, prezintă o scădere ajungând la o valoare minimă de 0,8% în anul școlar 2011-2012. Măsurile de revigorare a învățământului profesional au determinat orientarea mai multor elevi către această formă de calificare și în perioada 2012-2016 înregistrează o creștere cu 6,8 puncte procentuale. Ponderea elevilor înscriși la începutul anului, în învățământul profesional are pentru fiecare județ, în perioada 2004-2012, o evoluție descrescătoare. Cea mai scăzută pondere se înregistrează la începutul anului 2011-2012 astfel: 0,2% în Hunedoara și 0,4% în Timiș, valori sub ponderea înregistrată la nivel regional iar în Arad (1,5%) valori peste ponderea națională. În județul Caraș - Severin cea mai scăzută pondere a acestui indicator (1,2%) se înregistrează la nivelul anului 2012-2013, valoare peste ponderea regională. Până la sfârșitul perioadei analizate, anul școlar 2015-2016 cea mai mare creștere a ponderii acestui indicator, peste ponderea regională, este în județul Hunedoara (cu 0,8%) urmat de județul Timiș (cu 0,3%) și județul Arad (cu 0,1%). În județul Caraș-Severin ponderea înregistrată este cu 1,9 % sub ponderea regional.

Figura 29.

Sursa datelor: INS Caiet statistic

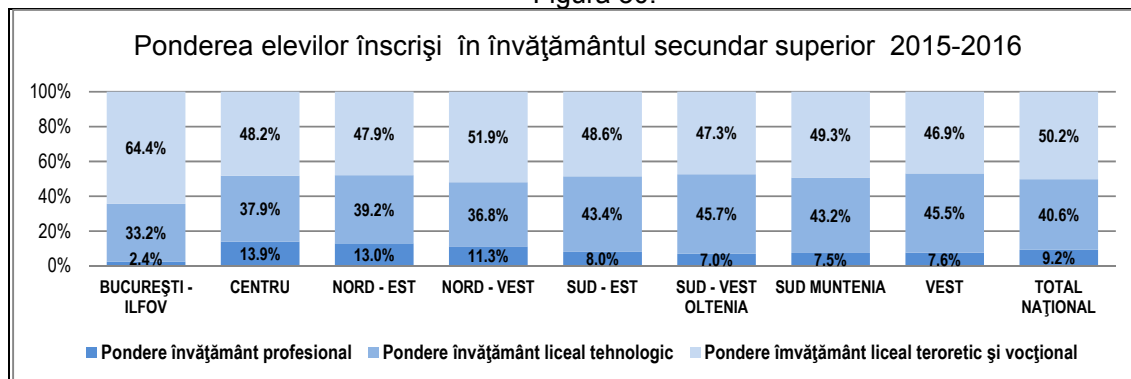
Analizând ponderea elevilor înscriși la începutul anului în învățământul liceal teoretic și vocațional, în perioada analizată, se observă o creștere de: 9,6% în județul Arad, 9,2% în județul Hunedoara, 14,7% în județul Timiș și 1,8% în județul Caraș-Severin. Evoluția ponderii acestui indicator a fost una oscilantă în fiecare județ.

6.1.4.5. Ponderea elevilor înscriși în învățământul secundar superior, la începutul anului școlar 2015-2016, în unități de învățământ proprietate publică

Cu o pondere de 7,6% a elevilor înscriși în învățământul profesional Regiunea Vest se plasează pe locul cinci la nivel național, (cu 1,6 puncte procentuale sub ponderea națională) pe ultimul loc situându-se București-Ilfov (2,4%). Menționăm că cea mai mare pondere a acestui indicator este înregistrată în Regiunea Centru (13,9%) cu 4,7 puncte procentuale peste ponderea națională, urmată de Regiunea Nord –Est (13%) și Regiunea Nord-Vest (11,3%).

În ceea ce privește ponderea în învățământul liceal tehnologic, cea mai mare valoare se înregistrează în Regiunea Sud-Vest Oltenia (45,7%), cu 5,1 puncte procentuale peste ponderea națională (40,6%), urmată de Regiunea Vest (45,5%) și Regiunea Sud-Muntenia (43,3%). În regiunile București – Ilfov, Centru, Nord-Est și Sud-Vest ponderea înregistrează valori cuprinse între 1,4 și 7,4 puncte procentuale sub ponderea națională.

Figura 30.

Sursa datelor: INS Caiet statistic

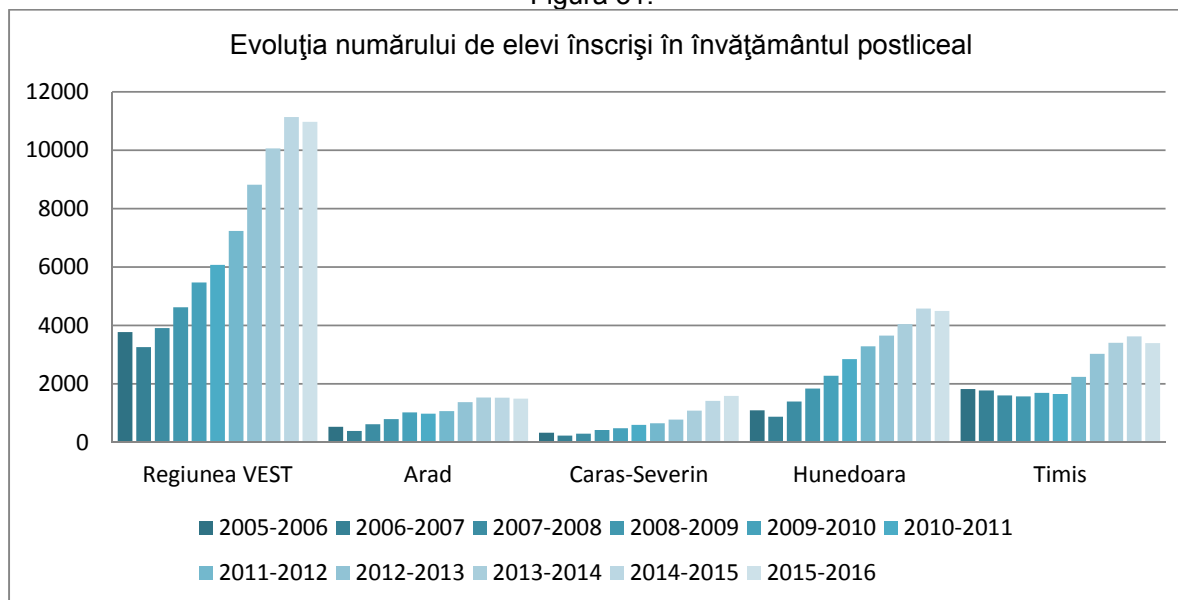
Ponderea în învățământul liceal teoretic și vocațional situează Regiunea Vest pe ultimul loc (46,9%) cu 3,3 puncte procentuale sub ponderea națională (50,2%). Cea mai

ridicată pondere a acestui indicator este înregistrat în Regiunea București–Ilfov (64,4%) cu 14,2 puncte procentuale peste ponderea națională, urmată de Regiunea Nord-Vest (51,9%).

6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁴⁹

Învățământul postliceal este o formă de calificare accesibilă pentru absolvenții de 12 clase, și pentru cei care nu au obținut diplomă de bacalaureat. Se poate observa o distribuție regională dezechilibrată chiar și în raport cu populația județelor, cu o ofertă semnificativă și cu tendință de creștere pentru județul Hunedoara. Această evoluție poate însemna existența unor rezerve și la nivelul celorlalte județe pentru a dezvolta oferta de calificare și pentru acest nivel.

Figura 31.

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017⁵⁰

În unitățile școlare din Regiunea Vest au fost cuprinși în clasa a IX-a zi în anul școlar 2016-2017, 14.322 de elevi, din care 7.350 elevi în învățământul liceal teoretic și vocațional (51,3%) și 6.972 elevi în învățământul liceal tehnologic și profesional.

Analiza planului de școlarizare realizat la clasa a IX-a zi în anul școlar 2016-2017 la nivelul regiunii scoate în evidență faptul că în învățământul liceal tehnologic și profesional ponderea de 48,7% din totalul elevilor de clasa a IX-a, este distribuită astfel: 32,9% în liceu filieră tehnologică și 15,7% în învățământul profesional.

În cele patru județe ale regiunii, propunerile privind proiectul planului de școlarizare la clasa a IX-a zi pentru anul școlar 2017-2018 în învățământul liceal tehnologic și profesional s-a realizat pe baza nevoilor pieței muncii și a tendințelor de dezvoltare, conform documentelor de planificare, precum și pe baza solicitărilor operatorilor economici.

⁴⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„06 Evoluția elevilor Înv. postliceal\(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„07 Oferta IPT Înv. liceal zi 2016-2017” – pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa [„08 Oferta IPT Înv. prof 2016-2017” - pentru vizualizare clic aici](#)

La nivelul Regiunii Vest avem o oferta cu ponderea de 50,7% (învățământ liceal tehnologic și învățământ profesional), **față de ținta de 60%**, însemnând o diferență de 9 puncte procentuale.

Având în vedere faptul că numărul total de elevi la nivel regional din oferta pentru anul școlar 2016-2017 este de aproximativ 15.000 de elevi, echivalentul a 535 de clase, creșterea dorită pentru a atinge ținta propusă, înseamnă peste **50 de clase, care ar trebui să fie cuprinse în oferta regiunii pentru ruta IPT, în defavoarea liceului teoretic și vocational**. Aceste 50 de "clase lipsă" din oferta regiunii au o distribuție neuniformă pentru județele regiunii, pe de o parte din cauza numărului total de elevi din județ pe de alta parte din cauza ponderilor diferite ale IPT în oferta județelor. În concluzie cele **50 de "clase lipsă" se distribuie astfel: Județul Arad 9 clase, Caraș-Severin 5 clase, Hunedoara 12 clase și Timiș 25 de clase**.

Analiza planurilor de școlarizare – „realizat în anul școlar 2016-2017,, în județele regiunii față de țintele și recomandările PRAI:

Tabel nr.11 Județul Arad

Liceal teoretic + vocational	51,8%
IPT	48,2%
Din care:	
Liceal tehnologic	34,1%
Profesional	14,0%

În anul școlar 2016-2017 raportul dintre liceal teoretic + vocational și învățământ liceal tehnologic+ profesional era de 51,8% față de 48,2%; aceasta valoare pentru învățământ liceal tehnologic+ profesional rămâne în urma țintei de 60%, cu 11,8%.

Tabel nr.12 Județul Caraș-Severin

Liceal teoretic + vocational	48,3%
IPT	51,7%
Din care:	
Liceal tehnologic	37,6%
Profesional	14,1%

În anul școlar 2016-2017 raportul dintre liceal teoretic + vocational și învățământ liceal tehnologic + profesional era de 48,3% față de 51,7%; această valoare pentru învățământ liceal tehnologic + profesional rămâne în urma țintei de 60%, cu 8,3%.

Tabel nr.13. Județul Hunedoara

Liceal teoretic + vocational	53,3%
IPT	46,7%
Din care:	
Liceal tehnologic	29,1%
Profesional	17,6%

În anul școlar 2016-2017 raportul dintre liceal teoretic + vocațional și învățământ liceal tehnologic+ profesional era de 53,3% față de 46,7%; această valoare pentru învățământ liceal tehnologic+ profesional rămâne în urma țintei de 60%, cu 13,3 %.

Tabel nr.14. Județul Timiș

Liceal teoretic + vocațional	51,0%
IPT	49,0%
Din care:	
Liceal tehnologic	32,8%
Profesional	16,3%

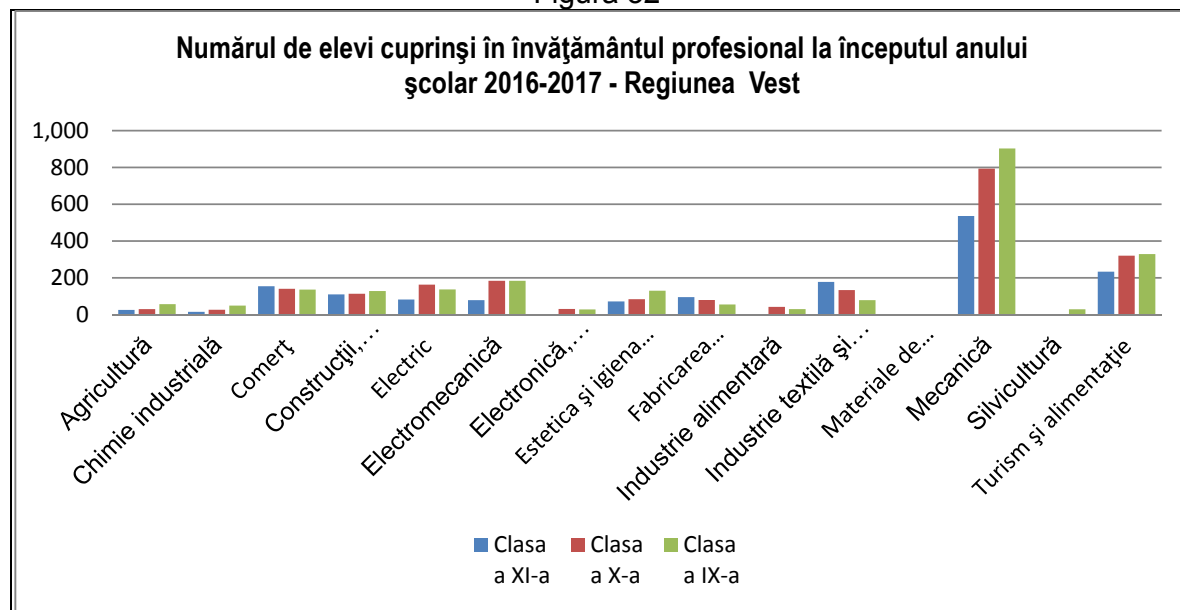
În anul școlar 2016-2017 raportul dintre liceal teoretic + vocațional și învățământ liceal tehnologic+ profesional era de 51,0% față de 49,0%; această valoare pentru învățământ liceal tehnologic+ profesional rămâne în urma țintei de 60%, cu 11,0%.

Oferta IPT conține clase de liceu tehnologic și școală profesională, **iar recomandarea PRAI este de a ținti o alocare echilibrată între aceste de rute, de 50%-50%.**

În fiecare județ oferta de școală profesională este mai mică decât cea pentru liceu tehnologic. Pentru echilibrare de tip 50%-50%, fiecare județ ar trebui să crească oferta pentru școala profesională cu: 8 clase județul Arad, 1 clasă județul Caraș - Severin, 3 clase județul Hunedoara și 18 clase județul Timiș.

Cel mai mare dezechilibru se realizează în județul Timiș, cu o realocare de 18 clase, însă trebuie avut în vedere faptul că în județul Timiș avem și cel mai mare număr de elevi.

Figura 32

Se poate observa că dezechilibrul regional este datorat în mare măsură ofertei din județul Timiș, în cazul acestui județ realocarea în valoare absolută de 18 clase fiind mai mare decât pentru celelalte trei județe împreună, de 12 clase.

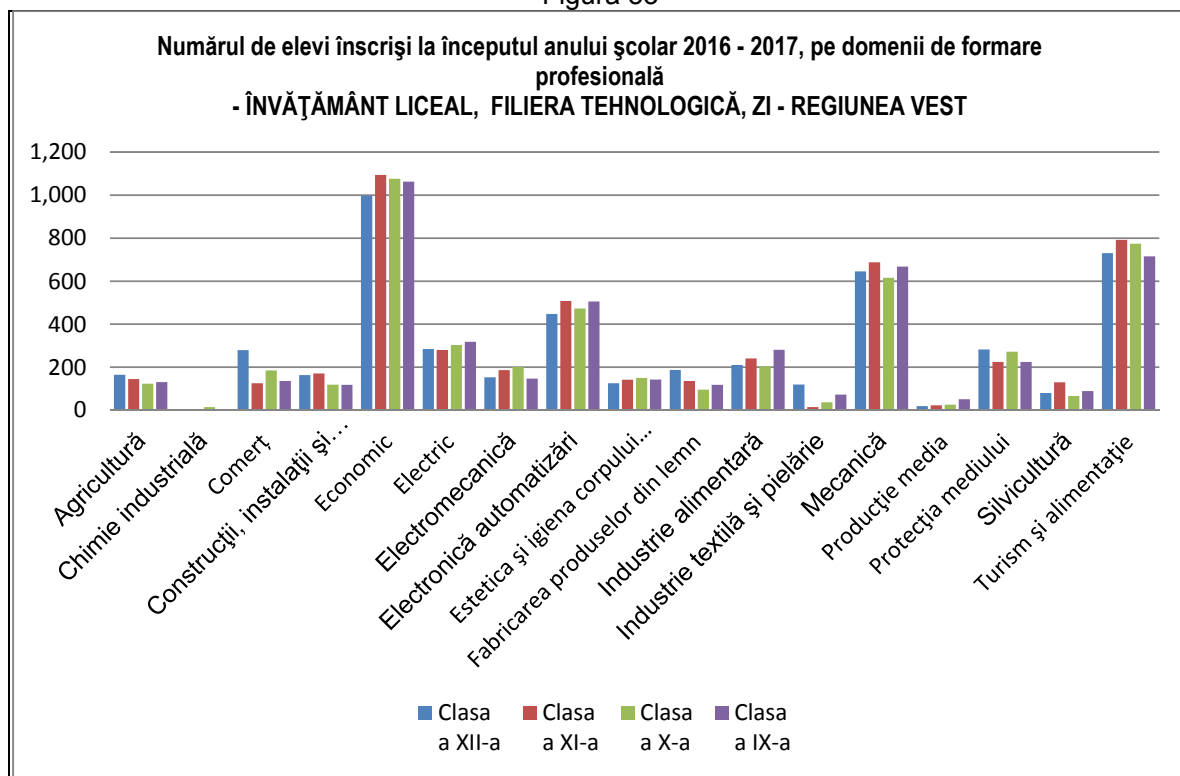
Distribuția numărului de elevi cuprinși în IPT în 2016-2017, arată un dezechilibru la nivelul domeniilor de calificare, situație care necesită o analiză în raport cu cererea de calificări de pe piața muncii împreună cu capacitatea școlilor de a oferi calificări în domeniile solicitate.

Distribuția ofertei este similară cu cea de la nivel național, fără a reflecta vreun specific regional al economiei.

Aparent Domeniul Mecanică este cel mai reprezentativ, iar analizele detaliate pot arata că acest domeniu cuprinde un număr mare de calificări, însă ofertele județelor nu reflectă o prea mare diversificare și diferențiere la nivel de calificări.

Situația este similară și dacă avem în vedere oferta pentru IPT liceu tehnologic, cu următoarele aspecte specifice:

Figura 33

Analiza ofertei de educație și formare profesională inițială la învățământului liceal tehnologic și profesional pe domenii de formare profesională

Având în vedere informațiile directe din piața muncii privind domeniile cele mai solicitate, prin contractele de cooperare ale companiilor cu școlile din regiune (pentru instruire practică pentru școala profesională și liceu tehnologic), putem conclud că cele mai importante domenii de calificare relevante pentru economia regiunii sunt: Mecanică, Electromecanică, Electronică și automatizări, Electric, Economic, Turism și alimentație.

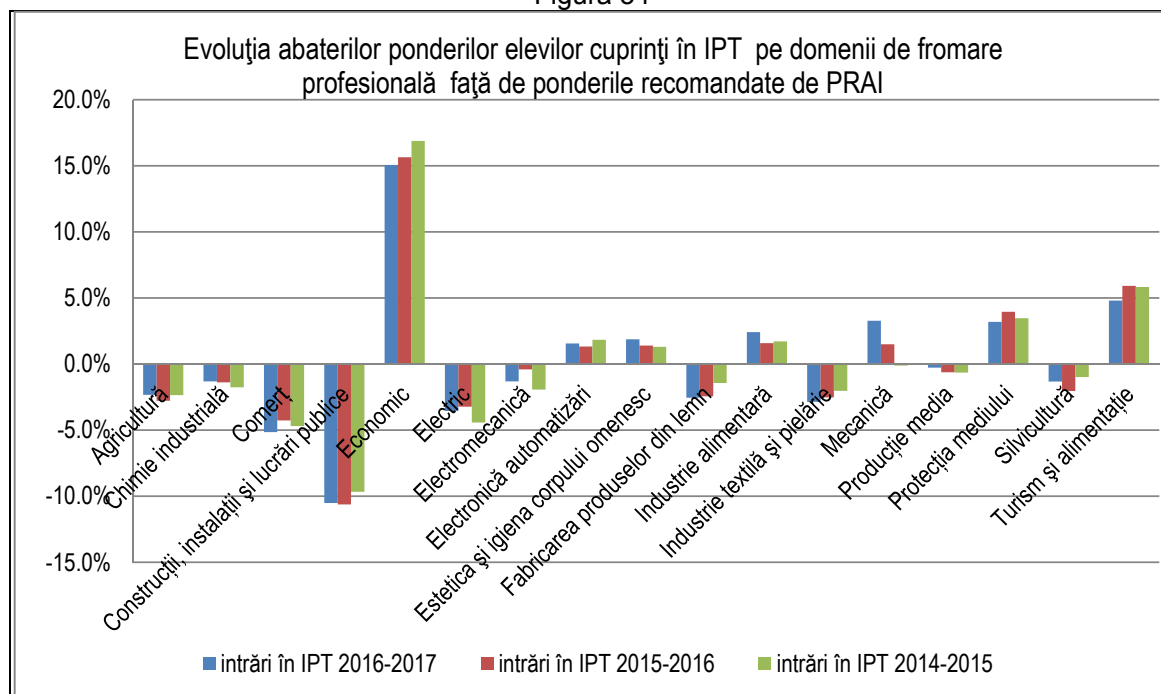
Domeniul Mecanică figurează în oferta regională cu o pondere de 20%, cu tendința crescătoare, și dacă în 2014 oferta era ușor sub ținta regională, atunci în 2015 și 2016 ținta a fost atinsă și ușor depășită. Acest domeniu apare cu cea mai mare valoare absolută a numărului de elevi, și această valoare în creștere (1571 elevi în 2016), în concordanță cu cererea economiei locale.

Trebuie menționat că în cadrul acestui domeniu avem o mare diversitate de calificări relevante pentru angajatori.

Domeniul Electric, cu ținta regională de 10%, este deosebit de solicitat de angajatori. Ca răspuns la aceste nevoi oferta la nivel regional cunoaște o creștere în valoare absolută a numărului de elevi înscriși (chiar dacă numărul total de elevi este în scădere), de la 362 elevi la 455 elevi în doar trei ani. Această creștere se reflectă și în

ponderi, decalajul de -4,4 puncte procentuale devine -3,5 puncte procentuale în anul 2016.

Figura 34

Sursa datelor: Inspectoratele școlare

Domeniul Economic are o atractivitate semnificativă atât în rândul angajatorilor dar și în rândul elevilor și părinților acestora. Cu o țintă de 9% la nivel regional, oferta depășește în fiecare an această prognoză, având în vedere opțiunile elevilor după terminarea clasei a VIII-a. Pe de altă parte absolvenții acestui domeniu se îndreaptă către învățământul superior, astfel încât supraoferta aparent regională, în raport cu ponderea PRAI, de fapt în realitate nu înseamnă o supraofertă la angajare.

La nivelul regiunii oferta pentru acest domeniu s-a păstrat în jurul valorii de 1.060 de elevi, care a însemnat o ușoară scădere a ponderii, de la 16,9% la 15,1%, depășind ținta de 9% prognozată la nivel regional.

Domeniul Turism și alimentație, este un alt domeniu în care se înregistrează o supraofertă, cu o depășire a țintei regionale cu 8,8 - 7,8 puncte procentuale (ținta regională este de 7%). Aceasta supraofertă se datorează cererii mari din partea angajatorilor, care se confruntă cu problema unei fluctuații deosebit de mari a forței de muncă. Această fluctuație se dorește a fi compensată prin forța de muncă din rândul absolvenților de ÎPT. Și în acest caz, similar cu domeniul economic, oferta a rămas aproximativ la aceleași valori absolute (1.040 de elevi), care în termeni de ponderi a însemnat o descreștere de la 15,8% la 14,8%.

Domeniile Electromecanică și Electronică și automatizări figurează cu ținte regionale de 6%, și sunt domenii relativ relevante pentru economia regiunii, dominată de industria prelucrătoare și automotive. Numărul de elevi înscriși este în ușoară creștere de la an la an, pentru ambele domenii, iar decalajul față de ținta regională este în jur de 1 punct procentual, sub ținta regională pentru domeniul electromecanică respectiv peste această valoare pentru electronică și automatizări. Ambele domenii se bucură de un interes solid din partea angajatorilor, iar atractivitatea în rândul elevilor și al părinților trebuie încurajată prin promovare și consilieri adecvate.

Domeniul Construcții, instalații și lucrări publice, este prognozat cu o cerere regională de 14%, iar oferta rămâne mult în urma acestei valori, cu un decalaj 10

puncte procentuale. Această diferență poate fi micșorată doar printr-o promovare mult mai agresivă a oportunităților de angajare; calificările aferente acestor domenii sunt cerute de piața muncii dar nu prezintă interes pentru absolvenți la vârsta de 14-15 ani; școlile se confruntă și cu un deficit de personal calificat pentru aceste domenii.

Oferta regiunii mai conține domenii cu valori absolute mai mici, dar care sunt în condordanță cu cererea pieței, înregistrându-se decalaje care pot fi gestionate; aceste domenii sunt: **Domeniile Fabricarea produselor din lemn și Industrie textilă și pielărie** ce figurează în recomandări cu o țintă de 5% fiecare, față de care se înregistrează un decalaj de -2, -2,4 puncte procentuale. Oferta în valoare absolută este în scădere pentru ambele domenii și se păstrează la un nivel minimal de 1-2 clase/judet. Această tendință de scădere a ofertei de formare în aceste domenii reflectă realitatea economiei regionale, în care ponderea acestor ramuri economice este în scădere în favoarea celorlalte.

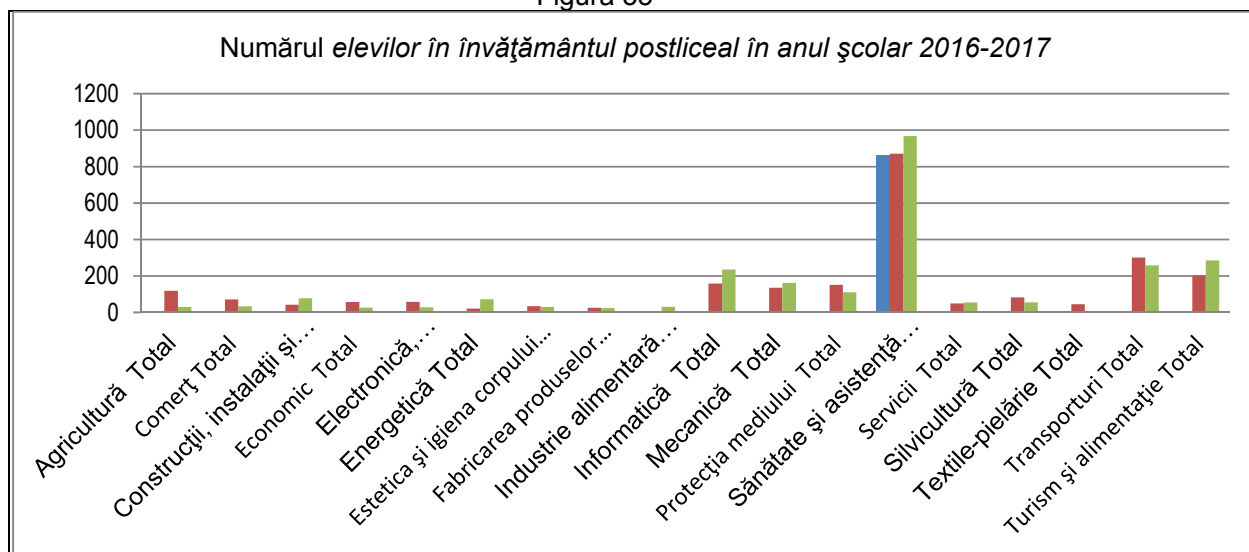
Agricultură, Chimie industrială, Comerț, Estetica și igiena corpului omenesc, Industrie alimentară, Protecția mediului, Producție media, Silvicultură. Aceste calificări se vor menține în oferta regiunii, la acest nivel relativ redus de 1-2-3 procente, pentru a asigura diversificarea ofertei și o mai bună adecvare la aspirațiile elevilor și cerințele specifice ale pieței.

Agricultura, Chimie industrială, Comerț, Estetica și igiena corpului omenesc, Industrie alimentară, Protecția mediului, Producție media, Silvicultură. Aceste calificări se vor menține în oferta regiunii, la acest nivel relativ redus de 1-2-3 procente, pentru a asigura diversificarea ofertei și o mai bună adecvare la aspirațiile elevilor și cerințele specifice ale pieței.

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017⁵¹

Distribuția ofertei pe domeniile de calificare este cea de mai jos, cu 986 de locuri pentru Sănătate și asistență pedagogică, urmată la mare distanță cu oferte modeste pentru Transporturi, Turism, Mecanică, Informatică și Agricultură.

Figura 35

Sursa datelor: Inspectoratele școlare

⁵¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„09 Oferta IPT înv. postliceal 2016-2017” – pentru vizualizare clic aici](#)

Pentru școala de maiștri oferta pe domenii de calificare este 127 locuri pentru domeniul Construcții, instalații și lucrări publice, urmat îndeaproape de domeniul Mecanică cu 122 locuri.

Opțiunea pentru școlile postliceale și de maiștri se explică prin faptul că, în ultimii ani, a crescut ponderea absolvenților de liceu fără diplomă de bacalaureat și, în același timp, a scăzut rata de cuprindere în învățământul superior.

Angajatorii semnează nevoia de calificări de nivel postliceal, cu formare în sistem dual, pentru a asigura calitatea deprinderilor practice.

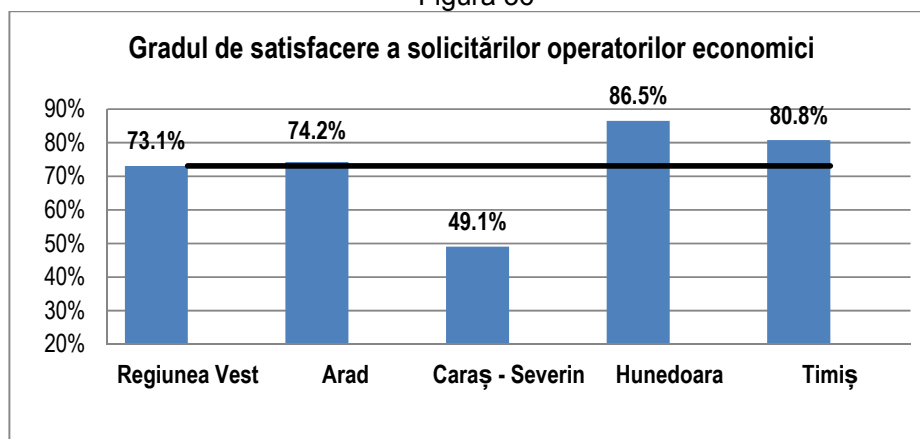
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁵²

Pentru învățământul profesional, în anul școlar 2016-2017, în Regiunea Vest, operatorii economici au solicitat 3448 de locuri, din care au fost planificate 2520 locuri, însemnând un grad de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici de 73,1%.

Grad de satisfacere de 100% și peste înregistrăm pentru domeniile: Electromecanică (100%), Silvicultură (150%) și Agricultură (119,1%). Aceste domenii au o cerere relativ mică, Electromecanică (154 locuri), Agricultură (94 locuri) și foarte mică Silvicultură (28 locuri) din partea economiei locale. În ceea ce privește numărul de locuri solicitate, domeniul Mecanică se situează pe primul loc (1431 locuri), urmat la mare distanță de domeniile Turism și alimentație (338 locuri), Construcții, instalații și lucrări publice (336 locuri) și Electric (276 locuri).

Pentru domeniul *Electric* din cele 276 de solicitări au fost aprobate 154, însemnând un grad de satisfacere de doar 55,8%. Aceasta situație este necesar să fie analizată în detaliu la nivel de județ și școli, pentru a identifica cauzele posibile – care pot viza incapacitatea școlilor de a oferi aceasta calificare, sau poate fi neaprobarea proiectului planului de școlarizare al școlilor.

Figura 36

Sursa datelor: ISJ - Proiectul planului de școlarizare pentru anul școlar 2016-2017

Pentru domeniul *Mecanică* deși rata de satisfacere este de doar 69,5%, trebuie observat că numărul de locuri aprobare are cea mai mare valoare din întreaga ofertă, 994 locuri. În cazul în care solicitarea agenților rămâne la fel de ridicată, este necesar să fie analizată capacitatea școlilor de a oferi această calificare.

Pentru domeniul *Construcții, instalații și lucrări publice* au fost solicitate 336 locuri, din care 225 locuri au fost aprobate, ceea ce reprezintă un grad de satisfacere de 75,9%.

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„10 Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici” – pentru vizualizare clic aici](#)

La nivel regional sunt două domenii, *Materiale de construcții și Tehnici poligrafice*, fără nici un operator economic.

Solicitarile operatorilor au fost onorate astfel: 86,5% județul Hunedoara, 80,8% județul Timiș, 74,2% județul Arad și pe ultimul loc județul Caraș-Severin, 49,1%.

6.1.9. *Parteneriatul cu operatorii economici*⁵³

În vederea asigurării unei corespondențe între cerințele angajatorilor și formarea profesională inițială, la nivelul fiecărei unități de învățământ se dezvoltă parteneriate viabile școală-operatori economici. Toți cei implicați în acest amplu proces au conștientizat necesitatea realizării unui parteneriat colaborativ și durabil, cu implicații directe atât pentru angajatori care au nevoie de indivizi motivați, cu aptitudini multiple cât și pentru mediul educațional care trebuie să răspundă standardelor europene.

Învățământul profesional se organizează pe baza unui contract cadru între unitățile de învățământ și operatorii economici, prin care se stabilesc obligațiile privind:

- organizarea și desfășurarea procesului de formare pentru obținerea calificării profesionale a elevilor și a stagiilor de pregătire practică;
- proiectarea curriculumului în dezvoltare locală;
- asigurarea condițiilor tehnice și a resursei umane necesare pregătirii practice a elevilor din învățământul profesional;
- asigurarea condițiilor tehnice și a resursei umane necesare pentru organizarea și desfășurarea examenului de certificare a calificării profesionale a elevilor;

Datele statistice privind situația parteneriatului cu operatorii economici pentru formarea profesională inițială prin învățământ profesional arată că, la nivel național s-au încheiat 4.726 contracte. Pe primul loc se situează Regiunea Nord-Vest cu 990 contracte urmată de Regiunea Centru cu 968 contracte. Pentru învățământul profesional cu durata de 3 ani au fost încheiate 408 de contracte la nivelul Regiunii Vest.

Pe domenii de formare profesională cele mai multe contracte s-au încheiat cu operatorii economici din domeniul Mecanică (1.965 contracte) din care 987 contracte pentru calificarea Mecanic auto și 242 contracte – Tinichigiu vopsitor auto, iar la mare distanță urmează domeniul Turism și alimentație (969 contracte) din care 502 contracte pentru calificarea Ospătar (chelner) în unități de alimentație și Bucătar – 292 contracte, și Construcții, instalații și lucrări publice (267 contracte). Cele mai puține contracte încheiate sunt înregistrate în domeniile Materiale de construcții (1 contract), Tehnici poligrafice (2 contracte) și Silvicultură (12 contracte).

La nivelul Regiunii Vest interesul operatorilor economici este deosebit de mare pentru forța de muncă cu competențe specifice, având în vedere și rata scăzută a somajului, practic lipsa forței de muncă accesibilă, fără deprinderile necesare. Din date analizate rezultă că există o categorie de domenii în care avem un număr semnificativ de operatori economici care solicită școlarizare și implicit sunt potențiale locuri de muncă, astfel: *cu oferta consistentă la nivel regional* pentru domeniile - Mecanică (170 contracte), Turism și alimentație (106 contracte), Electric (18 contracte), Electromecanică (16 contracte), Comerț și Construcții, instalații și lucrări publice (14 contracte); *sub 10 operatori economici solicitanți*, ceea ce înseamnă o cerere relativ mică din partea economiei locale - Industrie alimentară (9 contracte), Industrie textilă și pielărie (7 contracte), Chimie industrială (6 contracte) și Silvicultură (2 contracte).

Au fost încheiate contracte cu operatorii economici în fiecare județ al regiunii, pentru mai multe domenii economice, cele mai relevante pentru dezvoltarea regională, astfel: județul Arad - s-au semnat 105 contracte de parteneriat pentru instruire practică cu operatori economici pentru 20 de calificări; în județul Caraș Severin s-au semnat 108 contracte de parteneriat pentru instruire practică cu operatori economici, pentru 23 de

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„11 Parteneriatul cu operatorii economici” – pentru vizualizare clic aici](#)

calificări; județul Hunedoara - au semnat 106 contracte de parteneriat pentru instruire practică cu operatori economici, pentru 20 de calificări; județul Timiș s-au semnat 89 de acorduri de cooperare pentru instruire practică cu operatori economici, cu o diversitate relativă a calificărilor solicitate, 21 de calificări.

De remarcat că, Mecanic auto (domeniul Mecanică) este cea mai căutată calificare în fiecare județ (Timiș - 15 contracte; Hunedoara -26 contracte; Caraș-Severin -23 contracte și Arad – 24 contracte). Opțiunile elevilor sunt orientate mai ales către acele calificări care permit după absolvirea școlii demararea unei afeceri familiale, sau un IMM.

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT54

Rețeaua unităților școlare care oferă IPT la nivelul regiunii cuprinde 124 de școli repartizate astfel: Arad 34 din care 5 mediul rural, Caraș-Severin 26 din care 6 în mediul rural, Hunedoara 29 din care 2 în mediul rural și Timiș 35 din care 5 în mediul rural.

Este interesantă analiza concentrării acestor școli în centrele urbane, cu potențial economic relevant, și unde școlile pot dezvolta parteneriate pentru instruirea practică cu șanse de angajare viitoare.

Rolul social al acestor școli este prezent mai ales în mediul rural și în orașele mici, pentru care este deosebit de urgentă o analiză a rezultatelor, a gradului de inserție a absolvenților în pața muncii.

6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi55

Aceste unități școlare – din mediul rural și orașe mici- au posibilități foarte reduse de a oferi o paletă de calificări atractive și diversificate pentru populația locală; de regulă oferta se reduce la 1-2 calificări, fără diversificare de la un an la altul. Astfel elevii mai multor generații au o singură opțiune, dată de calificările pentru că școala este acreditată, indiferent de aspirațiile lor profesionale: astfel este de înțeles gradul de atractivitate redus în cazul acestor școli.

Soluțiile pot fi identificate doar pe baza unor analize detaliate și complexe locale, cu luarea în considerare a creșterii mobilităților regionale. Având în vedere fenomenul de descreștere demografică, nu mai este posibilă diversificarea ofertei decât dacă se vor corela ofertele la nivel regional, inclusiv cu definirea a 2-3 calificări pentru o singură clasă.

6.1.12. Resursele umane din IPT56

În ceea ce privește personalul din IPT, nivelul de calificare al acestora este foarte bun, însă distribuția pe grupe de vârstă arată p creștere a celor cuprinși în intervalul 55-64 ani.

Pentru această categorie devine o problemă care trebuie să stea în atenția politicilor locale, deoarece cariera profesională în învățământ pierde din atractivitate, ceea ce va avea ca efect fie o lipsa de personal, fie o calitate inferioară a celor care vor opta pentru ocupațiile din acest sector.

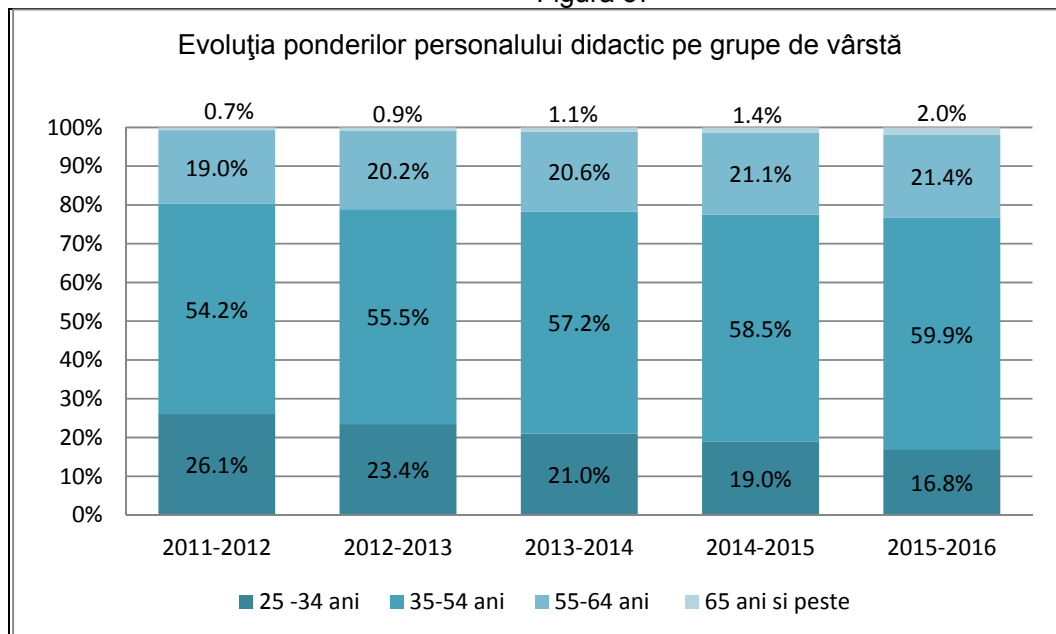
Analizele sunt necesar a fi realizate inclusiv pe domenii de calificare, deoarece pentru calificări aferente sectoarelor economice în dezvoltare se va înregistra inclusiv o migrare a resurselor umane tinere către sectorul industrial de stat sau privat.

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„12 Unități IPT 2016-2017” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„13 Ierarhizare școli” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„14 Resurse umane” – pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 37

Sursa datelor: INS

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁵⁷

Pentru cele 124 de unități școlare din Regiune sunt raportate următoarele situații privind infrastructura:

Tabel nr.15.

REGIUNEA JUDETUL MEDIUL	SALI DE CLASA SI CABINETE SCOLARE	SALI DE GIMNASTICA	LABORATOARE SCOLARE	ATELIERE SCOLARE	TERENURI SPORTIVE AMENAJATE	BAZINE DE INOT
Vest	4228	150	947	406	169	3
URBAN	3924	139	893	387	154	3
RURAL	304	11	54	19	15	-
Arad	991	44	217	100	46	1
URBAN	934	42	205	99	43	1
RURAL	57	2	12	1	3	-
Caras- Severin	735	24	196	90	21	-
URBAN	648	23	186	87	18	-
RURAL	87	1	10	3	3	-
Hunedoara	894	29	178	88	44	-
URBAN	844	27	168	81	40	-
RURAL	50	2	10	7	4	-
Timis	1608	53	356	128	58	2
URBAN	1498	47	334	120	53	2
RURAL	110	6	22	8	5	-

Sursa datelor: INS Statistica educației "Învățământul liceal la începutul
Anului școlar 2015 – 2016"

⁵⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„15 Baza materiala” – pentru vizualizare clic aici](#)

La nivel de județ, în PLAI sunt necesar a fi analizați acești indicatori, pentru a scoate în evidență gradul lor de utilizare, nivelul lor de performanță în raport cu cerințele unei formări de calitate, adecvat nivelului de competitivitate ale companiilor.

Tabel nr.16.

REGI UNEA JUDET UL MEDIUL	PC (PERSONAL COMPUTERS)						CONECTAREA LA INTERNET	
	TOTAL	UTILIZATE IN:				DIN CARE: CU CONECTARE LA RETEA	NUMAR DE UNITATI SCOLARE CONECTATE LA INTERNET	NUMAR DE CALCULATOARE CONECTATE LA INTERNET
		PROCESUL DE INVATAMANT			ADMINISTRATIE			
		TOTAL	DE CATRE ELEVII	DE CATRE PERSONALUL DIDACTIC				
Vest	11472	10254	8866	1388	1218	9617	157	10726
URBAN	10634	9479	8149	1330	1155	8926	137	10004
RURAL	838	775	717	58	63	691	20	722
Arad	2985	2695	2383	312	290	2389	39	2822
URBAN	2813	2537	2233	304	276	2309	36	2729
RURAL	172	158	150	8	14	80	3	93
Caras-Severin	1635	1489	1356	133	146	1294	28	1439
URBAN	1483	1349	1232	117	134	1152	22	1287
RURAL	152	140	124	16	12	142	6	152
Hunedoara	2521	2217	1888	329	304	2121	32	2341
URBAN	2361	2065	1744	321	296	1965	29	2183
RURAL	160	152	144	8	8	156	3	158
Timis	4331	3853	3239	614	478	3813	58	4124
URBAN	3977	3528	2940	588	449	3500	50	3805
RURAL	354	325	299	26	29	313	8	319

Sursa datelor: INS Statistica educației "ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL LA ÎNCEPUTUL ANULUI ȘCOLAR 2015 – 2016"

6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁵⁸ –

Cheltuielile publice pentru educație au cunoscut o foarte mică creștere, de la 2,64% din PIB la 2,75% din PIB în anii 2012, 2014, însă pentru a estima efectul așteptat al acestor investiții este relevant să ne raportăm la nivelul acestora în statele membre ale UE;

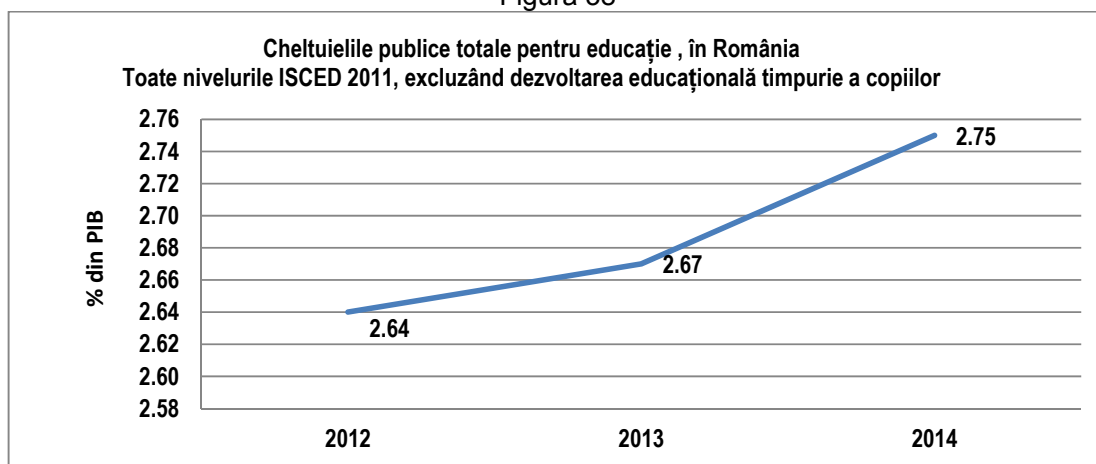
În aceasta analiză comparativă, România se află pe ultimul loc în rândul statelor europene, și la mare distanță de economiile dezvoltate.

Nici un alt stat nu are nivelul acestor investiții sub 3%, doar Republica Cehă are o valoare de 3,84%, toate celelalte state se găsesc cu valori peste 4%.

Suedia investește 7,14% din PIB, Islanda 6,98%, Finlanda 6,81% - valori procentuale mult mai mari decât pentru România, la care se adaugă și o valoare a PIB-ului mai mare decât în cazul nostru.

⁵⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „16 Cheltuieli pentru educație” - pentru vizualizare [clic aici](#)

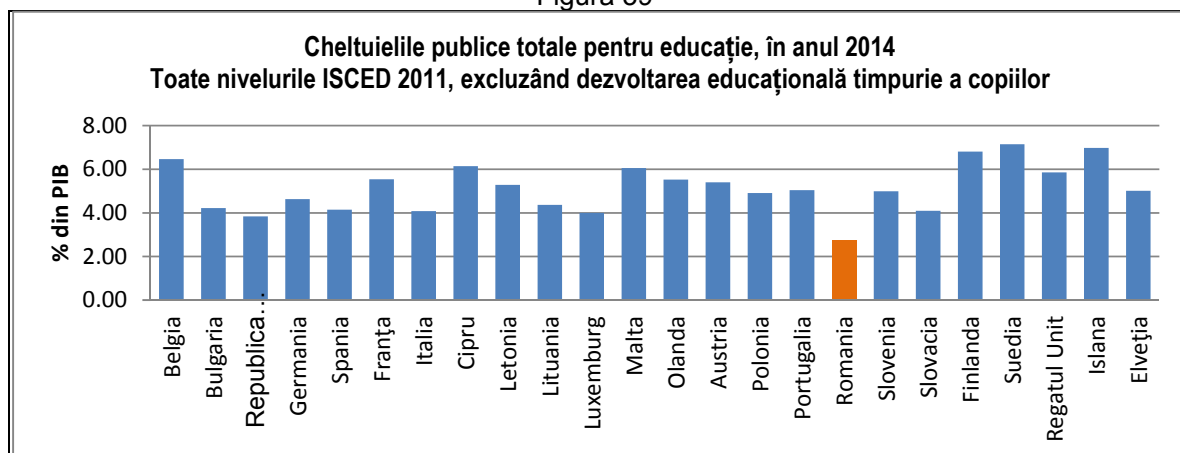
Figura 38

Sursa INS

Există o corelație bună între nivelul investițiilor și rezultatele, performanțele măsurate în studiile comparative internaționale.

Figura 39

Sursa INS

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație. Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Aceste structuri sunt:

-la nivel regional: Consorțiul Regional (CR) – ca structură partenerială consultativă în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al Inspectoratelor Școlare;

- la nivel local (județean):** Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS) – ca structură partenerială consultativă în sprijinul Inspectoratelor Școlare;
- la nivelul unităților de învățământ:** Consiliile de administrație/Consiliile profesionale
- la nivel național:** Comitetele sectoriale.

Principalele atribuții ale structurilor menționate, în procesul de planificare a ofertei educaționale, sunt următoarele:

- Comitetele sectoriale (la nivel național): validarea Standardelor de Pregătire Profesională.
- Consortiul Regional: identificarea nevoilor de calificare la nivel regional, elaborarea/actualizarea Planului regional de acțiune pentru învățământ (PRAI), cu integrarea componentei privind contribuția specifică a învățământului superior la dezvoltarea regională;
- CLDPS: corelarea ofertei educaționale din învățământul profesional și tehnic cu comanda socială și cu nevoile de dezvoltare personală și profesională a beneficiarilor pregătirii profesionale; elaborarea/actualizarea Planului local de acțiune pentru învățământ (PLAI); analizarea și avizarea propunerilor prezentate de inspectoratul școlar privind proiectele planurilor de școlarizare pentru învățământul profesional și tehnic din județ;
- Consiliile de administrație/Consiliile profesionale: sprijinirea elaborării și avizarea Planului de Acțiune a Școlii (PAS)

În cadrul programului multianual Phare TVET și ulterior acestuia, Consorțiile Regionale și Comitetele Locale au fost antrenate în elaborarea, respectiv actualizarea anuală a documentelor de planificare strategică pe termen lung la nivel regional (PRAI) și local (PLAI), pe baza cărora la nivelul fiecărei școli din program au fost elaborate planuri școlare de acțiune (PAS).

La nivelul unităților școlare, principalul instrument de planificare strategică pe baza analizei mediului intern (autoevaluare) și extern este concretizat prin Planurile de acțiune ale școlilor (PAS) Școlile cuprinse în programul Phare TVET au beneficiat de formare și asistență pentru elaborarea PAS și în raport cu PRAI și PLAI. Începând cu anul școlar 2006-2007 s-a generalizat elaborarea Planurilor de acțiune ale școlilor (PAS) pentru toate unitățile de învățământ profesional și tehnic.

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale);
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente/pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung;
- antrenarea agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT;
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor sociali din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii.

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este curriculum-ul în dezvoltare locală (CDL) – componentă importantă a planului de învățământ, care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți economici, comunitate locală, elevi).

6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT

Asigurarea calității reprezintă condiția de optimizare și de dezvoltare a ofertei furnizorilor de educație sau formare profesională, ca răspuns la cerințele beneficiarilor direcți, a angajatorilor și a societății în ansamblul ei.

Asigurarea calității în învățământul profesional și tehnic se realizează atât la nivel de sistem, cât și la nivel de furnizor și se bazează pe Cadrul Național de Asigurare a Calității (CNAC) și pe standardele de autorizare provizorie, de acreditare, de evaluare și de referință, respectiv metodologia de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație.

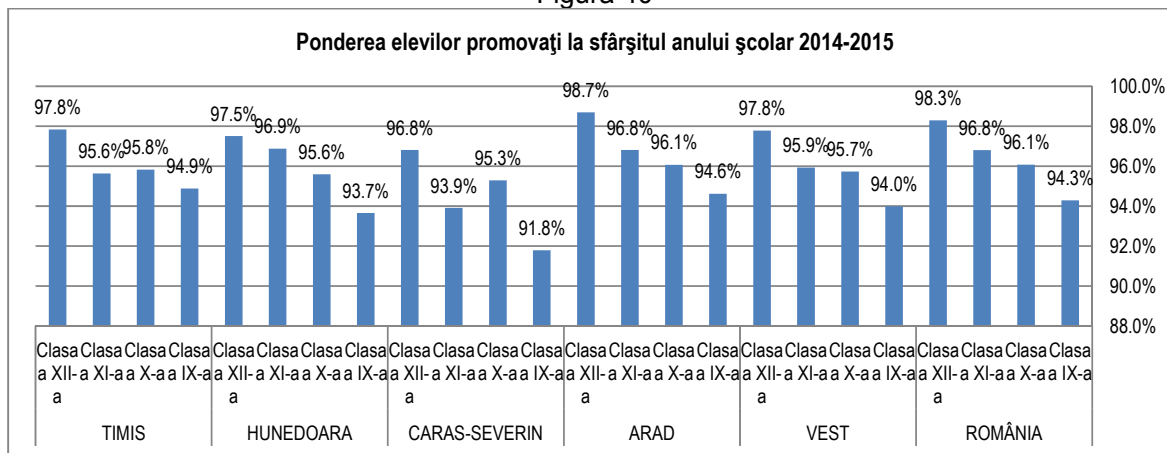
Sistemele de calitate din unitățile de învățământ profesional și tehnic sunt dezvoltate pe baza următoarelor principii: Managementul calității, Responsabilitățile managementului, Managementul resurselor, Proiectarea, dezvoltarea și revizuirea programelor de învățare, Predarea, instruirea practică și învățarea, Evaluarea și certificarea învățării, Evaluarea și Îmbunătățirea calității

Îmbunătățirea continuă a calității serviciilor de educație și formare profesională se realizează printr-o succesiune ciclică de procese de planificare și realizare a unor acțiuni de evaluare a impactului acestora, și de revizuire. Mecanismul de asigurare a calității utilizat este construit pe autoevaluarea din partea școlii, confruntată cu evaluarea externă (prin inspecție școlară), ambele fiind structurate pe același set de indicatori (descriptori de performanță). Rezultatele evaluării se regăsesc în planurile de îmbunătățire a calității.

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁵⁹

Indicatorul privind situația școlară a elevilor la sfârșitul anului școlar este important de analizat, din perspectiva și în corelație cu fenomenul de părăsire a școlii. Se poate observa că în fiecare județ al regiunii rata de promovare în clasa a XII-a este semnificativ mai mare decât cea pentru clasa a IX-a; După clasa a IX-a se înregistrează „pierderi”, raportate ca nepromovare de 6% la nivelul regiunii, și chiar 9% pentru județul Caras-Severin. Aceste valori sunt semnale și cer analize concrete la nivelul elevilor care încep studiile în clasa a IX-a, posibil cu deciziile luate pentru forma de educație fără o informare completă și corelată cu aspirațiile lor, cu potențialul lor, cu cerințele diferitelor forme de școlarizare.

Figura 40

Sursa: INS

Nu trebuie uitat faptul că clasa a IX-a este parte a învățământului obligatoriu, deci reorientarea acestor tineri pentru finalizarea studiilor ar fi necesar să fie printre preocupările decidenților. Este de remarcat faptul că acești elevi au posibilitatea de a se înscrie în învățământul dual (până la vârsta de 26 de ani), care ar putea fi o bună

⁵⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „19 Postliceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici

soluție pentru continuarea studiilor împreună cu dobândirea unei calificări profesionale relevante pentru piața muncii regionale.

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

Egalitate de gen – este unul dintre principiile fundamentale care trebuie avute în vedere pentru planificarea conținuturilor și modalităților de consiliere și orientare pentru carieră.

Tendențele demografice evidențiază o creștere a speranței de viață la naștere. Pentru perioada 2005 – 2011 s-a înregistrat o **tendință generală de creștere a speranței de viață la naștere atât pentru bărbați, cât și pentru femei**, înconcordanță cu tendința generală UE 27. În a doua jumătate a perioadei menționate, s-a înregistrat o tendință de reducere a decalajelor dintre România și UE 27, **mai accentuată pentru femei (media de creștere anuală a speranței de viață pentru femei în România este de 0,34 ani, aproape dublă față de media UE 27 de 0,18 ani la aceeași categorie.)**

În ceea ce privește tendințele ocupării, în anul 2012, **rata de ocupare a populației de 20-64 ani** a fost de 63,8% și în creștere cu 1 punct procentual față de anul anterior, dar se afla sub media înregistrată la nivel european de 68,5%(UE 27). Acest indicator avea, ca și în anii anteriori, valori **mai ridicate pentru bărbați 71,4%, față de 56,3% pentru femei**, creșterea față de anul anterior fiind de 1,5 pp. în rândul bărbaților și de 0,6 pp. pentru femei.

Pe sexe, **structura populației ocupate** după statutul profesional evidențiază un nivel aproximativ egal pentru statutul de salariat (67,1% bărbați și 67,4% pentru femei), **diferențe semnificative se înregistrează pentru celelalte statute ocupaționale, lucrător pe cont propriu și membru al unei societăți agricole sau al unei cooperative (24,3% bărbați și 12,3% femei), lucrător familial neremunerat (7,0% bărbați și 19,5% femei) și patron (1,6% bărbați și 0,8% femei). Nivelul ridicat al femeilor cu statutul de lucrător familial neremunerat evidențiază situație destul de precară pe piața muncii.**

Pe niveluri de educație, tendința de scădere a populației ocupate în vârstă de muncă (15 – 64 ani) se manifestă pentru populația cu studii medii (ISCED⁶⁰ 3 – 4) și pentru populația cu nivel de pregătire scăzut (ISCED 0 – 2), pentru populația cu studii superioare (ISCED 5 – 6) se înregistrează o evoluție pozitivă a ocupării.

Această modificare de structură poate fi interpretată ca o tendință de îmbunătățire a calității locurilor de muncă.

Tendința de creștere a numărului de femei cu studii superioare a fost mai pronunțată față de cea corespunzătoare bărbaților, deși nu s-au înregistrat diferențe semnificative în privința ratelor de ocupare.

Șomajul înregistrează o creștere accentuată din perioada 2008 – 2010, când **rata șomajului s-a majorat cu 1,5 puncte procentuale** evidențiază impactul destul de puternic al crizei asupra pieței muncii românești.

Pe sexe, aceasta a fost **mai mare în cadrul populației masculine (8,92% în 2002 și 9,0% în 2010), șomajul în rândul populației feminine a avut cel mai mic nivel în anul 2008 (4,7%) și cel mai ridicat nivel (7,7%) în 2002.**

Un factor îngrijorător este reprezentat de creșterea numărului de tineri (15 – 24 ani), care nu sunt ocupați, în educație sau formare așa-numiții NEETs fapt care indică dificultăți în tranziția de la sistemul de educație la piața muncii și reprezintă una dintre categoriile cărora ar trebui să li se acorde o atenție deosebită în perioada următoare.

În timp ce în anul 2007, 13,3% (bărbați: 11,6%; femei: 15,1%) din persoanele cu vârsta 15 - 24 de ani aparțineau grupului NEETs, cota acestor persoane a crescut la 16,8% în

⁶⁰ ISCED – International Standard Classification of Education – standardul de clasificare educațional instituit de UNESCO

2012 (bărbați:15,1%; femei: 18,6%) în scădere cu 0,8 pp. față de anul precedent, dar peste media europeană (13,2% valoare provizorie pentru 2012).

Programul Național de Reformă 2011 – 2013 (PNR) reprezintă platforma – cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), având ca priorități realizarea unei economii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și de coeziune socială.

Una dintre direcțiile de acțiune adoptate de România în acest document, fundamentată în scopul susținerii atingerii țintei de ocupare naționale (70% rata de ocupare în anul 2020 pentru grupa de vârstă 20 – 64 ani) asumate ca urmare a obiectivelor globale prevăzute în Strategia Europa 2020, se referă la **creșterea calității ocupării persoanelor rezidente în mediul rural, a tinerilor și femeilor**. Aceasta are în vedere: 1. *Creșterea competitivității sectorului agricol și asigurarea sustenabilității pe termen lung a zonelor rurale* 2. *Integrarea pe piața muncii a tinerilor și a femeilor*

Una dintre principalele provocări cu impact asupra pieței muncii în perspectiva anului 2020 o constituie din perspectiva participării pe piața muncii: ponderea ridicată a populației ocupate în agricultură și nivelul mai scăzut de participare pe piața muncii în rândul femeilor în comparație cu cel al bărbaților.

In conformitate cu Monitorul performanței ocupării forței de muncă (EPM)⁶¹, document utilizat pentru identificarea principalelor provocări existente la nivelul Uniunii Europene, cât și la nivelul fiecărui stat membru în parte, printre provocările specifice pieței muncii din România identificate se află:

- rata de ocupare redusă a femeilor, decalaj mare între femei și bărbați în ceea ce privește acest indicator;
- furnizarea insuficientă a facilităților de îngrijire de calitate a copiilor și/sau a persoanelor dependente;
- incidența ridicată a inactivității și a muncii cu timp parțial involuntare (involuntary part-time employment);

Unul dintre obiectivele Strategiei pentru Ocuparea forței de muncă 2014-2020 vizează **îmbunătățirea structurii ocupaționale și participării pe piața muncii în rândul femeilor și persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile**, cuprinzând următoarele direcții de acțiune:

1. Reducerea ocupării în agricultura de subzistență și facilitarea relocării acestor resurse umane către activități non-agricole.
2. Creșterea participării femeilor pe piața muncii, inclusiv prin măsuri suport de reconciliere a vieții profesionale cu cea de familie.
3. Creșterea participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii prin dezvoltarea de măsuri care să combine suportul social cu activarea.

În România, proporția forței de muncă active în agricultură este cea mai mare din UE (aproximativ 30%), o mare parte activând în agricultura de subzistență și de semisubzistență, în contextul în care contribuția acestui sector la PIB este de doar 7%, iar productivitatea per persoană reprezintă 25% din media națională. Serviciile subdezvoltate din zonele rurale și calitatea slabă a infrastructurii împiedică dezvoltarea altor activități economice și, implicit, crearea de oportunități de angajare alternative.

În contextul în care una dintre condițiile fundamentale pentru atingerea convergenței reale este reducerea ponderii agriculturii în economia națională, documentul strategic propune o serie de măsuri menite să îmbunătățească structura ocupațională: **dezvoltarea de scheme de garanții pentru persoanele defavorizate din mediul**

⁶¹ EPM se bazează pe informațiile furnizate de Cadrul Comun de Evaluare (JAF), care reprezintă un sistem de evaluare bazat pe indicatori, elaborat de către Comitetul de Ocupare (EMCO) în colaborare cu Comitetul de Protecție Socială (SPC) și Comisia Europeană și care acoperă arii generale și specifice de politică aflate sub umbrela Orientărilor Integrate în domeniul Ocupării forței de muncă.

rural, sprijinirea activităților de antreprenariat, în special pentru tineri, acordarea de facilități fiscale întreprinzătorilor care demarează afaceri în mediul rural în sectoarele secundar și terțiar și celor care creează locuri de muncă adresate grupurilor dezavantajate, precum și dezvoltarea de scheme de garantare pentru beneficiarii Programului Național de Dezvoltare Rurală.

Pe de altă parte, dat fiind faptul că aproximativ 28% din forța de muncă din agricultură este sub 35 de ani, are niveluri reduse de educație și calificare și, în consecință, posibilități reduse de adaptare la cerințele pieței muncii, **susținerea investițiilor în dezvoltarea programelor de orientare și formare profesională** poate contribui la creșterea nivelului de competențe ale forței de muncă. **Modernizarea infrastructurii zonelor rurale și înființarea de unități/ instituții de învățământ și centre de formare profesională, precum și furnizarea de programe integrate pentru facilitarea mobilității ocupaționale și geografice a persoanelor inactive din mediul rural** sunt măsuri imperios necesare ce contribuie la creșterea coeziunii sociale, facilitând tranziția de la activitatea de semisubzistență la o activitate care generează un venit constant. Aceste măsuri pot concura la o mai bună exploatare a potențialului sectorului agro-alimentar, sporindu-i rolul de motor al creșterii economice sustenabile, competitive și incluzive. Confruntându-ne cu perspectiva scăderii populației în vârstă de muncă, creșterea ratei ocupării femeilor apare ca fiind esențială pentru atingerea obiectivului național în materie de ocupare a forței de muncă stabilit în contextul Strategiei Europa 2020.

Înregistrând o rată de ocupare cu 15 % mai mică decât a bărbaților în anul 2012, femeile se situează într-o poziție vulnerabilă pe piața muncii din România, generată de factori care vizează nivelul educațional, perioade de întrerupere a carierei (nașterea unui copil, concediu de maternitate) în care se pierde oportunități de formare profesională în vederea adaptării la cerințele de competențe de pe piața muncii, insuficienta dezvoltare a facilităților de creștere și îngrijire a copiilor sau a altor persoane dependente și prețul inaccesibil al multora dintre cele existente pentru a permite o bună conciliere a vieții profesionale cu cea de familie. Pe de altă parte, angajatorii au atitudini preconcepute privind femeile, pe care le consideră forța de muncă inferioară cu productivitate redusă, performanța lor fiind întreruptă de maternitate.

Acțiunile propuse de strategie și orientate către **sprijinirea femeilor pentru revenirea pe piața muncii și reintegrarea profesională, inclusiv prin promovarea antreprenoriatului și a programelor de tip “a doua șansă” pentru dobândirea de competențe și calificări cerute pe piața muncii. Dezvoltarea infrastructurii pentru a asigura facilități de îngrijirea copiilor și a serviciilor suport pentru îngrijirea membrilor de familie dependenți, activitățile de conștientizare cu privire la flexibilizarea timpului de lucru și diferența salarială între femei și bărbați, precum și cele legate de combaterea stereotipurilor de gen** sunt menite să stimuleze participarea acestei categorii pe piața muncii. Dat fiind deficitul general de locuri de muncă, grupurile confruntate cu dezavantaje speciale sunt cele mai afectate. Pe lângă competențele inadecvate, atitudinile ostile și normele sociale, condițiile de muncă excesiv de rigide și accesul dificil la informații reprezintă obstacole în calea găsirii unui loc de muncă, având impact negativ asupra participării grupurilor dezavantajate la piața muncii și a standardului lor de viață. În acest context, Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2014-2020 propune acțiuni care vor viza: acordarea de facilități fiscale angajatorilor în vederea stimulării incluziunii pe piața muncii a persoanelor vulnerabile concomitent cu sprijinirea acestora pentru a facilita un acces mai ușor la mediul fizic, informațional și comunicațional, în scopul asigurării protecției, sănătății și securității la locul de muncă, precum și stimularea economiei sociale și a antreprenoriatului social.

Asigurarea serviciilor suport pentru persoanele vulnerabile aflate în căutarea unui loc

de muncă reprezintă modele de dezvoltare alternativă ce pot contribui semnificativ la promovarea coeziunii sociale, la dezvoltarea locală sustenabilă și nu în ultimul rând, la dezvoltarea unei economii incluzive.

AJOFM au în atribuții asigurarea de servicii specializate de **Informare și consilierea profesională**, „acordate în mod gratuit persoanelor în căutarea unui loc de muncă, acoperind:

- Furnizarea de informații privind piața muncii și evoluția ocupațiilor
- Profilarea și încadrarea în nivelul de ocupabilitate : ușor ocupabil, mediu ocupabil, greu ocupabil și foarte greu ocupabil
- Dezvoltarea abilității și încrederii în sine a persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în vederea luării de către acestea a deciziei privind propria carieră
- Instruirea în metode și tehnici de căutare a unui loc de muncă
- Îndrumarea pe parcursul procesului de integrare socioprofesională la noul loc de muncă.

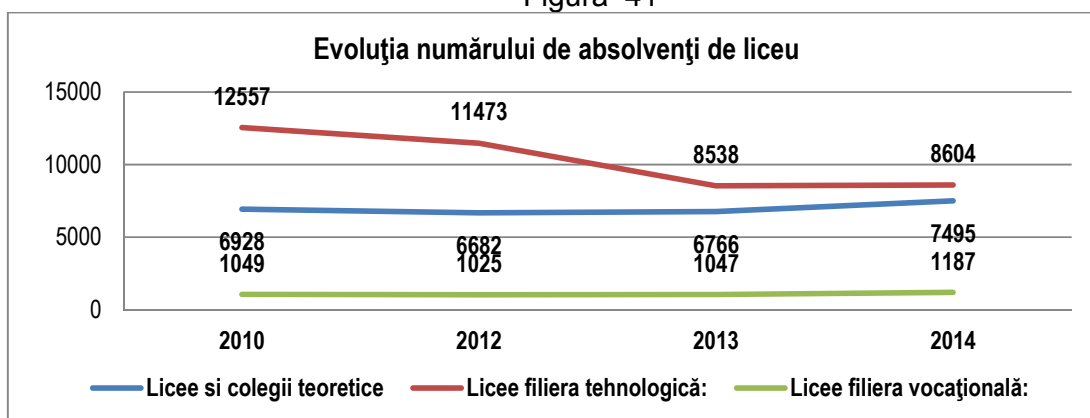
Prin desfășurarea acestor activități se urmărește obținerea următoarelor rezultate:

Creșterea stimei față de sine; Optimizarea comportamentului și acțiunilor individului în scopul (re)integrării socioprofesionale; Conștientizarea necesității unei pregătiri profesionale continue, nu doar pentru păstrarea locului de muncă, ci mai ales în scopul unei ascensiuni profesionale; Determinarea clienților de a deveni activi pe piața forței de muncă (instruirea în tehnici de căutare a unui loc de muncă),,

6.3. Indicatori de ieșire

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁶²

Figura 41

Cu privire la distribuția absolvenților pe cele trei filiere de liceu, se poate observa o menținere a numărului pentru Filiera vocațională, o creștere constantă pentru Filiera licee și colegii teoretice, și o scădere constantă și îngrijorătoare pentru Filiera tehnologică.

6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED⁶³

6.3.2.1. Rata de absolvire în învățământul gimnazial

În anul școlar 2003-2004 a fost coborâtă vârsta de debut școlar la 6 ani în clasa I. Practic în acest an școlar au intrat în clasa I și copiii în vârstă de 7 ani dar și cei de 6

⁶² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„20 Absolvenți IPT” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁶³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„21 Rata de absolvire \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

ani. Astfel, în anul școlar 2010-2011, au finalizat clasa a VIII-a doua cohorte de elevi, cei care au avut debutul școlar la 6 ani și 7 ani simultan.

La nivel național, rata de absolvire în învățământul gimnazial a înregistrat în anul școlar 2014-2015 (85,3%) o scădere nesemnificativă de 0,2% față de anul școlar 2006-2007 (85,5%). Pe parcursul perioadei analizate acest indicator a înregistrat valoare maximă 103,3% (2010-2011) și valoare minimă 82,2% (2012-2013).

De remarcat că în anul 2010-2011 s-au înregistrat ponderi mai ridicate decât cele de la nivel național (103,3%) în regiunile București –Ilfov (112,9%), Sud-Vest Oltenia (106,3%), Nord-Est (104,3%) și Sud-Muntenia (103,4%) iar în regiunile Centru (96,9%), Nord-Vest (102,6), Vest (102%) și Sud-Est (100,4%) ponderile înregistrate au fost mai scăzute decât cele naționale.

Rata de absolvire în învățământul gimnazial, la nivel regional, a înregistrat în anul școlar 2014-2015 (85,3%) o ușoară creștere cu 1,1% față de anul școlar 2006-2007(84,2%). Valoarea de 85,3%, înregistrată la sfârșitul perioadei analizate, este cu 16,7% mai scăzută față valoarea maximă înregistrată în anul școlar 2010-2011(102%).

Pentru întreaga perioadă analizată, rata de absolvire a învățământului gimnazial a înregistrat valori mai mici în mediul rural, comparativ cu mediul urban. În anul școlar 2014-2015 diferența pe medii de rezidență a fost de 34,2% în favoarea mediului urban (101,4% în mediul urban față de 67,2% în mediul rural), situație care reflectă obstacole majore pentru 32,8% din populația școlară din mediul rural, fără absolvirea învățământului gimnazial, deci cu șanse reduse de obținerea unei calificări și finalizarea studiilor obligatorii.

6.3.2.2. Rata de absolvire în învățământul liceal

La nivel național rata de absolvire în învățământul liceal a înregistrat o creștere de la 53,5% în anul școlar 2006-2007 la 89,1% în anul școlar 2014-2015.

În general, ponderile înregistrate la nivelul Regiunii Vest sunt mai ridicate decât cele de la nivel național.

Evoluția ratei de absolvire în învățământul liceal, la nivel regional, înregistrează un trend ascendent cu 3 momente de discontinuitate: anul 2008-2009 când înregistrează valoarea de 63,9% față de 66,3% în anul școlar anterior; anul școlar 2011-2012 când înregistrează valoarea de 81,6% față de 85,1% în anul școlar precedent; anul școlar 2013-2014 când atinge valoarea de 84,5% față de 91,1% în 2012-2013.

În ceea ce privește situația pe genuri, ratele de absolvire în învățământul liceal sunt mai mari în cazul fetelor, comparativ cu băieții.

Pe perioada supusă analizei, între raportul urban-rural se înregistrează un dezechilibru foarte mare în favoarea mediului urban.

6.3.2.3. Rata de absolvire în învățământul profesional

Pe parcursul intervalului analizat, evoluția ratei de absolvire în învățământul profesional înregistrează un trend continuu descendent. Cea mai dramatică scădere cu 19,9% se înregistrează în anul 2010-2011 (de la 34,8% în 2009-2010 la 14,9% în 2010-2011). Scăderea continuă până în anul școlar 2012-2013 când se înregistrează cea mai scăzută valoare a acestui indicator 0,6% din întreaga perioadă analizată.

Populația școlară masculină are, de-a lungul intervalului analizat, o cuprindere școlară mai mare decât cea feminină.

Din datele analizate, la nivel regional, de-a lungul întregului interval de timp, ponderea a fost mai mare în rândul elevilor din mediul urban. În doi ani școlari consecutivi 2011-2012 și 2012-2013 rata de absolvire nu înregistrează valori în mediul rural.

6.3.2.4. Rata de absolvire în învățământul postliceal

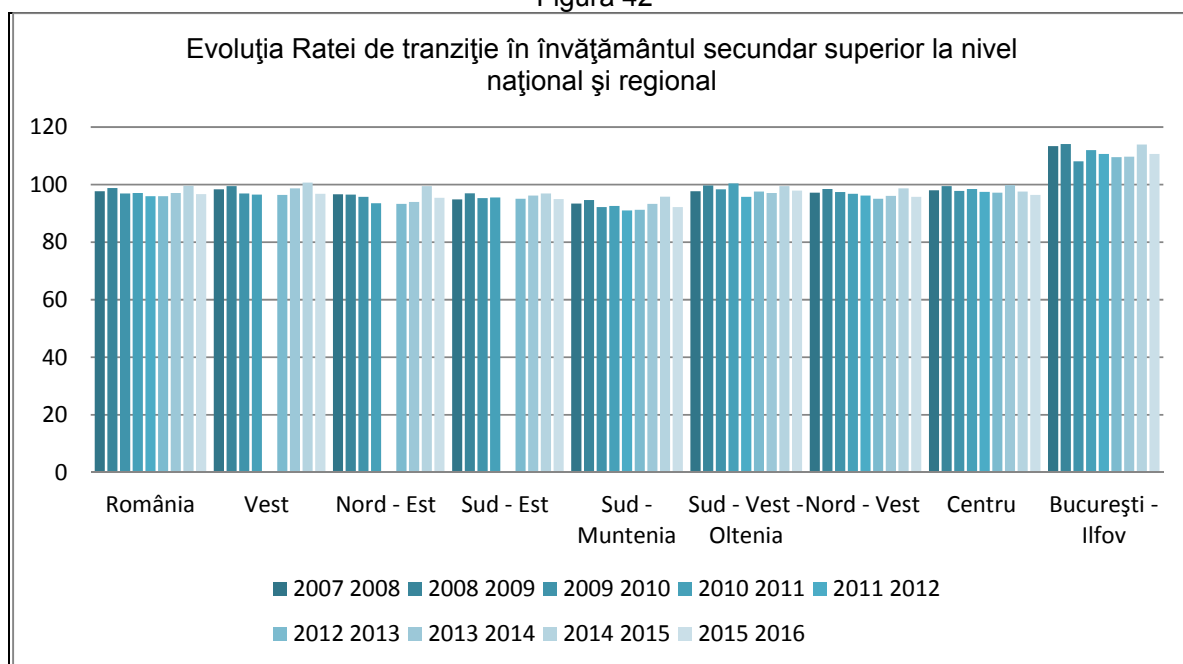
În perioada analizată rata de absolvire în învățământul postliceal are un trend ascendent atingând în anul școlar 2014-2015 valoarea de 18% cu 14,7% mai mult față de anul școlar 2006-2007 (3,3%).

Ratele de absolvire relevă diferențe semnificative pe sexe, constant în favoarea fetelor cu valori cuprinse între 2% și 8,2%.

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁶⁴

6.3.3.1. Rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la gimnaziu la liceu și SAM/scoala profesională) În perioada 2007-2008/2014-2015, rata de tranziție în învățământul secundar superior a înregistrat un trend ascendent ajungând în anul 2014-2015 la o pondere de 100,7%. În acest interval s-au înregistrat și scăderi ale ratelor de tranziție: de la 99,5% în 2008-2009 la 96,9% în 2009-2010 și de la 97,6% în 2011-2012 la 96,4% când s-a atins cea mai scăzută valoare. În anul școlar 2015-2016 rata de tranziție înregistrează o scădere de 3,9% față de anul anterior (100,7%). Diferențele dintre populația școlară de gen masculin și cea de gen feminin oscilează cu valori cuprinse între 0,2% și 1,7% pentru fete și între 0,5% și 2,7% pentru băieți. Diferențe foarte mari se înregistrează între mediul urban și cel rural.

Figura 42

Sursa datelor: INS

6.3.3.2. Rata de tranziție în învățământul post-secundar non-tertiar/tertiar (de la liceal la postliceal și superior)

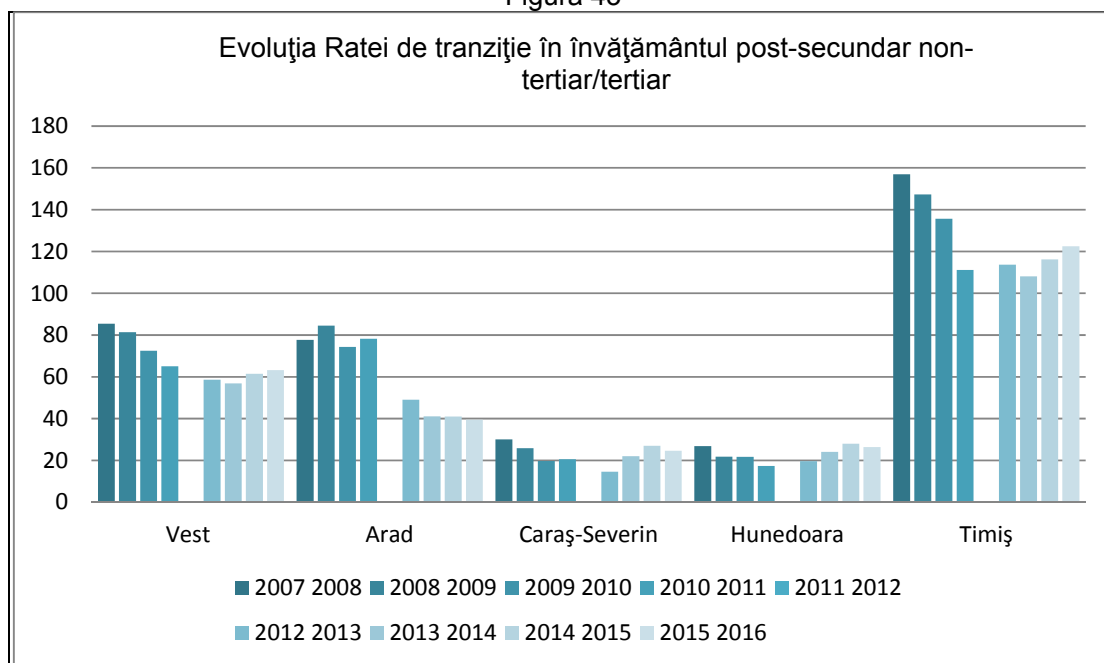
În perioada analizată, la nivel regional, rata de tranziție în învățământul post-secundar non-tertiar/tertiar înregistrează o scădere semnificativă de 22,2 puncte procentuale (85,4 în 2007-2008 față 63,2% în 2015-2016). Evoluția a fost oscilantă cu o valoare de minim 55,3% înregistrată în anul 2011-2012.

De-a lungul perioadei de analiză, decalajul între rata de tranziție a persoanelor de gen feminin și rata de tranziție a persoanelor de gen masculin s-a păstrat la un nivel destul de ridicat, deși s-au înregistrat ameliorări din 2007 până în 2015: de la o diferență de 13,7 puncte procentuale în 2007-2008 la 7,5 puncte procentuale în 2015-2016.

Diferențele înregistrate între județele regiunii reflectă disparitățile în ceea ce privește oferta existentă, și în mai mică măsură este o reflectare a diferenței privind aspirațiile tinerilor.

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„22 Rata tranziție \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 43

6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁶⁵

6.3.4.1. Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial

În intervalul analizat, la nivel regional, rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a scăzut nesemnificativ cu 0,1%, de la 2,5% în 2006-2007 la 2,4 % în 2014-2015. Evoluția a fost oscilantă cu două valori maxime de 2,5% în 2006 și 2010 și o valoare minimă de 1,5% în 2012-2013, dar s-a păstrat la valori peste media națională în fiecare an.

În ceea ce privește raportul dintre populația școlară de sex masculin și cea de sex feminin, se înregistrează diferențe în favoarea sexului masculin.

În ceea ce privește rata abandonului pe medii de rezidență se înregistrează o scădere a acesteia în mediul urban, cu 0,2 puncte procentuale, iar în mediul rural se înregistrează aceeași valoare de 2,6 puncte procentuale.

6.3.4.2. Rata abandonului școlar în învățământul gimnazial

La nivelul Regiunii Vest, în intervalul supus analizei, până la nivelul anului școlar 2008-2009, rata abandonului școlar, a înregistrat un trend continuu descendent. Anul școlar 2009-2010 marchează o tendință ascendentă în ceea ce privește abandonul, tendință continuată și în următorul an școlar. Anul școlar 2011-2012 marchează o nouă descreștere a ratei abandonului școlar, înregistrând valoarea de 2%, cu 0,7 puncte procentuale mai puțin decât în anul școlar precedent. Această descreștere se regăsește și în anul școlar următor. Anul școlar 2013-2014 este începutul unei noi perioade de creștere, ajungând la sfârșitul perioadei analizate să înregistreze valoarea de 2,7% identică cu cea din anul școlar 2006-2007, începutul perioadei analizate.

Rata abandonului este mai crescută în cazul băieților iar diferența dintre sexe este cuprinsă între 0,2 puncte procentuale și 0,7 puncte procentuale.

⁶⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„23 Rata abandonului \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

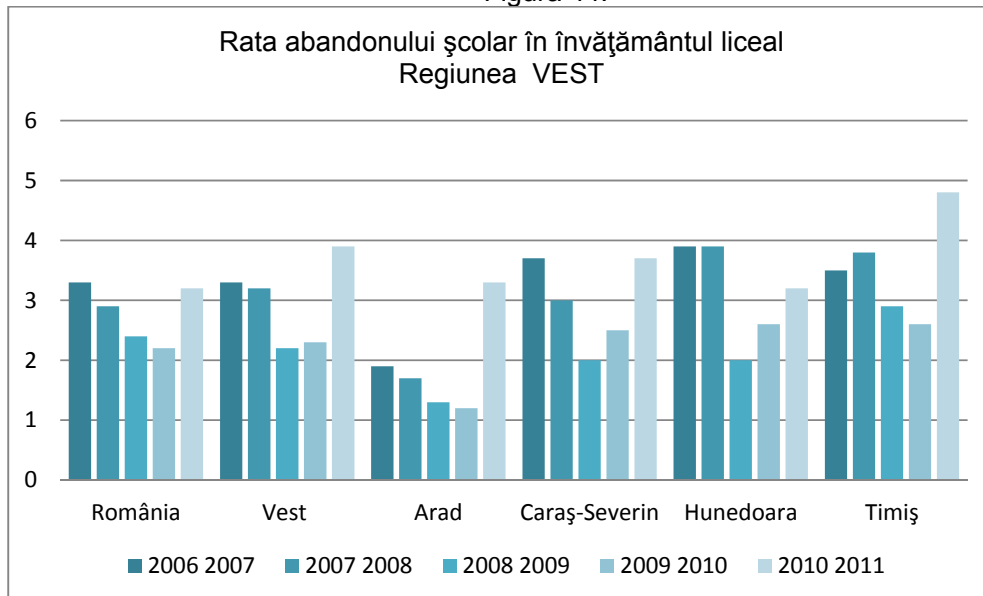
Pe medii de rezidență, rata abandonului înregistrează valori cuprinse între 0,3 puncte procentuale și 1,1 puncte procentuale mai ridicate în mediul rural. În anul școlar 2009-2010 se remarcă, însă, diminuarea acestei diferențe, față de anul anterior când valoarea ratei abandonului este cu 0,1 puncte procentuale mai mare în urban decât în rural, iar valorile ratei sunt egale 2,7 puncte procentuale.

6.3.4.3. Rata abandonului școlar în învățământul liceal

La nivel național, analiza ratei abandonului în învățământul liceal prezintă un trend descrescător până la nivelul anului școlar 2009-2010, după care urmează o creștere înregistrând valoarea de 3,2 puncte procentuale cu 1 punct procentual mai mult decât în anul școlar precedent. În Regiunea Vest, rata abandonului școlar a înregistrat o creștere, diferența dintre începutul și sfârșitul perioadei analizate fiind de 0,6 puncte procentuale, de la 3,3% în 2006-2007 la 3,9% în 2010-2011, dar a existat și o valoare minimă înregistrată de 2,2% în 2008-2009. În anul școlar 2010-2011, primul după anul intrării în lichidare a SAM-urilor și de preluare a locurilor la liceu, s-a înregistrat o creștere a procentului elevilor care au abandonat studiile liceale: ca urmare, în acest an școlar, rata abandonului a crescut de la 2,3% la 3,9%.

În ceea ce privește raportul masculin-feminin, se înregistrează diferențe în favoarea sexului masculin.

Figura 44.

Sursa datelor: INS

Cu excepția anului școlar 2006-2007, primul an al perioadei analizate, când rata abandonului școlar din mediul urban este mai scăzută decât cea din mediul rural (3,3% - urban și 3,4% în rural), rata abandonului școlar din mediul urban înregistrează valori peste cele calculate în mediul rural.

Dacă valorile regionale sunt comparabile cu cele naționale, atuncic la nivelul județelor se înregistrează diferențe semnificative, cu cele mai bune valori în județul Arad, și cele mai îngrijorătoare situații în județul Timiș.

6.3.4.4. Rata abandonului școlar în învățământul profesional

La nivel național, până în anul școlar 2009-2010, rata abandonului a înregistrat o evoluție oscilantă cu valori cuprinse între 8,2% și 8,6%. În anul școlar 2010-2011 se remarcă o creștere cu 11,2% față de anul școlar 2009-2010 (8,6%).

În ceea ce privește rata abandonului școlar în învățământul profesional, la nivelul Regiunii Vest se remarcă următoarea evoluție: în perioada 2006 – 2010 indicatorul a

înregistrat o scădere de la un an la altul cu valori cuprinse între 0,8% și 1,3%. În anul școlar 2010-2011 se remarcă o creștere a ratei abandonului școlar. Astfel, rata abandonului școlar înregistrează o valoare de 14,3% în creștere față de anul școlar anterior cu 8,5 puncte procentuale.

Valorile ratei abandonului școlar, pe genuri, relevă diferențe în favoarea populației școlare feminine pe parcursul perioadei analizate, nivelul maxim al acestei diferențe fiind înregistrat în anul școlar 2009-2010 de 3,2%. Se remarcă faptul că, în anul școlar 2010-2011, atât la băieți cât și la fete se înregistrează cea mai mare rată a abandonului școlar (14,3% în cazul fetelor și 14,4% în cazul băieților).

Pe medii de rezidență, la nivelul anului școlar 2008-2009 se ating cele mai mari valori ale ratei abandonului școlar din mediul rural (15,4%) iar în anul școlar 2010-2011 cele mai mari valori din mediul urban (14,4%).

6.3.4.5. Rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional

În perioada anilor școlari 2010/2011-2014/2015, la nivel național, rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, înregistrează o valoare totală maximă de 4,2% în intervalul 2010-2012 și cu un minim de 2,9% doi ani consecutivi după care urmează o creștere cu 1,3 puncte procentuale (anul școlar 2014-2015).

La nivel regional, în perioada analizată, rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, are următoarea evoluție: un maxim de 4,5% în 2011-2012 pornind de la 4,4% în anul școlar 2010/2011 și cu un minim de 2,7% în anul școlar 2013/2014. Urmează o creștere de 1,7 % de la 2,7% în 2013-2014 la 4,4% în 2014-2015.

Analiza pe sexe arată o situație mai bună a fetelor de-a lungul întregului interval de timp analizat.

De-a lungul perioadei de analiză, există decalaj între mediul urban și cel rural. Cea mai spectaculoasă evoluție se înregistrează în mediul rural când de la 3,8% (an școlar 2010-2011) rata abandonului școlar crește cu 8,7% (12,5% în anul școlar 2011-2012) după care urmează o scădere bruscă de 12,4% (0,1% în 2012-2013).

6.3.4.6. Rata abandonului școlar în învățământul postliceal

La nivelul Regiunii Vest, pe întreaga perioadă analizată evoluția ratei abandonului școlar în învățământul postliceal înregistrează o scădere cu 1,3% de la 11,7% în anul școlar 2006-2007 la 10,4% în anul școlar 2014-2015. Valoarea minimă înregistrată este de 2,4% în anul școlar 2007-2008.

În perioada 2006-2007/2008-2009 și în anul 2014-2015 rata abandonului înregistrează valori mai ridicate în rândul populației masculine. Rata abandonului în rândul bărbaților înregistrează o scădere și în anul școlar 2010-2011 atinge cel mai scăzut nivel din perioada de analiză: 1,9%.

La nivel regional, anul școlar 2006-2007 este singurul din perioada analizată, în care se înregistrează valori ale ratei abandonului școlar în mediul rural (44,4%).

6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁶⁶

Rata de parasire timpurie a sistemului educational a tinerilor (18-24 ani)^{*)} Proportia populatiei de 18-24 ani cu nivel de educatie elementar (scazut) care nu urmeaza nicio forma de instruire in ultimele patru saptamani precedente intervuiului, in total populatie de 18-24 ani

În România în perioada 2002-2015, rata de părăsire timpurie a școlii a scăzut cu 6 puncte procentuale de la 23 % la 17,3 %. În anul 2008 s-a înregistrat cea mai scăzută rată de părăsire timpurie a școlii 15,9%. România și-a propus să atingă ținta de 11,3% în 2020. În general, ponderile înregistrate la nivelul țării noastre sunt cu 1,7% până la 6,4% peste media țărilor din Uniunea Europeană.

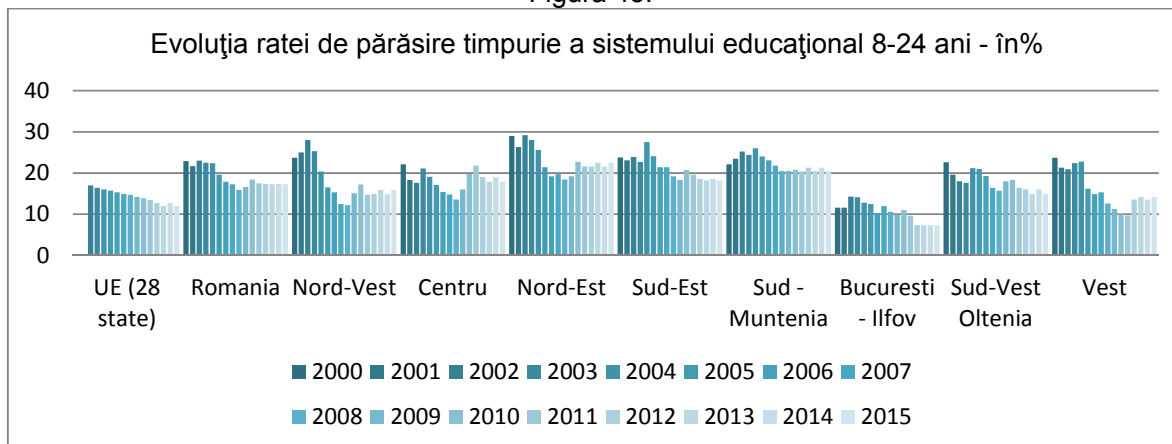
La nivelul Regiunii Vest rata de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani) a scăzut, în perioada supusă analizei, cu 6,7 puncte procentuale.

⁶⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – pentru vizualizare clic aici](#)

Cea mai mare scădere s-a înregistrat în Regiunea Nord-Vest (12,1 puncte procentuale) urmată de București –Ilfov (7 puncte procentuale) pe locul trei situându-se Regiunea Nord-Est și Regiunea Vest (6,7 puncte procentuale). Singura regiune care a înregistrat o creștere a ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani) este Regiunea Centru (0,3 puncte procentuale).

Analizând valorile pentru Regiunea Vest, se observă că acestea se situează sub valoarea mediei naționale, iar în perioada 2008-2011 cu valori chiar sub media UE28. Însă în perioada 2011-2015 asistăm la o creștere a acestui indicator, chiar dacă ea se păstrează la o valoare mai mică decât media națională, ar fi util de analizat care sunt fenomenele din spatele acestei situații.

Figura 45.

Sursa: EUROSTAT[edat_lfse_16]

6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁶⁷

Datele privind competențele elevilor în citire au o evoluție de descreștere a ponderii celor sub nivelul 2, de la 40,4% în 2009 la 38,6% în 2015, devansând doar Bulgaria (41,5%) valori mult peste media Eu și peste ținta asumată.

La matematică situația este similară, cu valori de 52,7% în 2006 și 39,9% în 2015, devansând doar Cipru (42,1%) și Bulgaria (42,6%).

La științe tendința este tot descrescătoare de la 46,9% în 2006 la 38,5 în 2015, devansând doar Cipru (42,1%).

Elevii care obțin aceste rezultate la testul PISA, au șanse mari de a nu reuși la examenul național de evaluare, și majoritatea lor se vor îndrepta către IPT; acest fenomen ne arată că este necesară o intervenție suplimentară din partea școlilor pentru a remedia acest deficit de competențe de bază, care sunt absolut necesare pentru dobândirea unei calificări și succes pe piața muncii.

Figura 46.

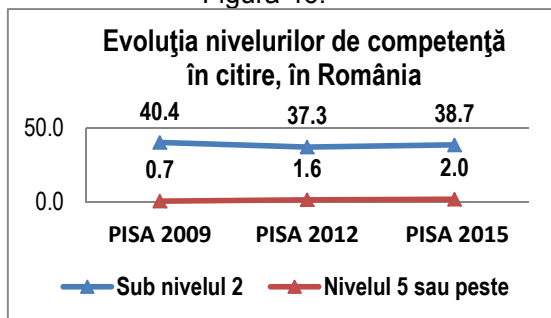
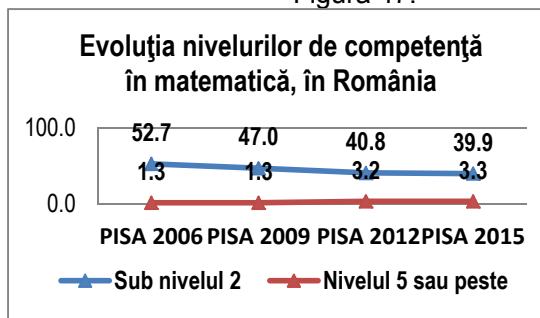

Figura 47.

Sursa datelor: PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education - © OECD 2016

⁶⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„25 PISA” – pentru vizualizare clic aici](#)

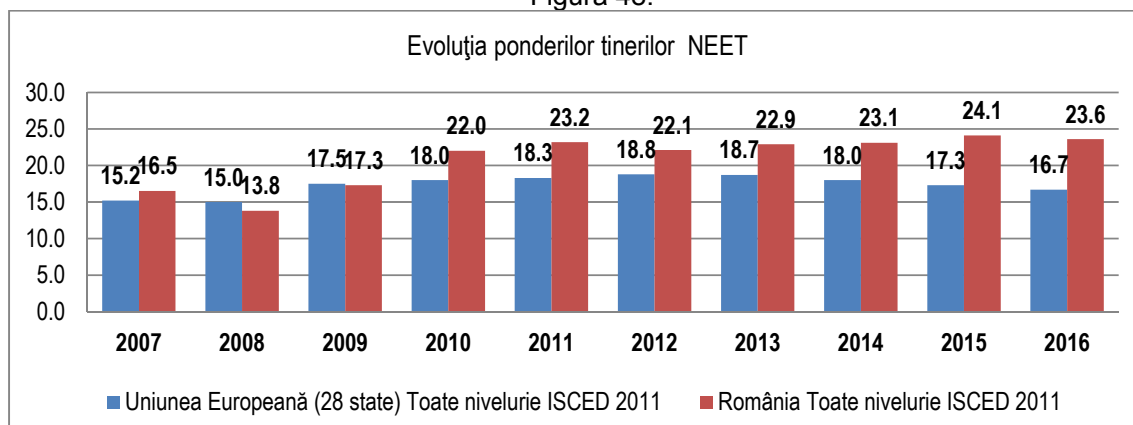
6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁶⁸

Tinerii din categoria NEET reprezintă o altă problemă importantă pe lângă elevii cu rezultate slabe la testul PISA.

Această problemă este prezentă în statele membre ale UE, și arată o evoluție ușor crescătoare în perioada crizei (2009-2012), după care sunt vizibile semne de îmbunătățire. În schimb pentru România nici după perioada crizei nu se observă o diminuare a procentului tinerilor NEET, care se situează peste valoarea medie UE, în anul 2016 fiind de 23,6% (16,7% UE).

Ținta asumată pentru 2020 necesită intervenții dedicate acestei categorii, atât de prevenire a fenomenului cât și reparatorie vizând populația care în ultimii 10 ani s-a găsit în această situație, și pentru care șansele de inserție profesională sunt reduse.

Figura 48.

Sursa datelor: EUROSTAT [edat_lfse_21]

6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁶⁹

Ținta României de creștere a ratei de participare a adulților (25-64 ani) la formarea continuă este de 10% până în anul 2020 (obiectivului strategic care vizează participarea la formarea continuă a populației adulte este de 15% în UE până în 2020).

În perioada analizată (2012-2016), la nivel național, procentul variază între 2% (2013) și 1,2% (2016). În concluzie, începând din anul 2013, acest indicator prezintă un trend descrescător. Aceeași evoluție descrescătoare din anul 2013 se remarcă în toate regiunile, cu excepția Regiunii Vest.

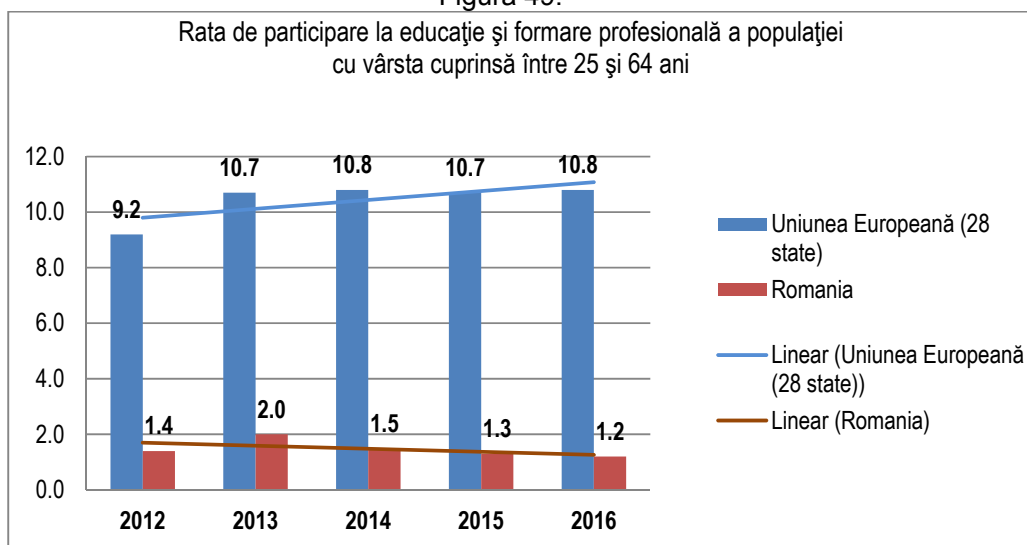
Din punct de vedere al evoluției în perioada 2012-2016, la nivel regional, conform datelor analizate, s-a înregistrat un progres al ratei de participare la formarea continuă a populației adulte de la 1,1% (2012) la 1,6% (2016).

În funcție de gen, se observă că proporția persoanelor adulte de gen masculin care optează pentru participarea la formare este nesemnificativ mai ridicată (0,1%) comparativ cu persoanele de gen feminin.

⁶⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„26 Tineri NEET” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” – pentru vizualizare clic aici](#)

Figura 49.

Sursa datelor: Eurostat [trng_lfse_04]

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Pentru a spijini inserție profesională a absolvenților, Legea 76/2002 prevede diferite tipuri de sprijin de încurajare a trecerii la viața activă, astfel ” Absolvenții instituțiilor de învățământ și absolvenții școlilor speciale, în vârstă de minim 16 ani, înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, în situația în care se angajează cu norma întreagă, pentru o perioadă mai mare de 12 luni, beneficiază, din bugetul asigurărilor de șomaj, de prima de încadrare egală cu valoarea indicatorului social de referință în vigoare la data încadrării „

Angajatorii sunt încurajați pentru încadrarea elevilor și studenților pe perioada vacanțelor, (conf. Legii nr. 72/2007) „Angajatorul care încadrează în muncă elevi și studenți pe perioada vacanțelor beneficiază de un stimulent financiar lunar egal cu 50% din valoarea indicatorului social de referință al asigurărilor pentru șomaj și stimulării ocupării forței de muncă în vigoare, prevăzute de Legea nr. 76/2002 privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă, cu modificările și completările ulterioare. Stimulentul financiar se acordă la cererea angajatorului din bugetul asigurărilor pentru șomaj. Perioada maximă de acordare a stimulentului financiar prevăzut este de 60 de zile lucrătoare într-un an calendaristic,,

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

Următoarele concluzii constituie subiectul unor analize pe termen scurt și mediu pentru identificarea de soluții – fie la nivel de județ sau regiune, fie cuprinderea lor în acțiuni de suport pentru politici educaționale la nivel național:

➤ În anul școlar 2015-2016, cel mai mare număr de elevi cuprinși în învățământul profesional este înregistrat în Regiunea Nord-Est urmată de Regiunea Centru. La polul opus se situează București-Ilfov și Regiunea Vest.

➤ Remarcăm tendința de creștere a gradului de cuprindere a populației din grupa de vârstă 3-6 ani în județele Caraș-Severin cu 6,7%, Hunedoara cu 6,2% și Arad cu 3,1% iar în județul Timiș acest indicator scade cu 5,9%.

➤ Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 7-10 ani înregistrează valori ridicate de peste 90% dar observăm că, de-a lungul perioadei analizate acesta are o evoluție descendentă atât la nivel național (-5,3 puncte procentuale) cât și la nivelul Regiunii Vest (- 6,9 puncte procentuale). Având în vedere faptul că, această categorie de vârstă urmează învățământul obligatoriu, valorile în jur de 90 % și mai ales tendința de descreștere semnalează fenomene grave, care necesită intervenții urgente.

➤ Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 11-14 ani: Diferențe mai importante, care tind să se accentueze, se constată pe medii de rezidență, în defavoarea mediului rural. În timp ce în mediul urban valoarea indicatorului destul de ridicată (atinge valori apropiate sau chiar peste 100%), cu o evoluție oscilantă, continuă să crească și în ultimul an al perioadei analizate ajunge la 106,5%, în rural se înregistrează o diminuare continuă a gradului de cuprindere de la 81,3% (în anul școlar 2007-2008) la 69,8% (în anul școlar 2015-2016). Diferența de la un an la altul dintre mediul urban și cel rural are tendința de creștere în favoarea mediului urban, de la 23,2% la începutul perioadei analizate, la 36,7% la sfârșitul acestei perioade.

➤ În Regiunea Vest însă, gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, are cea mai mare valoare de 79,9% la nivel național, în fiecare an școlar supus analizei, însă este îngrijorător faptul că indicatorul prezintă un trend descrescător de la 80,1% (2007-2008) la 79,9% (2015-2016). Evoluția a fost oscilantă cu o valoare maximă de 85,9% în anul școlar 2010-2011. Acest indicator este important de analizat mai ales în ceea ce privește diferența de la valorile înregistrate până la 100%, această diferență reprezentând elevii care au părăsit din diferite motive învățământul, iar intervalul de vârstă 15-18 ani cuprinde și perioada aferentă încă învățământului obligatoriu. Gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19-23 ani

➤ La nivel național, în perioada 2007-2016, gradul de cuprindere în învățământ a populației din grupa de vârstă 19 -23 ani, înregistrează o ușoară creștere, cu 1,4%, atingând valoarea de 65,2%. Regiunea Vest cu cea mai mare valoare a acestui indicator, de 76,2% este urmată de Regiunea Nord Vest cu 74,4%, și celelalte regiuni sub valorile naționale. (Regiunea Sud-Munteania cu cea mai mică valoare de 27,2%). Poziția regiunii este determinată de valorile înregistrate în județul Timiș, de 110%, un centru universitar puternic și atractiv, urmat de județul Arad cu 61,9%.

➤ Rată netă de cuprindere în învățământul obligatoriu elevi 7-16 ani. În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere în perioada analizată a manifestat o tendință oscilantă, 83,7% în 2007/8, cu un maxim relativ de 86% în 2010/11 urmată de descreștere până la valoarea de 79,4% în 2015/16. Valorile acestui indicator reflectă același fenomen îngrijorător de neparticipare în educația obligatorie (similar cu valorile pentru părăsirea timpurie a școlii), cu efecte grave privind inserția profesională viitoare a tinerilor.

➤ Rată netă de cuprindere în învățământul secundar superior elevi 15-18 ani. În Regiunea Vest, valoarea acestui indicator a manifestat o tendință de creștere de la 68,3% (în anul 2007-2008) la 70,9% (în 2015-2016).

➤ La nivelul Regiunii Vest populația școlară se diminuează în același interval de la valoarea de 94.240 elevi la 66.079 elevi. Această scădere de 28.161 elevi are o distribuție puternic dezechilibrată între formele de învățământ liceu tehnologic, afectat cu o scădere de 24.325 elevi, în timp ce învățământul teoretic și vocațional împreună înregistrează o scădere de 3.836 de elevi. Această diminuare puternică a ofertei educaționale prin învățământ profesional și tehnic (IPT) este și mai vizibilă dacă comparăm ponderea acestor forme de învățământ. La începutul perioadei de referință, anul școlar 2004-2005 valorile acestor ponderi sunt de 63% pentru IPT față de 37%

pentru învățământul teoretic și vocațional (ITV). Valorile ponderilor se modifică, astfel încât în anul școlar 2015-2016 IPT ajunge la 53,1% iar ITV crește la 46,9%.

➤ Se poate observa însă diferența dintre măsură în care scăderea populației școlare a afectat în mai mare măsură IPT: în județul Caraș Severin scăderea numărului de elevi în IPT reprezintă 66% din total diminuare efective școlare, urmat de județul Hunedoara cu 77%, Arad cu 94% și Timiș unde 98% din diminuare s-a realizat pe seama IPT, și în favoarea ITV.

➤ Pentru învățământul profesional cu durata de 3 ani în anul școlar 2016-2017 au fost înregistrate 334 de solicitări la nivelul Regiunii Vest (față de 5.577 la nivel național). Acești agenți au solicitat un număr de 2.491 de locuri, din care au fost propuse 1928, însemnând un grad de răspuns la solicitări de 77,4%.

➤ Analizând valorile pentru Regiunea Vest, indicatorul Rată de părăsire timpurie a școlii, se observă că acestea se situează sub valoarea mediei naționale, iar în perioada 2008-2011 cu valori chiar sub media UE28. Însă în perioada 2011-2015 asistăm la o creștere a acestui indicator, chiar dacă ea se păstrează la o valoare mai mică decât media națională, ar fi util de analizat care sunt fenomenele din spatele acestei situații.

6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire.

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală) – conform recomandărilor CR.

Aceste recomandări se pot prezenta sintetic în tabelul cu ponderile acestor domenii de calificare, propuse pentru analiză și avizate (Tabel 17)

Din analizele realizate se conturează necesitatea planificării ofertei la nivel regional, pentru a asigura o mai bună diversificarea a ofertei, care are limitare serioasă în descreșterea demografică, dar o bună oportunitate în designul unei oferte complementare la nivel regional. În același timp ar fi posibilă eliminarea ofertelor redundante, care produc un surplus de calificări pe piața regională

Pentru domeniile de calificare din oferta regională se pot formula următoarele concluzii și recomandări:

Domeniul Mecanică figurează în oferta regională cu o pondere de 20%, cu tendința crescătoare. Recomandăm valoarea de 21% pentru nouă pondere în PRAI pentru acest domeniu, având în vedere cererea economiei locale și marea diversitate de calificări relevante pentru angajatori.

Domeniul Electric cu țintă regională de 10%, este deosebit de solicitat de angajatori. Oferta regiunii s-a adaptat treptat la aceste ținte, valoarea de 8% este validată pentru viitor.

Domeniul Economic are o atractivitate semnificativă atât în rândul angajatorilor dar și în rândul elevilor și părinților acestora. Având în vedere opțiunile elevilor și ale părinților precum și rată ridicată de continuare a studiilor în învățământ superior, ponderea regională crește la valoarea de 14%.

Domeniul Turism și alimentație, este un domeniu în care se înregistrează o supraofertă față de țintă regională de 7%. Având în vedere potențialul turistic al regiunii și fluctuațiile deosebit de mari a forței de muncă în aceste sectoare ocupaționale, propunem o creștere a ponderii pentru acest domeniu la 10%.

Tabel nr.17

DOMENIU DE FORMARE	Ponderi			Pondere PRAI anterior	Esalonare anuală			Ponderi PRAI avizate
	IX-a	a X-a	a XI-a		2017	2018	2018	
Agricultură	2,70%	2,20%	2,60%	2,00%	2	2	2	2
Chimie industrială	0,70%	0,60%	0,20%	2,00%	1	1	1	1

Comerț	3,90%	4,70%	4,30%	3,00%	4	4	5	5
Construcții, instalații și lucrări publice	3,50%	3,40%	4,30%	14,00%	9	9	8	8
Economic	15,10%	15,60%	16,90%	9,00%	14	14	14	14
Electric	6,50%	6,80%	5,60%	10,00%	8	8	8	8
Electromecanică	4,70%	5,60%	4,10%	6,00%	6	6	6	6
Electronică automatizări	7,60%	7,30%	7,80%	6,00%	8	8	8	8
Estetica și igiena corpului omenesc	3,90%	3,40%	3,30%	2,00%	2	2	2	2
Fabricarea produselor din lemn	2,50%	2,60%	3,60%	5,00%	2	2	2	2
Industrie alimentară	4,40%	3,60%	3,70%	2,00%	4	4	4	4
Industrie textilă și pielărie	2,10%	2,50%	3,00%	5,00%	3	3	3	3
Mecanică	22,30%	20,50%	18,90%	20,00%	21	21	21	21
Producție media	0,70%	0,40%	0,40%	1,00%	1	1	1	1
Protecția mediului	3,20%	4,00%	3,50%	3,00%	3	3	3	3
Silvicultură	1,70%	1,00%	2,00%	3,00%	2	2	2	2
Turism și alimentație	14,80%	15,90%	15,80%	7,00%	10	10	10	10
Total Regiunea Vest	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100	100	100	100

Sursa: pe baza recomandărilor CR Vest

Domeniile Electromecanică și Electronică și automatizări figurează cu ținte regionale de 6%, și sunt domenii relativ relevante pentru economia regiunii, dominată de industria prelucrătoare și atomotiv, și propunem valorile de 6% pentru Electromecanică respectiv 8% pentru Electronică și automatizări.

Domeniul Construcții, instalații și lucrări publice, a înregistrat o scădere a investițiilor în ultimii ani, și nu are nici atractivitate pentru elevi; având în vedere investițiile prognozate pentru acest sector se recomandă o pondere de 8%, cu intervenții de tip informare și consiliere privind șansele de angajare.

Domeniile Fabricarea produselor din lemn și Industrie textilă și pielărie figurează în cu o țintă de 5% fiecare, deoarece ponderea acestor ramuri economice este în scădere în favoarea celorlalte, propunem reflectarea acestor schimbări în valoarea de 3% a ponderii pentru aceste calificări.

Agricultură, Chimie industrială, Comerț, Estetică și igiena corpului omenesc, Industrie alimentară, Protecția mediului, Producție media, Silvicultură.

calificări sunt curpinse în oferta regională cu valori de 1-2-3%, valori la nivelul de minim al ofertei (o oferta de 2% la nivel regional este echivalent cu 5 clase, însemnând câte 1 clasă pentru fiecare județ). Cu scopul de a păstra aceste calificări pentru asigurarea diversității și șanseii la opțiuni a elevilor, considerăm că fiecare județ trebuie să aibă posibilitatea de a propune câte 1 clasă / domeniu; asta înseamnă o pondere regională de minim 2%.

Astfel noile ponderi recomandate sunt: **Agricultură 2%, Chimie industrială 1%, Comerț 5%, Estetică și igiena corpului omenesc 2%, Industrie alimentară 4%, Protecția mediului 3%, Producție media 1%, Silvicultură 2%. Domeniul Producție media apare cu pondere sub cea de minim 2%, și anume este de 1%, având în vedere faptul că doar în județul Timiș există în acest moment condițiile pentru formare în acest domeniu.**

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Procesul de monitorizare este realizat de către membrii Consorțiului Regional, pe baza planului de acțiuni aprobat.

O parte din activitățile planificate se realizează la nivel de județ, situație în care inclusiv monitorizarea se asigură la acest nivel.

Pentru o monitorizare corectă este necesară o clară diferențiere a activităților care sunt în responsabilitatea exclusivă a Consorțiului Regional, pentru care se asigură o monitorizare completă, și celelalte activități care sunt inventariate pentru a include informațiile respective în documentele de planificare.

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

Obiectivul principal al PRAI este asigurarea corelării ofertei de IPT cu cererea pieței, și din această perspectivă se realizează anual gradul de respectare a solicitărilor angajatorilor în procesul de definire a cifrelor de școlarizare. În acest proces se implică membrii CLDPS la nivel de județ, și la întâlnirile de analiză se organizează reuniuni CLDPS extinse, cu invitarea celor mai relevanți angajatori și reprezentanți ai autorităților locale.

Concluzii și recomandări

Recomandăm județelor să facă o analiză în PLAI a capacității la nivelul rețelei școlare pentru a crește gradul de satisfacere a cerințelor angajatorilor mai ales în următoarele situații, cu cereri înregistrate și neaprobat din variate motive.

Având în vedere complementaritatea ofertelor din județele regiunii, considerăm că această caracteristică ar putea sta la baza unei oferte diversificate la nivel regional, **dacă ar fi asigurată mobilitatea elevilor intra-regional**, pentru dobândirea unei calificări;

Recomandăm identificarea soluțiilor reale pentru asigurarea costurilor aferente pentru transport, cazare și masă pentru elevii înscriși în aceste clase. Astfel ar fi posibilă respectarea opțiunii acestor elevi pentru a urma specializarea dorită și în alt județ, iar pentru acest rezultat este necesară și o foarte bună promovare și vizibilitate a acestor propuneri, împreună cu șansele de angajare la finalizarea studiilor.

În următoarea perioadă ar fi de interes regional să fie analizate avantajele competitive ale economiilor locale, în vederea unui accord intraregional de distribuire a locurilor oferite pentru calificări, răspunzând solicitărilor operatorilor economici și oferind șansa unei calificări relevante pentru elevi.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

Tabel nr.19.

Puncte tari	Puncte slabe
-Gradul de urbanizare este peste media națională pentru fiecare dintre județele regiunii (Județul Hunedoara fiind unul din cele mai urbanizate județe din țară); -Creștea populației active aferente grupelor de vârstă 24-29 de ani și 30-64 de ani cu aproximativ 11% peste media națională; -O distribuție aproximativ egală a populației pe sexe; -Caracter multietnic și multicultural; -Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială este sub media națională; -PIB-ul pe locuitor este superior mediei naționale, pe locul doi după București Ilfov; -Produsul intern brut calculat pe baza puterii de cumpărare are un trend crescător; -Scăderea numărului de someri în mediul urban; -Rata șomajului în rândul tinerilor se situează sub valorile mediei naționale; -Creșterea ponderii populației ocupate cu studii superioare și cu nivel mediu de pregătire; -Scăderea ponderii persoanelor cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial și primar sau fără școală absolvită); -Regiunea Vest se situează pe locul al doilea, după București-Ilfov în ce privește rata șomajului înregistrat; -În Regiunea Vest gradul de cuprindere în învățământ a populației de vârstă 15-18 ani, are cea mai mare valoare de 79,9% la nivel național, în fiecare an școlar supus analizei, însă este îngrijorător faptul că indicatorul prezintă un trend descrescător de la 80,1% (2007-2008) la 79,9% (2015-2016); -Odată cu măsurile de revigorare ale învățământului profesional, (reînființarea claselor de învățământ profesional, începând cu clasa a X-a; reînființarea claselor de învățământ profesional de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII-a), evoluția numărului de elevi se redresează; -Rata netă de cuprindere în învățământul secundar superior, clasele XI-XII, anul III, în Regiunea Vest, a înregistrat o creștere cu 0,9 puncte procentuale de la 58% la 58,9%; -În perioada 2007-2008/2014-2015, rata de tranziție în învățământul secundar superior a înregistrat un trend ascendent ajungând în	-Scăderea îngrijorătoare a populației tinere (grupele de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani); -Proces accentuat de îmbătrânire a populației cu 13,67% față de media națională; -Creșterea ponderii populației în mediul rural (grupele de vârstă 15-19 ani respectiv 20-24 ani) în condițiile unui grad de urbanizare crescut peste media națională; -Din numărul total de emigranți grupa de vârstă 15-19 ani reprezintă aproximativ 6%, iar cel de 20-24 de ani aproximativ 11%, similar cu valorile naționale. Acest fenomen influențează în sens de descreștere populația de vârstă școlară; -Limitarea diversificării calificărilor datorită scăderii numărului de elevi -Prag crescut a populației de etnie romă fără școală absolvită sau persoane analfabete; -PIB-ul pe locuitor în regiune se situează sub valorile UE27; -Scăderea populației active cât și a populației ocupate; -Tendință de descreștere îngrijorătoare a ratei de activitate pentru persoanele în vârstă de 15-24 ani; -Scăderea ratei de ocupare în rândul tinerilor din mediul rural; -Ponderea populației active cu studii superioare se situează sub valorile UE27 -La nivel național, Regiunea Vest se situează pe ultimul loc în ceea ce privește resursele de muncă; -Ponderea foarte scăzută a populației ocupate în domeniul construcții ; -O creștere îngrijorătoare pentru grupa de vârstă 55-64 de ani, care sunt inactiv într-o pondere de peste 60%, cu maximul de 65,1% în 2015; -Resursele de muncă (în mii de persoane) plasează Regiunea Vest pe ultimul loc la nivel național; -În ceea ce privește distribuția șomerilor pe nivel de educație pe nivele de educație, cea mai afectată categorie și totodată expusă riscului este cea a tinerilor cu nivel de educație primar, gimnazial și profesional; -Regiunea Vest are cel mai mic număr de elevi înscriși la începutul anului școlar în unitățile de învățământ proprietate publică (proportional cu ponderea locuitorilor regiunii);

anul 2014-2015 la o pondere de 100,7%. -In perioada 2007-2008/2014-2015 rata de tranziție în învățământul secundar superior a înregistrat un trend ascendent, ajungând la sfârșitul perioadei analizate la o pondere de 100,7%; - Față de planul de școlarizare realizat în 2016-2017, județele s-au străduit să elaboreze o ofertă pentru anul școlar 2017-2018 mai bine corelată cu țintele asumate; astfel fiecare județ a crescut ponderea pentru ÎPT astfel: Arad cu 5,1 puncte procentuale, Caraș Severin cu 2,8 puncte procentuale, Hunedoara cu 3,3 puncte procentuale; însă județul Timiș este o excepție prin scăderea ponderii cu 1,6%. - În oferta 2017-2018 a fiecărui județ a fost inclus și învățământul dual, cu ponderi județene cu valori cuprinse între limitele 2,1% și 6,1%; - Ponderea maximă pentru învățământul dual în oferta 2017-2018 este propusă de județul Caraș - Severin (6,1%) - Ca răspuns la solicitările angajatorilor (prin contracte pentru instruire practică) în propunerile pentru anul școlar 2017-2018 a crescut ponderea ofertei pentru școala profesională în fiecare județ, cu 4,5% (Arad), 5,9% (Caraș Severin) și 3,4% (Hunedoara), cu excepția județului Timiș unde ponderea a scăzut cu 5,1 puncte procentuale; -Pentru anul școlar 2017-2018 solicitarile operatorilor economici au fost onorate 100%, în județele Arad, Caraș Severin și Hunedoara.	-Ponderea învățământului liceal teoretic și vocațional situează Regiunea Vest pe ultimul loc (46,9%) cu 3,3% sub ponderea națională; -Scăderea ponderii învățământului profesional și tehnic public și privat cu peste 10% în perioada 2005-2016; -La nivelul Regiunii Vest, învățământul superior reprezintă nivelul de învățământ cu o evoluție oscilantă a numărului de studenți în intervalul analizat; -În Regiunea Vest, rata abandonului școlar (învățământ liceal) a înregistrat o creștere, diferența dintre începutul și sfârșitul perioadei analizate fiind de 0,6 puncte procentuale, de la 3,3% în 2006-2007 la 3,9% în 2010-2011 dar a existat și o valoare minimă înregistrată de 2,2% în 2008-2009. În anul școlar 2010-2011, primul după anul intrării în lichidare a SAM-urilor și de preluare a locurilor la liceu, s-a înregistrat o creștere a procentului elevilor care au abandonat studiile liceale: ca urmare, în acest an școlar, rata abandonului a crescut de la 2,3% la 3,9%. Dacă valorile regionale sunt comparabile cu cele naționale, atunci la nivelul județelor se înregistrează diferențe semnificative, cu cele mai bune valori în județul Arad, și cele mai îngrijorătoare situații în Județul Timiș; -Rata abandonului școlar pentru învățământul profesional înregistrează o valoare de 14,3% în creștere față de anul școlar anterior cu 8,5 puncte procentuale. Analizând valorile pentru Regiunea Vest, se observă că acestea se situează sub valoarea mediei naționale, iar în perioada 2008-2011 cu valori chiar sub media UE28. Însă în perioada 2011-2015 asistăm la o creștere a acestui indicator, chiar dacă ea se păstrează la o valoare mai mică decât media națională, ar fi util de analizat care au fenomenele în spatele acestei situații; -În Regiunea Vest, valoarea ratei brute de cuprindere în perioada analizată a manifestat o tendință oscilantă, 83,7 în 2007/8, cu un maxim relativ de 86% în 2010/11 urmată de descreștere până la valoarea de 79,4% în 2015/16; -În ceea ce privește ponderea pentru ÎPT planificat, ofertele se afla SUB ținta de 60 %, cu diferențe de 5,5 puncte procentuale (Caraș Severin) și 12,6 puncte procentuale (Timiș); - Planul propus pentru anul școlar 2017-2018 scade ponderea pentru învățământ liceal tehnologic+ profesional + dual la 47,4% la o distanța de 12,6 puncte procentuale față de ținta de 60%; -Pentru anul școlar 2017-2018 solicitarile operatorilor economici în județul Timiș au fost
---	---

	onorate cu rata de 83,6%, motivată prin numărul de elevi sub limita normativelor pentru constituirea unei clase.
Oportunități	Amenințări
-Atragerea populației active corelată cu șansele de ocupare crescută; -Migrația internă regiunii este pozitivă -Justificarea constituirii unor clase sau școli cu limba de predare a etniei respective; -Trasee de formare profesională de tip “a doua șansă” pentru populația de etnie romă; -Posibilitate mult mai mare de a ocupa un loc de muncă pentru populația cu un nivel ridicat sau mediu de pregătire; -Tendință de scădere a ratei șomajului, un semn al revigorării pieței muncii. -Posibilitatea accesării (POSDRU) pentru dezvoltarea resurselor umane în concordanță cu cerințele pieței muncii.	-Grad de îmbătrânire crescut al populației; -Prag crescut a populației de etnie romă fără școală absolvită sau persoane analfabete; -Descreșterea populației de vârstă școlară datorat fenomenului de emigrare; -Proiecția demografică pentru anul 2060 va avea efecte negative în ceea ce privește forța de muncă activă, rata de ocupare și fenomenul de îmbătrânire a populației; -Scăderea ratei de activitate a tinerilor, în special în cazul persoanelor de sex masculine; -Tinerii din mediul rural renunță la continuarea studiilor pentru a intra pe piața muncii (pentru a-și găsi un loc de muncă); -Posibilități reduse de a ocupa un loc de muncă pentru populația cu nivel de pregătire scăzut (gimnazial sau fără școală absolvită); -Șanse reduse de angajare sau opțiuni pentru pensionare anticipată 54-65 ani; -Nerealizarea planului de școlarizare; -Părăsirea timpurie a școlii – cu aprox 20% în ultimii 10 ani.

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Pe baza analizelor anterioare, se pot formula următoarele concluzii și recomandări generale, grupate în cinci categorii, care urmează a fi dezvoltate în măsuri și ținte specifice.

RELEVANȚA OFERTEI

- Mecanismele de investigare a nevoilor pieței muncii sunt necesar a fi actualizate;
- Mecanismele bazate pe prognoze și tendințe analizate, sunt utile pentru elaborarea de politici în domeniul ÎPT;
- Pentru adecvarea ofertei unităților școlare, sunt necesare mecanisme de cooperare locală, bazate pe un parteneriat funcțional între unitatea școlară și operatorii economici;
- Cele doua categorii de mecanisme de corelare a ofertei cu cererea sunt necesar a fi abordate simultan, la nivel regional;
- Corelarea ofertei cu cererea este necesar să fie abordată distinct, pe termen scurt, mediu și lung;
- Ținta de 60% a ponderii pentru ÎPT, trebuie analizată din perspectiva tendințelor din ultimii 10 ani, și procesul de diminuare a ofertei ÎPT este necesar să fie oprit; în 10 ani au fost pierdute în jur de 50% din capacitățile de formare ÎPT (însemnând școli, dotări, personal, calificări);
- Rata de succes a absolvenților ÎPT – poate fi măsurată prin mai mulți indicatori; rata de angajare, rata de continuare a studiilor, rata de succes la examenul de bacalaureat; de promovat intervențiile prin programul ROSE;

DIVERSIFICAREA OFERTEI

- Opțiunile elevilor arată o mare diversitate, care trebuie să fie investigată;
- Adecvarea ofertei pentru a acoperi diversitatea opțiunilor este necesară pentru a crește atractivitatea traseului educațional ÎPT; Rutele de formare care nu corespund cu aspirațiile elevilor, nu pot fi atractive;
- Analiza capacității ofertei regionale de adecvare la cerințe de diversitate – limite de ordin logistic, al dotării și al resurselor umane, respectiv de acreditare;
- Este necesară o analiză a ofertei existente în raport cu întreaga paletă de calificări din nomenclator, pentru a identifica cele mai relevante calificări dar și cele care lipsesc din oferta regională (deși există în nomenclator);
- Este recomandată identificarea unor calificări noi, care pot fi importante pentru piața locală / regională; (sau unități de competențe pentru actualizarea calificărilor existente);
- Diversificarea ofertei la nivel județean are limite clare, din cauza numărului de clase în continuă scădere (din motive demografice); în acest context devine urgentă analiza portofoliului de calificări la nivel regional, și studiul oportunităților de a oferi calificări unice la nivel regional;
- Pentru a trece la cuprinderea în oferte a unor calificări **de interes regional**, oferte unice în regiune, este necesar asigurarea condițiilor de acces pentru aceste calificări, prin suport integral al costurilor de transport, cazare și masă pentru fiecare participant;

DECIZII INFORMATE SI FUNDAMENTATE – PROMOVAREA OFERTEI

- Pentru ca elevii și părinții acestora să fie pregătiți pentru a lua decizii bine informate și fundamentate, este necesar un întreg proces de promovare a ofertei existente, a oportunităților viitoare de carieră;
- Trebuie avut în vedere faptul că deciziile pentru continuarea studiilor după finalizarea clasei a VIII-a se iau în familie, sunt influențe multiple;
- Promovarea oportunităților de carieră nu trebuie să se reducă la Târgul ofertelor, organizate prea târziu, față de momentul deciziilor;
- Promovarea oportunităților este necesar să fie un proces alcătuit din evenimente, periodice, pe toată durata anului, vizând nu doar absolvenții din anul curent;
- Promovarea de tip campanie – presupune un mesaj coerent și revenirea prin mai multe canale și mijloace la mesaje cu impact dorit la nivel de mentalitate comunitară;
- Mesajele de încurajare, de tip exemple de succes – pot fi eficiente;
- Pentru promovare sunt necesare abordarea distinctă a etapelor de Realizarea unui plan de promovare, Identificarea și atragerea resurselor și Implementarea planului;
- Planul regional de promovare trebuie să fie armonizat cu cele județene, locale și cel național;
- Promovarea poate fi credibilă doar prin implicarea tuturor factorilor interesați – școli, ISJ; companii, autorități locale și județene, CCI, CJRAE etc.

RESURSE PENTRU ÎPT

- Resursele existente pentru ÎPT – necesită o analiză reală, în raport cu cerințele unei formări de calitate;
- Sunt necesar a fi monitorizate din perspectiva relevanței Contractele de parteneriat, raportate pentru ÎPT, școala profesională;
- Contractele pentru ÎPT dual – vor fi monitorizate pentru prima generație de elevi;
- Inventarul resurselor necesare unităților școlare – vor fi publicate, pentru a fundamenta atractivitatea ofertelor;
- O analiză a ofertelor de ÎPT fără condiții pentru dobândirea competențelor programelor de formare stabilite prin standarde, vor fi analizate; aceste situații în care formarea se bazează pe resursele școlii, fără angajator, vor fi analizate pentru a găsi soluții de tip „consorții școlare”, în care dotările pot fi utilizate în comun;
- O analiză dedicată poate fi realizată pentru școlile din mediul rural, sau orașe mici, în care nu există un potențial diversificat de angajatori, și oferta pe de o parte nu este diversificată (având un număr redus de clase, 1-2 pe nivel, dar nu există diversificare nici de la un an la altul), și nu sunt asigurate nici condiții pentru obținerea de competențe relevante; Soluții pot fi generate la nivel regional;

ACTUALIZAREA COMPETENȚELOR RU din ÎPT

- Este necesară o analiză a resurselor umane din ÎPT, în ceea ce privește nivelul de competențe, vârsta medie a personalului, disponibilitatea pentru perfecționare, actualizarea competențelor;
- Există inițiative interesante locale de actualizare de competențe, prin mobilități Erasmus+ și alte proiecte, care pot fi promovate și multiplicare la nivel regional;
- Proiectele în curs de derulare (de ex. Learning by Doing), pot fi promovate pentru a încuraja acțiuni similare, sau inclusiv preluarea unor rezultate intermediare sau finale;
- CR poate oferi un suport specializat pentru designul și implementarea de proiecte cu finanțare comunitară;
- Rezultatele locale de finanțare pot fi accesate și încurajate la nivel județean și regional;

ACȚIUNI PROPUSE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII IPT

Obiectivul general

Dezvoltarea și promovarea unei oferte ÎPT cu relevanță regională, adecvată nevoilor operatorilor economici și corelată cu aspirațiile de realizare a potențialului personal al tinerilor.

Obiective specifice:

1. Creșterea gradului de relevanță a ofertei regionale ÎPT la cerințele pieței muncii regionale, pe termen scurt și mediu
2. Diversificarea ofertei regionale ÎPT pentru o mai bună acoperire a diversității opțiunilor elevilor
3. Promovarea la nivel regional a ofertei cu relevanță regională, pentru a permite opțiunea bine informată și fundamentată a elevilor
4. Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne
5. Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din ÎPT

Acest set de obiective este generat din analiza SWOT, și constituie cadrul pentru activitățile care vizează punctele slabe identificate, prin valorificarea oportunităților și a punctelor tari existente.

10. Planul de măsuri

PRIORITATEA 1: Relevanță a ofertei regionale ÎPT					
Obiectiv 1. Creșterea gradului de relevanță a ofertei regionale ÎPT la cerințele pieței muncii regionale, pe termen scurt și mediu					
Indicatori de impact: Asigurarea unui grad ridicat de satisfacere a cerințelor operatorilor economici - minim 95% Creșterea ponderii ÎPT în oferta județelor, pentru a reduce decalajul față de ținta de 60%					
Obiectivul 1 : Creșterea gradului de relevanță a ofertei regionale ÎPT la cerințele pieței muncii regionale, pe termen scurt și mediu Indicatori: Asigurarea unui grad ridicat de satisfacere a cerințelor operatorilor economici - minim 95% Creșterea ponderii ÎPT în oferta județelor, pentru a reduce decalajul față de ținta de 60%					Precondiții și riscuri: Păstrarea opțiunilor elevilor și a părinților cu prioritate pentru învățământ general
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.1.1. Informarea operatorilor economici cu privire la posibilitățile de cooperare pentru formarea profesională a tinerilor - elaborare pachet de informare complet și actualizat privind rutele de profesionalizare și legislația care gvernează IPT - activități regionale, județene și locale de informare a operatorilor interesați, realizat cu implicarea partenerilor sociali – autorități locale, AJOFM, asociații profesionale - inventarierea opțiunilor și a solicitărilor de formare ale operatorilor economici privind nevoile de forță de muncă care poate fi oferită prin ÎPT	Identificarea solicitărilor angajatorilor pentru calificări prin ÎPT – prin organizarea a cel puțin 10 evenimente de informare la nivel regional/județean/local	Septembrie - decembrie anual	AJOFM AR SJ CLDPS CNDIPT	Pachet de informare relevant pentru nevoile regiunii și distribuit în timp	Resurse necesare pentru distribuirea pachetului de promovare, în cele mai eficiente medii (marketing educational)
A.1.2. Inventarul capacității unităților școlare de asigurare a ofertei pentru domeniile de calificare din solicitările operatorilor economici - realizarea unui studiu cu capacitatea școlilor de a livra programe de calificare adecvate; identificarea calificărilor pentru care nu există autorizări valide; inventarul resurselor umane existente în școli pentru livrarea calificărilor prioritare;	Identificarea capacității unităților școlare pentru solicitările identificate	Septembrie - decembrie anual	ISJ CLDPS CNDIPT	Inventar realizat și analizat de către CR și CLDPS	Lipsa datelor relevante și valide cuprinse în inventar
A.1.3. Organizarea întâlnirilor bilaterale între operatori economici și unități școlare, pentru pregătirea acordurilor de cooperare, pe baza inventarului capacităților comune aferente calificărilor propuse pentru ofertă	Dialog social regional și județean eficient pentru corelarea cerere-ofertă	Octombrie - decembrie anual	AJOFM AR ISJ CLDPS CNDIPT	Acoperirea tuturor domeniilor de calificare relevante	Lipsa capacității de gestionare a invitațiilor, care poate fi contracarat prin implicarea autorităților locale

PRIORITATEA 2 : Diversificarea ofertei regionale					
OBIECTIV 2: Diversificarea ofertei regionale IPT pentru o mai buna acoperire a diversității opțiunilor elevilor					
Indicatori de impact: Înregistrarea și analiza opțiunilor tuturor elevilor absolvenți de clasa a VIII-a Numărul de calificări din oferta centralizată la nivel regional adecvată opțiunilor exprimate					
OBIECTIV 2: Diversificarea ofertei regionale IPT pentru o mai bună acoperire a diversității opțiunilor elevilor Indicatori: Înregistrarea și analiza opțiunilor tuturor elevilor absolvenți de clasa a VIII-a Numărul de calificări din oferta centralizată la nivel regional adecvată opțiunilor exprimate					Precondiții și riscuri: Relevanta întrebărilor din chestionar și informarea operatorilor care aplică chestionarele
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.2.1. Opțiunea elevilor – studiu la nivel regional - elaborarea unui chestionar pentru înregistrarea opțiunilor, cu informații accesibile privind posibilitatea de alegere a unui traseu compatibil cu aspirațiile personale - aplicarea chestionarului, prin metode accesibile, cu prelucrare automată (platformă virtuală) -prelucrarea rezultatelor și informarea beneficiarilor privind rezultatele înregistrate (în fiecare clasa a VIII-a si a VII-a)	Un raport de analiză a opțiunilor elevilor, centralizat la nivel regional.	Noiembrie pentru chestionar Decembrie pentru raport	ISJ și CJRAE CNDIPT	Câte un raport finalizat în fiecare județ, și centralizat la nivel regional	Relevanta întrebărilor din chestionar și informarea operatorilor care aplică chestionarele
A.2.2. Realizarea unor analize ale propunerilor școlilor, în raport cu rezultatele studiului opțiunilor - revizuirea ofertelor unităților școlare, în raport cu rezultatele analizei -identificarea posibilităților de o mai buna adecvare la cerințele elevilor -informarea elevilor cu privire la ofertele modificate	Creșterea numărului de calificări la nivel de județ și regiune, față de anul precedent	Decembrie	ISJ și CJRAE CNDIPT	Soluții de adecvare identificate și promovate	Oferta școlilor poate fi conturată având în vedere resursele și experiența existente

PRIORITATEA 3 : Relevanță regională a ofertei VET					
OBIECTIV 3 Promovarea la nivel regional a ofertei cu relevanță regională, pentru a permite opțiunea bine informată și fundamentată a elevilor					
Indicatori de impact: Plan de promovare acoperind lunile anului școlar Oferta regională cunoscută de către fiecare categorie de actori interesați					
OBIECTIV 3 Promovarea la nivel regional a ofertei cu relevanță regională, pentru a permite opțiunea bine informată și fundamentată a elevilor Indicatori: Plan de promovare acoperind în mod echilibrat semestrele anului școlar Oferta regională cunoscută de către fiecare categorie de actori interesați					Precondiții și riscuri: Promovarea se concentrează în luna mai, fiind tardiv
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.3.1. Elaborarea planului de promovare, acoperind nivelul regional, județean și local - plan de promovare în mai multe etape, pe parcursul anului școlar - plan de promovare dedicat elevilor, părinților, personalului din școli - plan de promovare asumat de către parteneri – școlile ofertante, companiile partenere, autorități locale etc.	Planul regional de promovare operațional adoptat pentru implementare de către factorii interesați în ÎPT	Lunar, în funcție de centrul de interes specific perioadei	ISJ și CJRAE CNDIPT și operatorii economici împreună cu autoritățile locale	Acoperirea fiecărui semestru cu materiale și mesaje adecvate	Lipsa resurselor alocate pentru o promovare pe mai multe canale, resurse materiale și personalul cu competențe specifice acestui tip de marketing
A.3.2. Punerea în practică a planului de promovare a ofertei IPT la nivel regional - organizarea echipelor de promovare - elaborarea materialelor de promovare (tipărite și cele prin social media) - coordonarea activităților cuprinse în planul de promovare - vizibilitatea ofertei în media locală și regională, prin prezență	Un program comprehensiv de intervenție pentru a cuprinde fiecare școală generală în activitățile de promovare	Lunar, în funcție de centrul de interes specific perioadei	ISJ și CJRAE CNDIPT și operatorii economici împreună cu autoritățile locale	Acoperirea în fiecare semestru a școlilor generale din județ / regiune	Lipsa resurselor alocate pentru o promovare pe mai multe canale, resurse materiale și personalul cu competențe specifice acestui tip de marketing

PRIORITATEA 4: Utilizarea și atragerea resurselor					
OBIECTIV 4: Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne					
Indicatori de impact: Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT (inclusiv dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire)					
OBIECTIV 4: Optimizarea utilizării resurselor aferente ÎPT și atragerea unor surse suplimentare pentru finanțarea unei oferte moderne Indicatori: Reabilitarea și modernizarea infrastructurii școlilor din ÎPT (inclusiv dotarea cu echipamente de instruire, conform standardelor de pregătire)					Precondiții și riscuri: Resurse subdimensionate față de nevoi
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.4.1. Inventarul echipamentelor și a condițiilor existente la nivelul școlilor pentru formare - realizarea unei anchete reale cu privire la condițiile de formare din școlile ÎPT - anchetă realizată de către echipe mixte, parteneri și reprezentanți școli, ISJ pe baza unor criterii asumate la nivel regional	Studiu de analiza nivelului de dotare a unităților școlare ÎPT	Dependent de deciziile privind fezabilitatea acestui inventar	ISJ Unități școlare Autorități locale CLDPS	Se vor defini ulterior	Decizia la nivelul politicilor naționale privind oportunitatea acestui inventar
A.4.2. Evenimente regionale și județene pentru identificare de soluții cu privire la necesarul de dotare - generare de soluții, de tip consorții școlare, mobilitate elevi, centre de formare, relocare echipamente etc. în funcție de condițiile locale - prezentarea situației finale la autorități, în vederea planificării soluțiilor pe termen mediu și lung, și aplicarea unor soluții urgente imediate	Acțiuni de identificare de soluții pentru îmbunătățirea situației	Dependent de calendarul finanțărilor regionale	ISJ Unități școlare Autorități locale CLDPS	Recomandări de noi politici publice pentru educație și formare profesională	Resurse subdimensionate față de nevoi
A.4.3. Evaluarea costurilor și identificarea tuturor surselor de finanțare care pot fi accesate, asistarea beneficiarilor în vederea realizării unor proiecte care să asigure resursele necesare (finanțare prin POR și alte surse)	Acțiuni de identificare de soluții pentru îmbunătățirea situației	Dependent de calendarul finanțărilor regionale	ISJ Autorități locale CLDPS	Se vor defini ulterior	Resurse subdimensionate față de nevoi

PRIORITATEA 5: Reursele umane din IPT					
OBIECTIV 5: Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din IPT					
Indicatori de impact: promovarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională a resurselor umane IPT					
OBIECTIV 5: Îmbunătățirea capacității de actualizare a competențelor resurselor umane din IPT Indicatori: Promovarea oportunităților de dezvoltare personală și profesională a resurselor umane IPT					Precondiții și riscuri: Receptivitatea RU din unități școlare și a partenerilor
Acțiuni - Activități	Rezultate	Termene	Instituții responsabile	Indicatori	Precondiții și riscuri
A.5.1. Evenimente regionale, județene dedicate pentru promovarea exemplor de bune practici existente - exemple de actualizare de competențe prin internship organizat în companiile partenere - exemple de formare profesională prin proiecte Erasmus+	Culegerea și promovarea exemplor de bune practici existente	În funcție de calendarul de finanțare	ISJ Unități școlare Autorități locale CLDPS	Evenimente regionale (2) și județene(4)	Receptivitatea RU din unități școlare și a partenerilor
A.5.2. Ediția Nr.4. a mecanismului TITLUL DE EXCELENȚĂ în IPT - reluarea exercițiilor la nivel de județ, pentru recunoașterea rezultatelor reale, existente și promovarea acestora pentru multiplicare, în colaborare cu CCI din fiecare județ și parteneri sociali;	Culegerea și promovarea exemplor de bune practici existente	În funcție de disponibilitatea partenerilor	CCI, CJ, ISJ Unități școlare Autorități locale CNDIPT	Ediția 2017 implementată în cel puțin două județe din regiune	Disponibilitatea RU din unități școlare și a partenerilor precum și interesul de implicare a autorităților locale
A.5.3. Evenimente de promovare a rezultatelor intermediare și finale ale proiectelor implementate la nivel regional, cu relevanță pentru dezvoltarea RU din IPT - promovarea rezultatelor proiectului Learning by Doing, cu finanțare din Strategia Dunărea, cu implicarea CCI HD și CNDIPT; - alte proiecte regionale;	Culegerea și promovarea exemplor de bune practici existente	Conform calendarului de acțiuni a proiectului	ISJ Unități școlare Autorități locale CNDIPT CCI HD	Evenimente regionale (6) și județene(6)	Receptivitatea RU din unități școlare și a partenerilor

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

1. Context

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 în cadrul Temei inter - și trans – sectorială 1.2. Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, inovarea – în interdependență cu educația și formarea profesională, are repere, de Orizont 2013, 2020 și 2030.

Pentru Orizont 2013 Obiectivul național general este atingerea mediei UE la indicatorii de bază ce descriu structura și performanța sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare. Pentru care au fost definite trei obiective strategice:

(a) Crearea de cunoștințe prin obținerea unor rezultate științifice și tehnologice de vârf, creșterea vizibilității internaționale a cercetării românești și transferul rezultatelor în economie și societate, ameliorarea substanțială, calitativă și cantitativă, a performanței capitalului uman din cercetare, inclusiv prin dezvoltarea unor poli de excelență;

(b) **Creșterea competitivității economiei românești prin promovarea inovării** cu impact efectiv la nivelul operatorilor economici, accelerarea transferului tehnologic, deplasarea accentului spre exerciții de rezolvare a problemelor complexe cu aplicabilitate directă, stimularea parteneriatelor cu firmele din sectoarele producției și serviciilor pe baze competitive, crearea de centre de competență și platforme tehnologice;

(c) **Creșterea calității sociale a cercetării** prin generarea de soluții conceptuale și tehnologice cu impact direct în elaborarea și implementarea politicilor publice și corelarea acestora în special în domenii precum sănătatea publică, protecția mediului, infrastructura, amenajarea teritoriului și gestionarea durabilă a resurselor naționale pe baze eco-responsabile.

Pentru implementarea acestei viziuni strategice **au fost stabilite** obiective specifice, unele dintre acestea conținând și ținte numerice cu referință la media UE, și care necesită o analiză și evaluare după depășirea perioadei de referință.

- Creșterea performanței prin plasarea cercetării din România în grupul primelor 35 de țări în privința aparițiilor în publicațiile indexate ISI (locul 48 în 1995-2005), creșterea de 10 ori a numărului de brevete EPO la un milion de locuitori (1,72 în 2003 față de media UE de 137), triplarea numărului de brevete OSIM față de 2006 și creșterea ponderii brevetelor high-tech, dublarea ponderii firmelor inovative (19% în 2002-2004);

- Dezvoltarea resurselor sistemului prin triplarea numărului de cercetători.

- Antrenarea sectorului privat prin creșterea cheltuielilor private pentru cercetare-dezvoltare la 1,5% din PIB.

- Creșterea capacității instituționale prin reducerea fragmentării actuale a sistemului și încurajarea participării la rețele de cercetare pe plan național și internațional.

- Extinderea cooperării internaționale.

Programul Operațional Sectorial “Creșterea competitivității economice” a avut drept scop sprijinirea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării prin promovarea parteneriatelor între universități sau institute de cercetare și întreprinderi. Prin acest Program au fost alocate circa 646,5 milioane euro, din care circa 83% reprezintă contribuția Fondului European de Dezvoltare Regională, la care se va adăuga o contribuție privată estimată la circa 180 milioane euro.

Pentru Orizont 2020 Obiectivul general este: Încadrarea cercetării românești în fluxul principal al evoluțiilor științifice și tehnologice din UE; generalizarea activităților inovative; apariția unor centre de excelență cu impact internațional.

Se are în vedere perfecționarea, în continuare, a cadrului legislativ, regulatoriu și instituțional, dezvoltarea interfeței cu firmele inovative și promovarea cofinanțării cu

capitalul privat. Cheltuielile publice pentru cercetare-dezvoltare-inovare în universități și unități specializate se vor ridica la cel puțin 3% din PIB.

Pentru Orizont 2030 Obiectivul general este: Statornicirea principalelor elemente ale societății și economiei bazate pe cunoaștere; contribuții esențiale ale cercetării românești la realizarea obiectivelor complexe

CONTEXT NAȚIONAL

Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014 – 2020 este un document programatic pentru ciclul următor, într-un context în care România trebuie să facă saltul calitativ și de anvergură în zona CDI. Strategia este concepută în 6 capitole (introducere, viziune, obiective, direcții de acțiune, ținte și guvernanta).

Strategia Europa 2020 a stabilit trei strategii principale de consolidare a creșterii pentru a combate deficiențele structurale ale continentului într-un scenariu de criză:

- i. creșterea inteligentă, bazată pe cunoștințe și inovare;
- ii. creșterea durabilă, prin promovarea unei economii mai eficiente din punct de vedere al resurselor, mai verde și mai competitivă; și
- iii. creșterea favorabilă incluziunii, prin promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă care să asigure coeziunea economică, socială și teritorială.

Investițiile în cercetare, inovare și antreprenariat reprezintă nucleul acestei abordări. În strategia națională se specifică contextul strategic european, astfel: în 2011 Comisia Europeană (CE) a lansat inițiativa emblematică "O Uniune a Inovării"⁷⁰, care introduce noțiunea de 'strategie de specializare inteligentă' ce are drept scopul sporirea impactului politicilor de cercetare și inovare ale Statelor Membre asupra creșterii economice.

Elaborarea acestui document strategic s-a desfășurat în contextul mai larg al strategiei Europa 2020⁷¹, în mod particular al inițiativei O Uniune a inovării⁷² și al principalului instrument de implementare – Orizont 2020³, precum și în contextul corelării cu politicile de coeziune.

Strategia CDI 2014-2020 vizează următoarele tipuri de priorități:

- ✓ Prioritățile de specializare inteligentă presupun definirea și consolidarea unor domenii de competență ridicată, în care există avantaje comparative reale, sau potențiale, și care pot contribui semnificativ la PIB. Prin concentrarea de resurse și mobilizarea unei mase critice de cercetători, aceste domenii pot asigura, inclusiv în dimensiunea lor regională, competitivitatea pe lanțurile de valoare adăugată regionale și/sau globale.
- ✓ Prioritățile cu relevanță publică vizează alocarea de resurse în domenii în care cercetarea și dezvoltarea tehnologică răspund unor nevoi sociale concrete și presante. Aceste priorități presupun dezvoltarea capacității sectorului public de a supraveghea spațiul tehnologiilor emergente și de a solicita soluții inovatoare de la operatorii CDI publici și privați. Cercetarea fundamentală rămâne prioritară în cadrul Strategiei CDI 2014-2020 – incluzând disciplinele umaniste și socio-economice – ca sursă pentru cercetarea de frontieră și interdisciplinară.

Strategia națională propune un program amplu pe toate componentele în vederea creșterii performanțelor CDI în România și pentru absorbția fondurilor europene.

2. Profilul demografic al regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

CONTEXTUL REGIONAL se poate contura prin evaluarea stadiului dezvoltării durabile în Regiunea Vest și elaborarea indexului aferent format din indicatori selectați în funcție

⁷⁰ http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.

⁷¹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm.

⁷² http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home.

de specificul socio-economic și de mediu al Regiunii Vest, ceea ce s-a realizat prin proiectul ADR Vest „Sustenabilitatea - Motor al Dezvoltării în Regiunea Vest”.

Conform datelor din proiect ”Regiunea Vest se află pe unul din ultimele locuri pe plan național, din punct de vedere al ponderii cheltuielilor alocate activităților de cercetare și dezvoltare în produsul intern brut regional, valoarea acestora reprezentând numai 50% din media națională.”

În acest context din perspectiva dezvoltării durabile această zonă este una cu risc major care poate afecta în mod critic viitorul regiunii, așa cum se arată în raport.

Există un interes scăzut al absolvenților universitari de a se orienta către dezvoltarea unei cariere profesionale în domeniul cercetării, cu precădere în științe tehnice și inginerie.

În raport se arată că ”rezultate nu indică o tendință de intensificare a activităților inovative, dimpotrivă se evidențiază o stagnare deși în regiune își desfășoară activitatea un număr important de institute de cercetare și de companii transnaționale active în sectoare cu înaltă valoare adăugată”.

Capitolul 7 al Raportului face referire la regiunea Vest comparativ cu contextul național. Paragraful 7.7 este dedicat educației și culturii astfel: ”Sistemul educațional din Regiunea Vest este bine reprezentat pe toate palierele prevăzute de legislația națională.

Paragraful 7.8 se referă la Cercetare științifică și inovare care acoperă la nivelul regiunii o varietate mare de domenii, de la construcțiile de vagoane, viticultură și creșterea bovinelor (în Arad), la construcțiile de mașini silvicultură, pomicultură și creșterea ovinelor (în Caraș-Severin), electrochimie, fizică, ecologie, sănătate publică, agricultură, medicină și științe sociale (în Timiș).

2.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor demografice

Datele statistice privind situația studenților din IS național în perioada 2015-2016, la nivel național, arată că în învățământul superior sunt 374.800 de absolvenți (352.743 cu diploma de bacalaureat național și 22.037 cu diploma din altă țară). Un număr de 319.330 de studenți sunt înscriși în învățământul public de stat și 55.470 în învățământ privat.

Numărul studenților în universitățile publice este de 319.330 de cca. 5 ori mai mare decât a studenților de la universitățile private (55.470). De asemenea, dacă analizăm ponderea studenților pe formele de învățământ se constată diferențe. În toate cazurile, în învățământul public și cel privat, se remarcă numărul mare de studenți, cu diploma de bacalaureat în România și în alte țări, la forma de învățământ de zi (295.385 studenți în universitățile publice și 44.564 în universitățile private). Opțiunea pentru învățământul de zi este că oferă mai multe oportunități pentru formarea competențelor profesionale. Învățământul seral are cel mai mic număr de studenți și de remarcat că studenții sunt cu diploma de bacalaureat în România. În cazul învățământului la distanță, studenții din universitățile publice, cu diploma de bacalaureat în România și cu bacalaureat în alte țări, sunt în număr de 16.582 față de 4.491 în universitățile private. Învățământul cu frecvență redusă este frecventat de mai mulți studenți, cu diploma de bacalaureat în România și în alte țări, în universitățile publice față de universitățile private.

Analiza situației la învățătură a studenților la nivel național la sfârșitul anului 2015-2016 evidențiază că din total studenților în învățământul superior, 63% sunt integraliști, 29,7% sunt promovați prin credite și 7,3% sunt repetenți cu situație școlară. În învățământul seral la universitățile publice avem 5,6% studenți integraliști și 94,4% de studenți repetenți cu situație școlară neîncheiată. În cazul învățământului la distanță promovabilitatea studenților este de cca 89% atât la universitățile publice cât și la cele private. Învățământul cu frecvență redusă în universitățile publice are 47% studenți integraliști și 47,2% studenți promovați prin credite față de 55,7% studenți integraliști și 32,4% studenți promovați prin credite la universitățile private.

2.2. Implicațiile evoluțiilor demografice pentru învățământul superior -

2. Profilul economic al regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

2.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor economice

2.2. Implicațiile evoluțiilor economice pentru învățământul superior -

Studentii promovați și absolvenți în învățământul universitar de licență sunt 347.396, la nivel de țară, în funcție de domeniile de specializare, după cum urmează:

Educație 10.957 studenți dintre care 3.394 sunt absolvenți,

Arte și științe umaniste 29.710 studenți dintre care 7.755 sunt absolvenți,

Științe sociale, jurnalism și informații 26.457 studenți dintre care 7.564 sunt absolvenți,

Afaceri, administrație și drept 80.785 studenți dintre care 22.058 sunt absolvenți,

Științe natural, matematică și statistică 15.903 studenți dintre care 4.275 sunt absolvenți,

Tehnologia informației și comunicații (TIC) 21.161 studenți dintre care 4.439 sunt absolvenți,

Inginerie, prelucrări și construcții 70.598 studenți dintre care 14.403 sunt absolvenți,

Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare 60.441 studenți dintre care 3.762 sunt absolvenți,

Sănătate și asistență socială 60.441 studenți dintre care 11.262 sunt absolvenți,

Servicii 13.103 studenți dintre care 14.403 sunt absolvenți.

3. Profilul de piața muncii al regiunii Vest din perspectiva învățământului superior

3.1. Analiza evoluțiilor și prognozelor privind piața muncii

3.2. Implicațiile evoluțiilor pieței muncii pentru învățământul superior

Numarul absolvenții cu succes în învățământul universitar de master la nivel național este de 38.713(798 cu bacalaureat în alte țări) dintre care 35.990 la master, 2.723 la programele postuniversitare.

Opțiunile absolvenții cu succes în învățământul universitar de master pe domenii de studii este următoarea:

Educație 1.752(2 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 1.305 la master și 2723 la programe postuniversitare;

Arte și științe umaniste 3895(162 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 3765 la master și 130 la programe postuniversitare;

Științe sociale, jurnalism și informații 4.010 (107 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 3.787 la master și 223 la programe postuniversitare;

Afaceri, administrație și drept 12.145(284 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 11.951 la master și 194 la programe postuniversitare;

Științe natural, matematică și statistică 2.521(29 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 2.374 la master și 147 la programe postuniversitare;

Tehnologia informației și comunicații (TIC) 1.606 (20 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 1584 la master și 22 la programe postuniversitare;

Inginerie, prelucrări și construcții 7.329 (106 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 7.188 la master și 141 la programe postuniversitare;

Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare 1246(10 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 1.246 la master;

Sănătate și asistență socială 910 (13 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 856 la master și 54 la programe postuniversitare;

Servicii 3.299(65 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți dintre care 1934 la master și 1365 la programe postuniversitare;

Învățământul universitar de master și la programe postuniversitare se organizează în forme de zi, frecvență redusă și la distanță iar repartitia absolventilor în

funcție de formele enunțate sunt: Învățământul de zi 38080 de absolvenți dintre care 35.390 la master și 2690 la programe postuniversitare, în strânsă corelare cu cerințele pieței muncii, studenții fiind în majoritatea cazurilor angajați.

4. Învățământul superior din regiunea Vest

Studenții din învățământul universitar de licență în Regiunea Vest studiază în universități publice și private. Numărul studenților din învățământul universitar de licență în regiunea Vest din universitățile publice este de 34.041, iar repartitia lor este următoarea:

Județul Arad, Municipiul Arad sunt 4.140 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată,

Județul Caraș-Severin, Municipiul Reșița sunt 1.022 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată,

Județul Hunedoara, Municipiul Petroșani sunt 1.800 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată,

Județul Timiș, Municipiul Timișoara sunt 27.079 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată.

Numărul studenților din învățământul universitar de licență în regiunea Vest din universitățile private este de studenți, iar repartitia lor este următoarea:

Județul Arad, Municipiul Arad sunt 5 282 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată,

Județul Timiș, Municipiul Timișoara sunt 1287 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată, iar în *Municipiul Lugoj* sunt 212 studenți integraliști și cu credite și repetenți cu situația la învățătură neîncheiată.

CONETXTUL REGIONAL

Strategia Regiunii Vest 2014-2020 <http://adrvest.ro/planul-pentru-dezvoltare-regionala-2014-2020/>

Strategia pentru Dezvoltare Regională pentru perioada 2014-2020 reprezintă viziunea Regiunii Vest privind dezvoltarea regională și baza strategică pentru fundamentarea programelor de finanțare din fonduri externe /comunitare, naționale, regionale și / sau locale.

Pentru a îndeplini obiectivul general acela ca **Regiunea Vest să devină o regiune – productivă – dinamică – conectată la nou – coezivă – agreabilă**, obiectivele specifice propuse trebuie atinse.

Unul din obiectivele specifice ale strategiei este: **Accentuarea rolului cercetării - inovării**

Documentul vizează „interventii la nivelul modului în care domeniul CDI este configurat și organizat la nivelul regiunii, cu accent pe crearea unor legături mai strânse cu mediul de afaceri, în vederea transmiterii rezultatelor CDI în mediul privat.”

Documentul este structurat în Axe prioritare, cu Obiectiv și Obiectiv tematic relevant și descrierea priorităților de investiții aferente.

Obiectivul care vizează direct învățământul superior este : Crearea unei culturi a inovării și dezvoltarea sectoarelor cheie în regiunea de Vest cu **Obiectivul tematic 1- Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării**

Documentul este structurat pe 8 priorități de dezvoltare asumate , în mod explicit una dintre axe este dedicată CDI: **Axa prioritara 1. Creșterea competitivității regionale prin promovarea inovării și specializării inteligente.**

Prioritatea de investiție 1.1. **Consolidarea infrastructurii și capacităților regionale de cercetare-dezvoltare-inovare și promovarea centrelor de competență**

Obiectiv specific: Creșterea capacității de cercetare și inovare din regiune

Justificare se referă la faptul ca ” În România, resursele limitate pentru cercetare și

inovare sunt distribuite sumar unui număr mare de institute de CDI, cu o mare pierdere a eficienței, iar Regiunea Vest nu face excepție. Cu toate acestea, în sectorul privat din Regiunea Vest, cererea de cercetare efectuată în institutele CDI și universități se raportează ca fiind extrem de scăzută, din cauza asimetriei informațiilor dintre CDI/universități și întreprinderi. Numărul mare de institute de CDI ineficiente estompează capacitatea sectorului privat de a le selecta pe cele performante, blocând proiectele în colaborare. Regiunea Vest trebuie să își consolideze sistemul CDI, precum și fondurile ce sunt direcționate către aceste institute. Fondurile publice disponibile atât pentru universități, cât și pentru institutele CDI sunt orientate în principal către cercetarea de bază, fără a ține seamă de importanța fazei de validare a conceptului, de dezvoltare tehnologică în fază incipientă, de dezvoltare a produsului și de comercializare din procesul de invenție, cu alte cuvinte de aspectul de "inovare". Crearea de valoare reală și creșterea productivității în economie pentru cererile de activități de cercetare și dezvoltare apar doar în aceste etape ulterioare. Există o mare eterogenitate în rândul capacităților CDI din Regiunea Vest. În timp ce unele institute CDI realizează cercetarea la standarde internaționale, majoritatea institutelor CDI supraviețuiesc datorită fondurilor publice, sau datorită serviciilor suplimentare pe care acestea le furnizează în afară de cercetare sau inovare. Cercetarea și inovarea unui produs sau a unui proces nou sau îmbunătățit sunt activități costisitoare, iar universitățile/CDI nu pot comunica întreprinderilor amploarea costurilor de la început, fapt ce sugerează că regiunea poate beneficia de organisme intermediare care ar putea facilita o comunicare mai bună.

Până acum a existat în regiune o concentrare masivă pe latura de "cercetare" cu un efort de sprijinire a numărului mare de CDI. Această concentrare ar trebui să treacă la pasul următor la "inovare", prin dezvoltarea unor proiecte care să stimuleze dezvoltarea aplicațiilor practice prin colaborare.

În ciuda performanței aparent mai bune în comparație cu media din România, Regiunea Vest este cu mult în urma regiunilor cu care se compară din UE în ceea ce privește protecția proprietății intelectuale pentru invenții.

Activitatea de cercetare-dezvoltare în sectoarele dominate de companiile multinaționale tinde să fie efectuată în afara regiunii, de multe ori în sediul central al companiilor cu capital străin (OEM și furnizori de prim-nivel), sau în colaborare cu universități de top din întreaga lume.

În acest sens, cercetarea este desfășurată de companiile mari în cadrul companiei, fără prea multe interacțiuni cu universitățile / institutele de cercetare din regiune. Acești jucători mari, cred că universitățile ar putea, în principiu, să asigure un sprijin în activitatea de cercetare, dar nu au resurse, cum ar fi laboratoare de înaltă clasă și echipamente avansate.

Un pas important pentru a crește investițiile în activitatea de cercetare și dezvoltare în regiune este crearea de infrastructurii bine echipate și de laboratoare independente. Aceste facilități ar permite în regiune activități de micro-producție și/sau testare prototipuri, activități esențiale pentru furnizorii locali pentru a deveni parte a lanțurilor de furnizori. Mai mult, laboratoarele ar contribui la atingerea standardelor de calitate cerute. Aceste infrastructuri ar ajuta la acumularea de know-how în regiune și, eventual, ar crea efecte de spillover către producătorii locali. Aceste infrastructuri pot fi dezvoltate de structuri publice sau private, acționând individual sau în asociere.

Alături de domeniile tradiționale de cercetare, în regiune poate fi dezvoltată cercetarea medicală, mai ales ținând cont de potențialul de resurse spa (ape geotermale). ”

Operaționalizarea obiectivelor vizează :

- Dezvoltarea infrastructurilor specifice activității de cercetare-dezvoltare-inovare, în special consolidarea facilităților existente
- Dezvoltarea și promovarea centrelor de competență

- Dezvoltarea / achiziționarea și utilizarea de tehnologii și echipamente inovative
- Sprijinirea sistemelor inovative (produse, procese, servicii)
- Sprijinirea parteneriatelor firmă-universitate/institute de cercetare
- Internaționalizarea activităților de cercetare-dezvoltare-inovare
- Încurajarea protejării proprietății intelectuale
- Sprijinirea transferului tehnologic
- Promovarea ofertei de CDI accesibile în rândurile IMM-urilor

JUDETUL ARAD⁷³ Inovarea și cercetarea în județul Arad sunt prezentate în STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI ARAD PENTRU PERIOADA 2014 - 2020

Obiectivul strategic 1: Creștere economică cu **Obiectivul specific 1.2. Inovare la Axa prioritară 1.2.2 Sprijinirea activităților de cercetare – dezvoltare – inovare** cuprinde următoarele **Măsuri propuse**

1.2.2.1 Sprijinirea cooperării între întreprinderi (pe întreg lanțul de furnizare), universități, centre de cercetare, administrație publică și diverși catalizatori (firme de consultanță, furnizori de servicii de formare profesională continuă, bănci și instituții de creditare, etc.) (Nivel de prioritate: Măsură directă);

1.2.2.2 Sprijinirea unor activități de inovare a start-up-urilor și spin-off-urilor noi, cu prioritate din mediul urban, care valorifică rezultatele cercetării din mediul universitar și academic. (Nivel de prioritate: Măsură punctuală)

JUDEȚUL CARAȘ SEVERIN⁷⁴ **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Caraș-Severin 2015-2020**, este fundamentată pe o diagnoză extinsă, care cuprinde în cadrul paragrafului I.7.1. Învățământ (pag 87 – 98) , subparagraful I.7.1.11, descrierea Universității „Eftimie Murgu” Resita, înființată în anul 1971, considerat punct tare într-o analiză SWOT a județului, dar și punct slab ca urmare a scăderii numărului de studenți și implicit a finanțării

Strategia este structurată pe axe prioritare, relevant pentru analiza noastră este axa: VIII. Creșterea calității în sectoarele: învățământ, sănătate, asistență socială și dezvoltarea capitalului uman

Cele patru priorități de dezvoltare corelate cu sectorul învățământ, sunt detaliate în **Operațiuni / Măsuri / Acțiuni** specifice, cu alocarea de termene de realizare pentru fiecare, astfel:

VIII.1.4. Dezvoltarea învățământului universitar - Universitatea “Eftimie Murgu” din Reșița

- Reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii universitare (cămin, cantină, sală sport) și a campusurilor universitare, inclusiv dotarea cu echipamente, dotări specifice;
- Susținerea accesului la educație prin asigurarea facilităților de transport pentru studenți/profesorii, precum și prin măsuri specifice pentru studenți, profesorii cu dizabilități (rampe de acces în instituție, mobilier adecvat, material didactic, etc);
- Implementarea unui standard de calitate educațională regională –POLUL DE EDUCAȚIE VEST;
- Dezvoltarea componentei aplicative, orientată spre rezultate, a proceselor de predare/învățare, care să asigure dobândirea unor temeinice cunoștințe teoretice,

⁷³Strategia de Dezvoltare a Județului Arad pentru perioada 2014-2020

http://www.cjarad.ro/uploads/files/transparenta_decizionala/STRATEGIA%20DE%20DEZVOLTARE%20A%20JUD%20ARAD%20VERS%202%20CONSULTATIVA%2029%20IULIE%202015.pdf

⁷⁴ Strategia de dezvoltare durabilă a județului Caraș-Severin 2015-2020 –

http://www.cjcs.ro/data_files/strategii_de_dezvoltare/strategie_dezvoltare_2015.pdf

susținute de abilități practice și competențe transversale solide și prin transfer de cunoaștere către mediul de afaceri și cel instituțional public local;

- Înființarea Colegiului UEMR și extinderea ofertei educaționale a universității la nivelul învățământului terțiar nonuniversitar, prin programe postliceale de calificare profesională, dezvoltate în domeniile în care universitatea are programe de licență acreditate sau autorizate;
- Stabilirea unor parteneriate cu firmele din regiune, în vederea constituirii de centre de cercetare/dezvoltare/proiectare comune, în care să fie implicate cadrele didactice și studenții/masteranzii/doctoranzii UEMR;
- Atragerea de studenți străini (Republica Moldova, Banatul Sârbesc, etc.) pentru creșterea numărului de studenți;
- Atragerea absolvenților de liceu prin site-ul propriu, publicitate media, vizite în universitate, organizare de evenimente specifice
- (Ziua porților deschise, Ziua universității, găzduirea firmelor pentru prezentare de produse cu concursuri cu premii, concepție și distribuție pliante de admitere, organizare meditații, etc.);
- Creșterea rolului consultativ și stimularea participării active a studenților la procesele decizionale;
- Creșterea gradului de implicare a Asociației Absolvenților UEMR în procesele de evaluare/dezvoltare a programelor de studii și de analiză a gradului de inserție pe piața muncii;
- Alte măsuri/ activități/proiecte din domeniu

JUDEȚUL HUNEDOARA⁷⁵ Strategia județului Hunedoara se bazează pe următorii vectori de dezvoltare:

- mixul unic de resurse etnografice, istorice și naturale
- tradiția industrială și resursele de forță de muncă aferente
- accesibilitatea ridicată, inclusiv internațională

județul Hunedoara își propune în strategia de dezvoltare pentru perioada 2014-2020, să devină **"Hunedoara recunoscută – performantă - incluzivă - conectată și verde"**.

Planul de dezvoltare a județului Hunedoara pe perioada 2014-2020 este structurat pe un **sistem de Obiective, Domenii prioritare și Direcții de acțiune subsecvente**.

OS2. Hunedoara performantă: Hunedoara, județ cu o economie performantă și diversificată, competitivă la nivel regional

Directiile de acțiune sunt :

2.3.1. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de CDI, cu măsura:

- *Dezvoltarea Centrului de inovare și transfer tehnologic al Universității din Petroșani*

2.3.2. Dezvoltarea de parteneriate strategice, cu măsurile:

- *Facilitarea cooperării între companii, instituții de învățământ și cercetare și autoritățile publice locale*
- *Atragerea de noi instituții universitare/ de cercetare în județ*

2.3.3. Promovarea județului Hunedoara ca ecosistem de inovare, cu măsura:

- *Promovarea județului Hunedoara ca locație pentru activități de CDI la târguri, evenimente și pe rețele de specialitate*

2.3.4. Dezvoltarea unui spațiu universitar de cercetare interdisciplinară, cu măsura:

- *Realizarea și dotarea unui spațiu pentru cazare și activități de practică integrată structurat sub forma unui "sat studențesc"*

JUDEȚUL TIMIȘ⁷⁶ **Strategia de dezvoltare economico socială a Județului Timiș**

⁷⁵ JUDEȚUL HUNEDOARA Planul de Dezvoltare Regională 2014-2020

http://www.cjhunedoara.ro/documente/finantare%20UE/CD%20Antonela%20plan%20de%20dezvoltare/SDJ_HD_rev_26.05_N.pdf

pentru perioada 2015-2020/(2023) (SDES Timiș).

Structura strategiei este construită pe 3 nivele așa cum se arată în document:

Nivelul 1 cuprinde: Viziunea strategică de dezvoltare a județului Timiș, Obiectivul global al strategiei și 6 obiective specifice.

Nivelul 2 cuprinde: 11 axe strategice, printre care se găsește și 3. Educație și Resurse umane

Nivelul 3 cuprinde: Domeniile de intervenție și măsurile de dezvoltare.

Strategia amplă a județului Timiș începe cu o analiză a tuturor componentelor economico-sociale. Capitolul 2.3.5 **Infrastructura în domeniul învățământului superior**, cercetării și IT&C face o radiografie a mediului universitar și cel de CDI din perspectiva resurselor.

Direcția strategică 4 (DS4) - Un sistem integrat de cunoaștere și de învățare pentru dezvoltare economică și socială prevede: "Legăturile dintre departamentele din universități, și toate firmele (active), clasificate CAEN pe sectoare, se va face pe principiul dublei coordonări pe domenii științifice și de clasificarea pe profesii și cu abordare multiplă de tip integrativ, iar fiecare temă de cercetare-inovare dezvoltare va avea o perspectivă multiplă: studenți-tineri cercetători cu atragere de elevi din licee și școli profesionale, viitori muncitori în aceste echipe, vor trata la cursuri și lucrări aceeași temă de re proiectare inovativă a produselor și serviciilor, cu perspective de mediu și economisire de energie și materiale. Această direcție va fi declanșată începând cu prima perioadă de programare 2014-2020 printr-o normă regională pentru fiecare unitate de învățământ sau de perfecționare în domeniul formării. Accesul la fondurile de finanțare va include această condiționalitate.

Axa 3 – Educație și resurse umane este detaliată pe domeniile de intervenție, și pe măsuri concrete

Obiectivul de dezvoltare al Axei 3 : Crearea unor condiții necesare dezvoltării capitalului uman în re proiectarea inovativă a produselor, serviciilor și tehnologiilor din toate domeniile vieții economico-sociale, în educația inițială și cea continuă, în strânsă corelare cu cerințele pieței muncii și cu standardele europene

Potrivit ultimelor date statistice disponibile la Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, în regiune sunt active 11 instituții de învățământ superior care organizează programe de studiu, majoritatea concentrate în județul Timiș. Dintre acestea, o singură universitate - Universitatea Politehnica - face parte din grupul instituțiilor de învățământ superior centrate pe cercetare științifică avansată.

Din cea de a doua categorie valorică, a universităților de educație și cercetare științifică, fac parte Universitatea de Medicină și Farmacie "Victor Babeș", Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului și Universitatea de Vest, toate fiind localizate în Timișoara. Alte șapte universități acreditate fac parte din categoria a treia valorică „cu grad de încredere ridicat” potrivit clasificării publicate pe site-ul Ministerului, (Universitatea "Eftimie Murgu" din Reșița, Universitatea "Tibiscus" din Timișoara, Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad, Universitatea din Petroșani, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad, Universitatea "Mihai Eminescu" din Timișoara (Specializările/Programele de studii universitare de licență din structura instituției de învățământ superior au intrat în lichidare începând cu anul universitar 2014 - 2015), Universitatea Europeană Drăgan din Lugoj, în timp ce o universitate particulară este autorizată să funcționeze provizoriu, Universitatea Ioan Slavici .

4.1. Evoluția ofertei învățământului superior din regiune

⁷⁶ Strategia de dezvoltare economico-socială a județului Timiș

http://www.citimis.ro/servicii-online/hotarari-ale-consiliului-județean.html?a=s&p_3659=HOT%C4%82R%C3%82REA%20nr.%20216/16.12.2015

În regiunea Vest în învățământul universitar de licență absolvenții prezentați în fiecare județ și localitate cu universități, pe categorii de vârstă, sunt, după cum urmează: Județul Arad are 2423 de absolvenți de succes în învățământul universitar de licență (212 cu bacalaureat în alte țări) în Municipiul Arad.

Județul Caras-Severin are 239 de absolvenți de succes în învățământul universitar de licență(21 cu bacalaureat în alte țări) în Municipiul Reșița, unde se află sediul universității Efimie Murgu.

Județul Hunedoara are 448 de absolvenți de succes în învățământul universitar de licență(48 cu bacalaureat în alte țări) în Municipiul Petroșani, unde se află sediul Universității din Petroșani.

Județul Timiș are 5622 de absolvenți de succes în învățământul universitar de licență(238 cu bacalaureat în alte țări) în municipiile Timișoara și Lugoj.

Învățământului public din **Macroregiunea 4** are 11354 absolvenți de succes în învățământul universitar de licență (449 cu bacalaureat în alte țări) din 66512 absolvenți de succes la nivel national. În **Regiunea Vest** sunt 6801 absolvenți de succes în învățământul universitar de licență(314 cu bacalaureat în alte țări).

În **județul Arad** învățământului public universitar de licență este în **Municipiul Arad** și cuprinde 1063 absolvenți de succes în învățământul universitar (13 cu bacalaureat în alte țări).

În **județul Caraș-Severin** **învățământului public** universitar de licență este organizat în **Municipiul Reșița** și cuprinde 293 absolvenți de succes în învățământul universitar (21 cu bac în alte țări).

Județul Hunedoara are 448 (48 cu bacalaureat în alte țări) de absolvenți de succes în **învățământul public** universitar de licență și sunt în **Municipiul Petroșani**, unde se află sediul Universității din Petroșani.

Județul Timiș are 5051 de absolvenți de succes în **învățământul public** universitar de licență(232 cu bac în alte țări) în Municipiul Timișoara.

Învățământului privat din **Macroregiunea 4** are 11354 absolvenți de succes în învățământul universitar de licență (449 cu bacalaureat în alte țări) din 14303 (341 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți de succes la nivel national.

În **Regiunea Vest** sunt 1931(205 cu bac în alte țări) absolvenți de succes în **învățământul privat universitar de licență**, iar universitățile private sunt în județul Arad în Municipiul Arad și în județul Timiș în Municipiile Timișoara și Lugoj.

În județul Arad, **învățământului privat universitar** de licență este în Municipiul Arad și cuprinde 1360(199 cu bacalaureat în alte țări) absolvenți de succes în învățământul universitar.

Județul Timiș are 410 de absolvenți de succes în învățământul privat universitar de licență(6 cu bacalaureat în alte țări) în Municipiul Timișoara.

Învățământul privat universitar de licență în **Municipiul Lugoj** are 161 de absolvenți de succes în învățământul universitar de licență

4.2. Cercetare-dezvoltare și inovație -

Preocupările universităților din regiune pentru cercetare și inovație sunt evidențiate în documentele strategice ale acestor instituții, bine ancorate în realitatea regională.

Planul strategic al Universității Politehnica Timișoara, de dezvoltare instituțională în intervalul 2016 – 2020

http://www.upt.ro/img/files/ps/2016-2020/Plan-strategic-UPT_2016-2020.pdf

Planul UPT este conceput pe axe strategice/obiective strategice, obiective și activități. Oportunitățile ce pot fi exploatate din perspectiva regional sunt creionate astfel:

- atractivitatea domeniilor de învățământ și cercetare ale universităților pentru un segment consistent de public interesat de profilul tehnic;

- potentialul economic al Regiunii de Vest care favorizează absorbția absolvenților universității pe piața muncii;

Obiectivul XI. Obiective si activități suport privind angajamentul regional include o expunere de motive :

“UPT are deja dezvoltată o structură funcțională de interfață cu mediul economic - Comitetul Director - ai carei membri sunt liderii marilor companii naționale și transnaționale din partea de vest a României. Activitatea desfășurată a contribuit la creșterea rolului UPT ca principal partener al companiilor preocupate de a angaja absolvenți (cu competențe generale sau specifice - în anumite situații), în elaborarea ori participarea la proiecte comune de cercetare. Universitatea nu se va limita doar la aspectele menționate, ci va trebui să se implice activ în parteneriate cu autoritățile locale, regionale, organizații neguvernamentale la dezvoltarea economică și socială a regiunii.”

Planul strategic de dezvoltare instituțională a Universității de Vest din Timișoara 2016-2020 <https://www.uvt.ro/files/912ddaf702d70a706882b6fdc9a9bdbce369fe60/>

Strategia este concepută pe Obiective strategice, obiective operaționale și direcții de acțiune. Misiunea instituției include și următorul punct, referitor la implicarea în regiunea Vest: “UVT trebuie să își construiască curajos statutul de actor proactiv în viața socială, economică și culturală a regiunii, prin valorificarea potențialului uman excepțional pe care îl deține și prin asumarea identității de cea mai numeroasă comunitate universitară din această parte a României (aproape o zecime din populația municipiului Timișoara).”

În capitolul 3.5. Relația cu studenții și servicii pentru studenți

Obiectivul strategic: Crearea de oportunități pentru dezvoltarea personală și profesională a studenților în vederea integrării active și responsabile în societate, este evidențiat următorul obiectiv operational: “Susținerea parteneriatelor încheiate între organizațiile studențești și consiliile județene ale elevilor din regiunile de interes ale Universității de Vest”;

În cadrul Obiectivului strategic: Afirmarea fermă a rolului strategic al UVT în dezvoltarea economică, socială, culturală civică și morală a comunității locale, regionale, naționale și internațional, UVT și-a propus să acționeze pentru “Crearea și operaționalizarea unui Centru Euroregional de Diagnoză și Intervenție Socială (CEDIS) ca partener academic al mediului politic, administrativ, economic și cultural din Euroregiunea DKMT, în vederea unei conlucrări euroregionale eficiente și pertinente, care să contribuie consistent la dezvoltarea social-economică a regiunii.”

UVT are în structura ei un departament specializat pentru relația cu mediul preuniversitar, unic la nivel național, ce vizează prezența activă în unitățile de învățământ din regiune și din regiuni învecinate în vederea consilierii în cariera și promovării ofertei educaționale a UVT.

Planul Strategic de Dezvoltare Instituțională 2016-2020 al Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului „Regele Mihai I al României” din Timișoara

<http://usab-tm.ro/utilizatori/universitate/file/2016/Plan%20strategic%20USAMVBT%202016%20-%202020.pdf>

Strategia este structurată pe obiective strategice și direcții de acțiune.

OS.1 Promovarea USAMVB „Regele Mihai I al României” din Timișoara ca entitate reprezentativă la nivel regional, național și internațional;

- Dezvoltarea parteneriatelor cu Inspectoratele școlare din județele Timiș, Caraș-Severin, Mehedinți; Hunedoara; Arad pentru sprijinirea acțiunilor de promovare a USAMVB „Regele Mihai I al României” din Timișoara în licee;
- Organizarea anuală a Târgului de Job-uri pentru facilitarea inserției absolvenților pe piața regională a muncii

OS 2. Conturarea unei vizibilități maxime în spațiul socio-economic în care universitatea activează.

- Intensificarea relațiilor cu agenții economici de la nivel local, regional, național și chiar internațional în vederea desfășurării unor activități de formare a resurselor umane, de cercetare-dezvoltare și de transfer tehnologic;
- Consolidarea parteneriatelor cu autoritățile locale și regionale în vederea dezvoltării unor proiecte comune care să conducă la dezvoltarea academică, socială și economică

Planul Strategic al Universității „Eftimie Murgu” din Reșița pentru perioada 2016 – 2020

http://www.uem.ro/fileadmin/1_ACASA/Informatii/1_Documente_programatice_si_rapoarte/1.1_Planuri_strategice/Plan_strategic_2016-2020.pdf

Planul este conceput pe următoarele secțiuni: viziune, misiune, valori, obiective strategice pentru perioada 2016-2020, măsuri pe domenii de activitate pentru perioada 2016-2020.

Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița își propune să rămână în continuare o prezență activă în regiunea sa de origine, puternic ancorată în realitatea județului Caraș-Severin.

Misiunea :Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița este o universitate în regiune și pentru regiune. Punctual 4 al misiunii asumate specifică : “susținerea mediului de afaceri și a mediului instituțional public prin cercetare aplicată pe teme relevante pentru regiune;”

Primul obiectiv strategic al universitatii consta in :” oferirea unui învățământ de calitate, centrat pe student și adaptarea continuă a ofertei educaționale a universității la cererea de pe piața muncii din regiune, în domenii relevante și prin programe de studii universitare de licență, master și doctorat, programe postliceale și cursuri de specializare/perfecționare;”

Cap 6.1. este dedicate învățământului cu una din măsuri ce vizează: identificării necesarului real de formare inițială, care va intensifica dialogul cu principalii angajatori din regiune;

În domeniul Cercetării se urmareste extinderea parteneriatelor cu firmele din regiune și stimularea implicării cadrelor didactice și studenților/masteranzilor/doctoranzilor UEMR

În capitolul Relația cu societatea direcția de acțiune este de intensificare a dialogului cu instituțiile de învățământ preuniversitar, administrația publică și cu societățile comerciale.

Planul strategic al Universității din Petroșani, 2016-2020

<http://www.upet.ro/documente/2016/Plan%20strategic%202016-2020.pdf>

Pentru realizarea misiunii asumate, Planul Strategic al Universității din Petroșani pentru perioada 2016-2020 include obiectivele strategice, principalele direcții de acțiune și domenii prioritare.

Din perspectiva regionala UP, a stabilit directii de actiune astfel:

In cadrul **OS5. Promovarea unui proces de educație continuă, centrat pe beneficiar, având la bază cunoașterea necesarului de competențe al angajatorilor-** Consolidarea legăturilor cu principalii agenți socio-economici locali și regionali, pe baza unor parteneriate active în direcția acoperirii nevoilor de formare continuă și formare profesională a resurselor umane din aceste instituții publice și private.

Proiectarea, acreditarea și derularea unor programe atractive de formare continuă, programe de conversie profesională, programe postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă care vor răspunde nevoilor de formare identificate în plan local și/sau regional;

În cadrul obiectivelor strategice generale din perspectiva activității de cercetare științifică, dezvoltare și inovare, se remarca ”Dezvoltarea parteneriatelor de cooperare

națională și internațională de tip public-privat și public-public (cu universități/institute de cercetare, industrie, etc.), accentuarea activităților de diseminare și transfer tehnologic pentru a îmbunătăți performanțele, vizibilitatea cadrelor didactice/cercetătorilor și a crește rolul universității pe plan local/regional/național/internațional”.

Planul Strategic al Universității „Aurel Vlaicu” Arad 2016-2020

<http://uav.ro/files/documente/reglementari%20interne%20uav/Plan%20strategic%202016%20-%202020.pdf>

Strategia este concepută pe Direcții generale de acțiune – obiective prioritare-obiective specifice. UAV își asumă rolul de ”motor al dezvoltării regionale”. Cercetarea rămâne o prioritate asumată, colaborarea cu mediul economic în vederea ”transferului de cunoștințe”, fiind foarte importantă.

Planul Strategic al Universității „Tibiscus” din Timișoara 2012-2016

<http://www.tibiscus.ro/management-universitar/itemlist/category/14-carta-reglementari-interne>

Universitatea își asumă prin misiune, să-și consolideze poziția și să asigure creșterea factorului de impact al instituției în comunitatea locală, regională și națională.

Din perspectiva colaborării cu mediul socio-economic universitatea subliniază necesitatea colaborării cu administrația locală, regională și națională, în scopul elaborării politicilor de dezvoltare regională pe domenii de expertiză.

Planul Strategic de Dezvoltare al Universității “Ioan Slavici” din Timișoara 2012 – 2016 <http://www.islavici.ro/articol.php?id=106&menuid=115>

Planul strategic este realizat pe obiectiv general-obiective punctuale și acțiuni.

Universitatea vizează la ” **2.8. Obiective și acțiuni privind relațiile interne:**

- cultivarea de bune relații cu celelalte universități din Timișoara și din țară;
- promovarea de bune relații cu Camera de Comerț, Industrie și Agricultură, precum și cu companiile care ființează în Timișoara, în județ, în regiune și în țară;
- implicarea universității în stabilirea strategiei și politicii municipale, județene, regionale și naționale referitoare la domeniile ei de competență;
- cultivarea de bune relații cu liceele timișene și cu ISJ Timiș;
- cultivarea de bune relații cu Consiliul Județean Timiș, Consiliul Local Timișoara,
- Primăria Timișoara și Prefectura Timiș;
- cultivarea de bune relații cu MECT și cu alte foruri de importanță notabilă.

4.3. Exemple de bună practică

4.3.1 Colaborarea cu învățământul profesional și tehnic -

4.3.2. Parteneriate ale universităților cu mediul economic -

4.3.3. Oferta IS din regiune pentru formarea adulților -

4.3.4. Colaborări ale universităților pentru sprijinirea dezvoltării regionale -

4.3.5. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică -

Universitatea Politehnica Timișoara în parteneriat cu Asociația CRIO Vest a dezvoltat și implementat proiectul „Orientarea programelor de studii pe realitatea economică regională, validarea acestora de către actorii economici și dinamizarea relației în tripleta universitate-student-companii, pentru un învățământ superior tehnic performant „ OVDIP, cu valoarea de 2.151.800 lei.

Cooperarea a vizat

- Consolidarea cooperării dintre universitate și mediul de afaceri - vizând inovarea în pregătirea resurselor umane, cu adaptabilitate/flexibilitate într-o economie competitivă

- Creșterea relevantei ofertei învățământului superior la cerințele mediului economic prin intervenții sistemice, prin validarea ofertei prin feedback de către mediul economic
- Creșterea și facilitarea accesului la educația universitară prin promovarea de programe susținute de companiile relevante pentru dezvoltarea economică.

Pe parcursul celor 2 ani de implementare s-au obținut următoarele rezultate:

S-a elaborat în parteneriat un Studiul privind Modelul de parteneriat și rețeaua consolidată cu parteneri operatori economici. Studiul are trei capitole, și anexe, care includ Rapoartele de progres, instrumentele de monitorizare și modelele de parteneriat inclusiv acordurile semnate dintre universitate și companiile partenere (peste 40 de companii investigate)

Au fost încheiate acorduri bilaterale, ca fundamentare a rețelei de cooperare, inclusiv setul de proceduri de lucru agreeate de membrii rețelei,

Au fost sprijinite cele șase echipe mixte care și-au asumat responsabilitatea revizuirii programelor de studii, echipa cu membrii din universitate și companiile partenere.

Rezultatul final al procesului de revizure, sunt cele șase studii de analiză a programelor, care a fost prezentat conducerii universității inclusiv pentru decizia de propunere pentru acreditare ARACIS. Programele revizuite sunt aferente domeniilor 1. Mecatronica și robotica, 2. Inginerie electronică și telecomunicații, 3. Calculatoare și tehnologia informației, 4. Ingineria sistemelor, 5. Inginerie electrică, 6. Autovehicule rutiere; - relevante pentru cererea economică regională

În scopul dezvoltării, îmbunătățirii și promovării programelor de studii universitare care susțin dezvoltarea culturii antreprenoriale au fost dezvoltate și livrate module scurte, cu implicarea experților de la companiile partenere. Pentru aceste activități partenerul CRIO Vest a asigurat conceperea și organizarea împreună cu UPT, responsabil pentru promovare și multiplicare internă a rezultatelor. Au fost planificate cinci „module scurte”, definite în urma acțiunii Busa de idei, care a vizat identificarea ofertelor companiilor partenere pentru sesiuni centrate pe competente care pot crește angajabilitatea absolvenților, cu accent pe spirit antreprenorial, leadership și competente transocupationale. Tematica modulelor a cuprins „Eficientizare prin creativitate”, Project Management Challenge- Life Reloaded, „Începe cu dreptul,-6 pași pentru succesul în carieră, „De la idee la produs final,, – realizarea unui produs electronic, și De la start la performanță- antreprenorial.

În cadrul proiectului s-a realizat o largă campanie de promovare a ofertei UPT pentru absolvenții de liceu, care au fost încurajați pentru continuarea studiilor conform cerințelor pieței și aspirațiilor personale.

Acest proiect implementat în colaborare a generat alte intervenții inovatoare, dintre amintim proiectul TRIALOG, cu finanțare din programul Erasmus+, cu coordonarea CRIO Vest.

Centrul Național de Dezvoltare
a Învățământului Profesional și Tehnic
Strada Spiru Haret nr. 10-12, Sector 1
010176, București, ROMÂNIA
Tel: +4021.311.11.62
Fax: +4021.312.54.98
E-mail: vet@tvet.ro

www.tvet.ro

Competența face diferența!

**Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă
cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European.**

**Titlul proiectului: Cadrul strategic pentru infrastructura educațională și sprijin în planificarea
strategică a educației și formării profesionale - INFRAED**

Editorul materialului: Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
Data publicării: martie 2017

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Material gratuit